

MUSEUM

Časopis katol. bohoslovců českoslovanských.

Ročník LIV.

1922-23.

Dvě krásk spanilých duše mé ovládnulo stánek:
zemská jedna, druhá s výšiny posla nebes,
církev a vlast — ty v mojích miluji sestersky se hradrech,
každá půl, každá má moje srdce celé. *Sušil.*

Pořadatel: Josef Jančík.

Nákladem „Růže Sušilovy“ v Brně. — Tiskl „Typos“ v Brně.

Obsah ročníku 54.

Básně.

	Strana
<i>Bol J. (Ol.):</i> Modlitba slabého.	65
— Tužba	87
— U lesklých oken Tvých.	129
— Zpěv jarních večerů	109
<i>Černý M. Š. (Lit.):</i> Rozkošná zahrada	11
<i>Mezihořský Karel (Br.):</i> Obět zimy.	72
<i>Suchý Rudolf (Br.):</i> A v mlčení mém žaloba má pláče	1
— Píseň o nové vlasti	141
— V jásotu vzkříšení — hlaholu zvonění	97
<i>Vesník Alf. Maria (Hr. Kr.):</i> Svatá noc	33

Články.

<i>Benáček Leop. (Br.):</i> Památce kapitána pamplonského	72, 110
<i>Ivičič Adam (Djakovo):</i> Težnje i pokreti među bogoslovima u nas	35
<i>Jančík Josef (Br.):</i> Mučednictví podle nauky sv. Tomáše Aqu 116, 137	
— Sv. Pavla.	5, 42, 67
<i>Jeřábek Karel (Br.):</i> S lidem a pro lid	148
— Sociální člověk	12
<i>Procházka Josef (Ol.):</i> Jeronym o bezbludnosti Pisma.	78, 97
— Pohnutky ke studiu a rozjímání bible dle sv. Jeronyma	142
<i>R 1 K (Pr.):</i> Quem Virgo genuisti	33
— Qui pro nobis crucifixus est	65
— Růženec	2
<i>Suchý Rudolf (Br.):</i> Našel jsem stříbrné prameny vody živé	15
— Země vzpoury — královstvím Božím?	129
<i>Urban Jan Ev. (Pr.):</i> S Kristem jsem ukřižován	37
— Život v Bohu	103

Cyrlometodějská hlídka.

<i>A J K (Pr.):</i> Unionistický sjezd na posv. Velehradě 1922	18
<i>Benáček Leopold (Br.):</i> Unie rusínské církve s Římem	22
<i>Ivičič Adam (Djakovo):</i> Katolíci i pravoslavní Jugoslaveni	121
<i>Jindra Otakar (Br.):</i> Epiklese církve východní	49
<i>Rones:</i> Ústav sv. Cyrila a Metoděje pro slovanské misije na Velehradě	85

Pohledy do života.

	Strana
Prispěli: Černý M. Š (<i>Lit.</i>), —ha (<i>Br.</i>), J. J. (<i>Br.</i>), J. M. (<i>Br.</i>), K. J. (<i>Br.</i>), Kr. (<i>Br.</i>), —l b— (<i>Br.</i>), L. J. (<i>Br.</i>), mp (<i>Br.</i>), O. J. (<i>Br.</i>), —r— (<i>Ol.</i>), rtk (<i>Pr.</i>), V. Kl. (<i>Br.</i>)	25, 54, 87, 124, 152

Nové knihy.

Prispěli J. J. (<i>Br.</i>), K. J. (<i>Br.</i>), Kr. (<i>Br.</i>), —l b— (<i>Br.</i>), t—m (<i>Br.</i>), Válka K. (<i>Br.</i>)	28, 58, 91, 126
---	-----------------

Zprávy.

Kr. (<i>Br.</i>): Sjezd bohoslovců čsl. na posv. Velehradě	30
Z Brna	32, 95, 162
Z Čes. Budějovic	161
Z Djakova	128
—lb— (<i>Br.</i>): Kolej pro katolické akademiky v Brně	64
Z Litoměřic	161
Z Lublaně	158
Z Nitry	95, 159
Z Olomouce	63, 163
Z Prahy	159
Z Vídnavy	62
Ze Zagrebu	62

ČASOPIS ČS. BOHOSLOVců

MUSEUM

o hvozdu Šumavy přes šlityžster
»za vlasti píru ~ za vlasti ctínošt«
rozlet se volání ve soaty boj!

R. 54.

Č. 1.

1922.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. BOHOSLOVCŮ ČESKOSL.

Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce.

Ročník LIV.

Číslo 1.

Redaktor: JOSEF JANCÍK. — Administrátoři: MARTIN PAPEŽ
a REMIGIUS SOUKOP.

Předplatné na 54. ročník 10 Kč pro bohoslovce a studenty,
15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 1.

Rud. Suchý: A v mlčení mém žaloba má pláče* — *RTK.* Růženc. —
Jos. Jancík: Sv. Pavla. — *M. Š. Černý*: Rozkošná zahrada*. — *Karel*
Jeřábek: Sociální člověk. — *Rud. Suchý*: Našel jsem stříbrné prameny vody
živé. — *Cyrlometodějská hlídka*: — *ajk.* — : Unionistický sjezd na Velehradě
1922. — *Leop. Benáček*: Unie rusínské církve s Římem. — *Pohledy do*
života. — *Zprávy.*

Rukopisy, dopisy a knihy pro redakci buďtež zasílány na adresu:

REDAKCE „MUSEA“ V BRNĚ, ALUMNÁT.

Redakční uzávěrka 2. čísla jest 15. prosince 1922.

Prosíme snažně o vyrovnání účtu za 53. ročník. K číslu připojeny jsou
složenky. Prosíme o brzké zaslání předplatného. Upozorňujeme na nové číslo
našeho šekového účtu a sice 20.272. Objednávkám 53. ročníku nemůžeme
vyhovět, poněvadž nemáme 1. čísla.

Kdo si ponechá 1. číslo, jest považován za odběratele.

Děry (přeplatky) na „Museum“ (53. ročník): Vddp. Fr. Baláž,
J. M. Šimon Barta, Msgr. Dr. Fr. Bulla, Fr. Dempír, Ed. Chadim, Voj. Marzy,
M. Müller, Msgr. Jan Prosswitz, Fr. Řezanina, Msgr. J. Samsour, Msgr. Jan
Šrámek, M. Šimonides, J. Süßmayer, Dr. P. Vychodil.

Majitel, vydavatel a nakladatel:

„RŮŽE SUŠILOVA“, liter. jednota bohoslovců v Brně.

Tiskárna: TYPIS - Brno.

RUD. SUCHÝ:
A V MLČENÍ MÉM ŽALOBA MÁ PLÁČE...
(Ohlas úvodní básně Života: Jsme národ bez vůdce).

Volání na úpatí hory mé jsem slyšel
z propadlin, kam nechtělo jít slunce,
kde vzbouřenců rod po stopách mých plivá.
Po Svatém hlas žíznil
za národ bez vůdce — —
Já, Bůh však živých, dosud mlčím,
jak kdysi v lidu vyvoleném
proroka hlas již dlouho nebyl slyšán
než přišel Chudý spravedlivý.
Ruku na ústa jsem vložil,
by oněměla — až Svatého zjevím!
A v mlčení mém žaloba má pláče:
Ranění jste hmotou
víc než znáte.
a tlačeni jak hora tísní krystal.
Žíznivých nehmotna jest mezi vámi
jak spravedlivých v městě sírou sžehlém.
Vlastní hříchy v purpuru, s řády a stuhami
i vavřínovém věnci na vašich ramenou
ne před vámi se pyšní.
I vy, jichž hlouček stéká horu,
spíš vzýváte mne, že dám chleba,
časného chleba a ne mannu,
jež štěstí věčné živí.
A proto v triumfu
vodíte krále
a řečníka
a politika
a učenice
a básníka.
Věčnosti zorný úhel

iste nezměřili ani,
 a kdo jím všechnu časnost měří,
 cizinec k hluchým mluví.
 Svátý a Chudý,
 pěvec věčné krásy
 poušti by zpíval!
 Lační se sytí, vypráhlí zvlaží,
 a prorok kojí svatosti žízeň.
 V kraji však ztemnělém, odkud hlas slyším,
 ideal svatosti čirým jest psancem!
 A proto Svatého vedoucí gesto
 nadarino čeká žízňě mdlý zákmit.
 Jen velkým voláním „rorate coeli“,
 jen touhou úpící Mesiáš svolán. —
 Až vzlykne k hoře mé plamenná žízeň,
 Srdce až připraví mučivá trýzeň,
 řeči až zhnusí se proroka zlého,
 zjeví se znamení Svatého mého!

R T K: R Ů Ž E N E C.

Růženec často napadáný a nepřáteli Církve posmíváný (domnívají se, že záleží jen v mechanickém odříkávání „Zdravas!“) je důležitým činitelem v životě každého katolíka, který žije životem poněkud duchovním. Je tak podivuhodně a přece prostě uspořádán, že obsahuje celou skoro katolickou dogmatiku, je zván laickým breviářem, je přemnohým castis recessus cordibus, modlíce se jej, duše čistě plácí v bolu, sdělují mu své radosti, hledají v něm rady, posily, útěchy, krátce růženec je jím vším. V první řadě je ovšem růženec modlitbou, kterou nejlépe oslavujeme Královnu sv. růžence — Marii Pannu.

Růženec má sílu duchovního lékaře, který duši v čas utrpení ukolébá ve stav křesťanské odevzdanosti, která je podmíněna trpělivostí, který učí střízlivě nazíratí na pomíjitelné a vratké štěstí pozemské a ukazuje na jeho dárce, jemuž je třeba děkovati, který však v každém případě ukazuje na malost, nepatrnost všeho pozemského a zasazuje do nitra křesťanskou naději a lásku. Mám-li na mysli růženec zvláště jako modlitbu rozjímavou, snadno si vyložíme proč je nám lékařem duší. Dává nám za stálého pohybu rtů vyslovujících nežné Ave Maria, pohybu, kterému se podobá

jasné zurčení horské bystřinky, chválicí Boha, nahlížeti do tajů života Kristova.

Každé tajemství předchozími meditacemi, studiem, také snad absolvovanou školou utrpení osvětlené, stojí před duchovním zrakem jako malba, biblický genre obsahující tolik poučení a tišivého nebeského léku, že se jenom těžce od něho loučíme, vracejíce se do drsné a mrazivé skutečnosti pozemského života.

Růženec je hrst perliček zdánlivě bezcenných, které broušením a pálením v ohni utrpení, v ohni modlitby Páně a pozdravení Andělova nabývají své pravé ceny. Růženec je hortus conclusus, který se ihned otevírá čisté duši toužící po procházce mysterií života Kristova, když vyslovila své přesvědčivé „Credo“ jako vstupní heslo.

*) Radostné tajemství nám rýsuje před duchovní zrak nazaretský dům, pozemský i nebeský příbytek svatosti. Vzor každodenního života a dokonalý obraz křesťanské rodiny. Mravy čisté a jednoduché, jedna mysl, pořádek bez porušování, vzájemná pozornost a konečně láska nikoli strojená a vylhaná, ale v reálném konání povinností stále kvetoucí, jež uchvacuje pozorovatele. I tam je snaha získati věci, které jsou k životu potřebny, ale „in sudore vultus“ a jako se přičiňují ti, kdož s málem jsouce spokojeni, spíše pečují o to, aby neměli nedostatku, než aby měli nadbytek. Při tom srdečná veselost, která bývá spojena vždy s dobrým svědomím, ozařuje jinak vážné prostředí, ve kterém se pohybuje — Svatá Rodina. Jenom těchto několik myšlenek, které v nás budí radostné tajemství, je s to býti základem k řešení vážných sociálních problémů.

Drobná zrnka růžencová jsou obálky Davidovy, které vrháme v oči Goliášům: Pýše života, Žádosti těla a Žádosti očí, aby nás silou hmoty nepřemohli.

V tajemství bolestném spatřujeme Krista jako příklad všeho toho, čemu učil lidstvo o trpělivém snášení svízelné a bolestí a to tak, že cokoli tíže lze trpěti, to s velikou ochotou sám na sebe vzal. Vidíme Jež zármutkem tak sklíčeného, že mu krev po všech údech jako pot vyřáží. Vidíme Ho jako lotra spoutaného, který se podrobuje soudu nejhorších lidí. Je proklínán — Benedictus, je tupen — Ille, cui laus, honor, summa gloria, ze zločinů falešně obviňován — Veritas ipsa. Vidíme Jež zbičovaného, trním korunovaného, na kříž přibíteného a za nehodna pokládaného, aby děle byl živ, za hodna však, aby za pokřikování lidu zemřel. Mimo to rozjímáme i zármutek Matky nejsvětější, jejíž duši meč bolesti nejen se dotekl, ale ji i pronikl, aby slula a byla — Mater Dolorosa.

* Srovn.: Okružní list papeže Lva XIII. „O mariánském růženci“ r. 1893.

Růženec je corona castitatis zvláště veslavně své variaci, jímž čistotné plémě Immaculatu znovu a znovu korunou čistoty v nebi korunuje.

Slavná tajemství ozařují mysl křesťana jasně nadpřirozeným a povznášejí ji ke statkům, o kterých věříme, že je Bůh připravil těm, kteří jej milují. Učíme se z nich, že smrt není zahynutím, jež všechno ničí a maří, nýbrž přechodem do života dokonalejšího, máme-li na mysli duši spasenou. Učíme se, že je všem otevřena cesta do nebe. Když spatřujeme Krista, kterak vstupuje na nebesa, připomínáme si jeho blaživou přípověď: „Jdu, abych vám připravil místo.“ Učíme se, že přijde čas, kdy „Bůh setře všelikou slzu s očí našich a nebude více ani kvílení, ani křiku, ani bolesti“, ale, že „vždycky s Pánem budeme, Bohu podobní“, budeme jej vidět, jak jest, napájení jsouce proudem jeho rozkoše, „spoluměšťané svatých“ a v nejblaženější společnosti veliké naší královny a matky — Marie.

Tak je růženec náhrdelníkem záruky věčné blaženosti, posázený drahokamy křesťanských pravd, v nichž se obráží záře prostor nebeských.

Arnošt Hello, když jeho pozornost upoutala slova žalmu 83., v. 4., pravi ve svých *), „Slovech Božích“: „Nevídíme žádného, který by nevěděl, kam si ulehnutí. Spánek je úkon důvěry a base života a všichni žijí, velcí i malí mají svůj jistý spánek a zásluhou této jistoty odvažují se žít. Ale já! já, člověk vykoupěný, já, který jsem — jak dí evangelium — mnohem více než vralec, vzácnější než lilie plní, jež má přece šat nádherný, aniž oň prosila; já, jenž jsem cenou krve a slovem vesměrné chvály, v něhož východy a západy slunce vyzbrojené svými něhami a svým blýskáním, měly důvěru; já, jemuž svěřily péči, bych oslavoval jejich nádhery, já, jenž potřebuji, já, jenž jsem chud a jenž cítím svoji chudobu, já, jenž se nazývám Ego (egeo = potřebuji), já, já, já bych to útočiště neměl?“ — Dospěl jsem určitého úseku a určité mety ve svém životě a to jen proto, že jsem věděl. „kam si ulehnutí“, často jsem opakoval „úkon důvěry“ a hledal „basi života“, to vše — v modlitbě posvátného růžence.

Já, člověk vykoupěný, jenž jsem chud, jenž jsem potřebný, kdykoli jsem cítil v nitru úpěnlivěji volati egeo, nacházel jsem útočiště — v modlitbě posvátného růžence.

To zde ke cti posvátného růžence konstatuji, ne, že bych se s ním loučil, ale že chci k tomu jistému útočišti mezi jednotlivými úseky svého života častěji se utíkat, poněvadž vím, že ono úzkostlivé — egeo — bude častěji nitrem zaznívat než dosud.

JOS. JANCÍK:
S V. P A V L A.*

Pyšné rody Grakchů a Scipionů, které činy svých členů zapaly se zlatým písmem do dějin pohanského Říma, sklony se před majestátem chudého a pokorného Krále, přijaly na sebe také Jeho sladké jho. A sloužily mu věrně. Pod jeho praporem se zase vyznamenaly. Nebyli to nyní mužové, ale byly to slabé ženy, které dobyly rodu slávy ve vojsku Kristovu. Chopily se Jeho zbraní, lásky a odříkání, a jimi bojovaly za ideály Království Beránkova. Družinou touto byla svatá Pavla se svou rodinou.

Pavla narodila se v úterý 5. května roku 347. Otec její Rogatus byl znám po celém Řecku svým bohatstvím a zároveň se mohl chlubit, že v jeho žilách koluje krev hrdiny trojského Agamemnona. Matkou Pavlinou byla Blesilla z rodu Grakchů a Scipionů (ep. 108, 3), Pavla dostala jméno po slavném svém předkovi L. Aemilianu Paulovi, jenž padl v bitvě u Kannen. Byla pravým a rodným potomkem v dějinách římských známé Martie Papyrie, matky P. Kornelia Scipiona Aemiliana, mladšího Afrikana (ep. 108, 1). Ze sourozenců Pavliných jmenuje se toliko bratr (ep. 108, 6).

Pavla byla vychována po způsobu jiných vznešených Římanek. Měla jednou býti ozdobou rodu a proto věnována jí všemožná péče, hlavně co se týče vnějšího vystupování. I ona musela již záhy přinášeti oběti na oltář ješitnosti a marnivosti ženské. Zvyšovala krásu svou tím, že líčila tváře své rumělkou a bělobou. Hověla všem svým choutkám a v zábavách je hleděla nasytit, při čemž o smích nebyla nouze. Odívala se jen v jemné látky a nejdrahocennější hedvábí, jen aby se zalíbila světu a později muži (ep. 108, 15). Na vzdělání a výchovu ducha tehdy kladena pranepatrná váha. Vinou toho byla tehdejší římská společnost. Křesťanství, které nedlouho před tím nabývalo svobody, které mohlo nyní vyjít ze tmy katakomb, ještě velice málo proniklo do života bohatých římských rodů. Přijali je, ale nevěnovali se mu všichni zcela, nenechali je na sebe plně působiti. Jen si s ním pohrávali. Život jejich byl dalek života prvých křesťanů, kteří přijali nauku Kristovu s úmyslem zachovávat ji do nejmenších podrobností. Tím, že církev byla nyní podporována od císařů, přidávali se mnozí k ní ne z vnitřního přesvědčení, ale pro časné výhody. Následek toho ovšem se objevil v úpadku kázně. Můžeme si pomyslet, s jak těžkým srdcem loučili se mnozí s pohanstvím, které jim pro život úplně vyhovovalo, poněvadž jim ne-

* Literatura :

Sancti Eusebii Hieronymi opera. Tom. I. Ed. Vallarsi. Venetiis 1766.
Grützmacher Georg Dr.: Hieronymus. Eine biographische Studie zur alten Kirchengeschichte. 3 Bde. Leipzig u. Berlin.
Lang Alois Dr.: Otec poustě svatý Jeronym. Profil umělecké jeho osobnosti. 1920. Olomouc.

ukládalo obětí. Zvláště vysoká společnost, potomkové slavných rodů nemohli se smířiti s Kristem ukřižovaným. Byl jim přece jen „bláznovstvím“.

V takovém prostředí vyrůstala Pavla. Byla ozdobou společnosti římské. V mladém věku as 17—18 let provdala se za Toxotia ze slavného rodu Juliů, který původ svůj odvozoval od samého Aeneya jeho syna Julia Askania (ep. 108, 4). V manželství byla Pavla šťastná. Muže svého milovala, což se ukázalo zvlášť při jeho smrti. Život jejich plynul šťastně ve vzájemné shodě a Pavla byla příkladem pro všechny matrony římské zvláště ve sv. čistotě. Tak si vedla, že klevetníci nikdy se neodvážili nějakou pověst o ní vymyslet (ep. 108, 15). Měla 5 dětí. Byly to: Blesilla, Pavlina, Eustochium, která se nazývala dle rodu otcova také Julia, Ruffina a od otce vytoužený Toxotius (ep. 108, 4). Děti své milovala láskou, jakou jen matka může milovat, ale zvláštním miláčkem jejím byl Toxotius (ep. 108, 18).

Štěstí rodinné dlouho netrvalo. Rozvrácen byl útulný krb rodinný asi r. 380 nemilosrdnou rukou smrti, která vyrvala ze středu jejího manžela-otce. Byla to krutá rána, která zasáhla Pavlu. Čím šťastnější a spokojenější byl její život dříve, tím horší a strážnější budoucnost vyvstávala před zraky zdrcené Pavly. Tak muže svého oplakávala, že téměř sama umírala (ep. 108, 4) a byla v nebezpečí života (ep. 108, 20). S mužem pochovala radost ze světa, s ním pochovala všechny své libůstky. Přestala jí těšiti nádhera a bohatství. Chtěla se státi chudobnou a tak připodobniti se aspoň v něčem Kristu, u něhož nyní hledala a také našla útěchu. Téměř všechno své bohatství rozdala chudým. Byla velice laskavá a dobročtivá i vůči těm, kterých nikdy před tím neviděla. Málomterý z umírajících chudáků nebyl oděn jejími šaty. Vyhledávala takové po celém městě a pokládala za nehodu, jestli některému ubožáku a hladovícimu dostalo se podpory od jiného. Takovým jednáním ovšem ochuzovala děti a příbuzným, kteří jí to vytýkali, odpovídala, že jim zanechává větší bohatství v Kristově milosrdenství (ep. 108, 5). Do duše se jí zprotivily četné návštěvy vznešené římské společnosti, ba mrzelo ji její vysoké postavení. Co nejvíce vyhýbala se návštěvám různých chvalořečníků (ep. 108, 6). Nebyla jako jiné římské vdovy, jak je líčí Jeronym: „Ony líčívají tváře své bílým a červeným líčidlem, stkvějí se v hedvábných šatech, září perlami, nosí zlaté ozdoby na šíji a v propíchnutých uších, navěšují na sebe přehradu zrna z Červeného moře, páchnou pižmem a při tom tak oplakávají manžely, že se spíše radují, že konečně jsou zbaveny vlády jejich, a hledají jiné, ne aby jim podle příkazu božího sloužily, ale aby jim poroučely. Proto vybírají si chudobné, kteří by jen na oko měli jméno manželů a při tom trpěli bez hlesu soky. Kdyby však proti tomu reptali, hned je zapudí (ep. 127, 3).

Pavla snášela svůj osud mužně a vdovství brala vážně. „Po smrti mužově až do své smrti nikdy nejedla ve společnosti s nějakým mužem, byf i věděla, že je světec a že stojí na vrcholu biskupské hodnosti“ (ep. 108, 15). V odříkání a v prokazování skutků

milosrdenství sloužila Kristu. Učitelkou a vůdkyní byla jí Marcella, která již dříve rozloučila se se světem a jeho radostmi a úplně se věnovala chudým. Marcella první vznítla v ní jiskru lásky po dokonalosti a odříkání a pobízela ji řečí i příkladem v té snaze (ep. 46, 1). Od Marcelly, která vynikala neobyčejnou znalostí Písma, takže i od mužů učených byla tázána o radu a její slovo bylo rozhodující, naučila se také lásce k Písmu svatému.

Takový život vedla až do r. 382. Ale tu v jejím životě nastala změna. Toho roku sešli se do Říma biskupové z východu i západu „pro nějaké neshody mezi církvemi“. Z východních biskupů dostavil se Paulinus z Antiochie a Epifanius ze Salaminy na Cypru. Epifanius byl hostem Pavliným, kdežto Paulinus bydlel v jiném domě (ep. 108, 6). S nimi přišel do Říma i Jeronym (ep. 127, 7). Pavla byla okouzlena a unešena ctnostmi jejich. Duše její, která toužila stále po větší dokonalosti, vzplála touhou úplně se věnovati Kristu na poušti po příkladu mnohých jiných, o kterých jí biskupové podali zprávu. Poinýšlela na to opustiti dům a nepoinýšlela ani, co by se stalo s rodinou a majetkem. A když biskupové z jara ubírali se ke svým církvím, přáním a touhou plula s nimi (ep. 108, 6).

Jeronym zůstal v Římě. Poněvadž již tehdy byl znám znalostí Písem, brzy seznámil se s Marcellou a její družinou. Bylo to Písmo sv., které je navzájem upoutalo a dávalo podnět ke schůzkám. Jeronym o tom píše: „Asi tři leta jsem mezi nimi žil. Míval jsem často velký zástup panen kolem sebe. Vykládal jsem některým z nich Písma, jak jsem uměl. Čtení dalo podnět k častým návštěvám, návštěvy způsobily přátelství, přátelství zplodilo důvěrnost“ (ep. 45, 2). Na těchto schůzkách Jeronym se seznámil blíže s Pavlou, která v něm poznala ducha bystrého a citlivého, že by velice mohla získati jeho přátelstvím a tak měla v něm oporu, úplně k němu přilnula. Jeronym pak přijal její přátelství, učinil z ní svou nejlepší a nejhorlivější žačku, která do důsledku provedla ideál Jeronymův. Někdy zašla dál, než to bylo Jeronymovi milo.

Jak odříkavý a přísný život vedla Pavla, poznáme z úryvku listu k Aselle (ep. 45, 3), psaného Jeronymem na odchodu z Říma, kde si mimo jiné stěžuje na změnu smýšlení v Římě. Píše: „Nebylo-li v Římě paní jiné, jež by mohla spíše jati mé srdce, nežli truchlící, postící se, špinou páchnoucí, od pláče skorem osleplá Pavla, kterou žebrotníci celé noci o milosrdenství Boží, slunce nejednou zastihle na modlitbách, jejímž zpěvem byly žalmy, rozmluvou evangelium, rozkoší zdrženlivost, životem půst? Žádná jiná nebyla s to, aby zalíbení mé získala, nežli ona, již jsem neviděl nikdy při stole? Avšak jakmile jsem ji začal ctíti, pro její čistotu vážit si jí, podivovat se jí, hned prý mne všechny ctnosti opustily.“

Pavla odřekla se celého světa, vzdala se a opovrhovala všemi rozkošemi světskými, bděla jen na modlitbách, oddávala se postům a každodenně čítala Písmo sv. (ep. 39, 4). Dotazovala se Jeronyma na různé otázky z Písma a Jeronym jí rád vyhovoval. Zmiňuje se o výkladu alfabetského žalmu 118. (ep. 30, 1) a při té příležitosti

pcdává Pavle v listě 30. výklad hebrejské abecedy, aby tak měla pčmůcku, z níž by se poučila, kdyby byla v něčem v nejistotě. Výklad jeho je allegorický. Malá ukázka: „Druhé složení jest He, vau, zai, heth: onen, a, tento, život. Jaký může býti jiný život bez znalosti Písem, jimiž poznáváme samého Krista, jenž jest život věřících“ (ep. 30, 7). Pavlu také poučuje o Origenovi, kterého ještě nyní velice hájil proti „divokým psům“, kteří naň dorážejí ne pro bludy ale ze závisti na jeho proslavenou výmluvnost a vědění, a že musí všichni mlčeti, mluví-li on (ep. 33, 4).

Pavla žila v odříkání a v konání skutků lásky a milosrdenství. Rána zasazená smrtí manželovou pomalu se hojila a čas, který jest nejlepší lékařem, přinášel s sebou zmírnění bolesti. Ale koho Bůh miluje, toho navštěvuje křížem. V utrpení teprve duše se očistí od všeho prachu pozemských náklonností tak, jako zlato z ohně vyjde čisté, lesknoucí se, tak duše utrpením zkrásní a stává se povolnou a přístupnou k působení milosti Boží. Pavle Bůh přichystal mnoho ran. Po smrti manželově přenesla Pavla všechnu svou lásku na děti. Ale nebylo jí souzeno, aby toto její štěstí zůstalo nezkaleno. Bůh jí nedopřál, aby děti jí zatlačily oči, ale Pavla musela patřiti s bolestí. Jak jedno za druhým odchází tam, odkud není návratu. Kalich utrpení musela vypít až na dno.

První, která následovala svého otce, byla Blesilla. Byla prvorozenou dcerou, narodila se asi r. 365. Matka jí zajisté vychovávala dle zásad křesťanských, poněvadž na výchování všech dětí jí velmi záleželo. V mladém věku vdala se za vznešeného Římana. Ale manželství její trvalo jen kratičkou dobu. Po 7 měsících manžel zemřel (ep. 22, 15). Dalo by se čekati, že Blesilla vezme si vzor ve svém vdovství z matky. Ale nestalo se tak. Blesilla v manželství dostala se mimo dosah matčina vlivu a podlehla tehdejší římské svěťácké společnosti, řídila se jejími názory. — Dovedla nyní celý den prosedět před zrcadlem a pozorovala, co jí ještě schází na kráse. Šatila se až příliš nádherně. Služebné jí upravovaly vlasy a zužovaly je na nevinném temeni hedvábnými vínky. Tvrdým zdálo se jí lebké peří a stěží mohla spáti na měkce vystlaném loži (ep. 38, 4). O ní částečně platila slova Jeronymova o vdovách: „Spíše pohoršují oči křesťanů ty, které líčí tvář a oči nacheť a jinými lícidly. Tváře jejich vypadají jako ze sádry a přílišnou bělostí zohyzdžené připomínají sochy model. A jestliže jim náhodou vytryskne neopatrně slza, stéká brázdou. A ani počet let nemůže se pčuciti, že již jsou stařenky. Z cizích vlasů dělají si vrkoče a chtějí vykuczliti zašlé mladší na stařeckých vráskách“ (ep. 38, 3). Pavla jistě těžce nesla takové počínání Blesillino a plně byla přesvědčena o slevěch Jeronymových, že „styděti se má žena křesťanská, která shání se po kráse a stará se o tělo k žádostivosti, s kterou podle Apoštola nemůže se Kristu líbiti“ (ep. 38, 3).

Blesilla měla býti z těchto choutek vyléčena. Přispěla k tomu nemoc. Silná horečka trápila ji po 30 dní a naučila ji opovrhovati rozkošemi těla, které brzy potom mělo býti rozhodáno od červů.

Přišel k ní sám Ježíš a dotkl se ruky její a hle, ona vstavši, přisluhovala mu. Již poněkud zapáchala nedbalostí a byla svázána obvyzy, bohatství. Ležela v hrobě světa. Ale pohnul se v sobě Ježíš a zarmoutil se v duchu, hlasitě zvolal: Blesillo, pojď ven! A ona na zavčlání vstala a vyšeďši, stoluje s Pánem (ep. 38, 2). Jeronym měl na obrácení jejím veliký podíl. Právem proto může se nazývati jejím „duchovním otcem a laskavým pěstounem“ (ep. 39, 2).

Blesilla se pozdravila a oddala se úplně askesi. Jako dříve hřešila přílišnou starostí o tělo, tak je nyní trestala a dopřávala mu jen toho nejnutnějšího. „K modlitbě rychle vstává a jasným hlasem přede ostatními pje Alleluja, první počíná chváliti Hospodina svého. Kleká na holou zemi a častými slzami očišťuje tvář pošpiněnou dříve bělobou. Po modlitbě hlaholí žalmy a z přílišného zápalu ducha sotva dopřeje odpočinku znavené šíji, třesoucím se kolenům a ke spánku se zavírajícím očím. Tmavá suknice méně se uspiní, když leží na zemi. Nosí špatnější střevíce a peníze za pozlacené střevičky uštedří chudým. Pás není zdoben zlatem a perlami, ale je lněný a při své prostotě čistoučký, lépe může stáhnouti šaty než trhati“ (ep. 38, 4). Ale při tom její pokora v šatění nebyla k tomu, aby tak kárala pyšné, jak mají mnozí ve zvyku. Poněvadž pak vnitřním smýšlením se snížila, mezi zevnějškem panen služebnic a paní nebylo jiného rozdílu, než že snáze bylo ji poznati dle nenucenější chůze (ep. 39, 1). Pohrdla světem a žila jako v klášteře (ep. 39, 3). Milým zaměstnáním byla jí četba Písma sv. A nespokojila se pouhým překladem. Naučila se za několik dní (!) hebrejštině, aby mohla žalmy pěti v původním zpracování. Zнала řecky tak jako latinsky. A ač kroky její byly nejisty a útlý krk stěží udržel zsinlou a třesoucí se tvář, přece vždy měla v rukou buď knihu prorockou neb evangelia (ep. 39, 1). V nich hledala posilu ve svém předsevzetí a útěchu v utrpení. Ale nyní, kdy vlastně počala nový život, život pravý pro Krista, Bůh ji odvolal k sobě. Čtyři měsíce uplynuly od jejího obrácení (ep. 39, 3). Žár horečky vysušil její svaté tělo a kol lůžka jí již polomrtvé kupil se hlouček příbuzných. Toto naposledy prikazovala: „Proste Pána Ježíše, aby mně odpustil, že jsem nemohla vyplniti, co jsem chtěla.“ Po těch slovech rozloučila se se světem a odešla ke Kristu, kterého vlastně teprve nedávno úplně poznala a jeho kříž na se vzala. „V krátké době života vykonala ctnosti za dlouhé časy“ (ep. 54, 2).

Žal Pavlin byl nesmírný a Jeronym musel užití všeho svého vlivu na Pavlu, aby ji ukonejšil a utišil. Nebyla to práce snadná, poněvadž sám musel se přemáhati a smutek mírniti, „sám snášel těž muku, která ona trpěla“ (ep. 39, 2). Na mysl drala se myšlenka, proč právě umírají neviní, kdežto bezbožníkům jest dovoleno, aby dále Bohu se rouhali. A odpověď? — Dobrý jest Bůh a vše, co dobrý činí, nezbytně dobré jest (ep. 39, 2).

Blesilla přesídlila ze tmy do světla a v zápalu víry, kterou počala projevovati, přijala korunu dokonaného díla. — Proto tedy Pavlo nařikáš? Neobáváš se, že ti Spasitel řekne: Hněváš se, Pavlo,

že dcera tvá stala se mou dcerou? Jsi rozhořčena nad mým scudem a vzdorovitými slzami projevuješ závist k tomu, v jehož moci jest nyní? Víš totiž, co soudním o tobě a ostatních tvých (přátelích). Odpíráš si pokrm ne ze snahy po postu, ale z bolesti. Nemiluji této šetrivosti. Posty takové jsou mými protivníky! Mysl taková, která nařiká, hodí se k hedvábným šatům. Ničíš se a cdumíš, prcháš před přísným soudcem, jakobys neměla přijít do mých rukou. Prchl kdysi i pyšný prorok Jonáš, ale v hlubině mořské byl mým. Kdybys věřila, že dcera tvá žije, nikdy bys neplakala, že odešla v lepší místa. Toť to, co jsem poručil svým apoštolům, abyste se nermoutili jako pohané pro zesnulé (1. Thes.). Stýd se, podléháš u srovnání s pohankou. Lepší jest služebnice dádblova než moje. Ta má za to, že nevěřící manžel přenesen jest do nebe, ty buď nevěříš, nebo nechceš, aby tvá dcera se mnou prodlávala (ep. 39, 3).

Ovšem ve Starém Zákoně byla smrt něčímu strašným, poněvadž ještě Kristus nevypáčil dveří Ráje, aniž dosud uhasila krev jeho plamenného onoho meče a kroužení v předu stojících Cherubínův. Ale v Ježíši, to jest v Evangelii, jímž Ráj byl otevřen, smrt jest provázena radostmi (ep. 39, 3). Proto nemáš, Pavlo, práva jako křesťanka nařikati. „Odpouštíme slzy matce, ale žádáme míru v bolesti. Mám-li na mysli roditelku, nekárám tě, že pláčeš; mám-li však na mysli křesťanku a dokonce mnišku, těmito slovy vylučuje se matka“ (ep. 39, 4). Zde platí: Velká láska ke svým, jest neláskou k Bohu (ep. 39, 5).

Jeronym připomíná Pavle: Jaké asi nyní Blesilla naše trpí kříže, jaká snášší muka, když vidí, že Kristus se na tebe hněvá. Volá nyní k tobě nařikající: Milovala-lis mne kdy, matko, ssála-li jsem kdy z tvých prsů, byla-li jsem vychována tvým napomináním, nezáviděj mně mé slávy. A nečiň toho, abychom byly na věky od sebe odloučeny . . . Lituješ mne, že jsem opustila svět? Ale já mám bolest nad údělem vás, kteří jste uzavřeni ve vězení světa. A vás v denním boji strhuje ke zkáze brzy hněv, brzy lakota, brzy vášeň, brzy lákadla všelijakých neřestí. Chceš-li, aby ses zvala mou matkou, hled líbiti se Kristu. Neuznávám za matku tu, která se nelíbí mému Pánu (ep. 39, 6).

Jeronym použil zde své výmluvnosti, jak mohl, jen aby utiřil zdrcenou Pavlu. A bylo také třeba uklidnění pro jiné okolnosti. Pohřeb Blesilly byl ohromný. Dostavil se velký počet šlechty, která kráčela před márami, jež byly přehozeny zlatým závojem. Jeronymovi se při tom zdálo, že Blesilla volá s nebe: Nepoznávám šatů. Krucho toto není moje. Tento nádherný šat je cizí (ep. 39, 1). Mezi zástupem šla ovšem také Pavla, ale bolest ji tak přemohla, že ji téměř bezduchou museli odnésti. Odpůrci Jeronymovi a vůbec mnišství chopili se této příležitosti, aby ho učinili nemožným. „Zda se nesplnilo to, co jsme častěji říkali? Lká nad dcerou, kterou zabily posty, a že aspoň z druhého jejího manželství nedostalo se jí vnuků. Kdy pak již vyženu z města to proklaté pléne mnišské?“

kdy pak je ukamenují? kdy je svrhnou střemhlav do řeky? Svedli politování hodnou matronu, která nechtěla být mniškou, čemuž nasvědčuje, že žádá z pohanských žen tak nikdy neoplakávala svých synů" (ep. 39, 5). — Řeči tyto byly výrazem stále vzrůstající nevole proti nepohodlnému Jeronymovi. Proto také snahou Jeronymovou bylo, aby Pavla se utišila, aby v ní zvítězila láska ke Kristu nad láskou mateřskou.

Svůj list končí Jeronym krásně slibem, že zachová Blesillu vždy ve své paměti: „A tak dokud duch řídí tyto údy, dokud budu těšiti se ze života, slavnostně slibuji: můj jazyk bude vždy se ozývatí její chválou, jí budou věnovány mé práce, pro ni mysl má bude se napínati. Každá stránka bude mluvití o Blesille. Kamkoli dojdou má díla, s nimi ona bude putovati . . . A ta, která s Kristem žije v nebesích, rovněž bude žítí na rtech lidí.“ —

Jeronymovi po úmrtí Blesilly byl život v Římě téměř nesnesitelný. Pčinili se o to jeho nepřátelé, kteří nyní měli mínění lidu na své straně. Za života papeže Damasa Jeronym byl všeobecně vážen a považován byl za jeho nástupce na stolci Petrově. Ale ostrou kritikou života znenárodnělého Říma způsobil si mnoho nepřátel, kteří mu nemohli odpustiti rány, jež jim zasadil a proto hleděti se nepohodlného karatele zbýti stůj co stůj a také se jim to podařilo. Jeronym se rozhodl odejítí do Betléma a úmysl svůj provedl na podzim roku 385. Byl rád, že může z Babylonu odejítí do Jerusalema. V listě k Aselle (ep. 45) uvádí některé důvody, které ho k tomu přiměly. (Pokračování.)

M. Š. ČERNÝ:

R O Z K O Š N Á Z A H R A D A.

Rozkošná zahrada.
Kvěť co vzpučelo!
Slunka jas políbil
krásu tu na čelo.

Vůně se rozlévá
jak mořské záplavy.
Ty květy spadaly
jak déšť nám na hlavy.

S odkvětem vyrostla
jablka ze zlata.
Krajina celičká
radostí prohřáta.

Trháme jablka (—
sladká to záhada.
Usíná, usíná
čarovná zahrada.

Vzbuďme ji k žití zas!
Vůně necht zavane!
Nové ať úrody
zlatý čas nastane.

Skládejme v stodoly
jablka ze zlata,
než bude zeminou
líc naše zaváta.

To zlato čarovné
v tmu duši posvítí,
by mohla po boji
klidu květ užítí.

KAREL JEŘÁBEK: SOCIÁLNÍ ČLOVĚK.

Všude se dnes ozývá slovo socialismus. Ve všech různých složeních, názvech stran i novin, podnikcích i snahách. Ale snad právě proto mu jen málo lidí rozumí a málo také v praxi provádí. Zůstal theorií, stal se heslem, lesklým, ale neuskutečnitelným. Jest vlastně velkou lží moderní doby, nebyť nikdy méně praktického socialismu, lépe řečeno solidarismu a správně přeloženo křesťanské lásky, mezi lidmi než v době dnešní, kdy hrubý materialismus a vystupňovaný až do nejmenších věcí egoismus ovládá většinu lidstva. Právě ti, kteří socialismus napsali na svůj štít, mají nejméně sociálního citění. U nich nejen že přestává za tovární ohradou, ale není ani v srdci jednoho každého z nich, vyjímaje několik jednotlivců. Či je sociálním programem chtějící dobro jen jedné třídy a možno nazvat sociálním člověka toužícího egoisticky po těžčze pozítech, proti nimž u bourgeoisie bojuje?

Než pohledme i do vlastních řad! Mohli by o nás moderní pohané vždy a všude říci jako o prvních křesťanech: „He, jak se milují!“? Nejdeme už často s duchem času počítající a uvažující, co to neb ono nám vynese a zapomínající na velký příkaz lásky křesťanské? Zmizel v rodinách pravý rodinný duch a zmizel i ze společnosti. Nemí sociálních lidí! Nevytvoříme jich abstraktními teoriemi ani třídním bojem. Je potřebí práce jiného rázu a druhu, jiných cest. Kultura rozumu nestačí, třeba výchovy srdce! Na vnitřních iracionálních silách duševních třeba budovati nový lepší život, křesťanský život. Bez Krista není mravnosti a neobstojí bez něho ani svazky společenské! Křesťanská spravedlnost jest pilířem a křesťanská láska tmelem společnosti lidské. Proto třeba dnes právě z tohoto stanoviska dívat se na sociální otázku a tímto způsobem vytvářeti sociálního člověka. Krásně o tom píše starý a zkušený pracovník německé katol. mládeže Ant. Heinen v orgánu „Arbeitsgemeinschaft für die soziale Erziehung“, které vytklo si účelem právě tento cíl splniti, ve „Führerkorrespondenz“.¹⁾ Uvedu zde volně některé jeho vzácné myšlenky, jsou nejen překrásné, ale i poučné.

Otázka sociální jest Heinenovi více problémem vnitřního obrození lidstva duchem křesťanské lásky a vzájemnosti než zlepšením limotného postavení a snad otázkou vědeckou. Píše: „Jest sociální otázka jen otázkou vědeckou, kterou třeba studovati ze zájmu pro abstraktní poznatky? Jako na př. přírodovědu, astronomii nebo assyrskou gramatiku?“ Takové vědomosti mohou býti velmi zajímavými a jsou ke cti tomu, jenž si je získal, ale nemožno říci, že je jich nutně potřeba rodině, obci, národu. Možno si mysliti národy s velmi vyvinutou kulturou, jejichž věda sociální není velice vyvinuta.

¹⁾ Führer-Korrespondenz, Zeitschrift für das soziale Vereinswesen, 35. Jhrg., Heft 1, M. Gladbach.

Otázka sociální jest životní otázkou národa právě tak, jako životní otázkou pro rodinu jest, má-li otec sílu a schopnost i mravní vůli pracovat pro rodinu, milovat svou ženu a vychovávat svoje děti. Když však nezřekne se sobectví, nerozšíří se vnitřně v člověka, který má rodinu v sobě, nestojí rodina za mncho. Otázka, najde-li člověk cestu od svého já k rodině, od sobectví k citu pro pospolitost, není nikterak otázkou vědeckou a jistě by těžko věda našla recept pro tuto cestu člověka. Rodina musí se člověku jevit jako uchvacující zážitek, člověk musí se státi zcela jiným člověkem, odstraniti musí závoje sobectví. To není žádné učení a studování, ale spíše probouzení k vidění a k činu. Pro rodinu jest životní otázkou, stal-li se otec opravdu otcem a matka matkou, probudil-li se v nich pocit vzájemné soudržnosti a odehrá-li se v nich děj vnitřní proměny k životu jednoho pro druhého.

Zcela podobně neznamená obírat se otázkou sociální nějakou vědeckou zálibu nebo zájem pro onu vědu. Otázka sociální nestojí před námi jako nějaký abstraktně-vědecký problém, ale ve velmi živoucí a konkrétní podobě. Položme si otázku: Mám vůbec právo na to, aby žil ve „vznešené osamělosti“ od ostatních? Mám právo na pohodlný, bezstarostný život, jaký vedou starí mládenci, anebo mně také musí záležeti na celku, v němž stojím a tkvím kořeny? Cím jsem povinen celku? Osud mně určil místo v sociálním organismu — jaké úkoly a vnitřní závazky z toho vyplývají?

A tak pocítí sociální člověk podivuhodný pocit, když uváží svoji spojitost s celkem. Necítí se více izolovaným individuem, ale pocítuje spíše hluboké, tajemné, vzájemné účinkování na sebe všeho živoucího. Pocítí jak mnohými svazky připoután je k rodině, k druhům v povolání, ke spoluobčanům, k lidstvu. A co nejprve nejasně cítí, to stane se mu pomalu nazíráním a tím i živoucí mocí. Nazírání možno srovnati s prorockým obrazem; jest z počátku nejasné, vtrhavé, skoro démonické. V neuvědoměném lehkou vede k blouznění. Mnohý mladý idealista, jenž se vrhl do náruče komunismu, jest toho příkladem. Aby nazírání se vyjasnilo, z démonického, z vůle, zničit se pro věc se proměnilo ve vůli obětovati se, snášeti csud a býti zodpovědným, jest otázkou vedení a výchovy. To jest otázkou zralosti sociálního člověka. Bez tohoto procesu věření, vyjasnění a vykvašení se není možno stát se sociálním člověkem.

Tak stane se sociální otázka nábožensko-mravní otázkou životní nejdříve pro nás samy. Protože jsme se jednou v pospolitosti narodili a bez ní ani žítí a obstátí nemůžeme, musíme si také býti vědomi osudové spojitosti s ní. Společnost lidská může od nás něco čekat, jsme jí dlužní něco, co leží v síle naší organické příslušnosti k ní.

V kterém člověku se neprobudí sociální vědomí a řekněme ihned svědomí, ten zůstane jen částí nemyslicího davu, zůstane ve tmách. Jemu také schází nejpodstatnější popud k obírání se soc.

abys mrtvé křísil.

Padl jsem na kolena před Ukřižovaným z lásky ke mně a spínaje ruce, vroucně jsem prosil:

Přijmi vděčnost a lásku mou do posledního úderu srdce mého, do posledního svitu života ve zřítelnici mé. Každá má myšlenka a cit ptá se, je-li Tebe hoden, aby činem přispěl k slávě Tvé, o přítomnost Tvou v práci prosí a na konec ptá se, dobře-li učiněno a děkuje vřele.

A náhle po modlitbě mé Duch Tvůj prochvěl celou bytostí mou a slyšel jsem hlas s hora, řkoucí: „Budeš-li toto činiti v pevné víře, přijde čas, kdy andělé moji navštěvovati a svatí mluvití s tebou budou, a místo abys byl hříčkou okolností, budeš silnou věží v rukou mých.“

*

24./IX. 1916.

Slyš, duše má!

Mezi mnohými hlasy pozná matka hlas svého dítěte.

Sebekrásnější melodie nevnímá duše nevědomá.

Sebekrásnější tváře nevidět ve vodách kalných a znetvořenou ve vodách pčkalených.

Ascnator sesiluje zvuk téže výšky a ladička zladěná jen stejným zvukem se rozechvěje.

Jsem to obrazy věcí božských: že jen čistí Boha viděti budou. —

Jak jsem Ho mohl viděti, maje blátem zatížená víčka?

A celý svět mi ničím, když jenom Jeho paprsek obejmú. —

Když o penězích a loktech sladkých mi vykládají, usmívám se uvnitř a jsem na rozpacích jako dítě. Odcházejí ode mě překvapení ruměncem velkého.

*

Leden 1917.

Smyslností, pýchy zlobou
kleslo lidstvo, zmírá mdlobou.
Jediný lék srdce tuší:
v Kristu čistou, prostou duši.

„Chceš-li jíti, jako já jsem šel, neohlížej se ani v pravo, ani v levo, ale následuj šlépěje mé a tak dojdeš“ (z Alžběty Schenavské).

V poslední pak den svátku toho stál Ježíš v chrámě a voial hlasem velikým: „Žižni-li kdo, pojď ke mně a pij!“

Já pak, slyše hlas Jeho, vztáhl jsem žižní lásky ruce k Němu, volaje: „Chci býti cele Tvůj, Vykupiteli pomazaný!“

*

23./II. 1917.

Jsem jako poslední červ, isem-li sám, a zas jsem jako nad-
člověk, mám-li Jeho.

Vzlétám jako orel do výšin a zarývám se jako meteor do pro-
pasti. A volno mi v blankytu a dusno mi v propastech. —

Jene, Miláčku, kde hojí se rány od blesků?

Jene, Miláčku, jak učit se lahodě spočinutí na prsou Mistrových?

Jene, Miláčku, kde jsou vody očišťující rány krvavé? Jordán či
moře Mrtvé? A ještě dosti síly má Jordán? Povíš mi všechno?

Až se smyji v Jordáně —?

Až se smyji v Jordáně! —

Spadl jsem do roklin, plný isem ran, úpín v ranách zmámení
uprostřed stínů smrti:

S hříšnou, bídnou duší,
rozbohaným tělem,
jako žebrák chudý,
znamenáným čelem
na bodavém hloží
upí dítě Boží!

*

24./II. 1917.

Přichází den, kdy světlo opět přijde, aby činilo skutky toho,
který je poslal. Aj, odejde již noc, kdy žádný nemůže činiti. Hlas
touhy mé volá k červánkům z temnot nejhustších. Blátem ze slin
hoře pomazal oči mé a poslal mne umýti se v rybníku Siloe. I jdu a
umývám se, a jak se umývám, prohlédám.

*

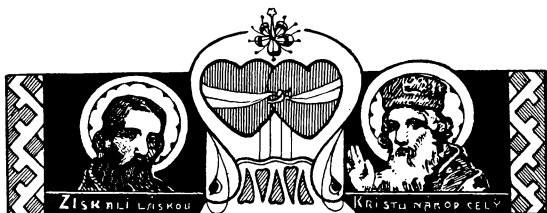
13./III. 1918.

Jsi skryta, Lásko má, nenabízíš se a v cestu nepřicházíš po
způsobu světských lásek. Jdeš samotami, kam nevniká znečištění a
vřava. A ten se jen potká s Tebou, kdo zamiluje si samoty Tvé
s duší čistou. Jen jemu objevíš se ve všem svém jarém půvabu na
stezce plné kvítí a zeleně.

Lásko má! Přilákej mne do začarovaných, mystických luhů
svých, okouzli mne půvabem svým! Jen Ty buď sluncem mého dne
a hvězdou mých snů. Vzplanutím růžových jiter, roztoužením mě-
síčních večerů. Nadějí v očkách pomněnky a v azuru nebeské báně.
Životem v zurčení pramenů a v záplavách bezedných oceánů. Buď
Ty mi vůni a prostotou fialky, lahodou a nádherou růže —

Ať láska má silnější jest jak smrt a přemáhá pekla horlení!!

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

AJK:

UNIONISTICKÝ SJEZD NA POSV. VELEHRADĚ 1922.

Unionistický sjezd na posv. Velehradě započal 6. srpna o 6. hod. večerní obvyklým způsobem (přívod účastníků od kaple Cyrilly, přivítání p. arc. Stojanem, uvedení do basiliky, „Veni Sancte Spiritus“, svátostné požehnání) a trval 7., 8. a 9. srpna.

1. Mezi účastníky jsou: dr. Fischer-Colbrie, biskup z Košic, dr. Dionysius Nyarady, biskup z Křiževace, dr. Bočan, biskup z Lucku, dr. Georg. Šuba, kanovník, dr. Hodžega, profesor, Emil Boksay, Selyha, Sakač S. J., všichni z Užhorodu, P. Aug. Galen O. S. B. z Vídně, Jos. Dulai z Prešova, Emerich Szedlák, spirituál z Prešova, T. Siemlocki z diecése vilenské, dr. Živkovič, profesor z Djakova, dr. Slipyj, profesor ze Lvova, převor basilianů Malyckij, archidiakon Rossey, oba z Munkačeva, Karpaty Zorvan z Klemburku, dr. Georg. Magjerec, profesor z Bělehradu, dr. Ed. Nécsey, spirituál z Nitry, Ferd. Hrdý, apošt. administrátor v Niši, Hilarion Gil S. J. z Madridu, dr. Spáčil S. J., profesor na Východ. Ústavě v Římě, P. Lepka S. J. z Prahy, redemptor. Trčka z Podkarpatské Rusi, Rus Vitovtov, spisovatel ze Splitu, pravoslavný, ruští akademici pravoslavní, studující v Praze: Alex. Jeyort, G. Auerback, K. Bakumenko, M. Vorcenskij, F. Piščatovskij, Ukrajinec Jakimt-čuk, Bělorus Stankievič, Lojze Mojič, inženýr z Lublaně s několika jinými akademiky jihoslovanskými, dr. Šústek z Brna, MUDr. Jaroslav Durych, spisovatel z Užhorodu, dr. Hodonský z Ružomberku, Arnošt Vykoukal, převor z Emauz, opat Hlobil z Rajhradu, dr. Obdržálek, dr. Cinek, dr. Kachník, dr. Hrachovský, dr. Vašica, prelát Ledóchowski z Olomouce, dr. Matocha, profesor Horák, několik akademiků a bohoslovců řecko-katolických z Podkarpatské Rusi, celá řada kněží, několik bohoslovců a j.

2. O významu sjezdu svědčí četné pozdravné telegramy a omluvné dopisy, jež zaslali: Ed. Dalbor, kardinál poznaňský, L. Dubois, kardinál pařížský, Bourne, kardinál westminsterský, Ed. Ropp, arc. mohylevský, Georgius, metropolita varšavský, dr. Gnébriant, světitel biskup z Paříže, Emmanuel Chaptal, biskup z Paříže, Maxmilián Saský z Frýburku, dr. A. Palmieri z Říma. Michel d'Herbigny S. J., dleci v Paříži, Petr Periza S. J. ze Splitu, dr. Grivec z Lublaně, dr. Jeglič, biskup z Lublaně, M. Jugie z Cařihradu, Jan Urban S. J. z Krakova, dr. Nik. Russnák z Prešova, dr. Fr. Kordač, arc. pražský, J. Groß, biskup litoměřický, N. Klein, biskup brněnský, dr. J. Kupka, kanovník z Brna, Msgre Davidek z Prahy, dr. Zapletal, kanovník z Vyšehradu, dr. Bídlo, univ. profesor z Prahy, Stan. Weismann z Morávky, P. Jašek z Ameriky.

3. Referáty, debaty, návrhy: Jednalo se o dogmatických potížích v nauce o primátu, o neomylnosti papeže a o liturgické otázce.

Dr. Spáčil S. J. v referátě o dogmatických obtížích v nauce o primátu a neomylnosti římského biskupa vědecky rozebírá orientální nazírání na primát a neomylnost, dle něhož církev jest mystické tělo Kristovo a proto jen Kristus může býti hlavou církve. Duchovní tělo nemůže mít lidskou hlavu. Zároveň ale nemůže býti církev bez hlavy, což by nastoupilo vždy po smrti papeže. V našem smyslu, přihlížíme-li k vnitřnímu základu církve — k milosti, i my nazýváme církev mystickým tělem, jehož hlavou jest Kristus. Máme-li na mysli vnější útvar církve jako hierarchické a právní společnosti, pak musí mít hlavu viditelnou a tou jest papež. Další rozdíl východního nazírání jest v tom, že na východě tvrdí, že historicky odůvodněnější jest v církvi zřízení oligarchické a ne monarchistické.

Referát dra Grivce: O primátu přečetl dr. Vašica. Historicky je zjištěno, že na východě do rozkolu nikde se primát nepopíral. Po rozkolu dlouho se uznával primát honoris papeže. Na východě bylo patriarchátů více (2—4), na západě pouze jeden v Římě. Odtud nesnáze, že se orientálové nemohou vpraviti do názoru západního s jedním patriarchátem. Nesnáze dají se odstraniti vyložením východu nauky o církvi a přiblížením k východní mentalitě nakloněné k mystickému pojetí církve. Referát jest obsahem knihy dra Grivce: Ryzantké pojetí o prvenství a neomylnosti římského biskupa, vyšel letos nákl. Akademie Velehr.

Dr. Cinek referoval o názoru Čechoslováků na primát. Zamítají božské ustanovení primátu, neuznávají slov Písma sv, jimiž se primát ustanovuje, poněvadž prý byla tam později vsunuta. srad v XI. století. Text tento však je ve všech rukopisech i překladech hned v II. stol. Tak překlad syrský z II. stol. má ono místo.

Dr. Fischer-Colbrie ocenil oba referáty. Poukazuje, že ve vědeckém bádání musí se užívati metody dogmatické, historické a logické, v praktickém styku apologetické a diplomatické, rovněž v popularisování unionistických snah.

Dr. H o d ž e g a z Užhorodu přednášel o nauce ruského historika Bolotova o církvi a primátu.

Ruský akademik pravoslavný vyložil stav otázky o primátu na Rusku. Jest tam veliká neznalost římské církve, což lze jen poučeváním a vysvětlováním odstraniti.

Dr. K a c h n í k poukazuje na rozdíl mezi vědou a vírou theologickou. K unii není třeba shody ve vědě, stačí shoda ve víře. Prakticky lze provésti i tím, že Rusové budou ctít sv. Cyrilla a Metoděje, my sv. Vladimíra a sv. Olgu, kteří byli katolíky.

Dr. C i n e k v referátě o sektě československé rozebíral historicky a kriticky mlhavé její učení.

Dr. V a š i c a přednesl přehled referátu cařihradského kněze V e r c h o w s k é h o: O liturgii. Ritus je instrumentum gratiae. Lze ho měniti jen se souhlasem autority církevní. Latinský a řecký ritus je výronem dvou světů, dvou kultur, není možno spojit oba rity v jeden. Ritus je původu božího a přirozeného a obojí má své oprávnění.

Dr. S p á č i l S. J. poukázal, že názor Verchowského o původu ritu není správný, poněvadž ritus je věcí disciplíny a proto jest původu církevního.

K. Z o r v a n přednášel o ritu a obřadech. Dle nového kodexu nikdo nesmí býti veden ke změně ritu.

Sakač S. J., dr. B o č a n mluví o změně ritu a biritualitě, kterou vyvolal arc. mohylevský Ropp. Mluví proti důvodům arc. Roppa.

Dr. J a r. D u r y c h krásným způsobem vysvětlil poslání naší republiky. Byl požádán, by napsal nějakou hru, již by se propagovaly unionistické snahy.

Ruský spisovatel V i t o v t o v podal krásný přehled o nynějším stavu církve ruské. Sám studoval bohovědnou akademii, procestoval Rus, navštívil mnohé kláštery, zná osobně patriarchu Tichona a jiné biskupy a zná se se všemi ruskými učenými v oboru theologickém, proto mohl nakresliti dokonalý obraz náboženského života ruského. Stav církve ruské za bolševické vlády jest ubohý, kněží mučení (28 biskupů, 1250 kněží) a o všechno připraveni. Mluví o pronásledování patriarchy Tichona. V národu jest víra, jest však podkopávána. Nyní jest u bolševiků jakýsi indifferentismus vůči církvi. V akademiích objevuje se zájem o církve katolickou.

Prof. P o g o d i n přednášel pak o sv. Františku z Assisi. Mluvil o způsobu poznání. My neznáme východ a oni neznají západ. Církve ruská pod byzantským vlivem má katolíky za nepřátele. Poukazuje na utrpení ruského národu během dějin: Tataři, carismus, bolševici. Jest to „continua passio“, jak to nazval. Rusko očekává od západu v nynějším svém postavení lásku a dobročinnost (charitatem et beneficentiam ab occidente). On sám seznal mnoho a předsudky mu vymizely. Končí slovy: Golgotka nos uniet!

Kněz, ruský konvertita, P. Siemiaccki přednášel o podstatě ruské církve a o možnosti šíření unie.

Akademik Stankievič: O unii na Bílé Rusi v minulosti a v přítomnosti. Bělorusové a Ukrajinci jsou mostem k unii. Národ sám stačí k šíření unie. Je nutná svoboda její propagace.

•

Podané referáty a vedené debaty objasnily vědecké stanovisko otázky sjednocení. Vyšlo z nich na jevo, že dnes nemožno mluvit o unii, jak P. Lepka S. J. poukázal, když líčil dnešní stav ruské církve. Na Rusi panuje hlad a nejistota. Není možno vydávati vědecké spisy. Cesta theoretického bádání je nutná. Nebezpečím pro unii je snaha zřizovati národní církve a caesaropapismus. Dnes jen účinná láska prokázaná vyhnaným Rusům může působiti ve snahách unionistických. Účastníci sami se o tom přesvědčili ze světelných obrazů, jež předvedl a vyložil P. Lepka S. J. Obrazy znázorňují bídné poměry hladovického Ruska; fotografovali je dva jesuité vyslaní s americkou misí na Rusko. Mezi referáty výhradně rázu vědeckého proplétaly se i návrhy praktické. K otázce, jak odstraniti nesnáze mezi západním a východním názorem na primát a neomylnost papeže, podány návrhy: Dr. Spáčil S. J. má napsati článek: *De mente ecclesiae orientalis*, druhý: *De orthodoxy a. Cyrilli et Methodii*, které se dají do fundamentálky, aby bohoslovci byli v těchto věcech náležitě poučeni (dr. Hodžega). Kdo chce unii, musí mnoho věděti, unii chtěti a ji prováděti (*multa scire, velle et agere*) (biskup Fischer-Colbrie.)

Španěl S. Hilarion Gíl S. J. radil ku změně Apoštolátu ve světový spolek, k zřízení komise, jež by sbírala peníze k misím na Rusku a vydávala knihy a časopisy.

Dr. Dvorník podal zprávu o propagandě unionistických myšlenek na západě, zvláště prostřednictvím článků v časopisech a novinách světového jména.

Biskup košický si přál, aby Tov. Ježíšovo uveřejnilo každoročně ve svých časopisech alespoň jeden článek o unii.

O d s t r č í l í k S. J. radil zříditi časopis polyglotum, Sakač S. J., aby se posílaly zprávy od Slovanů do katol. časopisů ve světě a zřídila se koresp. kancelář, která by informovala kat. svět o unii.

Biskup košický podotkl, že ve Frýburku je taková kancelář, není tam ale nikoho, kdo by zprávy podával.

Biskup dr. Boča upozorňuje na to, že jest třeba v mládeži pěstovati zájem a porozumění pro veliké myšlenky a cíle unie.

Dr. H o d ž e g a upozorňuje, že jest třeba stávající časopisy, jednající o unii, propagovati.

Dr. S p á č í l podává zprávu o Východním Ústavu v Římě a o A pošt. Ústavě sv. C. a M. na Velehradě.

Amer. farář B o g a r je ochoten vydržovati sekretáře Apoštolátu v Americe. — Třídenní sjezd ukončen v kostele chvalo-

zpěvem: Te Deum, svatým požehnáním, líbáním ostatků sv. Cyrilla a společnou modlitbou za unii.

Letošní sjezd se vydařil opravdu skvěle. Přítomni byli vynikající pracovníci a hojnost účastníků. Mnohé věci byly osvětleny, mnohé perspektivy do budoucna získány. Pozoruhodná je návštěva laiků a ruských studentů pravosl. Un. sjezd doporučuje se bohoslovcům, neboť co získají na něm, leckde hned nenajdou. Kéž šíří se myšlenka unie u národů slovanských i jiných a upírají se zraky naše k dvěma hvězdám sv. Cyrillu a Methoději s prosbou: Sv. Cyrille a Methoději, orodujte za nás!

L. BENÁČEK:

UNIE RUSÍNSKÉ CÍRKVE S ŘÍMEM.

Ježto v době přítomné vystupuje značně do popředí otázka sjednocení církve východní se západem, není bez zajímavosti uvést podmínky sjednocení církve rusínské s Římem r. 1595. Malorusové, kteří se tehdy s církví katolickou spojili, obývali t. zv. Červenou Rus, jež během 13. a 14. století přišla pod moc králů polských. Metropole Červené Rusi byla v Kijevě. Hnutí unionistické, zapomenuté po marném pokusu o sjednocení východu se západem na koncili florenckém, rozmožilo se opravdově na Červené Rusi v druhé polovině 16. století a vedlo skutečně k trvalé unii církve maloruské s Římem.

V čele myšlenky unionistické stála část hierarchie rusínské, hlavně biskupové Hypatius Pociej a Cyrill Terlicki. Hlavním podnětem ke sjednocení byl hluboký úpadek rusínské církve. Mezi biskupy, klerem a duchovenstvem řádovým panovala nejenom nevědomost, nýbrž také mravní zkaženost a lid se všech stran utlačovaný a vykořisťovaný byl hrubý a pověrečný. Žalostný tento stav dosvědčuje Adresa rusínské šlechty z Haliče zasláná 1583 kijevskému metropolitovi Divočkovi. V ní píše m. j.: „Pod vaším vedením pláče a upadáme do bludů, jsme pastýřem opuštěné stádo. Vaše Milost neplní svých povinností; nechce učiniti přítrž zločinům, nad něž větších nikdy nebylo. Od doby Vašeho nastoupení staly se kostely jevištěm násilností a loupeží; bohoslužba byla rušena, kostely zapečetěny, kněží jako lupiči z domu Božího odvléčení, v klášterích žijí vesele mniši se ženami a dětmi . . .; poklady z kostelů jsou loupeny a darů, jež byly věnovány ke cti Boží, se zneužívá k svato-krádežím . . . Nehodní lidé přijímají svěcení biskupské a žijí dále

beze studu se ženami a dětmi. A ještě mnoho jiných pohoršení a nepřístojností bez počtu! . . . *) Poněvadž z Cařihradu nebylo naděje na pomoc a nápravu, uplatnily se reminiscence na lepší stav církve rusínské v době sjednocení, a tak došlo k rozhodnutí obnovit unii. Toto rozhodnutí posilovali s jedné strany výborní pracovníci jesuitů, především Antonín Possevinus a Petr Skarga, s druhé strany pro ně svědčil současný stav církve katolické v Polsku a pravoslavné v Rusku; také polští králové Štěpán Bátory a Zikmund III. jednak z náboženských, ale také z politických důvodů si přáli, aby jejich pravoslavní poddaní se vrátili do církevní jednoty. — Biskupové rusínští počali jednati o unii na synodách, z nichž první se odbývala v Brestu r. 1590. T. zv. deliberačním dekretem z 2. prosince r. 1594 rozhodli se prositi o sjednocení v Římě a pověřili Terlického k vyjednávání. Ten jednal s latinským klerem ve Varšavě a konečně formuloval požadavky rusínské církve v dopise, zasláném Apoštolskému nuntiovi v Krakově. V listě se praví, že v názoru o původu Ducha sv. není rozdílu mezi církví rusínskou a západem, že si pouze obě strany dobře nerozuměly, trvající jedna na principu ex Patre Filioque, druhá ex Patre per Filium. Terlickí dále žádá, aby liturgie sv. Basilia, Chrysostoma a Řehoře a všechny obřady byly Rusínům ponechány, Svátost oltářní aby byla dále podávána pod obojí způsobou a forma křtu ponechána. O očištění prohlašuje, že se chtějí dáti poučiti svatou církví římskou. Gregoriánský kalendář chtějí přijmouti pod podmínkou, že velikonoce budou slaviti podle dosavadního řádu. Zvláštní svátky, jako na př. zjevení Páně (Bohojaveníje), jež nejsou zavedeny v církvi římské, buďtež ponechány. Prosí, aby nebyli nuceni k procesí o Božím Těle, ke svěcení ohně na Bílou sobotu a k používání klapaček místo zvonků ve svatém týdnu. O kněžských manželstvích žádá, aby byla ponechána jako dosud. Rovněžsi přeje, aby nově jmenovaní biskupové byli svěcení metropolitou nebo arcibiskupy rusínskými. K ritu latinskému ať nikdo není nucen, mnišstvo ať se může přidržeti dosavadní organisace. Zvonění v pátek odpoledne, jež je zvykem v církvi latinské, nebudiž zaváděno. V klášteřích a chrámech řeckých nebudiž zaváděn ritus latinský. Bude-li někdo řeckými biskupy vyobcován z církve, ať není přijímán do církve latinské, jako nebude vzat do církve řecké, kdo z latinské byl vyloučen. Manželství mezi věřícími obou ritů buďtež svobodná. V požadavcích politických je na prvním místě přání, aby biskupové ritu řeckého dostali mandát ve sněmu a v senátě. —

Po příznivé odpovědi nuntiově předložili biskupové králi své požadavky; žádali inšta v senátě, navrácení církevních statků, zastoupení u soudu královského, osvobození od poplatků králi, zřízení škol a seminářů slovanských a právní ochranu moci státní. — Mezi tím konali biskupové synodu v Brestu, a ježto byli ujištěni, že vy-

*) Dr. Julian Pelesz, *Geschichte der Union der ruth. Kirche mit Rom* I., 503. Wien 1878.

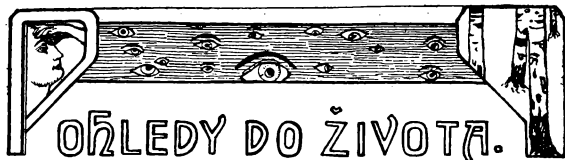
jednávání s Apoštolskou stolicí i s králem Sigmundem bude korunováno úspěchem, usnesli se učiniti poslední krok k provedení unie. Zvolili ze svého středu biskupy, Pocije a Terlického, aby se odebrali do Říma a tam jménem rusínského episkopátu, kleru a lidu prosili o přijetí do lůna Církve. Pocij a Terlicki přišli 15. listopadu 1595 do Říma, kde byli přijati otcovsky papežem Klementem VIII. Svatý Otec splnil všechny požadavky Rusínů a unie byla slavnostně prohlášena 23. prosince 1595.

Akt sjednocení zvěčnil Klement VIII. téhož dne v bulle „Magnus Dominus et laudabilis“. Polskému králi a šlechtě rozeslal listy, v nichž žádá ochranu a politická práva pro sjednocené. Konečně 23. února 1596 vydal bulu „Decet Romanum Pontificem“, jíž potvrzuje jurisdikci metropolitě kijevského.

Pro překážky se strany odpůrců unie bylo sjednocení promulgováno až 8. října 1596 na synodě v Brestu. Tak bylo veliké dílo s Boží pomocí dokonáno. Další osudy rusínského unie jsou známy. Přes trvalý odpor a ukrutnosti odpůrců udržela se unie přes některé roztržky v celém rozsahu až do pádu Polska. Když byla Polska rozdělena, připadla metropole kijevská s diecésemi sobě podřízenými krcmě lvovské, přemyšlské a chlumské Rusku; za velikých násilností byla unie potlačena a lid převeden k rozkolu. Ve jmenovaných třech diecích, jež přešly do moci rakouské, se uniaté udrželi a jejich církev se utěšeně rozmohla. A právě z řad těchto uniatů vystávali v minulosti i nyní nadšení propagatoři sjednocení církve pravoslavné.

Kdy se unie uskuteční, nutno ponechati Boží vůli. Je však jisto, že je k tomu třeba duší vzdělaných a obětavých, jež se nedají zlástí zklamáním a neporozuměním. Je potřeba štědrých rukou, ale též rukou k nebi důvěřivě a vytrvale zdvižených, neboť zvláště zde platí slova apoštola pohanů: „Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit“ (I, Cor. 3, 5). I ve velikém úkolu unie jedni zaseli, druzí zalévají, ale vzrůst dá Bůh a až nadejde plenitudo temporum, símě láskou zaseté a horlivostí zalévané vzroste, vydá útešný květ a posléze plod tolik ždaný všemi věrnými syny jediné, pravé, svaté, katolické a apoštolské římské Církve.

DÁLE NA LÍŠE ZAPOČATÉ!

S pevnou důvěrou v pomoc boží začínáme nový ročník. Museum po čtyřiapadesáté jde mezi bohoslovce, aby je povzbuzovalo k práci pro církvev svaton a vlast, a jde také mezi kněze, kteří ještě nezapomněli na svá mladá léta, plná ideálů a nadějí do budoucna, která strávili v tichých zdech alumnátů. Mezi bohoslovci chce Museum utužovat svazky pravého přátelství na podkladě lásky hlásané Mistrem naším a chce také utužovat svazky, které nás vízí jako syny velké rodiny Slávů. Je nás nyní málo a proto tím více musíme se semknout, aby z nás byla „acies bene ordinata“ k boji za svatá práva naší Matky. Ona potřebuje bojovníků statečných, dobře ozbrojených. V Museu zkoušíme své síly, zde připravujeme zbraně k boji. Jsou jimi pravá zbožnost a řádné vědomosti. V obojím směru budeme se připravovati a povzbuzovati. Jako Slované pak máme povinnost zajímat se o otázky pro Slovany aktuální. Z nich na prvním místě bude idea cyrilometodějská, kterou chceme prozatím aspoň mezi sebou co nejvíce šířit, kterou si chceme svými skrovnými pracemi objasňovat, abychom později tím více našeho lidu pro ni získali. Museum letos půjde i do širších kruhů našeho studentstva, aby tam konalo práci misijní. Ať naši studenti poznají, jak se v seminá-

řích pracuje, pak odpadne lecjaký předsudek, který snad ještě měli. Dnes jest kněžského dorostu máličko. Naším vroucím přáním jest, aby Museum šířilo pochopení pro povolání kněžské. A kdybychom jen jediného získali pro bohosloví, bude to pro nás nejlepší odměnou.

Proto, drazí bratři, věnujme všechny své síly rozkvětu našeho milého Musea. Ať jest opravdovým obrazem našeho života v seminářích. Ať všichni, kterým se dostane do rukou, poznají, že se řádně připravujeme na vinici Páně, na které chceme i přes dnešní překážky a jím na vzdory pracovati až do úpadu. Bůh provázej naši mladistvou snahu svým požehnáním! J. J.

MSGR. ALOIS HLAVINKA

oslavil 4. července t. r. své sedmdesátiny. Naše vzpomínka přichází opožděně (Museum vydáváme jen pětkrát ročně), ale přes to jest srdečná a vděčná. Vždyť msgr. Hlavinka jako bohoslovec „uložil primiční vínek svého spisování do Musea“ a byl již od I. ročníku jeho horlivým příspěvkatelem. V jubilejním roce 1885 pořádal poslední psaný ročník Musea a z jeho redakce vyšel almanach „Růže Sušilova“, první tištěný. Tehdy předním úkolem Musea ještě bylo přestiti v seminářích českých mateřskou mluvu, jak to sám Hlavinka v předmluvě k XIX. ročníku píše. Zajímavé v té příčině jsou posudky

jeho práci v Museu psané drem Matějem Procházkou. Tak při článku: Proč ap. stolice dovolila sv. Methodu liturgii slovanskou, jest poznámka: Vše velmi zajímavé. Sloh neúhonný. Při jeho pokračování: Obsah i sloh výtečný. O překladu Hlavinkově z Doulceta: Apologie Aristidova a List k Diognetovi je posudek v t. zv. Opolně: Článek velmi zajímavý, překlad všecek správný, sloh vzorný. —

Až podnes pravdiva jsou slova Hlavinkova: „Museum jest spolehlivým měřítkem a po letech i zpravodajem, v čem a kterak se po seminářích pracuje o vědách mimokolejných. Že pak jest takto i mocnou pobídkou ku práci, jest na bledni.“

— Na Hlavinkovi se opět ukázalo, že Museum to bylo, které vychoválo církvi a národu zdatné pracovníky. Na Růži Sušilovu Hlavinka nikdy nezapomněl. Svědčí o tom nejlépe knižní jeho dary Růži Sušilově.

Nechceme uváděti zde velkou řadu knih a článků, které vyšly z jeho péra. My zde uvádíme jen to, co pro nás má zajímavost, v čem je nám nejbližší. Přejeme mu, aby se dočkal chvíle, kdy jeho práce bude plně oceněna, jak toho zasluhuje, a k dalším dílům vyprošujeme mu síly a Božeho požehnání. J. J.

PERSPEKTIVA BUDOUČNA.

Veliké poučení jsme si odnesli z letošního sletu Orelstva: že nás čeká obtížná práce na skalnaté Vinici Páně. Šiky mládeže, jež se rychle shromáždily pod korouhev orelskou, je třeba nábožensky vychovávat, aby celá stavba nespočívala na písku, což by vedlo nutně k tomu, že by z celé armády zbyly jen trosky. To jedno potřebné, bez něhož nelze ničeho činiti, může poskytnouti jedině kněz. Hle, toť první náš úkol. A druhý — hledati ovce zbloudilé, které podle jména

patří do ovčince, ale de facto v něm nejsou. Rakovinu lhostejnosti a někdy i záští vlastních dětí vůči Matce-Církvi nutno odstranit. Smutno pohledět, jak je zruinován náboženský život už i na venkově. A zkáza pokračuje s dravou rychlostí. Tam, kde kostel v neděli byl ještě před rokem přeplněn, je dnes poloprázdný. Nepomůže hledati viníka a vyčítati, — na prvním místě je nutno věc napravit. — Světelné jsou oba ty úkoly, jež nám bude plniti po boku ostatních horlivých kněží. Bude k nim třeba důvěry v Boha, statečnosti i trpělivosti, jež třtiny nalomené nedolomí a knotu doutnajícího neuhasí, ale zvláště lásky Apoštola pohanů, který se stal všem vším, aby je Kristu získal. Toho je si vědom každý z nás. Nelze si dnes dobře představití bohoslovce, který přistupuje před biskupa k ordinaci a není odhodlán u dít se pro Krista. — V našem kněžském slovníku nesmí se vyskytnouti slovo passivita, ale za to na každé straně sláva Boží a spása duší, aby zase celý národ doufal ve jméno Hospodinovo. —lb—

HNUTÍ KATOLICKÉHO STUDENTSTVA.

Ústředí katol. studentstva čs. pořádalo v Brně dne 11. srpna 1922 říšskou pracovní konferenci a valnou hromadu. Sjezd Orelstva byl k tomu vhodnou příležitostí. Na říšské pracovní konferenci projednán byl jednací řád Ústředí vypracovaný drem. V. Plockem a upravený právní sekci při Ústředí. Dle něho členy Ústředí jsou: a) spolky katolických studentů středoškolských, b) spolky katolických akademiků, c) spolky bohoslovců. Při Ústředí zřízeny byly sekce: organizační, náboženská, školská a osvětová, umělecká, sociální, finanční, právní, zahraniční, ženská, učitelská. O sekci náboženské se praví: Sekce nábo-

ženská stará se o náboženský život členstva. Připravuje a podává návrhy exercicií, náboženských slavností, sestavuje seznam knih náboženských, pečuje o zřizování filosoficko-apologetických kroužků. Stará se o dobrá témata náboženská. Je ve stálém styku s jednotlivými duchovními rádci sdružení a informuje se o duchu náboženském ve sdruženích. Stará se, aby sloužena byla každý rok mše sv. za zemřelé členy a příznivce hnutí. — Odpovědně konala se valná hromada, na níž byl schválen jednací řád. Zrušena byla pro nastalé okolnosti sekce tělovýchovná a tím zrušeny všechny studentské odbory Orla. Dle pokladní zprávy Ústředí má 46.094 Kč 78 h. jmění. Mikulášský dar vynesl 72.829'90 Kč. Dle zprávy jednatelské Ústředí sdružuje 75 SSS asi s 3000 členy. Ústředí pořádá v prázdninách exercicie pro studenty. V debatě poukázal dr. K. Skoupý a P. Cyr. Jež na nutnost povinného náboženského vyučování členů SSS a na užitečnost exercicií, o které nyní studentstvo samo nejvíce náležitě porozumění. Čím více studenti budou se účastňovat exercicií, tím více bude povolání ke kněžskému stavu. Dp. Jež navrhuje povinnou účast na exerciciích aspoň jednou za 3 roky. Vhodným místem k tomu bude Stojanov na Velehradě, kde se může konati i sjezd. Kol. Roztočil přimlouvá se za pořádání postních exercicií a adorační pobožnosti v den sv. Aloise. Doufáme, že návrhy tyto studentstvo také uskuteční, z čehož opět bude mít samo největší zisk. — Starému výboru bylo dáno absolutorium. Předsedou nového výboru zvolen kol. Kettner. Uskutečněna byla také touha studentů mít stálého sekretáře-kněze, jímž zvolen dp. Čulík. Ve věcech náboženských a týkajících se mravní výchovy má rozhodné slovo. — Nový předseda ve své programové řeči zdůraznil, že studentstvo naše musí se orientovati

eucharisticky. Eucharistie to bude, kde student náš musí hledati svou záchytnou oporu v bojích životních. Prosí dále o modlitbu všech za katolické studentstvo. A k jeho prosbě připojujeme se i my a vroucně všechny kněze i laiky prosíme: Modlete se za naše studenty, modlete se zvláště za ně proto, aby Bůh milostivý vzbudil mezi nimi co nejvíce povolání kněžských. Potřebujeme nyní naší laické inteligence, ale potřebujeme ještě více horlivých kněží a nyní jest tak málo těch, kteří uposlechlí Mistra zvoucího na vinici svou. Ale studentstvo samo na prvním místě musí se za to modliti. Z 3000 organizovaného katol. studentstva jde do bohosloví jen asi 30. To je přece málo! — Z té duše si přejeme, aby studentstvo naše v ohledu náboženském provedlo to, o čem mluvil jeho nový předseda kol. Kettner. Bůh Vám pomáhej!

J. J.

PRÁCE SPOLKOVÁ A VNITŘNÍ ŽIVOT.

Na první pohled, zvláště když uvážíme obtíže právě spolkové činnosti, zdá se, že se obojí vylučuje a že horlivý pracovník spolkový nenajde při nejmenším času k pěstování vlastního vnitřního života. Nepopírám, že se může státi, že život vnitřní velikou prací spolkovou trpí, ale což ti, kdož ve spolcích vůbec nepracují a vinici Páně ponechávají na pospas vlkům, vedou pravý vnitřní duchovní život? Nejsme a nesmíme býti ze světa, ale jsme ve světě a pro svět. Protiva mezi prací spolkovou a vnitřním životem jest jen zdánlivá. Oboje přece odpovídá vůli Boží a oboje se také vhodně doplňuje. Sv. Pavel byl přetížen prací a starostmi o křesťanské obce, s nimiž se nedá i sebe větší rozptýlení, jež přináší práce spolková, ani srovnati a přece jaký bohatý vnitřní život vedl. Dosvědčuje v listě ke Korintským (12, 2), že vtržen

byl do třetího nebe a v listě ke Gal. (2, 20) praví: „Ne já, ale Kristus žije ve mně.“ Spolková práce je dnes částí řádné pastorace, je svatou povinností kněžovou a proto vnitřní život nejen nevylučuje, ale ona s ním nutně souvisí. Bez vnitřního života není možná řádná pastorace. Sacerdos — alter Christus. Velikou svatou láskou ke Kristu musí planouti kněžské srdce. Caritas Christi urget nos! Kdyby sv. Pavel nebyl nosil Krista v srdci, nebyl by se stal apoštolem národů. Vše, co mluvil a konal, bylo dílem Božím v něm. „Milostí Boží jsem, co jsem a milost jeho ve mně marná nebyla“, tak vyznal o sobě. A v tom spočívá právě tajemství účinné a užitečné práce spolkové, že ohněm svého srdce zapaluje kněz srdce mládeže a lidu, aby i ona hořela láskou ke Kristu a církvi. Není možno, aby kněz, hořeli-li srdce jeho láskou ke Kristu, neměl vroucí touhy zapáliti i jiná srdce a to všemi nejen dovolenými, ale vlastně příkázanými prostředky. Musíme se dívat na práci spolkovou očima víry, ale nejen dívat, ale také ji tak jednou prováděti. Nedejme se od ní odvrátiti ani vlastní pohodlností ani námitkami těch, kteří buď sami zakusivše v ní nezdaru a neúspěchů, zastrašují jiné, ani těch, kteří všude vidí chyby a nedostatky, podceňující úsilí a dobrou vůli a neznající namnoze těžkých poměrů. Práce spolková má sice také nebezpečná úskalí, ale koná-li ji kdo s pravým úmyslem ke cti Boží a ke spáse nesmrtelných duší, pak dá Bůh dostatečně milosti, aby je loď obeplula a dá také odměnu horlivému dělníku na svojí vinici. Pohodlný a zahálčivý život přináší s sebou více nebezpečí než poctivá práce. Proto se nebojme, ale s láskou dnes už se připravujeme na práci, jež nás čeká. Ona bude květem i ovocem našeho vnitřního života.

K. J.

P. JOSEF JAROŠ S. J.:

ŽIVOT PODLE BOŽSKÉHO SRDCE PÁNĚ.

Vydalo Dědictví Svatojánské v
Praze. Cena 20 Kč. (Pro členy Dě-
dictví 18 Kč.)

Náboženství jest život a účta k Božskému Srdci Páně má se jeviti celým životem. Posmrtné dílo P. Jaroše jest na této zásadě založeno, tak jako založen na ní byl jeho vzorný kněžský život. Hluboké vzdělání a bohaté zkušenosti z duchovní správy mezi lidem i inteligencí umožnily mu napsati tuto knihu plnou výborných pokynů a rad pro vnitřní život, ale vroucí, apoštolská láska k národu, zmítanému tolika bludy, ji stvořila. A že z vroucí lásky vznikla, proto tolik i o lásce jedná. Ne o lásce plané, sentimentální, ale apoštolsky horlivé, energické a účinné. Náleží k předností vzácné této knihy, že, všímá si života, tak jak dnes plyne, podávajíc pro všechny jeho okolností výborné rady a vyvracejíc námitky a spojujíc tak volnou náboženskou čítanku s modlitební knížkou. Je těžko oceniti všechny její přednosti. Některé kapitoly (jedna z nich i o kněžích apoštolských) jsou pravými perlami. Přičtíme se raději, abychom ji co nejvíce rozšířili. Kniha je též vhodně vyzdobena obrazy Führichovými a iniciálkami Manesovými. Spisovatel postavil si dílem tímto pomník nejkrásnější a Dědictví Svatojánské spolu s vydavatelem této knihy, věrným přítelem zvěčnělého P. Fr. Kubíčkem T. J., má o jednu zásluhu o dobrou náboženskou četbu více. Podobných knih nikdy nebudeme mít, nadbytek!

K. J.

KNĚŽSKÝ DOROST U NÁS.

Uveřejňujeme statistiku počtu bohoslovců z jednotlivých seminářů. Poznámek není třeba připojovati, neboť číslice mluví samy.

	I. ročník		II. roč.	III. roč.	IV. roč.	C e l k e m		
	všech	Čechů				všech	Čechů	Něm.
Brno	11	9	13	14	12	50	34	16
Olomouc	23	13	18	14	25	80	51	29
Č. Budějovice	5	—	5	3	1	14	3	11
Hradec Králové	4	3	13			17	12	5
Litoměřice	10	1	9	8	14	41	4	37
Praha	7	3	12	8	10	37	14	23
Vidnava	3	1	3	3	4	13	3	10
						252	121	131

Vysvětlivky: Brno: V I. ročn. jsou započítáni 2 klerikové augustiniáni.

Olomouc: Mimo to studuje na fakultě 9 Rusínů, 2 Rusové, 2 Chorvaté, 2 Slováci. Počet není ještě definitivní, poněvadž stále přicházejí noví bohoslovci z Ukrajiny a Jugoslavie.

Budějovice České: Do počtu 14 nejsou pojeti 4 bohoslovci, kteří slouží ještě na vojně.

Praha: Na české fakultě studuje mimo to 11 Slováků a 4 Ukrajinci.

Do počtu bohoslovců z Čech musí býti ještě pojeti bohoslovci v České koleji v Římě. —

Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam!
J. J.

Z P R Á V Y.

SJEZD BOHOSLOVCŮ ČSL. NA POSV. VELEHRADĚ.

Do rámu velkých manifestací, — jež prožívaly všechny složky našeho katol. lidu, zapadl i náš obvyklý sjezd na Velehradě. Rok od roku přicházejí bohoslovci ke kolébce našeho pokřesťanství, aby načerpali sv. zápalu a oddané lásky ke Kristu, by vyslechli slova svých duchovních a vědeckých vůdců, navzájem se poznali a poradili o společných záležitostech.

Letošního sjezdu účastnilo se mnoho zahraničních hostů, vynikajících pracovníků z předešlého sjezdu unionistického. O 6. hodině večer dne 9. srpna byl sjezd zahájen průvodem kněží a bohoslovců od Cyrilly do svatyně. Uvedl je p. arcibiskup Stojan za přítomnosti tří biskupů. Slavnostní uvítací řeč v kostele měl P. Jež T. J. z Prahy. Nadšenými slovy ukázal na důstojnost kněžství a v čem spočívá pravý jeho duch: podle vzoru svatých bratří Cyrilla a Methoděje zasvětit svůj život bez výhrady Božskému Srdci Páně a Církvi. Po kázání bylo „Veni sancte“ se sv. požehnáním.

O 7. hod. večer zahájil předseda lit. jednoty olomoucké ct. Tomáš ve Slovanském sále sjezd vzletnou řečí, v níž všechny srdečně vítá a oddůvodňuje význam bohosl. sjezdu. Do předsednictva zvoleni: biskupové dr. Fischer-Colbrie, dr. Nyarady, dr. Bočan, adm. ap. Ferd. Hrdý z Ameriky, rev. Jancček a Bogar, převor Malýckij, msgr Živkovič a výkonným předsedou pan arcibiskup dr. Stojan za neutuchajícího jásotu všech. Biskup dr. Fischer-Colbrie pozdravuje latinsky sjezd, promluvil o důležitosti častého sv. přijímání a významu důkladného theologického vzdělání. Krásně vykládá též pět ran Kristových na církví bojující. Biskup dr. Nyarady chorvatsky povzbuzuje k lásce, k modlitbě. Biskup dr. Bočan rusinsky ukazuje na nesmírné zásluhy sv. věrozvěstů slovanských, kteří jasným učením Kristovým zažehli pochodň pravé kultury mezi Slovany. Apoštolský administrátor msgr Ferd. Hrdý vyzývá nadšeně čl. bohoslovce, aby svým kněžským písemným, zvláště láskou k svedenému lidu, zacelili rány rozkolu v našich zemích. Prevor basilánů v Munkačevě Malýckij zmiňuje se o celkovém stavu pravoslavi u nich. Msgr dr. Živkovič, jehož nadšená slova vzbudila bouři potlesku, pozdravuje chorvatsky sjezd jménem svých krajanů, mezi nimiž působil velký biskup Strossmayer. Americký farář Janeček vzpomíná, jak dříve vyslání bývali čeští missionáři do Ameriky a jak nyní snad nřstane opačný postup. Konečně americký farář Bogar vtipným způsobem doporučuje bohoslovcům studium theologie, zvláště pak jeho specializaci. Proslavy všech vzácných hostů provázeny hlučným potleskem. Po pozdravech schůze ukončena. Při večeři zapěl pěvecký sbor olom. bohoslovců několik skladeb, jichž skvostný přednes pod taktovkou temperamentního dirigenta ct. Vaňka došel náležitě pochvaly. Po večeři následovala společná večerní modlitba v kostele.

Ve čtvrtek ráno o 6 hod. kázání dp. dra Fr. Cinka. V mohutných rysech kazatel rozvinul obraz krvácející církve, která sama zůstává na

bojišti po všechny věky svého trvání. Vše vypovídá jí boj, leč rány, církve jsou zároveň jejím vítězným vavřínem, krvavou gloriolou, jež ukazuje její tajemnou nezdolnou moc. Uchvatná slova kazatelova nadchnula srdce všech posluchačů. Při mši sv., již celebroval olomoucký novokněz p. Myška za asistence dp. Vondráčka z Prahy a dp. Hudečka z Brna, udíleno společně sv. přijímání.

O 8. hodině zahájena byla akademie ve Slovanském sále chorálem svatováclavským. Za pražskou „Růži Sušilovu“ pronesl pozdrav ctp. Bartůněk. Za brněnskou „R. S.“ zdraví ctp. Jančík s přáním, aby časopis „Museum“ stal se skutečně orgánem všech bohoslovců československých. Dále pronášejí pozdravy: akademik Stankievič z Běloruska, za „Moravana“ a „Ligu akademickou“ akademik Sochorec, za družstvo „Krek“ slovinský akademik Majce. Na to ujmá se slova msgr dr. Hejřl na thema: „Význam studia Písma sv. v životě kněze.“ Ve své věcné, vědecké přednášce zdůrazňuje nesmírný význam Bible pro kněžský život z důvodů liturgických. Středem bohoslužby je Eucharistie, jejíž konsekrační formule je slovo boží. Jednotlivé modlitby mše sv. jimiž se konsekrační formule jen rozšiřuje a prohlubuje, brevif, udělování sv. svátostí, toť texty, ohlasy biblického ráje. Církev sv. učí kněze biblicky mluvit. Ze Svatých knih čerpáme znalost o Kristu. Kněz toť „alter Christus!“ Konečně Písmo sv. chová nezištné poklady apologetiky, homiletiky, mnoho charitativního a sociologického. Znalost bible má též dalekosáhlý význam v moderní pastoraaci, takže kněz musí opravdu studiu Písma sv. věnovati mnoho času. Vzácnými praktickými radami pro studium a čtení Písma sv. zakončil řečník svou přednášku. Pan arcib. dr. Stojan předčítá pozdravy, jež poslali: dr. Foltýnovský a bohoslovci z Hradce Králové. Za vidnavské české bohoslovce zdraví sjezd ctp. Baran, za Ustředí kat. studentstva dp. Vondráček. Referát kanovníka dra Hanuše pro nepřítomnost opadá. O důležitosti studia filosofického pro bohoslovce promlouvá další programový řečník P. C. Jež. S. J. V řeči nad mfu poutavé a poučné sleduje referent bystrými postřehy dráhu, již si razila filosofie od řeckých myslitelů Platona a Aristotela až po sv. Tomáše, jenž budovu filos. bádání, k níž dospělo lidstvo přirczeným rozumem pronikl pravdou zjevení božího. Ve scholastické filosofii vládné čistá harmonie rozumu se zjeveními pravdami. Základní ton její tvoří pravda, že poznání existence osobního Boha je postavena na rozumu, a nikoli — jak učí moderní filosofie — na citu. Toto poznání učí závislosti lidstva na Bohu; proto se mnohým nelíbí. Nastává odklon od filosofie scholastické, jenž plodí filosofické sektářství. Neznalostí nebo pohrdáním filosofie arist.-thomistické vznikají rozmanité bludy subjektivismu a ztráta sv. víry. Řečník cituje na konec prof. dra Masaryka, jenž doznává ubohost moderní filosofie plodící rozervanost a zoufalství. A tu sv. víra zavazuje zvláště bohoslovce k horlivému studiu filosofie. Výsledkem bude ono Pavlovo: „Vím, komu jsem uvěřil.“ Reč P. Ježe vyslechnuta s velkým zájmem a odměněna dlouhotrvajícím potleskem. Novokněz Stříž přináší pozdrav za Česku kole v Římě a klade důraz na potřebu tiché, ničím nerušené přípravy bohoslovců v seminářích. Posledním programovým řečníkem byl PhC. V. Macourek. V hluboce založeném referátě „O boji o duši národa“ historicky uvádí různé prvky, jež působily v národě a měnily tvářnost jeho duše, o níž rozpoutal se znovu boj po světové válce. Dnes musíme se přičiníti o novou upřímnou rekatolisaci své vlasti, neboť v lůně katolicismu prožíval národ náš vždy doby největšího rozkvětu a slávy. Tím bude skutečně království boží v naší zemi. Řečník došel náležité pochvaly. Rektor P. Odstrčilík oznamuje pak dobu exercicií pro inteligenci

od 21.—25. srpna a prosí, aby bohoslovci podle svých sil přičinili se o hojnější účast laické inteligence na nich. P. arcibiskup Stojan poděkoval nejedné panu rektorovi, pak řečníkům a všem přítomným a pro nutný odjezd ukončil sjezdování. V kostele měl pan arcibiskup otcovskou promluvu na rozlučenou a „Te Deum“ se sv. požehnáním. Uctěním ostatků sv. Cyrilla a metličbou za sjednocení Slovanů sjezd ukončen.

Rczešli jsme se posilnění a nadšení do svých domovů. Kéž duch sv. Věrczvěstů plní srdce naše čistou láskou k Bohu, církvi a vlasti!

Fr. Kraus.

ČINNOST „RŮŽE SUŠILOVY“ V BRNĚ (duben-červen).

30./IV. 1922. Kol. JUC Tomášek: Cesta do Holandska.

7./V. Kol. Vojt. Kirchner: Sv. Vojtěch.

14./V. Kol. Ot. Jindra: Idea cyrilometodějská.

21./V. Kol. Fr. Jeřábek: Spiritistická dogmatika a morálka.

13./VI. Výborová schůze: Valná hromada.

18./VI. 1. Křížkovský P.: Hvězdy dvě . . . Sbor.

2. Stupavský: Naše hvězdy. Recitace.

3. Unie rusínské církve s Římem. Přednáška (kol. Benáček).

4. VI. Šťastný: Církvi svatá. Recitace.

5. Beethoven: Tebe v jitřních hodinách. Sbor.

15./VI. Valná hromada. Do výboru byli zvoleni: Kol. Jančík Jos. (IV. r.), předsedou, kol. Kraus Fr. (III. r.), jednatelem, kol. Blaha Jos. (II. r.), pokladníkem, kol. Ševčík Boh. (IV. r.), knihovníkem, kol. Papež M. (II. r.) administrátorem Musea, kol. Benáček (III. r.).

18./VI. Pokračování valné hromady. Volba delegátů pro valnou hromadu Ustředí kat. studentstva. Porada o Museu.

12./VII. Výborová schůze: Museum.

Bratrským jednotám pozdrav!

Jednatel.

SOCIOLOGICKÝ KROUŽEK „R. S.“

Činnost v roce 1921/22. (Dokončení.) Schůze: 8./IV. Kol. Jeřábek (III.): Nábožensko-mravní výchova mládeže dospívající. — 7./V. Kol. Jančík (III.): Raiffeisenky. — 14./V. Kol. Blaha (I.): Peníze. — 28./V. Kol. Jeřábek (III.): Sociální následky válek husitských. — Všechny schůze s debatou. — V roce 1921/22 zapsáno bylo členů 17; schůzí konáno 12, debatníci večírků 8, přednášek bylo 12. Knihovnička Soc. kroužku R. S., letos zřízená, čítá 33 svazků. — Výroční valná hromada konána 10. června, na níž zvolen výbor Soc. kroužku pro rok příští. — Mnohé plány snad nesplněny, ale celkem splnil Soc. kroužek svůj úkol. Další činnosti jeho i bratrským kroužkům v ostatních našich jednotách Božího požehnání v roce příštím přeje Frant. Kraus, odstup. jednatel.

Činnost v r. 1922/23. Paměťlivci Sušilových veršů: „Nejlepší obět věnovat Bohu svému se chystáš, srdce mu dej, láskou, jež k lidu vroucně hoří!“ chceme i letos s větším ještě úsilím pokračovati v započaté přípravné práci pro lidovou pastoraci. Dne 8. října 1922 konali jsme I. schůzi. Do Kroužku přihlásilo se letos 23 členů, tedy více než dvě třetiny členstva R. S. Dejž Bůh, aby počtu rovnala se i práce! — Na první schůzi přednášel kol. předs. o úkolu Kroužku, jenž spočívá především v praktické přípravě na činnost kněze ve spolecích a pak o nábožensko-mravní výchově naší mládeže. — Kroužek řídí letos čtyřčlenný výbor: Předseda: K. Jeřábek (IV.), jednatel: J. Dyčka (III.), místopředseda: K. Válka (II.) a knihovník L. Lukeš (I.). — Zdar našim ušlechtilým tužbám! S bratrským pozdravem Jos. Dyčka, t. č. jednatel.

ČASOPIS ČS. BOHOSLOVců

MUSEUM

o hvozdā Sumavy přes štihy Zater
za vlasti neru za vlasti ctnost
rozlet se volani ve svatij boji

R. 54.

Č. 2

1922.

ALFONS MARIA VESNÍK:
S V A T Á N O C.

Svatá noc tichá sklání se nad širou pláň,
pod bílým rubášem sirá jest zem,
a mořem hvězdic nebeská skvěje se bář,
dnes jak by jasněji zářila všem.

Stříbrným proudem luna svůj rozlévá jas
na úběl sněhový kouzlo své tká,
mění jej v jemný stříbrohlav tisících krás,
zraku jenž čarovně všude vstříc plá.

V posvátné ticho, v zasněný půlnoční klid
od chrámu do kraje zvon zvučí v dál,
z chaloupek zbožný odevšad svolává lid
v chrámě by jásavý Bohu dík vzdal.

Svatá ó noci, v srdci jež vzněcuješ plam,
chválu my toužíme vděčně ti pět,
v tobě Bůh lásku nesmírnou ukázal nám,
Syna dav, který by vykoupil svět!

RTK:

Q U E M V I R G O G E N U I S T I.

„Kdo je ta, která stoupá z pouště, rozkoší oplývající?“

Sancta Maria, Mater intermerata vystupuje z pouště sobectví a nelásky, avšak byla nedotčena vyprahlostí této pouště, poněvadž měla Rozkoš samu. „Vrabcem našel si příbytek a hrdlička své lnízdo, do něhož ukládá své mladé“,¹⁾ ale Mater admirabilis nemá kde by položila „Desiderium collum aeternorum“. Nachází místo jen mezi dobytčaty v nehostinné jeskyni.

„Ze Sionu, vrcholu to krásy, Bůh zřejmě přichází“²⁾ a prvním jeho sídlem je chlév.

¹⁾ Ž. 83, 4. ²⁾ Ž. 49, 2.

V takové poníženosti
vas insigne devotionis — dala nám svůj obsah „pramen
života a svatosti.“

V zápachu chléva
rosa mystica — vydechla vůni „nard vydal vůni svou“⁸⁾
která stále omamuje nesčetné duše schopné snést „milování
mocné jako smrt“⁹⁾

V nečistotě chléva
turriseburnea — vydala nevinnost samu, k níž jest nesnadno
přirovnati i úběl sloni.

Uprostřed chudoby
domusaurea — se otevírá a dává světu poklad, kterýž, aby
lidé získali, dávali a dávají vše: bohatství, slávu, radosti světa.
Poklad ten je a bude cílem všech lidí.

Quem virgo genuisti. Tajemství, které vyjadřuje tato věta je
nejkrásnější a také kulminační částí radostného růžence. Mocně
působí na duši rozjímavou. Při jedné večerní adoraci byla moje
duše zvláště zaujata tímto tajemstvím. Postavil jsem se v duchu
k jakési imaginární jeskyňce a zíral jsem k jeslím, na nichž leží
ten, jenž je mi vším. Zde leží „fructus ventris generosi“. Na slámě,
která snad měla být pod dobyt看, leží, ač by měl být „zpodpí-
rán kvítím“⁷⁾ Předcházím příchod sv. králů. Chci přijít k jeslím
úplně připraven a ja pamětliv i slov Písma: „Neukážeš se před
obličejem mým prázdný“¹⁰⁾ dávám Ti, Pane, svůj rozum nepatrný
k chápání Tvých pravd, vůli pomalou k poslušnosti, ústa nedosta-
tečná k výmluvnosti, srdce vlažné v milování Tebe. Jsi v nejvyšší
chudobě a přece „Domov všech jest v Tobě“¹¹⁾

A snad právě ta chudoba Ti dodává nevylicitelné krásy, neboť
„krásný jsi podobou nad syny lidské, rozlit je půvab po rtech
tvojích“⁸⁾ Tvá Máti, mnohonásobná královna, doplňuje Tvůj půvab,
takže musím přisvědčiti svatopisci, který píše, že „po pravici stojí
Ti královna oděná v zlatohlav kolkolem zpestřený“⁹⁾

V chudobě se rodiš, nepovšimnut, v ústraní, mezi němou tváří
a přece přicházíš „abys pomohl všem chudším na zemi“¹⁰⁾ a „na
Tebe jen odkázán chudák, sirotku Ty jsi pomocníkem“¹¹⁾ Mezi
chudšy a sirotky náležím také já. Úplně. Jaké blaho, jaká radost!
Mám v Tobě mecenáše nejbohatšího a nejmocnějšího. Proto
„srdce i tělo mé jásotem tíhnou k Bohu, který žije“¹²⁾ „Ó budu
já Ti děkovat na harfě, na citeru budu hrát Tobě, Svatý Israelův.“¹³⁾
Ta harfa bude kněžská. Má sto a padesát kratších i delších
strun — žalmů, opatřených zlatým dračounem inspirace napiatých
na rámci autority Církve.

Bezmocné děcko, malé nemluvě, ale „Tys ten, jenž vyvedl
mne z lůna.“¹⁴⁾

⁸⁾ Pís. 1, 2. ⁴⁾ Pís. 8, 6. ⁵⁾ Pís. 2, 5. ⁶⁾ 2. Moj. 23, 15. ⁷⁾ Ž. 86, 7.
⁸⁾ Ž. 44, 3. ⁹⁾ Ž. 44, 10. ¹⁰⁾ Ž. 75, 10. ¹¹⁾ Ž. 9, 35. ¹²⁾ Ž. 83, 3. ¹³⁾ Ž. 70
21. ¹⁴⁾ Ž. 21, 10.

Bez pomoci Matky láskyhodné se nehýbáš, snášíš nepohodlí a útrapy pozemského života, avšak sám jsi „nebesa naklonil a dolů se snesl“.¹⁵⁾ Jsi skutečně Admirabilis, Deus. Jsi i Fortis, poněvadž co malé novorozeně jsi mě přemohl a učinil svým nevolníkem. Je zvláštní mé nevolnictví, jest mi vlastně mimořádnou svobodou, naplňuje mě radostí a já nemohu než opakovati s hebrejským básníkem: „Obrátil's mi kvílení mé v radost . . . dal's mi pás veselí, aby Ti pěla má duše a nezamíkla.“¹⁶⁾

*

Sv. Bonaventura píše o sv. Františku: „Non habebat aliud Christi pauper nisi duo minuta, corpus scilicet et animam, quod posset liberali charitate largiri. Sed hacc per amorem Christi sic offerebat continue, ut quasi omni tempore per rigorem ieiunii corpus, et per ardorem desiderii spiritum immolaret exterius in atrio sacrificans holocaustum et in templo interius concremans thimiama.“¹⁷⁾ Sv. František je naším zářným ideálem. O tom, jak bychom měli býti chudí, jak bychom měli „per rigorem ieiunii offere corpus“, nezmiňuje se tato meditace.¹⁸⁾ K tomu však bychom mohli zvláště o vánocích „in templo interius concremare thimiama“ meditace má posloužiti. Nejlepší „thimiama“ jsou Slova Boží. Sypejme je často na „altare thimiarnatum“ svých srdcí, aby jemný dým rozjímavé modlitby je chránil před zápachem hmotářství.

Salve nardus dans odorem,
cuius odor Salvatore
traxit ad humilia.

ADAM IVIČIČ:

TEŽNJE I POKRETI MEDU BOGOSLOVIMA U NAS.

O p a s k a: Osobito me je razveselilo poziv kol. Blahe, da suradjujem u „Museumu“. Rado se odazivljem tomu pozivu s dva razloga i to: da na taj način afirmiram našu katoličku i slavensku solidarnost, a drugo, jer mi jugoslavenski bogoslovi nemamo našeg stručnog lista. Zahvaljujem radi toga najljepše uredništvu na susretljivosti.

Današnja se poslijeratna psihoza ljudskoga društva u mnogom razlikuje od predjašnjih. Današnji je čovjek vidio, kako se ruše u prah stubokom tolike i tolike vrednote, za koje je on mislio, ne-

¹⁵⁾ Ž. 17, 10. ¹⁶⁾ Ž. 29, 12. ¹⁷⁾ Vita di s. Francesco D' Assissi. Msgrc Amoni. pg. 106. ¹⁸⁾ Viz o tom článek Urbanův.

oborive. Radi toga je današnja dispozicija njegova skepsa. Skepsa svih o svemu karakterizuje naše dane. I širike mase su skeptične i one ne vjeruju u sve. Traže dokaze. A sumnja se i u najviše vrednote ljudskoga života.

Nije stoga ni najmanje čudo, da današnje vrijeme stavlja na svakoga pojedinca, osobito inteligentnog, uz općenite još i neke specijalne zahtjeve ili barem u nekoj specijalnoj formi. Osobito se od nas bogoslova, budućih svećenika traži. Kat. Crkva i njeni službenici nije danas u nijednoj državi privilegovana Crkva, nego je naprotiv svagdje „*signum cui contradicitur*“. Nema ona danas za sobom ni političke niti ikakve druge moći, koja bi je pomagala, nego si mora sama preko svojih službenika, da steče dostojan položaj u državi. Imam pri tom na umu posebne prilike kod nas u Jugoslaviji, ali koliko mi je poznato nije ni drugdje bolje.

Danas kat. Crkva treba organe, koji će moći i znati da reprezentuju onu ideju i misiju, koju Crkva u svijetu uopće predstavlja. Oni je moraju znati i moći dostojno reprezentovati i prema političkoj vlasti, a pogotovo prema samom narodu i ne vjernicima i to ne možda toliko reprezentovati unijeti duboko u život naroda i život svakoga pojedinca ideju — Crkve — ideju spasa roda ljudskoga.

Kod nas u Jugoslaviji, a napose u Hrvatskoj prilike su u tom pogledu veoma loše. I ako mladja svećenička generacija ne bude znala, koja joj je zadaća bit će još i gore. Kod nas se je donekadna identifikovao pojam hrvatstva i kršćanstva. Neki su ljudi to naziranje znali izvrsno upotrijebiti i uvjeriti svećenike, da je hrvatski narod kat. *exochén* katolički, da njemu ne treba religioznog preporoda, da nijesu potrebne razne klerikalne organizacije, nego dosta je učiniti samo ono najnužnije. Svećenik na taj način nije imao mnogo posla, postao je gospodin i navukao na sebe averziju, koju narod uopće osjeća prema gospodi i „kapuašima“; a nije znao naći načina, da se približi duši i srcu narodnom, te je malo dublje uvjeri i prožme principima kat. Crkve i oduševi za praktični katolički život. Posljedice se svega toga danas opažaju.

Mlada generacija svećenička, odgojena pod utjecajem ideja euharističnoga pape Pia X. i pod utjecajem renesanse kat. života kod drugih naroda, a javlja se hvala Bogu i kod nas; daje najbolje nade u svijetlu budućnost. Uz pomoć kat. *laisata* radi svim silama na rekristijanizaciji našega naroda. I mi budiči svećenici nastojimo, da se, koliko je moguće, što bolje pripravimo za taj naš svećenički rad. Mi znamo, što nas čeka. Mi znamo, da nam je potrebna *p o b o ž n o s t*, potrebna nam je kao korica hljeba, bez nje ćemo izvana uspeti; pobratiti aplauz, a nutarnji plod će biti jednak ništici. Mi znamo, da nam je uz duboku teološku naobrazbu potrebna i što dublja opća naobrazba, ta danas svaki čovjek nešto čita i nastoji da bude učen, a baš mi svećenici moramo, da damo ljudima putokaz na svim poljima životnoga rada i djelovanja. Svećenik nezalica igračka je u rukama svoje okoline, koja se ujime igra i nabacuje po miloj volji. Uz to svaki od nas je zvan, da uz pomoć kat.

laikata suraduje u kat. pokretu, te radi toga mora biti dobro upućen u ideju kat. pokretu i strukturu njegovih organizacij. Dakalo da ne zaboravljamo ni na ideju cirilometodejsku, na ideju unie, ali se kod nas momentano ne može na tom polju radi političkih prilika ništa učiniti, ali je svejedno potrebno pripravljati tlo za tu stvar.

Mnogi su od naših drugova već sada zvani, da daju dobar duh kat. djačkim organizacijama suradjujući u njegova glasilu radujama iz teološke, asketske i filofske struke.

Malo nas je! Rat nam je dobrano prorijedio redove, ne toliko na fronti ubitačnim oružjem, koliko kod kuće svojim krivim i pogubnim idejama o životu ljudskom. Naučavaju, da je mladost nespojiva sa žrtvom, koju traži od nje svečenički stalež. I mnogi mladi čovjek se boji, da primi na sebe jaram za koji je rekla vječna Mudrost i Istina: „Iugum meum suave et onus meum leve.“ Naš život ima da pokaže, da se mladost i žrtva svečeničkog zvanja dadu složiti i da je žrtva mladosti — najidealnija žrtva. —

J. B O L :

T U Ž B A .

Když se časem zadívám
na hvězdičky v noci,
zatoužím, bych všecky měl
na okamžik v moci.

Abych místa pozměnil
ve souhvězdí nová,
aby lidský vzhůru zrak
obrátil se znova,

aby hledal příčinu
nových konstelací —,
aby srdce cítilo —,
že se k Bohu vrací — — —

*

Proč ty hlavy ztrápené
hledí smutně dolů?
Což nemají stále dost
pozemského bolu?

Lito je mně nešťastných
při hvězdíčkách v noci:
rád bych všecky, všecky měl
na pár minut v moci — — —

JAN EV. URBAN, O. FR. M.:

„S KRISTEM JSEM UKŘIŽOVÁN“.

Umrťvování! Slovo, jež nahání hrůzu modernímu hrdinovi, vyluzuje pohrdavý úsměv na tváři novodobého filofska, působí rozpaky mnohému knězi — a nechává konečně většinu lidí lhostejnými.

Automobily, kočáry, aeroplány, paláce a hotely, elektřina, pára — a umrťvování!

Šumné plesy, vybrané toalety, nejjemnější jídla a vína — a umrtvování!

Politické problémy, přednášky, tábory lidu, disputace o náboženství a církvích — a umrtvování!

Ale i to by konečně se dalo uvést v souzvuk —!

Ale — ta honba hladová za majetkem, za penězi — ta zuřivá shánka po požitcích — ta dnešní literatura — a vůbec dnešní ideový stav — to nikdy!

A jaké je celkové mínění těch, kteří mají být odborníky v duchovním životě? — — —

A přece tvrdím (bez ohledu na výtku o negaci života — jeť motivem křesťana radostná láska —): Umrtvování, sebezápor jest jedním ze základních rysů křesťanství!

Není to moderní — a mnohý by rád tomu ulomil ostří — a přece není tu možný ani neimenší kompromis!

Uvažují-li o tom, světlem rozumu i víry, myslím, že naopak nic se více nehodí naší době nad zdravé a důsledné učení v této věci, že právě sebezápor staví křesťanství v očích těch, kteří mají aspoň někdy trochu smyslu pro mravní hodnotu člověka, na vyšší doby.

Co jest umrtvování?

Mrtvení jest ničení v nás toho, co se nelíbí Bohu (Sv. Bernard.). Jest to tedy přemáhání zlých náklonností a vášní.

A má-li kdo jedině tento výměr na mysli, hned mu zmizí dřívější snad představa hubeného, středověkého mnicha s přísným okem nebo poloobnaženého flagellanta s rozedranými do krve plecemi a blouznivým výrazem ve tváři.

Tak aspoň myslím, by si představoval ztělesněné mrtvení mnohý nepřítel křesťanské askese.

Je-li však mrtvení přemáhání v nás zlých pudů a vychovávání dobrých stránek našeho temperamentu, pak jistě uzná jeho potřebu a užitečnost i člověk nábožensky lhostejný, jen když je trochu idealistou.

Mrtvení v tomto smyslu vychovává muže pevných povah, veliké mravní síly a poctivosti — ženy plné milosrdenství a soucitu, mravní čistoty a při tom mužné statečnosti — lidi, kterými nepohnou životní bouře, kteří vždy půjdou přímo za poznaným dobrem i s největšími obětmi.

To je však umrtvování pouze negativní a myslím, že musí je uznati každý, kdo nehledí na lidský život úplně materialisticky.

A umrtvování tohoto druhu, je-li uznanou potřebou pro každého, je přísnou a naprostou povinností katolického křesťana. —

„Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne“ (Mt. 16^a).

Než, chceme-li mluvit o umrtvování čistě křesťanském, jest nutno postoupiti výše, zvláště máme-li na mysli umrtvování těch, kdo vedou anebo mají vésti život dokonalosti.

Pro takové udává výměr nejznámější a nejdůkladnější snad asketický spisovatel P. Faber.¹⁾

Pravý pojem jest: Umrtvování jest láska k Pánu Ježíši, která se tím způsobem projevuje, jednak abychom ho následovali, jednak abychom ukázali mu její vroucnost, jednak abychom zajistili jakýmsi pudem sebezachování její trvalost.

Bez umrtvování není pravé a vytrvalé lásky, ani vytrvalosti v duchovním životě.

Jak známo, dělí se umrtvování na vnitřní a vnější, a není sporu, že prvnější má rozhodně přednost; ale stejně je jisto, že není skutečného vnitřního umrtvování bez vnějšího, a že toto musí vždy mrtvení vnitřnímu předcházeti.

Myslím, že není možno, aby ten, kdo pojímá duchovní život vážně — zvláště kněz, jenž jistě jest po řeholnicích první povolán, aby takový vedl — pochyboval o nutnosti a užitečnosti umrtvování.

A jestliže jeho celé snažení, všechny myšlenky, celé jednání a celá činnost směřují opravdu k tomu, aby se vždy více blížil svému ideálu — Božskému Mistru a stále rostl v jeho lásce — jest umrtvený život nutným toho výsledkem. Láska k Ježíši a láska ke světu nemůže mítí místa v jednom srdci, nelze sloužit tělu a Ukřižovanému najednou. Celé dějiny světců dokazují tuto pravdu — a vrtí-li nad ní dnes i mnohý kněz hlavou, není to znamením, že pravda ta padla, ale že jeho srdce má světské zásady. A není divu: Tato pravda jistě patří k oné nebeské moudrosti, která je světu bláznovstvím a která zůstane od duší světských nepochopena.

Vnitřní umrtvování: Nejobtíženějším z této skupiny jest snad umrtvování vlastního mínění. Nemyslí se tím jistě zapírání a komolení smyslu pro pravdu, jak by rádi církvi namluvili její různí přátelé — ale ušlechtilá skromnost, která je si právě dle pravdy vědoma vlastní slabosti a snadnosti omylu. Pokora je duchem vnitřního umrtvování. A jestliže dnes veřejné mínění pokorou pohrdá jakožto nedůstojným otupováním vlastní vůle, pak to jen výrazně svědčí jednak o naprostém nepochopení základních ideí křesťanských, jednak o plytké povrchnosti životního názoru. A rovněž ten, kdo považuje poslušnost za otupování, a obětavé plnění cizí vůle za pessimistickou lhostejnost, ten nerozumí Evangelium. Pokora — toť pravda! dokazuje sv. Bernard v traktátu „de XII. gradibus hum“. A každý milovník pravdy — a kdo by jím nechtěl být — zkoumá-li sám sebe, čím více se poznává, tím je pokornější.

Umrtvování vůle patří rovněž do této skupiny. Že lidská vůle je z veliké části ovládána tělesností, přirozenými vlastnostmi a vášněmi, nepopírá nikdo. A rovněž tak jest jisto, že čím méně kdo své nápady krotí a vůli svou řídí dle rozkazů přirozenosti, tím více klesá na úroveň života pouze animálního. A zajisté ti, kdo v

¹⁾ Fortschritt der Seele im geistlichen Leben, Regensburg, 1914.

dějínách lidských vynikali ať vzděláním ducha tak i šlechtností povahy, jsou zároveň vzory sebeovládání. A pro toho, kdo chce žít duchovně, není nic důležitějšího, než aby všechnu svou energii vynaložil na dokonalé potření největšího nepřítele všeho pokroku: lidského ducha (na rozdíl od ducha Božího — milost — a od ducha zlého, ďábla, svůdce ke zlému), jenž není nic jiného, nežli zkažená stránka naší přirozenosti, jenž přechasto bývá původcem našeho jednání, jenž zasahuje drze i do našich nejsvětějších úmyslů, olupuje je o všechnu nadpřirozenou cenu; každého okamžiku jest se ho obávat: veliká horlivost i naprostá lhotejnost, nápadná vroucnost a sladkost v modlitbě, pocházející z radostné a příjemné nálady, i hrozná suchost, následkem snad únavy, to jsou příklady, kdy skoro pravidelně je lidský duch původcem. A vůbec každý extrém v duchovním životě má obyčejně tohoto ducha otcem. Není tedy snad pro začátečníka v duchovním životě potřebnějšího a důležitějšího momentu, než právě stálá bdělost nad každou touhou srdce: Polovinu, ano více, pokušení a poklesků má na svědomí lidský duch, jenž je vydatným pomocníkem ducha zlého a snad ještě větším nepřítelem duchovního pokroku. A rovněž jest důležité připomenouti, že nejčastěji vystupuje tam, kam zároveň směřuje naše hlavní vášeň. Prakticky tedy je úkolem každého pečlivě vyhledati ve svém nitru, co jest jeho hlavní vášní, a tam ihned a bez milosrdenství začít boj s duchem přirozenosti. (Viz „Násl. Kr.“, III., 54, 55.)

Vnitřní umrtvování pokládá obyčejně, aspoň theoreticky, každý za nutné. Jinak je tomu s mrtvením vnějším.

Toto má opět různé podoby a stupně. Zjistě každému napadne ihned bičování, cilicia, posty, bdění. A že skutečně zajímají první místo — ne-li záslužnosti, tedy aspoň tím, že při slově „umrtvování“ každému hned napadnou — dokazují životopisy svatých. Ale jako jsou to cvičení hrdinská, tak jsou i nebezpečná, a nikdo, kdo jimi se chce opravdu dostatí dále, nesmí něco podobného podniknouti bez svolení svého duchovního vůdce. A jiné nebezpečí, a sice veliké, tkví v tom, že u mnohých, kteří by nejraději zcela a najednou všemu odumřeli, jsou nejlepší cestou k duchovní pýše. A právě zde bývá k přehnané horlivosti zmíněný lidský duch nejnetrpělivějším rádcem. Celkem mají pravdu ti, kteří tvrdí, že většině duší je užitečno umrtvovati se v menších věcech, místo krutých bičování bez odporu snéstí nějaké nepohodlí, nebo místo vysilujících postů raději v duchu kajcnosti nereptati na úpravu pokrmů nebo nejísti mimo čas.

Přes to však zůstane důležitou pravdou, třebas bývá dnes tolik popírána, že vnější umrtvování je nutné! A řekne-li někdo, že vnitřní mrtvení je důležitější, pak odpovím, že vnější je přednější časem. „Bez vnějšího umrtvování zbytečně čekáme, že někdy dosáhneme nějaké vyšší milosti v umrtvování vnitřním. Je to velký omyl, myslí-li kdo, že můžeme umrtvovati svůj úsudek a svou vůli, aniž bychom umrtvovali své tělo“ (P. F. W. Faber).

A opět mohu se odvolati na ty, kteří jsou a byli učitelé na cestě dokonalosti — na Svěťce: Ani jediného o není, jenž by byl ne-

umrtvil svého těla — tolik, kolik mu vnukal Duch Boží, milost. (A na tuto podmínku kladu důraz hlavně pro ty, kdož by mi tu nadhodili známé: Multa admiranda, non imitanda!)

Věnujme také trochu pozornosti námitkám:

Ríká se všeobecně, že lidstvo dnešní doby není již v takové síle, jako naši předkové, a nemůže snést tak přísného způsobu života. A jest jisto, že nemoci nervové skutečně jsou dnes nejrozšířenější. Kdo pak není dnes nervósním? I když tuto okolnost připustíme, nemění se nic na nutnosti umrtvování — a konečně, není tato námitka přesná: Umrtvování se netýká lidstva jakožto celku, ale každého jednotlivce: A každý sám ví, kolik snese a kolik síly mu ještě v tom lidstvu po předcích zbylo. A trpí-li tak mnohý moderní chorobou nervů, nechť dobře uváží, zda by právě tu chorobu neměl léčit umrtvováním v pití čaje, kávy, kouření, způsobu života atd. Jest jisto, že churavé tělo působí nezdravě na duchovní život, ale rovněž tak, myslím, je těžko představit si duchovního člověka — jenž svému „bratru oslu“ dopřeje všeho, čeho se mu zachce, v plné míře. A ostatně sv. Alfons kdesi píše, že ten, kdo stále hledí na své zdraví, nikdy to daleko ve svatosti nepřivede a tam, kde je respektován hlas naší přirozenosti, je vždycky dobře a jistější, přikloniti se vždy na stranu přísnější. Ke svatosti je dnes třeba právě tolik sebezáporu, jako ve středověku!

Jiná námitka jest, že dnes mají kněží a řeholníci tolik práce v duchovní správě, ve školách, na missiích, že tato zcela nahradí umrtvování. Ač je v tom mnoho pravdy, přece ne tolik, kolik by ji mnohý v tom míti chtěl. Spása vlastní duše je jistě přední. A potřebuje-li dnes kněz sílu za mnoho kněží dřívějších — pro nedostatek — pak jistě potřebuje i daleko více svatosti. A musí-li si moudře šetřiti síly tělesné, má povinnost, sebezapírání a umrtvování nahraditi jinde: V téměř stupni, jen způsob změní!

„Apoštolská činnost bez kající přísnosti k tělu daleko více srdce zatvrzuje než posvěcuje“ (P. Faber).

Celkem pocházejí všechny podobné námitky právě jen z ducha času; vždyť podíváme-li se sami do svého nitra, poznáme jistě, že prakticky přikládáme důležitost jen tomu, při čem vidíme výsledky. Mluvte před mnohým knězem nebo katolíkem o modlitbě a umrtvování, a jak mnohý vám hned hbitě odpoví: „Všechno je to pěkné, ale dnes je málo kněží, a tu hlavně u nás je třeba činnosti, činnosti spolků, organizací!“ Je to pravda — afirmativně, ne však exklusivně; — ten, kdo má živou víru, jistě je přesvědčen o žalostné mělkosti vši vnější činnosti bez vnitřního základu — zbožnosti, ducha modlitby, který vždy zůstane „jedním potřebným.“

Účel celé činnosti kněžské na venek je jistě jen jeden: Království Boží v lidských srdcích. Spolky, slavnosti, schůze — to jsou jen prostředky!

A království Boží je život dle evangelia — život boje se zlem a vším, co k němu vede — život lásky k Ježíši a všemu, co nás s ním sblížuje!

A jen to srdce, které je prosto náklonností světských, užívá pině lásky Boží — a čím je světa prázdnější, čím mocněji vládne svému tělu, tím mohutněji vládne v něm Kristus. Kéž naše činnost apoštolská je plna ducha Ježíšova, kéž jsme příkladem pohrdání světem, statky, penězi, ctí světskou — mrtví světu, ukřižování s Kristem!

Ó Ježíši, přijď k nám eucharistické království Srdce tvého!¹⁾

JOS. JANCÍK:

S V. P A V L A.

(Pokračování.)

Brzy po jeho odjezdu chystaly se ho následovati Pavla a Eustochium. Jeronym je získal pro mnišský život a aby se mu mohly cele věnovati, rozhodly se následovati Jeronyma do Svaté země. Příčiny, proč neodjely spolu s Jeronymem, jsou na snadě. Římské klepny by měly o jednu událost více. Pro Pavlu byl odchod velmi těžký. Bojovala v ní láska mateřská s láskou ke Kristu. Kristus zvítězil! —

Pavla s dcerou Eustochií odebraly se do přístavu a s nimi bratr Pavlin, příbuzní a děti, které se snažily laskavou matičku od jejího úmyslu odvrátiti. Plachty již byly napiaty a úderý vesel loď vyjížděla na moře. Malý Toxotius na břehu spínal prosebně ručky, Ruffina, která neměla daleko do svatby, mlčky zapísaláhala matku pláčem. Ale Pavla „suché oči upírala k nebi, přemáhajíc lásku k dětem láskou k Bohu. Nepokládala se za matku, aby se osvědčila služkou Kristovou. Nitro se bouřilo, a jakoby byla odtrhována od svých údů, bojovala s bolestí. Ale v tom je všem na podiv, že přemohla velkou lásku. Mimo rukou nepřátel a kruté bídy zajetí není nic krutějšího nad rozloučení rodičů od dětí.“ Pavla musela si jistě v tomto okamžiku uvědomiti všechny nadpřirozené pohnutky, pro které se odvážila k takovému činu, aby ve svém úmyslu setrvala. Proto ani již neobracela se k břehu, jen aby nemusela viděti ty, které nemohla viděti než s velkými mukami (ep. 108, 6). Jediná útěcha, která jí zbyla, byla Eustochium, která s matkou chtěla sdíleti všechny strasti i radosti.

Cílem její cesty prozatím byla Antiochie, kde se měla sejít s Jeronymem. Piula touž cestou, kterou krátce před tím plul Jeronym. Při této příležitosti navštívila své známé z Říma biskupa Epifania na Cypru, kde si prohlédla všechny kláštery a mnichy obdarovala, a

¹⁾ Mnohé myšlenky jsou z „Fortschritt der Seele“ od P. F. W. Fabera (vyšlo v Řezně) a z výborné knihy „Die Nachahmung der Heiligen“ od P. M. Hubera S. J. (Vyšlo u Herdera ve Frýburku.)

biskupa Paulina v Antiochii. Tam také setkala se s Jeronymem a tu ona „žena urozená, která se dříve dala nosívati od sluhů, sedíc na oslátku, dala se na cestu, ač bylo uprostřed zimy. Žár víry ji zahřival“ (ep. 108, 7).

Cesta ji vedla Sýrií a Foenicií. S posvátnou úctou cestovala po místech posvěcených ději Starého a Nového Zákona. Konečně stannula na půdě posvěcené krví samého Spasitele — v Jerusalemu. Prokonsul, který její rodinu dobře znal, připravil pro ni byt v praetoriu. Než ona zamítla a vyvolila si jen nepatrnou světničku. „Všechna místa navštívila s tak plamennou touhou, že by se nebyla dala odvésti od prvních, kdyby nebyla bývala spěchala k dalším. A padši před Křížem, tak se modlila, jakoby patřila na visícího Pána. V hrobce, kde Pán z mrtvých vstal, líbala kámen, který odvalil od vchodu anděl. A místo, na kterém leželo tělo Páně, lízala ústy, jako žíznivý horoucně vytouženou vodu. A kolik tam prolila slzí, jak bolestně naříkala, toho svědkem jest celý Jerusaleem, svědkem jest sám Pán, kterého prosila“ (ep. 108, 9).

Z Jerusalema odešla do Betléma. „Vešla do stáje Spasitelovy a jakmile uviděla obydlí přesvaté Panny a stáj, „kde vůl poznal hospodáře svého a osel jesle Pána svého“ (Is. 18), aby se naplnilo to, co napsal týž Prorok: „Blaze tomu, kdo sije při vodách, že smí dáti volnost noze býka i osla“ (Is 32²⁰), slyšel jsem to, jak přísahou stvrzovala, že vidí očima víry nemluvně v plenkách zavinuté, Pána kvílícího v jeslích, mudrce klanějící se, hvězdu s výše zářící, panenskou Matku, starostlivého pěstouna, pastýře, jak přicházejí za noci, aby spatřili Slovo, které se vtělilo, a aby již tehdy naznačili počátek evangelia sv. Jana: Na počátku bylo Slovo a Slovo tělem učiněno jest; viděla zabitá nemluvnátka, zuřícího Heroda, Josefa a Marii prchající do Egypta a se slzami smíšenými s radostí pravila: Zdráv buď Betléme, dome chleba, ve kterém narodil se onen chléb, který s nebe sestoupil . . . Já nebohá hříšnice byla jsem uznána za hodnou, abych políbila jesle, ve kterých malíčký Pán kvílel, abych se modlila v jeskyni, ve které panenská rodička porodila nemluvně Hospodina? Zde jest místo odpočinku mého, poněvadž jest rodištěm Pána mého. Zde budu bydleti, poněvadž Spasitel místo toto vyvolil“ (ep. 108, 10). A co si zde umínila, později také splnila.

Z Betléma obrátila se Pavla k jihu a dala se starou cestou, která vede ke Gaze. A opět místo za místem připomínalo jí události biblické. Od vysočiny Kapharbarucha, kde dříve ležela města Sodoma a Gomorha, vrátila se přes Thekou do Jerusalema a odtud na sever k Jerichu do Samarie. Cestu po Palestině ukončila na hoře Tabor. „Nedostávalo by se mi spíše dne než řeči, kdybych chtěl všechna místa vypočísti, která ctihodná Pavla s neuvěřitelnou vírou procestovala“ (ep. 108, 13).

Ale tím se ještě cestování neukončilo. Pavla chtěla shlédnouti kolébku mnišství Egypt. Z hory Tabor odebrala se asi do Jerusalema (cf Griitzmacher II, 11²) a odtud po nějakém čase vydala

se na cestu do Egypta. Navštívila Alexandrii. Odtud vydala se na poušť nitrijskou. Vstříc jí přišel biskup vyznavač Isidor s velkým zástupem mnichů. Zde poznala Makaria, Arsenia a Serapiona, muže to proslulé v životě mnišském. Navštívila každého v cele, obdarovala všechny a radovala se, že tím obdarovala samého Krista. „Obdivuhodná horlivost a u ženy těžko uvěřitelná srdnatost. Zapomenuvši na pohlaví a tělesnou křehkost, toužila bydleti se svými dívkami mezi tolika tisíci mnichy. A byla by snad toho došla, kdyby ji nebyla zpět táhla velká touha po svatých místech.“ Pro velký úpal sluneční vrátila se cestou po moři a sice z Pelusia plula do Maiomy a to tak rychle. „žes ji mohl pokládati za ptáka“. Vrátila se do Betléma, po tři léta bydlela v nepatrném úzkém domku a zatím stavěl se klášter a útulky podél cesty pro poutníky, aby měli kde přespát (ep. 108, 14).

Kláštery byly vystavěny čtyři. Jeden předala Pavla Jeronymovi a v něm usadili se mniši. Ostatní tři byly určeny pro ženy. Pavla shromáždila kolem sebe z různých krajů mnoho panen jak vznešených tak i prostých. Ale scházel jí přece někdo. Byla to její učitelka v životě odřikavém Marcella. Proto brzy po svém příchodu do Betléma zve Marcellu, aby ji následovala a opět se postavila v čelo kruhu panen. „Ty, která jsi po prvé vznítila jiskru v našem troudu, která jsi příkladem a řečí nás pobízela k této službě a jako slepice jsi shromáždila pod křídla kuřátka svá: nyní trpíš, že volně poletuje bez matky“ (ep. 46, 1). A Pavla touží: „O kdy přijde ten čas, kdy posel s chvatem donese zprávu, že Marcella naše přistála u břehu Palestinského? . . . Již toužíme jíti vstříc“ (ep. 46, 2). Marcella sice se neodhodlala následovati Pavlu do Svaté země, ale byla to jiná členka z římské společnosti Jeronymovy, která později se dostavila, a sice Fabiola.

Pavla rozdělila mnišky na tři zástupy do klášterů. Každý klášter zvlášť měl svou představenou. V práci a při jídle byly rozděleny, jen k modlitbě se scházely a to ráno, o 9., o 12., o 3. hodině, večer a o půl noci. Při tom zpívaly dle pořádku žaltář a to tak, že jedna zpívala žalm a druhé dávaly pozor. Každá ze sester musela znáti žalmy a musela každodenně se naučiti části Písma sv. Modlitby konaly se ve společném oratoriu. Na mši sv. chodily jen v neděli do přilehlého kostela. Jakmile se vrátily z modlitby, chopily se práce, která jim byla již přidělena. Ponejvíce tkaly pro sebe a pro jiné šaty (ep. 108, 19). Pavla řídila kláštery velmi moudře a opatrně. Chtěla v nich vypěstiti opravdové křesťanky, které by plnily věrně zákon Kristův. Byla všem dobrotitovou matkou a sama ve všem předcházela příkladem.

Na prvním místě zdobila ji ctnost, která je základem dalších, svatá pokora. Tak si vedla, že by ji nikdo nebyl rozeznal od jiných služebných. Svým šatem, mluvou, chováním a vystupováním činila dojem, že je ze všech nejposlednější. Netoužila po společnosti moc-

ných a úplně pohrdala lidmi zpupnými a hledajícími jen slávu (ep. 108, 15).

K chudým byla laskavá a štedrá. Prakticky prováděla slova Písma sv: Kdo má dvě sukně, dej tomu, jenž nemá žádně (Lc 3⁴¹) a Jako voda hasí oheň, tak almužna zahlašuje hříchy (Eccli 3³³). Uviděla-li chudého, dala mu podporu; uviděla-li bohatého, povzbudila ho, aby dobře činil (ep. 108, 15). Žádný chudák neodešel od ní s prázdnou. A almužnu udílela všem, ne jak to někteří dělají, že obdarují jen ty, kteří jim pochlebují, a ostatní pominou (ep. 108, 16). Jeronym ji napomínal k opatrnosti a k větší šetrnosti, ale Pavla nedbala. Rozdávala, kde mohla. Na vydržování tolika klášterů bylo ovšem třeba hodně peněz, kterých se při štedrosti Pavlině někdy nedostávalo, takže Jeronym musel prodati i svůj polozbořený statek v Dalmacii, aby mohl zachrániti bytí klášterů (ep. 66, 14). Výsledek štedrosti Pavliny ukázal se při její smrti. „Svědkiem jest Ježíš, že nezanechala ani groše dceři, ale, jak již jsem před tím pravil, velký dluh; a co jest nad to horší, velký počet bratří a sester, které je těžko všechny vydržovati a bezbožně propustiti je. Co jest podivuhodnějšího nad tuto ctnost, že totiž žena z nejvznešenější rodiny, kdysi oplývající velkým bohatstvím, s takovou vírou vše rozdala, že se dostala do největší bídý . . . Nikdo nedal více chudým, než ta, která ničeho nenechala“ (ep. 108, 30).

Pavla přišla do Svaté země, aby zde úplně se oddala následování Krista a to Krista trpícího. Je s podivem, co vše vykonala a vytrpěla. Již v Římě se cvičila a ani řádného odpočinku si nepopřála. I v největší horečce nespala na lůžku vystlaném měkkými polštáři, ale na tvrdé zemi. A spaní takové se nemohlo ani zváti odpočinkem, poněvadž přerušováno bylo neustálými téměř modlitbami (ep. 108, 15). Pavla tak se mrtvila, že to přesahovalo téměř míru a že slabé tělo přílišným postem a prací zničila. Vyjma svátky neměla ani jídlo s olejem, o mléku, víně, medu, rybách a jiných věcech ani nemluvě (ep. 108, 17). V klášteře žádná z mladých dívek se zdravým a bujným tělem neoddávala se takové zdrženlivosti, jaké se věnovala Pavla s tělem starým, zmořeným, zeslabeným. Sám Jeronym přiznává, že v této věci byla poněkud zaujatá a nešetřila se, i když byla napomínána. Uvádí příklad. Bylo to v měsíci červenci za velikých paren, kdy upadla do prudké horečky, a když z milosrdenství božího opět počala dýchat a lékaři radili, že je pro zotavení třeba trochu vína, aby z vody nedostala vodnatelnost, tu Jeronym tajně poprosil biskupa Epifania, aby ji přiměl vypít trochu vína. Ale Pavla prohlédla léčku, a když se Epifanius vrátil, doznal, že by ho, starce, byla málem přemluvila, aby sám nepil vína (ep. 108, 20). Umrtvovat se byla její snad největší vášeň. Ani v nemoci si nepopřála slících jídel. Ač jiným nemocným v hojnosti poskytovala vše a dovolovala i jísti maso, sobě toho nedovolila (ep. 108, 19).

Zdá se to sice neuvěřitelným, ale sám Jeronym přiznává: Dovolávám se Ježíše, kterému ona sloužila a já se snažím sloužiti, že

nic jsem nepřibájl, ale že jsem vypověděl, co je pravda jako křesťan o křesťance, to jest, že jsem napsal historii ne chvalo zpěv. To co jest u ní chybou, u jiných pokládá se za ctnost (ep. 108, 20). Vřak někteří říkali, že Pavla, která tak horlivě konala ctnosti, nemá zdravého rozumu. Než ona se řídila při tom slovy: Stali jsme se divadlem světu, andělům a lidem (1. Kor. 4^a) a Bláznivá věc boží jest moudřejší než lidé (1. Kor. 1²⁵).

Pavla s tělem svým nakládala přísně, ale za to ducha vodila po pastvách nejlepších, sytila ho co nejvíce četbou Knihy knih. V Jeronymovi měla nejlepšího učitele. Sama byla velmi učelivá. „Pomalá byla na mluvení, ochotná k slyšení pamětlivá jsouc onoho příkazu: Slyš Israeli a mlč (Deut. 27^a sec. I.XX). Písmo svaté znala na zpamět. Milovala historický smysl a nazývala ho základem pravdy. Více však přidržovala se smyslu duchovního a tak podporovala vzdělání ducha. Konečně mne přiměla, abych s ní a dcerou přečetl Nový a Starý Zákon. Odepřel jsem to z ostychu, ale po vytrvalých a častých žádostech jsem přivoli, že je naučím, čemu jsem se naučil ne sám od sebe, to jest od ješitnosti, nejhorší to učitelky, ale od slavných mužů Církve. A jestliže jsem někde vázl a čestně jsem přiznal, že toho nevím, nechtěla ustati, ale neustálým dotazováním nutila, abych naznačil jí z mnohých a různých domněnek, která se mi zdá nepravděpodobnější. Ještě o něčem promluví, co se snad bude zdát duším závistivým neuvěřitelným, Chtěla se naučiti hebrejštině, které já jsem se od mladosti s velikou prací a potem z části naučil a neustálým opakováním učiti neopomímám, aby mi neunikla. A dopracovala se toho, takže žalmy pěje hebrejsky a osvojila si řeč, bez všelikých latinismů“ (ep. 108, 26). Jeronym věnoval Pavle a její dceři Eustochiu překlad Písma sv. a několik komentářů hlavně k prorokům.

Pavla byla oddanou žačkou Jeronymovou a ve všem se mu podrobovala a hledala u něho rady. Ale stal se pokus bez vědomí Jeronymova Pavle namluviti jiné názory. Pokus ten učinil jakýsi Origenista — snad to byl Palladius — a předložil jí několik otázek a sice: Čím zhřešilo nemluvně, že má býti uchváćeno od ďábla? V jakém stáří vstaneme z mrtvých? Jestli v tom, v kterém umíráme, pak bude po smrti potřeba kojných. Pakli v jiném, nebude to nikterak z mrtvých vstání, ale přeměnění v jiné bytosti. Bude různost pohlaví mužského a ženského, či nebude? Bude-li, budou pak sňatky a dokonce i rození. Nebude-li rozdílu, bude-li rozdíl pohlaví zrušen, nevstanou táž těla, ale jemnější a duchová.“ — Pavla nedala se zmásti a o všem podala zprávu Jeronymovi, který musel postavit se na odpor „nejohavnější zmiji a smrtonosné šelmě“ (ep. 108, 22).

Všechny tyto námítky podařilo se Jeronymovi vyvrátiti tak důkladně, že Pavla „od toho dne počala mítí člověka toho a všechny stoupence onoho učení v takovém opovržení, že je veřejně prohlašovala za nepřátele Páně“ (ep. 108, 25).

V Betlémě žila Pavla uprostřed velké rodiny, která s ní byla spřízněna duchovně. Byly to duše toužící po dokonalosti křesťanské. Pavla věnovala této rodině všechny své síly, jí věnovala veškerou svou lásku. Ale při tom přece nedovedla v sobě umlčeti jiný hlas, jinou touhu, touhu mateřského srdce, která jí nedala zapomenouti na své vlastní děti, které opustila v Římě. Jen jednu dceru měla při sobě. Byla to Eustochium. V Římě zůstala Ruffina, Parlina a Toxotius. Těžké pro ni bylo loučení. A v Betlémě ještě často na ně vzpomínala. Dají to tušiti nevysychající proudy slz, kterými sotva oplakávala jen své hříchy. Každá zpráva o nemoci nebo smrti dítek ji nanejdříve zkrušila a tu bývala obyčejně v nebezpečí života (ep. 108, 18 a 20).

První, která po odjezdu matčině zemřela, byla Pavlina. Byla druhorozenou dcerou. Provádala se za vznešeného římského patricia Pammachia, pravnuka konsulů a ozdoby rodu Furiů. Manželství jejich Bůh nepožehnal dítkami. Pavlina sice rodila, ale dítky mrtvé. Nesplnilo se její vroucí přání, aby mohla „roditi Kristu panny“. Veškeru lásku svou věnovala Pammachiovi a ho učinila dědicem svým (ep. 66, 3). Pavlina byla povaha úplně odlišná od povahy své matky neb sestry Eustochia. Byla povaha klidná, vyrovnaná. „Chodila raději jistým krokem po nížinách, než aby v nejistotě kolísala na výšinách“ (ep. 66, 3). Zemřela r. 395. Jiní manželé sypou do hrobů manželek fialky, růže, lilie, červené květy a těmito úkony utišují vnitřní bolest. Náš Pammachius svatý popel a úctyhodné ostatky svlažoval balsámem almužen“ (ep. 66, 5). Pavlina jako dítky zanechala Pammachiovi římskou chudinu. Veškeré své jmění rozdal chudým. „Skvělící se perly, které kdysi zdobily šíji, nyní sytí žaludky strádajících. Hedvábné šaty a na nich skvící se zlato proměnily se v měkké šaty vlněné, kterými se zahání zima a neukazují se vnady“ (ep. 66, 5). Za dvě léta byl již v Římě patrný vliv Pammachiova vystupování. „Za našich dob má Řím to, čeho svět dříve neznal. Tehdy bylo málo moudrých, mocných, vznešených křesťanů, nyní jest mnoho moudrých, mocných a vznešených mnichů. A těch všech je Pammachius moudřejší, mocnější, vznešenější, velký mezi velkými, první mezi předními, vůdce mnichů. Takové nám dala Pavlina svou smrtí děti, jaké za živa si přála mítí. Raduji se neplodná, která nerodí, vyskoč a volej, která jsi nerodila (Is. 54') poněvadž kolik jest v Římě chudasů, tolik jsi najednou zrodila synů“ (ep. 66, 4).

Méně zpráv máme o jiné dceři Pavlině — Ruffině. Jeronym ji připomíná, když mluví o odjezdu Pavlině do Svaté země. Tehdy Ruffina očekávala svůj sňatek a marně snažila se matku zdržeti v Římě (ep. 108, 6). Zdali se vskutku vdala, kdy a za koho, Jeronym neudává. Z listu k Pammachiovi (ep. 66, 15), který byl napsán roku 397, se zdá, že již na světě nebyla. Jeronym ji nepřipomíná ani s mrtvou Blesillou ani se živými ještě Pavlou a Eustochií. V listě 108, 4, psaném r. 404, se zmiňuje, že předčasnou svou smrtí zkomoutila zbožnou mysl matčinu. — Ruffina nebyla asi v tak čilém styku s Jeronymem a proto tak málo zpráv nám o ní zachoval.

Miláčkem Pavliným byl její jediný syn Toxotius. Byl také nejmladším. Při jejím odjezdu z Říma ještě po ní spínal své ručky (ep. 108, 6). Když pak do Betléma přišla zpráva o jeho těžké nemoci, bylo potřeba mnoho síly, aby se přemohla. Na paměť si uvedla slova: Kdo miluje syna neb dceru víc než mne, není mne hoden (Mat. 10⁹⁷, ep. 108, 18). Toxotius šťastně vyvázl z nemoci, a když dospěl, oženil se s Laetou, vnučkou pohanského velekněze Albina. Laeta pocházela z rodu Grakchů, jehožto někteří členové hlásili se ještě k pohanství. I otec její byl pohan, ale matku měla křesťanku (ep. 107, 1). První dítě jejich nazváno bylo dle babičky Pavlou a dříve ještě, než bylo počato, zasvěceno bylo službě Boží (ep. 107, 3). Nejvroucnějším přáním Pavly i Jeronyma bylo, aby malá Pavla skutečně se věnovala mnišství. Pavle způsobilo nesmírnou radost, když se dověděla, že její vnučka již v kolébce prozpěvuje Alleluja a slabikuje jména své babičky a tety (ep. 108, 26). Jeronym v listě 107. dává Laetě návod, jak má svou dceru vychovávat, aby z ní byla řádná křesťanka. Na konci listu vybízí Laetu, aby Pavlu poslala do Betléma. „Odevzdej nejvzácnější perlu obydlí Mariinu a vlož ji do kolébky plačícího Krista. Ať jest živena v klášteře, ať žije mezi zástupy panen, ať se neučí přísahati, ať považuje lež za svatokrádež, ať nepozná světa, ať žije andělsky, ať žije v těle tak, jako by v něm nežila, ať pokládá každého člověka za sebe rovného.“ Sám slibuje: „Pošleš-li sem Pavlu, slibuji, že jí budu učitelem a Pěstounem. Budu ji chovati, vymyslím, já stařec, žvatlavá jména a tak budu šťastnějším než Filosof světa, poněvadž vychovám ne krále macendonského, jenž by měl zahynouti jedem babylonským, ale služebnici a nevěstu Kristovu, která má býti obětována království božímu“ (ep. 107, 13). (Dokončení.)

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

OTAKAR JINDRA:

EPIKLESE CÍRKVE VÝCHODNÍ

Jak církev římská, tak církve východní přes různost liturgie ve mši sv. mají podstatnou její část společnou, totiž slova: „Toto jest tělo mé, toto jest krev má“, jimiž se proměňuje chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista. Jsou však některé rozdíly v liturgii mešní obou církví, které nejsou podstatny, ale během doby se vyvinuly a posud trvají. K nim náleží modlitba po proměňování zvaná epiklese. V modlitbě té prosí se, aby Duch sv. proměnil obětné dary v tělo a krev Ježíše Krista, a aby věřící hojného užítu dosáhli ze sv. přijímání. Tak na př. v liturgii sv. Jana Zlatoústého epiklese zní: „Sešli Ducha sv. svého na nás i na tyto dary. Pane, jenž jsi apoštolům svým Ducha sv. seslal, neodnímej ho od nás!“ Tak se modlí kněz po proměňování. Po té praví jáhen skláněje svou hlavu: „Požehnej Pane sv. chléb!“ Kněz vzpřímen žehná třikrát obětní dary, říkaje tiše: „Učiň chléb tento drahým tělem Krista svého!“ Opět jáhen prosí: „Požehnej Pane sv. kalich!“ Kněz potom žehnaje kalich praví: „To pak, co v tomto kalichu jest, učiň drahou krví Krista svého!“ Jáhen potom ještě jednou prosí za požehnání oběho a kněz žehnaje sv. dary praví: „Proměniž je Duchem svým sv., aby byly přijímajícím k očistění duše a k odpuštění hříchů.“ Jáhen třikrát odpovídá: „Amen“. Jak patrné, dvojí jest účel, pro který svolává se v této epiklese Duch sv.: aby proměnil obětní dary, a aby sv. přijímání hojného prospěchu přineslo věřícím. Podobně zní epiklese i v ostatních liturgiích východních.

* Literatura:

- Dr. Höller: Die Epiklese der griech. orient. Liturgien (Wien 1912).
 Dr. Kupka: O mši svatě (Praha 1899).
 Hoppe: Die Epiklesis der griech. und orient. Liturgien (Schaffhausen 1864).
 Mal'zev: De vestigiis epicleseos in Missa Romana (A. C. V II).
 Dr. Konečný: Moment konsekrací ve velebné svatosti (Euch. kongr. 1912).
 Dr. Grivec: Pravosláví (A. V. 1921.)

Zda v liturgii církve západní epiklese původně byla a potom vymizela, nelze s jistotou dokázat. Thalhofer tvrdí, že jí nikdy nebylo. Jiní pak učenci, jako Probst, jsou toho názoru, že i v církvi římské epiklese původně byla a zachovala se dle jedné před konsekrací v sekretách, neb v modlitbě „quam oblationem“, neb v modlitbě po proměňování „supplices te rogamus“, což nejvíce má zastanců. Dokazují to hlavně z analogie všech liturgií východních i západních jako mosarabské a starogalikánské, že totiž po proměňování následují vždy tytéž modlitby: anamnése (unde et memores . . .), prosba o přijetí oběti (supra quae propitio . . .) a epiklese (supplices te . . .). Méně ovšem jest to patrné v liturgii římské; neb nejstarší kanon Gelasius jest totožný s nynějším, v němž epiklese ve smyslu liturgií východních není. Proto někteří tvrdí, že epiklese, jež následovala po anamnesi, za Gelasia z liturgie byla odstraněna, aby věřící nebyli uvedeni v blud, jakoby se znovu konsekrovalo. Hoppe ve své knize „Die Epiklesis der griech. und orient. Kirche“, nazývá epiklesi původu apoštolského a rovněž zbytek její patříuje v modlitbě „supplices te rogamus“. V českém překladě modlitba tato zní: „Pokorně tě prosíme, rač tuto oběť donéstí rukama sv. anděla svého na vznešený oltář svůj, před obličejem božské velebnosti své, abychom, kdožkoli z tohoto účastenství oltáře svatosvaté Syna Tvého těla a krev přijmeme, veškerým požehnáním nebeským a milostí naplněni byli.“ Učený ruský prelát Mal'zev svatým andělem v této modlitbě rozumí Duchu sv. a dokazuje to z různých míst Písma sv., kde často slovo Hospodin se zaměňuje se slovem anděl a naopak. Tak na př. v Gen 16°: „Tu jí pravil anděl Hospodinův: Vrať se ke své paní a podrob se její ruce“, nebo 22¹¹: „Tu hle, anděl Hospodinův volal s nebe, řka: Abrahame, Abrahame! On odpověděl: Tu jsem. I řekl mu (anděl): Nevztahuj své ruky na chlapce a nic mu nečiň“, atd. V N. Z. ve Skutcích apoštolských 7³³ čteme: „Tohoto Mojžíše, kteréhož odmítl, řkouce: „Kdo tě ustanovil knížetem a soudcem?, toho Bůh poslal jako kníže a vysvoboditele s rukou anděla, který se mu ukázal v keři . . . To jest ten, jenž obcovoal ve shromáždění na poušti s andělem, který k němu mluvil na hoře Sinaj.“ Andělem nazývá se zde Bůh a Bůh se nazývá andělem. Nejen v Písmě sv., ale i v řeči církevní při liturgii často anděl a Bůh totéž znamenají. Z toho tedy soudí, že slovy per manus sancti angeli tui rozumí se rovněž Bůh resp. Duch sv., a tím kanon konsekrace církve římské shoduje se s liturgiemi církvi východních. Ve slovech modlitby „supplices te rogamus — iube haec perferri per manus sancti angeli tui . . .“ jest západní forma epiklese východní. Než toto řešení neuspokojuje úplně. Epiklese římská nemá totiž charakteristické prosby, aby Duch sv. dary obětí proměnil. Nejlepší výklad, jehož se většina učenců přidržuje, jest ten, jež udává též dr. Grivec ve spise „Pravoslaví“: „Modlitby církve západní k Duchu sv. a východní epiklese mají sice společný původ, leč prosba za proměnění byla teprve později přidána, snad asi ve 4. stol.“ Epiklese vsuktku, jak ji shledáváme v církvi východní, během doby doznala mnohých změn, které právě její smysl změnily. V prvních třech stoletích,

jak dokazuje dr. Höller, neprosila církev Duchu sv. o proměnění darů, nýbrž o to, aby Duch sv. sestoupil a ukázal, že proměněný chléb jest tělem Kristovým, víno pak jeho krví. Tomu nasvědčuje i nejstarší znění epiklese v liturgii syrské, řecké sv. Jakuba, a v liturgii basilíánské. Během časů bez vědomí a proti vůli církve římské, text epiklese východní byl změněn tím, že na místo slov, aby Duch sv. u k á z a l, že proměněný chléb jest skutečným tělem Kristovým, nastoupil výraz, aby Duch sv. u č i n i l chléb tělem Kristovým. Po odtržení církve východní od Říma nemohla mít církev římská žádného vlivu na znění a smysl epiklese. Teprve na církevním sněmě florentském r. 1439 otázka tato byla projednávána.

Otázka epiklese není však pouze otázkou dogmatickou. Dogmatickou jest toliko po stránce negativní, nikoliv po stránce pozitivní. Dogmatika totiž praví jen, co epiklese není, nepraví však, co jest a jaký jest její původ a jaký má význam při proměňování. Po stránce pozitivní jest otázkou historickou. Rozhodně třeba prohlásiti, že epiklese nemá nižádné moci konsekrační, konsekrace se děje jediné a pouze slovy Kristovými: „Toto jest tělo mé, toto jest krev má“, jak dokazuje svědectví Písma sv., které nic nepraví, že by Kristus byl užil ještě nějaké modlitby k Duchu sv. za proměnění. Slovy: „To číňte na mou památku“, dal Kristus apoštolům a jich nástupcům moc činiti totéž, co on činil při poslední večeři. Od té doby biskupové a kněží týmiž božskými slovy totéž činí. Vznešený akt Kristův obsahující všechny podstatné částky dnešních obřadů, byl sice během doby uměleckým způsobem rozveden, modlitbami a obřady obohacen, avšak středem, k němuž všechny modlitby a obřady směřovaly, byl okamžik proměny, spočívající ve slovech Kristových. To přesvědčení o proměně darů obětních slovy Kristovými církev vždy měla. Učení však sv. Otců a spisov. církevních shoduje se s naukou církve. Sv. Jan Chrysostomus, ač ve své liturgii má epiklesi, přece moc konsekrační připisuje jediné slovům Kristovým. Píše: „Není zajisté člověk, který působí, aby tělo a krev staly se přítomnými, ale sám Kristus. Zastupuje Krista stojí kněz, pronášeje ona slova: „Toto jest tělo mé“; toto slovo proměňuje to, co jest přítomno — toto slovo působí jednou sice pronesené na každém oltáři ve chrámech až po dnes pravou obět.“ Proto též všechny liturgie, jak již naznačeno, slova Páně uvádějí. Jelikož mše sv. sloužena byla dříve, než kterákoliv kniha evangelií byla vydána, lze z toho již souditi, že souhlasu v uvádění slov konsekračních s evangeliemi, že ona jsou podstatnou částí, nikoliv epiklese.

Dle předpisů liturgie východní má kněz vzíti chléb do svých rukou, poželhati a pronésti slova konsekrační. Mezitím co kněz tato slova pronáší, jáhen mu přísluhující mává malým praporkem nad obětními dary. Potom dotýká se s kříženými rukama sv. darů, pozvedá je, aby se věřící jim kláněli. Na to uklání se třikrát i s knězem říká: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ Obřady tyto samy naznačují, že se na oltáři děje něco tajemného a důležitého, z čehož můžeme souditi, že i dle této liturgie slova ustanovení způsobují proměnu obětních darů a ne epiklese.

Fotius a Caerularius, původce rozkolu, připisují jedině slovům konsekračním moc proměny. Teprve ve stol. 12. Theodor, biskup z Andidy, a ve 14. stol. Theodor Melitenský počali připisovati moc konsekrační jedině epiklesi. Podobně Kabasilar ve stol. 14. tvrdil, že slova konsekrační pouze ve spojení s epiklesí mají moc proměnnou. Obširně teprve na koncilu florentském r. 1439 byla tato otázka projednávána. Mělo-li dojít ku sjednocení, tu papež Eugen IV. vyzval Řeky, aby přesně vyznali svou víru v proměnnou moc slov Kristových. Dlouho zdráhali se učiniti zásadné rozhodnutí o této otázce. Ústy svých zástupců Marka Eugenia z Efesu, Isidora z Kyjeva prohlásili, že věří v proměnnou moc slov ustanovení, ale jako latiníci přidávají po konsekraci modlitbu „supplices te rogamus“ — tak oni se modlí, aby Duch sv. ve věřících chléb a víno proměnil v tělo a krev Kristovu. Ve dvou veřejných disputacích bylo o tom jednáno. Za církev latinskou mluvil kardinál Torquemada, jenž opíral své tvrzení o tyto důvody: Není možno, aby tak svatí mužové jako sv. Jan Chr., sv. Basil, mohli přikládati svým vlastním slovům takovou moc, jakoby se jimi proměna dala. Slova ustanovení předcházejí epiklesi, nepotřebují žádného lidského doplnění. Na základě řeči Torquemadovy konečně večer před vydáním dekretu sjednocení, Řekové ústy metropolity Nicejského Bessariona prohlásili, že pevně věří na základě Písma sv. a jim známého učitele Jana Chrys., že jedině slova Kristova při ustanovení nejsvětější oběti mají moc proměnnou. Než shoda tato neměla dlouhého trvání, právě tak jako celá unie zde ujednaná. V pozdějších dobách po zrušení unie, nesjednocené církve znovu veškeru konsekrační moc připisují epiklesi, jak r. 1643 prohlásil metropolita kyjevský Mogilas. Též synoda jerusalemská r. 1672 a církev řecká r. 1832 prohlásily nauku o nutnosti epiklese ke konsekraci. Tak pravoslavní bohoslovci učí, že slova Kristova a epiklese tvoří nerozlučný celek, a že obojí jest podstatné. Většina rozkolníků hlásá tedy dnes nauku o nutnosti epiklese ku konsekraci, ano biskupové musí po svěcení na nauku tu přísahati.

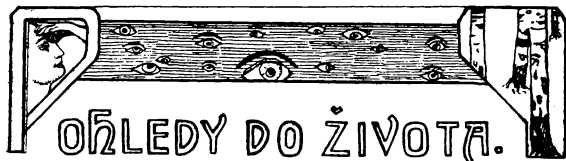
Nepřísluší-li epiklesi nižádná moc konsekrační, jest otázka, jaký tedy význam v liturgii má. Dle výkladů nejpřednějších theologů epiklesi považovati jest za rozvinutí konsekračního aktu. Slova totiž její nevztahují se na dobu, kdy se pronášejí, ale na dobu, místo níž se říkají, jak na sněmě florentském prohlásil Bessarion. Proměna obětních darů jest dílo Boží na zevnějšek, při čemž spolupůsobí všechny tři božské osoby. Bůh Otec před proměňováním dostatečně jest připomínán. Syn proměňuje posvátné dary svými slovy, která vyslovuje kněz. Duch sv. spolupůsobí při proměně jako spolupůsobil při vtělení syna Božského, neboť vtělení se zvláště přivlastňuje Duchu sv., jakož i proměna posvátných darů. Paschasius Radbertus dobře vyjádřil působení Ducha sv. při proměně slovy: „Virtute Spiritus sancti per verbum Christi“ a „in verbo Christi et virtute Spiritus sancti.“ Okamžik proměny jest však velmi krátký a nelze při něm najednou vyjádřiti i spolupůsobení Ducha sv. Proto církev vých. a sv. Otcové Jan Chr. a Basil, aby upozornili věřící na toto spolupůsobení Ducha sv. při proměně a vyjádřili tuto víru,

zavedli po konsekraci epiklesi. Tím čelili i bludu macedonianismu, popírajícímu božství Ducha sv. Zachován byl tím též pořad všech tří božských osob z Otce skrze Syna v Duchu svatém.

Zdalo by se sice, že prosba o proměnění by měla předcházeti před konsekrací samou. Poněvadž však s prosbou o proměnu spojuje se zároveň prosba o hojně užítky ve sv. přijímání a k naznačení postupu všech tří božských osob, klade se vhodně až po proměnění. Mimo to církev v liturgii často názorně dramaticky rozvíjí děj, který již byl vykonán a vícekrát prosí za to, co již bylo vykonáno. Tak na př. při offertoriu mše za zemřelé prosí církev Boha, aby duše zemřelých vysvobodil od pekla, jakoby dosud nad duši nebyl vykonán soud a osud její již rozhodnut. Podobně při udělení svátosti posledního pomazání, po vykonaném mazání sv. olejem církev modlí se ještě k Duchu sv. za udělení milostí nemocnému, jež mu vlastně již při mazání byly uděleny. Co Bůh totiž v okamžiku činí, člověk nemůže najednou si vše představit a proto tuto činnost Boží si hledí rozložit a tak znázornit. Rovněž v adventě při rorální mši sv., vůbec v celém officiu adventním, církev prosí, aby Vykupitel již přišel na svět, ačkoliv již dávno prosba ta stala se skutkem.

Souhlasí tedy epiklese s katolickým učením církve sv., krásně objasňuje sv. tajemství, hlavně působení nejsvětější Trojice. Proto též dovoluje církev epiklesi v liturgiích východních, s tou podmínkou ovšem, že nikdo se nesmí držeti tvrzení rozkolníků o nutnosti její ku proměně. Tak prohlásil papež Pius VII. r. 1822 v breve „*Adorabile Eucharistiae*“ a papež Pius X. v listě „*Ex quo*“ r. 1910. V nauce o epiklesi, jak patrně, liší se církev římská od církve ruské. Smířliví ruští bohoslovci mají naději, že v tomto učení lehce se docílí shody. Než shoda v této otázce v eucharistii jest mostem k dalšímu smíru v ostatních sporných bodech. — K tomu musíme ovšem všichni spolupůsobiti svoji modlitbou, jak nás k tomu vybízí zvěčnělý papež Benedikt XV. K svým denním modlitbám přidejme často obzvláště tuto modlitbu jím doporučenou: Ó Bože nadchni národy východní touhou, aby zase zaujali místa, kterého v církvi měli; by byli s námi jedno stáde, pod vedením jednoho pastýře. Učiň, by se spolu s námi zahloubali v nauky svých otců, kteří jsou též našimi učiteli víry. Chraň nás všeliké chyby, která by je mohla od nás oddalovati. Duch moudrosti a lásky, který jest znakem tvé přítomnosti mezi námi, nechť uspíš den, kdy se sjednotí naše prosby s jejich prosbami, by všeliký národ a všeliký jazyk slavil Pána našeho Ježíše Krista Syna tvého.“

SJEZD NĚM. BOHOSLOVCŮ Z REPUBLIKY.

konal se letos ve dnech 9. až 11. srpna v Bohosudově (Mariaschein) v sev. Čechách. Sjezdu účastnilo se 36 bohoslovců ze všech diecesí republiky. Zahájen byl 9. srpna večer vzýváním Duchu Svatého a promluvou. Jménein přípravného výboru všechny přivítal bohoslovec Fr. Haibach z Litoměřic. Následovala volba předsednictva. 10. srpna byla sloužena mše sv., při níž všichni přistoupili k sv. přijímání. Referáty měli: P. R. Matig C. SS. R.: Co očekává církev a lid od bohoslovců a mladých kněží, dr. A. Weber, prof. z Ústí nad Labem: Stavovské sebevědomí u bohoslovce, poslanec dr. Feierfeil: Misijní práce na kazatelně, ve škole a ve spolcích, novokněz Gottwald z Vidnavy: Bohoslovecké misijní kroužky v jednotlivých seminářích a ve svazu, gener. sekretář F. Reichenberger: Kněz ve spolku. 11. srpna konaly se porady o mariánských kongregacích, o řechnickém vzdělání, o kursích pro vůdce a o stavovských otázkách. Po poradách měl promluvu ještě msgr. Josef Gross, biskup litoměřický, který účastnil se sjezdu po dva dny. V poledne 11. srpna byl sjezd zakončen kázáním, Te Deum a sv. požehnáním.

J. M.

CÍRKEVNÍ HUDBA.

Diecesní Jednota Cyrillská v Brně pořádala 5. listopadu 1922 sjezd spojený s valnou hromadou. Po pontifikální mši sv., při které zpívaly spojené sbory některých činných Jednot Cyrillských, konala se v sále Průmyslového Musea valná hromada, na jejímž programu mimo formálních záležitostí byly přednášky kanovníka V. Müllera z Prahy, řed. kůru a prof. A. Hromádky a prof. dra Al. Kolíska. Podáno bylo v nich mnoho námětů, které zasluhují povšimnutí a uvážení.

Kanovník V. Müller vidí cíl Cyrillských Jednot ve splnění trojího úkolu: Cyr. Jedn. mají buditi v lidu větší zájem pro liturgii. Nutným předpokladem toho je, že kněz u oltáře, zpěváci na kůře sami liturgicky cítí a svými výkony pomalu i u lidu podobné porozumění budí. C. J. mají pěstovati také lidový zpěv a neomezovati se pouze na skladby umělé. Naučíme-li lid zpívat, naučíme ho modlit se. Začít se musí již u dětí. — Třetím úkolem jejich jest nezapomínati na píseň národní, která v dnešních dobách velice upadá. Místo ní šíří se mezi lidem bezcenné odrhovačky.

Prof. A. Hromádka přednášel o tom, jak reformovati církevní hudbu. Círk. hudbu definuje jako básnění modlitby v tonech. Pro

thický a historický význam církv. hudby je hodno, aby se o ní mluvilo. — Církevní umění se málo působilo době. Posud nemáme písní duchovních ryze českých. Staré písně mají základ v chorálu. — Chorál a český text (nynější pohřební agendy) se k sobě naprosto nehodí. — Lidový zpěv v chrámech upadl. U mládeže je pro něj velice málo porozumění. Doporučovalo by se založit při každé škole zvláštní školkou, kde by se cvičily písně kostelní. Ať katoličtí rodičové posílají děti více do kostela a ty ať tam zpívají. — K oživení přispěje střídání zpěvu dětí a dospělých, mužů a žen. Jest nutno, aby do kostelů se nezaváděly nové písně skládané v duchu naprosto světském. — Sbor Cyr. Jednot nesmí viděti svůj cíl v tom, aby nacvičily co nejvíce skladeb. Napřed nutno sbor školit. Létací sbor kostelní by se nejlépe hodil k tomu, aby ukázal malým sborům, co se dá vykonati s nepatrnými silami. — Od kněží každý jistě může očekávati pochopení pro církv. hudbu. Bohužel někde ho není. Kněz má býti řádně ve zpěvu vycvičen. Státi se má tak v alumnátech. V alumnátech za nynějších poměrů, kdy zpěv na středních školách ustupuje sportu, mohou se položit jen základy. —

Dr. Alois Kolísek referoval o církv. zpěvu na Slovensku, kde Cyr. Jednoty ještě vůbec neexistují. Slováci jsou národ zpěvavý. Lidový zpěv tam žije. Stěžuje si na úpadek zpěvu ve školách. Někde není lid vůbec v kostele připuštěn ke zpěvu, ač písní je dosti a pěkných. —

Referáty byly vyslechnuty pozorně od dosti četně shromážděných ředitelů kůrů. Předsedou Diecesní Cyrillské Jednoty byl zvolen opat Petr Hlobil z Rajhradu, místopředsedou assessor Zavadil z Lulče. Jednání byl přítomen také J. M. biskup dr. N. Klein.

Je si přáti, aby bohoslovci také po této stránce připravovali se do

duchovní správy. Kněz má býti „omnia omnibus“. Učitelé namnoze vzdali se se vzdoru cvičení kostel. písní, na mnohých místech není řádně skolených varhaníků, někde sice jsou, ale starost o kostelní zpěv jest u nich na posledním místě, a tak nezbývá knězi nic jiného, než aby sám se chopil práce a staral se, by při službách Božích ozýval se důstojný zpěv. Pak každý jistě s radostí bude navštěvovat bohoslužby. J. J.

SUB SPECIE AETERNITATIS.

Nač se dnes více zapomíná než na věčnost? . . . A přece myšlenka na ni by měla býti směrnicí každého našeho skutku, každého našeho slova. Jsou však chvíle, kdy ožívne v nás třebas náhle a neočekávaně. Znáte je, při zprávě o úmrtí příbuzné, známé osoby, u lože smrtelného nebo u hrobu. V té chvíli vidíme malichernost všech čistě lidských snah a na mysl nám přijde Šalounounovo rčení: „Vanitas vanitatum et omnia yana sunt.“ Naše sdružená Omladina svými svatohostýnskými slavnostmi převezení těl neznámých vojáků, které v říjnu a listopadě vykonala, ukázala, že nejen nezapomíná nešťastných obětí světové války, ale že chce i všechny otázky života řešiti pod zorným úhlem věčnosti, že chce a pracovati bude o to i v národě. A hle, u hrobu padlých probudilo se vědomí soudrženosti a spolupráce všech k tomuto cíli. Slavnosti byly projevy tiché lásky a vřelého soucítí a skončily sbratřením mladých, nadšených duší k společné práci pro obrodu sváry a bludy rozeštvaného národa. Katolická mládež česká, moravská a slezská podala si tu ruce se slovenskou, jejichž zástupci přivezli s sebou posvěcení ústřední svůj prapor. Ano, láska Kristova ať pojí naši mládež od Šumavy až k Tatrám a ať vyrůstají nám v ní no-

vé a nové voje blanických rytířů! Hrob a pomník neznámého vojína věky bude k sobě poutat kroky zbožného poutníka, aby za příkladem 18.000 účastníků letošních slavností poklekl u něho a k nebi vyslal zbožnou prosbu o mír duším zemřelých. Kéz vyprosí jim jej i těm, jichž těla v dálné cizině tlejí, Vítězná Ochránkyně Moravy, ale i svornost a jednotu u víře, bratrskou lásku nám všem!

K. J.

PER MARIAM AD JESUM.

Idea nejvážnější a nejvznešenější, již může být zasvěcen život lidský vzhledem k své ceně a důstojnosti, jest idea kněžství Kristova. Jejím pramenem jest láska, ne láska znehodnocená a poskvřněná, nýbrž láska čistá, krásná, pramenící v prameni nevycerpatelném, v Srdci Božském, jejím pak životem jest obět, vědomá, s láskou přinesená, být i někdy vyčerpávající, ale za to vysoce cenná. Cílem pak tohoto ideálu a ovocem této oběti jest dosažení účelu našeho života, k němuž jsme byli stvořeni. A přece i tato vznešená idea může se zvrhnouti v pravý opak. Jaké pak jsou toho následky? — Kněz podoběn jest sněhu Alp. Dokud dlí v nebetných výších svých a slunce odráží v něm své paprsky, dotud hlásá svou skvělostí svatost a svrchovaný majestát Boží žasnoucím oku. Padne-li však se své závratné výše, dopadne do údolí, jako — lavina měnící rajsky krásné krajiny na dlouho v ledové pouště a činící z míst zpěvu a veselí hroby utracených životů lidských.¹⁾

Jak strašné jsou pak pády s výšin kněžského ideálu a čím hroznější jsou jejich následky! A přece lze říci jednu věc s jistotou: Není možná tato katastrofa, tento strašný pád tam, kde v srdci kněze byla

pevnou lásku k P. Marii. Není a nemůže být schopná takové zrady Krista duše, která okusila jednou štěstí být věrným synem Marie, která od ní jen jednou poznala, co je to oddanost, důvěra a láska k Božskému Mistru.

A potřebujeme-li dnes stále víc a více kněží svému životnímu ideálu oddaných, Kristu věrných a pro něj nadšených, pak můžeme říci totéž slovy jinými: Potřebujeme dnes stále více a více kněží sodálů! Má-li duše kněze být schopna dnes nadlidských obětí pro své povolání, pro spásu duší sobě svěšených a tím pro Krista samého, má-li se dnešní bohoslovec připraviti tak, aby byl schopen jednou těch obětí, pak musí mít vzor, musí mít důvěru, že sám nebojuje, musí být silén láskou mateřskou, a toho všeho dostane se mu u Matky nebeské, která se zovce Matkou dobré rady a ustavičné pomoci. Má-li bohoslovec a kněz dnes zůstatí nedotčen kalem života, musí mít pevný vzor a ten najde v Neposkvřněné Panně, královně kněží.

Vypravuje se legenda, že sv. Josef, nemaje, čím by potěšil Ježíška, podal mu jednou nalezenou lilii, která právě rozvíla svůj květ. Ježíšek pak s radostným úsměvem ji přijal a odevzdal ji ochraně a péči své Matky. Zda není duše bohoslovce onou lilií, začínající právě svůj život, která jej obětovává svému Tvůrci, zda není i jeho duše čistá, když vstupuje do života? Může však zůstatí čistou svou mocí? — Kde však najde bezpečnější ochrany a laskavější péče nežli u Té, která jest Neposkvřněnou? V těžkých chvílích oběti božského života na kříži, kdy dokonáno bylo dílo spásy, zní s kříže vážný hlas: Zeno, hle syn Tvůj! Zda neplatila ta slova i o nás, kteří chceme být jeho kněžími a to právě o nás, jako o apoštolech jeho díla? A zdali ode-

¹⁾ P. X. Novák, Pohledy, str. 13.

pře hodný syn něco své matce? Tak také jest přání Marie hodnému knězi rozkazem, neboť on miluje, co Maria miluje, a chrání se, co ji uráží. V tom je síla Mariiny ochrany, v tom cena její přimluvy.

Per Mariam ad Jesum. Láskou k Marii milovati Krista, prosbou k Marii prositi Krista a vyslyšenu býti Marii — získati Krista. Srdce kněze, jež má býti svatostánkem Kristu, živým a milým, musí býti také dokonale vyzdobeno ctnostmi. Nuže, kde chceme hledati vzoru krásnějšího a pomoci ochotnější, než u trůnu Marie?

Kněz, jehož srdce je cizí Marii, nemůže býti milým Srdci Kristovu, neboť kdo matky nectí, nezíská vděčného syna. Proto: Per Mariam ad Jesum, budiž heslem a životním cílem každého bohoslovce a kněze, jenž se věnoval s láskou a nadšením, s vědomím oběti a zodpovědností, ježž do stavu kněžského vedla upřímná touha prospěti duším nesmrtelným, býti apoštolem lásky tam, kde zuří hněv a nenávisť, přinésti více světla tam, kde vše tone v dusivé tmě. Per Mariam ad Jesum, tato zásada, uplatněná v životě kněze a pronikající práci kněžskou, bude příčinou požehnání Božího, jehož se nám dostane na přimluvu P. Marie.

A poněvadž nelze nikde lépe uctíti P. Marii, jako velitelku, nikde nelze snadněji se státi jejím hodným synem a lépe její úctě život zasvětit nežli v Mariánské Družině, bude vzrůst a rozkvět Mar. Družin bohosloveckých měřítkem, dle něhož bude lze přesně pozorovati, jaký duch vládne v srdci těch, kteří k tak důležitému úkolu se přihlásili a zároveň spolehlivým dokladem toho, jak se kněžský dorost na práci svou životní připravuje a s jakým zdarem se potká. Čím více nadšených srdcí bude pracovati pod ochranou P. Marie, čím více budou zkvétati naše družiny, tím větší bude zdar práce kněžské, tím lépe bude postaráno o spásu nesmrtelných duší a tím dříve uklidní se dnešní pohnuté doby, a přiblíží se klid a štěstí právě do společnosti lidské. Proto: Per Mariam ad Jesum!

—r—

OPRAVA.

Ke zprávě v minulém čísle: Kněžský dorost u nás poznamenáváme, že omylem bylo uvedeno v seznamu při Olomouci 9 Rusínů. Správně mělo býti 9 Ukrajinců.

NOVÉ KNIHY.

DR. JOSEF POSPÍŠIL:
O BOHU VTĚLENÉM.

Katolické věrouky díl IV. a).
Knižovny Cyrilometodějského ti-
skového spolku na Velehradě sv. 9.
Cena 45 Kč, pro bohoslovce sleva.

Na posouzení díla tak vědecky
důkladného, jakým jest tato kniha,
jest péro naše slabé a přenechává-
me je osobám povolanějším. Cen-
sor jeho msgr. dr. Josef Dvořák
napsal o něm, že je po stránce
dogmatiky pozitivní i spekulativní
dílem velmi důkladně vypracova-
ným duchem eminentně církevním.
My odvažujeme se připojit k tomu
aspoň několik slabých slov z vděč-
nosti k autoru vzácné této knihy a
z vroucí touhy, aby vzácná slova a
hluboké myšlenky jeho co nejvíce
se rozšířily a nadchly i ty, kdož
nemají více anebo vůbec štěstí sly-
šeti je osobně. Promlouvá tu o
předmětě nejvznešenějším nejen ka-
tolský učenec prvního řádu, člen
Akademie sv. Tomáše v Římě, ale
i dlouholetý profesor bohosloví, vy-
chovatel kněžského dorostu, věrný
a zasloužilý kněz, jehož srdce pře-
kypuje vroucí a upřímnou láskou ke
Kristu, Církvi a vlasti. V něm, záku-
sušilově, pojí se tak dokonale lá-
ska k církvi s láskou k národu, že
každá má srdce jeho půl a každá
srdce jeho celé. A z tohoto srdce
vytryskla tato kniha, jeho krví je
psána. Víra v Krista Bohočlověka
a jeho spasitelné dílo jest autoru
stěžejnou otázkou pro život člově-
čenstva vůbec a našeho českého ná-
roda zvlášť. Vidí, že stále hrozící-
mu nebezpečí poroby a zničení odo-

lá národ náš jen tenkrát, bude-li
spojen v jednotný obranný šik. Tato
jednota však není možná bez živé
víry v Krista, tak jak ji neomylná
Církev hlásá. Láskou Kristovou mu-
sí se obroditi svět, jinak zahyne. K
nejcennější části knihy patří část
o účtě k Nejsv. Srdci Páně, o blahu,
jaké přináší rodinám, obcím a stá-
tům, Církvi, stavu kněžskému, řeholnímu a veškerému člověčenstvu
vůbec. Zde vznáší autor vroucí apell
k našemu kněžstvu, zdůrazniv opět
nutnost lásky Kristovy pro národ
nás a připomenuv zásluhy kněžstva
o jeho probuzení: „Nyní však stojí
národ náš nad hrobem ještě nebez-
pečnějším, než byl hrob národního
života. Hrob tento záleží ve ztrátě
víry v Krista a ve všeobecné mrav-
ní pokleslosti, která z této ztráty
nutně následuje. A proto má naše
kněžstvo po druhé osudy národa
našeho v rukou svých. Zachová-
li mu víru v Krista a v ne-
beskou spásu, kterou ve-
škerému člověčenstvu
zjednal, pojistí a zabezpečí
mu také národní budouc-
nost!“ — V této knize pak oprav-
du najde kněz ne „některé myšlen-
ky“, jak autor skromně v úvodu
píše, ale bohatý zdroj myšlenek a
pravd, jimiž bude moci osvětliti roz-
um a ohřáti srdce našeho tak často
mámeného a sváděného lidu a roz-
žiti v něm plamen lásky ke Kristu
a Jeho Církvi, v níž On žije a pří-
sobí. Kež jest proto vzácná tato
kniha v rukou každého kněze, ale i
nás, kteří se připravujeme na práci
vznešenou: zachraňovati duše a
i celý národ! Těšíme se na svazky
další.

K. J.

ÚVOD DO FILOSOFIE.

Třetí, zcela přepracované a rozšířené vydání. Nákladem R. Prombergera v Olomouci. 1922. Stran 318. Cena 35 Kč.

Pilný pracovník na poli křesťanské filosofie a neúnavný hlasatel novoidealismu v českém národě vydává v novém zpracování svůj „Úvod do filosofie“. Knihu svou rozděluje ve tři oddíly. Od základních pojmů filosofických přechází k všeobecnému vývoji myšlenky filosofické od dob nejstarších a končí synthesou budoucnosti; v ní vidí uskutečněn svůj novoidealismus, který jediný jest schopen „k vytvoření filosofie všelidské, jednotné, harmonické a obecné“. „Velká synthesesa filosofická, toť ideál našeho úsilí. Chceme nové kulturní stránky nalézati a ukázati ve filosofii a náboženství, smělou synthesesou chceme spojití exaktní vědy duchovní s učením Kristovým. Veškeru činnost lidskou dob dávných i doby dnešní zladiti chceme v mohutnou harmonii a zaburáceti tak kosmickým hymnem v duši dnešního toužícího lidstva: Zduchovňte všechny obory činnosti. Tichými meditacemi, ladnou synthesesou spějete za ideálem dokonalosti a krásy. — Philosophia perennis, mohutná harmonie a věčná píseň míru, jednoty a lásky bude konečným výsledkem.“ (Str. 291.) — Skutečnost dává autorovi plně za pravdu. Zkompromitovaná filosofie moderní, která prošla již tolika fázemi, dnes pělá ódy na určitý system, aby se zítra vrhla do náruče extremu, v úsilné, ale marné snaze odhaliti clonu tajemství jsoucna, směruje tam, kde se ocitlo lidské myšlení, když byla velkolepá ucelenost středověku rozbita a nového systému nebylo. Svědčí o tom celá řada publikací o spirítismu, telepatii, magii, theosofii atd., které se nyní

objevují. Je veliká podobnost mezi dnešními zmatky ve filosofii a myšlenkovým tápáním na počátku nového období dějin filosofie v 15. a 16. století. Možno-li usuzovati z plamének prokmitujících na vrcholcích lidského myšlení, povstává znenáhla nad tříští materialismu, agnosticismu a pozitivismu — jako plod šlechtetného snažení intelektuální aristokracie lidstva zářný, radosti a jasů slunečního plný chrám křesťanského novoidealismu, který „odnímá velkým problémům životním plochost, vrací jim zorný úhel věčnosti, překonává smrt, otvírá nesmírnou síň Pravdy, Dobra a Krásy. V tajemství krásy proniká smysl života i smrti, vítězství života nad smrtí, zduchovnění a vyvýšení života, propastná velikost věčnosti.“ (Str. 298.)

Zvláštního uznání při vědeckém zpracování knihy Kratochvilovy zasluhuje elegantní a zřetelná mluva, což nebývá obyčejem v knihách filosofických. U jednotlivých filosofů moderních byl by snad vhodný posudek se stanoviska křesťanského názoru k rychlejší a snažší orientaci začátečníků ve filosofii. — „Úvod do filosofie“ zasluhuje si hojněho rozšíření. Je-li Kratochvil přehlížen reprezentanty oficiální české filosofie, ne pro nedostatek vědecké erudice, již předčí zajisté leckteré „lumen“ chabě blekotající na katedře universitní, nýbrž právě pro svůj idealistický směr, má katolická inteligence povinnost ukázati, že si váží nadšeného hlasatele a průkopníka radostné a svěží „philosophiae perennis“. —lb—

DUCHOVNÍ CVIČENÍ SV. IGNÁCE Z LOYOLY,

zakladatele Tovaryšstva Ježíšova. Doslovný překlad z původního znění španělského. Podává Jaroslav Ovečka T. J. Na Sv. Hostýně na Moravě. Nákladem Hlasů Svatoho-

stýnských. Neváz. 18 Kč, vázané 23 Kč.

Nemohla býti lépe oslavena 300-letá památka svatořečení sv. Ignáce z L. než tím, že byl vydán český překlad jeho „Duchovních Cvičení“. Překlad pořízen jest z původního znění španělského. Překladaťel chtěl, pokud možno, podati věrný obraz originálu, který je psán kastilštinou kostrbatou, nesprávnou a těžkopádnou, ale s přesností, a proto snad někde i překlad snahou tou trpí. Ale tomu, komu se jedná o věc, jistě okolnost tato nebude vadit. — Kromě vlastních „Cvičení“ knížka obsahuje duchaplný postup myšlenek v „Duchov. Cvičeních“, který jistě přispěje k tomu, že exercicie budou konány s větším užitekem a porozuměním. — Tisk a úprava je pěkná. J. J.

FRANCIS JAMMES:

FARÁŘ OREZONSKÝ.

Přeložil dr. Frant. Odvalil. Vydal jako 24. knihu Družstva Přátel Studia Lad. Kunců v Praze 1922. Stran 148. Cena Kč 20.—.

Nerad bude čísti zvláště kněz a bohoslovec poslední stranu povídky Jammesovy, věda, že jest již se mu rozloučiti s touto knihou kněze. Kněze katolického. Kněze kat' exochén. Kněze neznámého světa, ale žijícího plností duchovního života, jehož centrem je svatostánek a v něm Moře Lásky — Srdce Ježíšovo. Kněze, jenž jsa hlasatelem evangelického života, usiluje o království Boží na zemi. — Takový je farář ozeronský. A jeho život? Jedna Boží chvála! Můžeme jej sledovati v jeho myšlenkách, jež tkví v Absolutnu; ve slovech, která jsouce výrazem myšlení, otcovsky napomínají chybní, smiřují rozvaděné, prostě a láskyplně se linou s kazatelnou do otevřených

srdcí venkovanů a jako útěšná rosa ráje svlažují úzkostmi vyprahlou duši těch, jež věrný pastýř doprovází k branám věčnosti; ve skutečích, jimiž neprošen zachraňuje existenci a zakládá nový život nešťastných. — Měl ovšem dobrého učitele a vychovatele farář ozeronský. Byl jím básník-farář v Abrecave, pokorný služebník Boží, jehož jímavé osudy kniha stručně vyličuje. Ten přivedl mladého Silvana k oltáři Spásy, jemu farář ozeronský děkuje za zdar svého apoštolského působení, k němu, po smrti všeobecným přesvědčením ozářenému gloriolou svěťce, obrací se s důvěrou v těžkých dnech. Perly, jež on přijal s hrdla šlechtěné vévodkyně právě v den kněžských prvotín svého žáka a jichž polovici ve formě peněz závětí mu odkázal, nese souce požehnání, jakého se dostává dobrým skutkům, činily divy v rukou faráře ozeronského, jimiž procházely a přicházely zpět, aby konečně zazpívaly na rtích něměho dítěte vznešené dárkyně, k níž se v pravý čas vrátily s bohatými úroky. —

Knihy je víc než povídka, jak skromně uvádí seznam knih Družstva Přátel Studia. Je to dílo jednotlé koncepce, oděné lahodnou mlhovou, což ukazuje místra. Kresby venkovských figurek svou realističnou jednoduchostí vytvářejí hřejivě vesnické ovzduší. Stopy Prozřetelnosti zřejmé vystupující budou se zdáti některému kritikovi jen romantickou fikcí. Kniha ovšem nemá kouzla pro toho, kdo nikdy neušel volání milosti a neochutnal sladkosti Nadpřirozena.

Pokud se dotýče překladu, jsme zvyklí ze Staré Říše na přesnější. Některé tvary čtou se nezvykle a jeinný ton knihy ruší několik zbytečně triviálních výrazů. Také tisková chyba se občas vyskytne.

—lb—

KVĚTY POESIE.

Básnická čítanka katolické mládeže. Vybral a uspořádal Karel Jeřábek. Obálku kreslil R. Suchý. V Brně 1922. Nákladem Sdružení venkovské Omladiny. Cena 22 Kč, pro bohoslovce 16 Kč.

Při sestavování programu schůzí ve spolicích bolavou stránkou byly recitace, poněvadž obyčejně nebylo pramenů, odkud recitace brátí. Květy poesie mají tomuto nedostatku odpomoci a svým bohatým obsahem poskytnou možnost výběru. Přihlíženo jest ovšem více k potřebám spolků na venkově, kde je větší nouze o sbírky básní. Knížka rozdělena jest v devět oddílů: Víra, Matka boží a naši svatí ochráncové, Církev, Vlast, U rodinného krbu, Naše hnutí, Na rodné hroudě, Příroda, Život. Připojeny jsou krátké životopisy básníků. — Doporučujeme knihu našeho spolupracovníka-bohoslovce všem k rozšíření ve spolicích. J. J.

ANT. MELKA: MATKÁM.

Promluvy pro spolky křesťanských matek. Všechn výtěžek z knihy jest věnován spolku „Haléf sv. Vojtěcha“ k podporování kněžského dorostu. V Praze 1922, nákladem „Haléře sv. Vojtěcha“, opatství Emauzské. 12°, 173 stran, Kč 9.—.

Základem státu jest rodina. Jaké jsou rodiny, takový stát a jaké matky, takové rodiny. Matka má největší vliv na výchovu dítěte. Budou-li matky proniknuty úplně zásadami náboženství katolického, vychovávají ze svých dětí rovněž

řádné katolíky. K tomu jest třeba matky vychovávat. Pak také se dá očekávat, že takové matky nám dají pořádné kněze a dostatek kněžského dorostu a nebudou snad ještě synům v povolání kněžském brániti. — Těto výchově matek jest věnován jmenovaný spisek, v němž dp. spisovatel uveřejňuje případné promluvy. Využil při tom co nejvíce Písma sv. i spisů sv. Otců. — Kniha tato bude vítanou pomůckou kněžstvu k stavovským přípravám žen. J. J.

PROKOP HOLÝ: MÁJ V NEBI.

Tiskem a nákladem arcib. knihtiskárny v Praze. Stran 114. Cena Kč 6.—.

Nadšení, jež jímalo duši autorovu při modlitbě nádherných officií mariánských v breviáři, a z něho vycházející snaze otevřít tyto poklady také laikům, jest děkovati za tuto zvláštní Mariánskou anthologii.

Velmi pěkně se vyjímá dramatické řešení knížky. Každého z 31 dní květnových vystupuje před Královnu nebes nová osoba, aby k její oslavě přednesla svůj hymnus. Nejčistší Panna odpovídá slovy St. Zákona, načež propukají v jasot kůrové nebesí velebice Boha. V tomto holdu věků Panně a Matce pje na prvním místě chvály David král, za ním velebné postavy starozákonních proroků, sv. Jan Evang., sv. Otcové, biskupové, mučedníci, učitelé církevní, panny. Řadu uzavírá sv. Bernardín.

Kritiku sympatické knížky, již podává v úvodu autor sám, třeba zmírniti a potom teprve podepsati. —lb—

Z P R Á V Y.

Z V I D N A V Y.

Byly před válkou doby, kdy zde studovalo českých bohoslovců i přes třicet. Po válce byl zde jenom jeden Čech, a nyní jsme zde tři. Svou činnost rozvíjíme jen k udržení pěkné české knihovny a odebíráním desítek různých časopisů. Jsou to především: Museum, Život, Jitro, Hlídka, Časopis kat. duchovenstva, Poklad Věřících, Rádce duchovní, Sv. Eucharistie, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, Ve službách Královny. Letos po prvé jsme intimní slavností oslavili výročí svobody našeho národa. Ve veliké seminární kapli odpoledne jsme se hlasitě pomodlili sv. růženec, litanii k Božskému Srdci Páně se záslibní modlitbou za blaho našeho národa a vlasti. Pak jsme si v průvodu varhan zapěli naši hymnu a jiných několik cyrilometodějských písní. Každému se leskly oči slzami. A již nyní se těšíme na pout českých bohoslovců na Velehradě, abychom tam u hrobu sv. Metoděje načerpali síly, aby z nás jednou byli čistí, svatí a zbožní kněží v našem, tak ode všech. nenáviděném národě. Milý pozdrav všem bratrským jednotám!

Za kroužek českých bohoslovců vidnavských: Jan Baran.

Z E Z A G R E B U.

Dragi prijatelju!

... Boraveči — kako spomenuti — preko praznika u Brnu i u Českoj uopće ponio sam odatle više orlo ugodnit dojmov. Ugodno me se dojmila Vaša bogoslovska solidarnost, kojom suradujete na „Museum-u“, jakí orlovski pokret, koji Vam bez sumnje jamči lijepu budućnost, a nada sve me se ugodno dojmila Vaša ustrajna borba, koju vodite sa „Narodnom Crkvom“. Ta nesretna „Nar. Crkva“ prouzočila je jednako u češkom kao i u hrvatskom narodu velike smutnje i zavela na otpad mnogo naroda, koji je u duši svojoj potpunoma katolički. No tješimo se, da će se taj vjerni narod u skoro vrijeme — uvidjevši svu golotinju te sekte — u skoro vrijeme vratiti opet u krilo kat. Crkve, a sa vodom — apostatama i onako nijesmo nošta izgubilo. Kat. Crkva je u prošlosti svojoj pretrpjeva mnogo ovakih i sličnih borbi, ali je uvijek ostala pobjednicom, što više postala jačom i snažnijom. I ovoga će kužnoga pokreta nestati, i bit će uskoro samo predmetom povijesnice i ništa više, a katolički će ideali ostati jednaki kao i prije, da pomladeni i ojačani.

Katolički pokret obuhvaća kod nas sve veće dimenzije. Osobita se pažnja u pokretu posvećuje Mar. kongregacijama i pravom religioznom duhu. Među svim kat. organizacijama postoji živi međusobni saobraćaj, a osobito crstva veza sa centrumom-tagvebom. Jednako podržajemo pismeni saobraćaj sa svim našim društvima u inozemstvu tako na pr. Rimom, Innsbruckom, Pragom, Parizom i. t. d., i na taj način primamo informacije o kat. pokretu u drugim zemljama:

Nas bogoslova u zagrebačkom sjemeništu imade 26. Na fakultetu su s nama zajedno bogoslovi biskupije senjske i mnoštvo franjevac. Kako se i u nas u posljednje vrijeme znatno opaža manjak svećeničkog pomlatka, to je naš „Zbor“ još lane naručio iz Francuske neko 30 knjiga, koje rade o zvanju i te sada čitaju i proučavaju naši bogoslovi. U zadnje se vrijeme kod nas mnogo radi i piše o pomnoženju svećeničkog pomlatka. Najviše sa bave tim pitanjem časopisi: „Sacerdos Christi“ i „Katolički list“. „S. Ch.“ je donio u par navrata upravo iscopiviti članaka iz pera Isusovca Miroslava Vanina o prilikama svećeničkog pomlatka za vrijeme krize u Francuskoj a iznio konkretnih prijedloga, kako da se toj oskudici doskoči. Sada se poduzima akcija, koja će, da zainteresuje i šire slojeve za ovaj važni problem.

Poznavajući Vaš idealizam i neumorni rad za Krista i Crkvu, želim Vam od sveg srca, da u tom radu i dalje ustrajete, a od Gospoda Boga sigurno ne će izostati bogata plaća.

Srdačno Vas pozdravlja Vama odani za Književno društvo duhovne mladeži zagrebačke „Zbor“:

Janko Penič, predsjednik.

Z OLOMOUCI.

Od poslednj valné hromady pořádala „Lit. jednota“ tyto přednášky:

1. 28./V. Dr. Fr. Cinek: Ideový vývoj církve čsl.
2. 11./VI. Dr. Fr. Cinek: Mučení a smrt sv. Jana Nep. dle svědectví Jenšteinova.
3. 13./VI. Dr. Fr. Hrachovský: Poměr „Omladiny“ k „Orlu“.
4. 8./X. Dr. Fr. Cinek: Rozbor katechismu církve čsl.
5. 15./X. Dr. Fr. Cinek: Kritika čsl. katechismu ve Volné myšlence. — Čemu se vyučovalo v jednoročním theol. kursu církve čsl. v Olomouci 1921—1922.
6. 22./X. Dr. Fr. Cinek: Příčiny mučednické smrti gen. vik. Jana z Pomuku.
7. 29./X. Dr. Fr. Cinek: Ideový rozvrat v církvi čsl.
8. 5./XI. Dr. Fr. Cinek: „Jezovitský podvod“ se sv. Janem Nepomuckým (kritika vývodů Herbenových a Bartošových).
9. 12./XI. Dr. Fr. Cinek: Je kult svatojanský „ponižující pověrou českého lidu“?
10. 19./XI. P. L. Bláha: Charita v pastoraci a v soukromém životě katol. kněze.
11. 3./XII. Dr. Fr. Cinek: Katechismus církve čsl. na soudu protestantském. — K exkommunikaci Xav. Dvořáka.
5. prosince uspořádalo několik ochotníků z „Lit. jedn.“ malou domácí „Mikulášskou zábavu“.

Jan T o m š ů, t. č. předseda.

SOCIOLOGICKÝ KROUŽEK

rozvinul činnost přednáškami, jež se konají v letošním školním roce na schůzích každé pondělí večer. Počet přihlášených členů sice nevyvážá důležitosti soc. kr. pro dnešní dobu, ale lze jej omluviti přetížností pracemi a přímým požadavkem jádrné a praktické práce. Je podle toho však potěšitelným, že zajímavými přednáškami a živými debatami získáváme k práci i nečleny. Letošním rokem bude nám dovoleno, aby nás osvědčení kněží pracovníci zasvětili do všech sociálních a spolkových otázek. Konečně jsme letos usnesli, že se důkladně probere „Malý školský zákon“, charita a tisk. — K první schůzi sešli jsme se 28. října 1922, na níž výtčeny zmíněné směrnice. — Druhá schůze svolána 20. listopadu k úvodní přednášce

br. předsedy Malíčka (IV. r.): „Otázka sociální“, v níž 27. listopadu pokračoval. — Na čtvrté schůzi 4. prosince přednesl referát host (nečlen) Huňka (II. r.): „Katolická svobodná škola v Holandsku.“ Tato schůze měla nejčilejší a nejvěcnější debatu, k níž přispěli zkušenostmi a radami i bratři Ukrajinci. K jisté práci svolávám boží požehnání. F. F., t. č. jednatel.

ZPRÁVA APOLOGETICKÉHO KROUŽKU.

4./VI. Závěrečná schůze před prázdninovým programem.

9./XI. a 16./XI. Primát u sv. Augustina (kol. Jurečka).

23./XI. Církev katolická — církví apoštolskou (kol. Botek).

7./XII. „Adventisté“ (kol. Šuránek).

František Strejček, t. č. zapisovatel.

KROUŽEK TĚLOCVIČNÝ

neomezuje se pouze na cvičení dvakrát týdně, nýbrž začíná i vzdělávací činnost, pořádáje čtrnáctidenní přednášky rázu praktického. Chce vychovávatí bohoslovce organisačně, v zakládání, vedení Jednot orelských, v práci pro ně a p. Posud konal vzdělávací odbor kroužku dvě schůze členské a dvě výborové. Po Vánocích přistoupí k přednáškám systematicky roztržiděným, v nichž se proberou všechny otázky orelské. — Kroužek čítá posud 16 členů.

—tlk—

KOLEJ PRO KATOLICKÉ AKADEMIKY V BRNĚ.

Netřeba dokazovati, že hnutí katol. studentstva má veliké úkoly a že úspěšný rozvoj naší studentské organisace je jednou z hlavních záruk lepší budoucnosti katolicismu u nás. Čeká-li katolická veřejnost od studentstva rozmnožení řad katolické inteligence a tím též pracovníků a vůdců, musí nejdříve zajistiti jeho fysickou existenci. Kdo zná hmotné poměry většiny katol. studentů, hlavně vysokoškolských, ví, jak se takový student musí protloukat, aby se na studiích udržel; to však znamená mrhání energií, jež by se dala zužitkovat ve prospěch věci katolické. Nelze však toho docílití jinak, než šťastným rozřešením bytové a žaludkové otázky studentské, protože i zde platí „primum vivere, deinde philosophari“. Byly již učiněny v té věci kroky; v Brně, kde je potřeba největší, bylo před třemi roky založeno družstvo „Sušil“ pro vybudování katol. domů studentských. Se stavbou koleje v Brně se letos již započalo. Není však peněz, bez nichž ovšem kolej státi nemůže. Je dosti divné, že vedoucí kruhy nevěnují věci tak důležité, již jest stavba koleje pro katolické akademiky, pozornost a že si neuvědomí, že je v prvé řadě jejich povinností postarati se o vůdce pro budoucnost. Jsme svědky smutného faktu, že miliony katolíků v republice nemohou dáti svému studentstvu a tím zas jen sobě milion korun, k stavbě koleje potřebný. Že jsou poměry zlé — ta výmluva se zde neosvědčuje. Je přece známo, že i dnes je dosti těch, kteří by mohli velikými sumami přispěti a dále, že kdyby každý katolík jen několik haléřů dal, byla by brzy sebrána potřebná částka. Když však se věc přehlídí, nevykoná se nic. Je jasno, že především politická strana by se měla celé akce ujmouti.

Věc dobrá a významu neobyčejného potřebuje podpory. My se obraćme na své čtenáře — kněžstvo a studenty — a prosíme je, aby pomohli. Kněží dosud věnovali na „Sušila“ jako vůbec na všechny katolické podniky nejvíce. Prosíme je, aby dále akci podporovali a budili pro ni zájem. A studenti mají povinnost drobné práce, již se musí účastniti všichni; když každý jen málo vykoná, bude celek dílo znamenité. Jsme přesvědčeni, že žádný kněz a student nezůstane lhotejným, jde-li o podporu věci, která znamená lepší osudy celého katolického hnutí.

—lb—

ČASOPIS ČS. BOHOSLOVců

MUSEUM

R. 54.

Č. 3.

1923.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. BOHOSLOVCŮ ČESKOSL.

Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce.

Ročník LIV.

Číslo 3.

Redaktor: JOSEF JANČÍK. — Administrátoři: MARTIN PAPEŽ
a REMIGIUS SOUKUP.

Předplatné na 54. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty,
15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 3.:

J. Bol: Modlitba slabého.* — *RTK:* Qui pro nobis crucifixus est. —
Jos. Jančík: Sv. Pavla. — *Karel Mezihořský:* Obět zimy.* — *Leopold
Benáček:* Památce kapitána pamploňského. — *Jos. Procházka:* Jeronym
o bezplodnosti Pisma. — *Cyriľometodějská hlídka:* Rones: Ústav sv. Cyrila
a Metoděje pro slov. misije na Velehradě. — *Pohledy do života.* — *Nové
knihy.* — *Zprávy.*

Rukopisy, dopisy a knihy pro redakci buďtež zasílány na adresu.

REDAKCE „MUSEA“ V BRNĚ, ALUMNÁT.

Redakční uzávěrka 4 čísla ještě 10. dubna 1923.

Dary (přeplatky) na „Museum“: Vdpp. Fr. Čermák, Jos. Herař,
Mšgr. Alois Hlavinka, dr. Tomáš Hudec, dr. Jos. Kachník, Frant. Krechňák,
Jan Kuchta, Jos. Kunka, Šeb. Páral, dr. Boh. Petřelka, Frant. Svoboda,
arcib. dr. Ant. C. Stojan, Václav Tichý, Stan. Vlček, — p. Ing. C. Rost.
Sochorec. Všem upřímně „Zaplat Bůh!“

Vdpp. odběratele, kteří mají 1., 10., 12., 13., 14., 15., 17., 18., 19., 23.,
26., 37. a 38. ročník „Musea“ a mohli by jich postrádati, prosíme, aby nám je laskavě
přenechali k doplnění knihovny. „Růže Sušilova“, Praha I-1040. Seminář.

Znovu připomínáme vdpp. odběratelům, kteří předplatného
dosud nevyrovnali, že musíme vždy včas vyrovnatí účet tiskárně a
prosíme tedy, aby s předplacením déle neodkládali, neboť tím nám
namnoze škodí.

Majitel, vydavatel a nakladatel:

„RŮŽE SUŠILOVA“, liter. jednota bohoslovců v Brně.

Tiskne TVPOS - Brno.

J. B O L:

M O D L I T B A S L A B Ě H O.

(*Na popelečnou středu.*)

*Na stupních oltáře kvílím tu, Věčnosti Pane,
v prach nízkých ponořen vyčkávám výsost Tvé stopy —
Ret šeptá pokorně, ret němý, života prázdný,
bys přišel ke mně dnes, kdy lidé život svůj žijí . . .
Balsám Tvůj potěší, utiší neklidné srdce,
seslabí nohy, jež včerejška mrtvoly šlapou,
rozžhvi mrtvý chlad bližnímu skoupého nitra,
řkoucího zbaběle: zítra, ach, zítra — až zítra . . .!*

*P o p e l Tvůj rozpraší výpočty pyšného těla,
zpřetiná uzly žil ženoucích tok rudé krve —
V něm, bíle-šedivém, naslouchám šumění světů,
a slova Věčného s posilou živelnou piji:
tón tichých zmirání s vítězným pokřikem vojska,
jež valy srazilo, požárem svítilo městům, —
poslední záblesky plamenů zčernalých duší,
poslední dozvuky hudby těl, tančících v taktu. —*

*Veselý p a p r s e k příštího, živého jara,
tesklivé pohádky omládlé při proudech vrby,
hluk lesklých potoků, sténání plujících ledů,
a zítřků červánky hořící z neznámých dalek . . .
Na stupních oltářů kvílím tu, Věčnosti Pane,
v prach nízkých ponořen pozvedám bledé své čelo . . .
Ret šeptá pokorně, ret němý života prázdný,
bys přišel ke mně dnes, kdy jini život svůj žijí . . .*

R T K:

Q U I P R O N O B I S C R U C I F I X U S E S T.

Cruci fixus tedy na kříž, kříží připevněn. A jakým způsobem!
Jak důkladně a pevně! Kati nechtěli, aby měl Kristus možnost se
odpoutati a dále blahodárně působiti mezi lidem. Proto hrubými
hřeby prokláli jemné, panenské tělo z panenské Matky.

Vrazi, jakoby se obávali, že by mohl požehnati lidstvu v oka-
mžiku, kdy bude tělo odumírati světu, přibíjeli nejdříve ruce.

Svaté ruce, které laskaly a hladily malé dívky, ruce, které pokynem tišily bouři na moři, které otevíraly slepčům zraky, které pozvedly dceru Jairovu k životu ze stínu smrti.

„Innocens manibus“ je poskvrněnými rukama hrubých a hříšných lidí potupen, zohaven, mučen . . .

„In cuius manu sunt omnes fines terrae“ dobrovolně se dává rukama ničím nevládnoucích žebráků hmotných i duševních přibítí na kus dřeva . . .

Když tedy zkrvavili jeho dlaně a ranami kladiv vyprázdnili jejich obsah, který plní zlaté číše katolických oltářů, hleděli si zajistiti dále jeho nemohoucnost a dokonati dílo zkázy na svatém těle.

Nové hřeby jsou připraveny a svaté nohy jimi probodeny. „Nohy zvěstujícího a kázícího pokoj; zvěstujícího dobré, kázícího spasení“¹⁾ nohy, které vyšly z chudé chýše nazaretské a zvěstovaly lidstvu nejkrásnější zprávy.

Hřeby násilně vnikají do nohou a zohavují je, znetvořují je, trhají je — krásné nohy zvěstujícího — které kajicnice skrápěla slzami a utírala vlasy, líbajíc je a nalézajíc v líbání nemalou útěchu.

U nohou, které objímali věřící, snažice se je pohnouti k návštěvě svých trpčících, u nohou, u kterých sedávala Marie, toužící a lačnící po nebeských pravdách, u těch nohou jsou nyní mučitelé s hroznými nástroji. Nohy, kterých se dotýkala tvář vděčného Samaritána, ty nohy jsou nemilosrdně přitisknuty na dřevo kříže. Nohy, které volně kráčely po vlnách jezera, dobrovolně zůstávají hřeby připoutány na kříž. Majíce za podnoží celou zemi, spočívají bolestně na úzkých hřebech.

Kaťi však nejsou se svým krvavým dílem hotovi. Vědí, že zbývá dílo dokonati. Dosud je zde živé Srdce. Dosud se hýbá tento čínorodý sval, hlasatel života, třebaže ostatní tělo je připevněno těsně na kříž je — *cruci fixum*. A právě tento jediný vnitřní sval je dáblu a světu — totiž té části světa, již ďábel vládne — nebezpečnější.

Každý z posledních úderů Srdce jakoby se ptal mučitelů: „*Filii hominum usquequo gravi corde?*“²⁾

Odpovídají, nerozumějíce němé otázce Srdce, posměchem, rouháním a zuřivostí.

„*Pavit eos in innocentia cordis sui.*“³⁾ Nevinnost a šlechetnost Srdce byla příčinou, že byl Kristus zohaven a jeho tělo takřka na cáry roztrháno. Šlechetnost Srdce, jehož úcta naplňuje nyní svět, strašila temnoty infernální a proto (byť i marně) byl učiněn pokus Srdce zmařiti. Učinil tak pohan a proklál Srdce kopím. Vydalo krev a vodu. Krev zbarvila bok, spojila se s krevními skvrnami, kterými bylo tělo bičováním pokryto a pak kanula po délce těla k úpatí kříže. Tam se však nezastavila, poněvadž obsah Srdce je ve skutečnosti větší, než ukázalo světu Longinovo kopí. Zdá se, že větu evangelia: „Vyšla krev a voda“⁴⁾ můžeme mysticky vyklá-

¹⁾ Is. 52, 7. — ²⁾ Ž. 4, 2. — ³⁾ Ž. 77, 72. — ⁴⁾ Jo 19/34.

dati o dvojích proudech, které božské Srdce vylilo na útěchu a posilu z ráje vyhnaných synů Evy.

Jedny proudy se dělí na tisíce pramének a z těch každodenně ukápně něco krůpějí do posvěcených nádob na tajemná konsekrací slova kněze. Tyto proudy jsou nejvlastnějším darem Srdce, pramene života.

Druhé proudy jsou podobné těm, jež líčí Benson ve svém „Neviditelném světle“. Od svatostánku k srdci modlíci se řeholnice proudí jakýsi pás, který se skládá z nehmotných atomů čisté touhy po Bohu, která nachází výrazu právě v kontemplační modlitbě. Tak asi Benson.

Podobné tedy proudy vycházejí z Božského Srdce a nejsou tak podstatně svaté jako proudy, z nichž kane svatá rosa do zlatých kalichů. Jakost těchto druhých proudů označil Kristus slovy: „Kdo chce za mnou přijíti, vezmi kříž svůj a následuj mne.“⁵⁾ Tedy: „Nes kříž utrpení a následuj mne v křížové cestě bolesti, jimiž se vykupuji duše.“ Jsou to proudy utrpení, o něž se dělí Kristus se svými sluhy. Utrpení je člověku ve službě Kristově cele ponořenému něčím bolestně krásným a to proto, že pramení ze Srdce plného dobroty a lásky. Chápeme potom světce a mystiky, kteří po utrpení přímo touží a k růži je přirovnávají. Tak bl. Susovi „bylo utrpení měřítkem mravní dokonalosti, znakem vyvolení a posvěcením jeho snah. Proto se mu stalo přímo žádoucím . . . Zamílovanou jeho květinou byla červená růže. Mluví-li o těžkých utrpeních, nazývá je červenými růžemi.“⁶⁾

Jestliže tak budeme chápati utrpení i my, nezkruší nás nic. Budou z nás vpravdě apoštolové, mužové neohrožených srdcí. To však bude tehdy, až bude pravdivé slovo žalmu: „Diligam Te, Domine, fortitudo mea“;⁷⁾ až budeme jako sv. Štěpán-jáhen „plni milosti a statečnosti.“⁸⁾

J O S. J A N Ě Í K :

S V. P A V L A.

(Dokončení.)

Nejvěrnější zůstala Pavle Eustochium, nazvaná také dle rodu otceva Julia (ep. 108, 4). Jeroným vydává o ní svědectví: „A vidíme to ještě do dneška na její svaté dceři Eustochiu, která vždy tak lnula k matce, že stále poslouchala jejích rozkazů, že nikdy bez ní nespala, neodcházela, nejedla, neměla ani groše svého majetku, ale radovala se, že její dědictví po otci i po matce od matky bylo rozdáno a věřila, že láska k rodičce jest největším dědictvím a bohatstvím“ (ep. 108, 26).

⁵⁾ Mat. 16, 24. — ⁶⁾ Bl. Jindřich Suso. Dr. Lang. I. vydání pg. 171. — ⁷⁾ Ž. 17. — ⁸⁾ Act. 6, 8.

Eustochium byla třetí dcerou Pavínou a mohla se narodit nejspíše r. 367. (cf. Grützmacher I, 251'). Když Pavla ovdověla a věnovala se askesi, našla v Eustochiu duši, která byla odhodlána s ní odříci se světa a zůstatí pannou pro Krista. Obě svěřily se vedení Jeronymovu, který jim ukazoval cestu k vyšší a vyšší dokonalosti. Světu ovšem nelíbilo se toto rozhodnutí a proto hleděl Eustochium stůj co stůj udržeti pro sebe. Praetextata velmi vznešená žena na rozkaz svého muže Hymetia, jenž byl strýcem Eustochie panny, vyměnila jí oděv a změnila její zevnějšek, zanedbané vlasy spletla po světském způsobu a snažila se tak zmařiti předsevzeť panny a touhu matčinu. Ale nezdařila se tato nástraha. Praetextata byla potrestána za svůj čin ztrátou manžela a synů a za pět měsíců zemřela. Tak Kristus pomstil se na hanobitelích chrámu svého, tak hájí perly a nejdrahocennější statky (ep. 107, 5). Eustochium rovněž odmítla provdati se za konsula, který se o ni ucházel a dala celému Římu příklad svatě čistoty (ep. 66, 3).

Jeronym, aby ji ještě více utvrdil v jejím rozhodnutí, napsal jí list vlastně celý spis o panenství, který zůstane vždy nejlepší apologií sv. čistoty. — Jeronym ji nazývá svou paní, poněvadž jest nevěstou Pána (ep. 22, 2). Názor jeho na manželství jest: Chválím sňatek, chválím manželství, ale proto, že mi rodí panny. Sbíráím s trní růže, ze země zlato, z mušlí perly. Zda oráč celý den oře? Zda se neraduje z plodu své práce? Ve větší úctě je sňatek, když se větší lásce těší to, co se z něho rodí (ep. 22, 20). Aby mělo panenství před Bohem nějakou cenu, musí býti dobrovolné. Vznešenost panenství vyplývá z toho, že Boží syn, jakmile sestoupil na zemi, utvořil si novou rodinu, aby tak, jako byl v nebi uctíván od andělů, měl také anděly na zemi (ep. 22, 21). — Má-li se splniti příkaz Apoštolův, abychom se bez ústání modlili, není to jinak možné než v panenství. Kdo v manželství plní své povinnosti manželské, nemůže se modlit. Buď se modlíme stále a jsme panici, nebo se přestaneme modlit a sloužíme v manželství (ep. 22, 22). — Panenství musíme chrániti. „Zapřísahám tě před Bohem a Kristem Ježíšem a jeho vyvolenými anděly, abys střežila to, co jsi začala, abys nevynesla snadno na venek nádoby chrámu Hospodinova, které spatřiti jest dovoleno pouze kněžím. Ať nikdo světský nenahlédne do svatyně Hospodinovy. Oza dotknuv se archy, které se dotknouti nebylo dovoleno, náhle byl smrtí zasažen. A žádná nádoba ani zlatá ani stříbrná nebyla Bohu tak milá, jako chrám panenského těla“ (ep. 22, 23). — „Ty jsi nevěstou Kristovou. A nevěsta Kristova jest archa Zákona uvnitř i zevnitř pozlacená, strážkyně zákona Hospodinova. Jako v ní nebylo nic jiného než desky Zákona, tak i v tobě nebuď žádné myšlení na vnější svět“ (ep. 22, 24).

Jeronym radí Eustochiu, aby se zdržovala co nejvíce doma. Skutky lásky a odříkání má konati tak, aby to pouze Bůh viděl, poněvadž mnozí „právě tím snaží se líbiti, že zavrhnou líbiti se. Nechtěj se zdáti příliš zbožnou a ani více pokornou, než jest potřeba, abys prchajíc před slávou ji nehledala“ (ep. 22, 27). Panně také nepatří zabývati se příliš literaturou profání — klasiky. „Co má činiti Horác se žaltářem? co Maro s evangelií, co Cicero s Apo-

štolem? Zdaž nepohorší se bratr, až tě uvidí, že se zabýváš pohanstvím? A byt by bylo čistým lidem vše čisté a nic by se nemělo zavrhovati, co přijímáme s díkyčiněním, přece nemusíme zároveň pít pohár Kristův a pohár ďáblův“ (ep. 22, 29). — Ku konci Jeroným staví Eustochiu vzor, dle něhož se má řídit. „Vem si vzor z Marie, která byla tak čistá, že zasloužila být Matkou boží. A když k ní sestoupil anděl v podobě mužské a pravil: Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou (Lc 1^{9a}), zarazila se a byla přestrašena tak, že nemohla odpovědět. Nikdy totiž nebyla pozdravena od muže. A ta, která se bála člověka, bez bázně rozmlouvá s Andělem. I ty můžeš být matkou boží. Vem si velkou, novou knihu a napiš do ní pérem lidským: Vezmi rychle kořist. A když přistoupíš k proročyni, počneš a porodíš syna, řekni: Z bázně před tebou, Hospodine, jsme počaly a měly jsme bolesti a porodily jsme ducha spasení tvého, jež jsme rozestřely po zemi (Is. 26¹⁹). Tu i syn tvůj tobě odpoví a řekne: Hle matka má a bratří moji (Mc. 3^{3a}), (ep. 22, 38).

Na konci listu dává Jeroným radu: „Kdykoliv tě budou lákati marné rozkoše světa, kdykoliv uvidíš ve světě něco slavného, vstup v mysl své do ráje, počni být tím, čím jednou budeš, a uslyšíš od svého ženicha: Přitiskni si mě jak pečeti prsten na srdce, jak pečeti prsten na své rámě (Cant 8⁶) a posílena na těle i na mysl zvoláš: Spousty vod té síly nemají, lásku by uhasily, řeky ji nezatopí (Cant. 8⁷).

Eustochium po smrti matky Pavly řídila kláštery v Betlémě a vychovávala dceru svého bratra Toxotia Pavlu. Zemřela r. 419 (ep. 143, 2) ještě dříve než Jeroným.

Přátelský poměr mezi Jeronýmem a Eustochií byl stále upřímný. Svědčí o tom i dary, které Eustochium poslala Jeronýmovi v den sv. Petra a sice: náramek, list, holubice a košíček třešní. Jeroným v listě 31. děkuje za dary a vykládá význam jejich allegoricky. Náramky jest ozdoben u Ezechiele Jerusalem, Baruch dostává list od Jeremiáše a v podobě holubice sestupuje Duch svatý. —

Pavla rozhodla se opustit Řím a odebrat se do Svaté země. Eustochium jediná z dětí ji následovala a tím poněkud mírnila matčin žal. Ve Svaté zemi byly stále pospolu: Jedna bez druhé ničeho nepodnikla. Eustochium byla Pavle nejlepším strážcem a ošetřovatelkou v nemoci. Pavla těžce byla nemocná poprvé asi r. 401. neb 402., kdy Jeroným v listě k sv. Augustinovi se omlouvá, že mu hned neodpovídá: „K průtahu přispěla dlouhá nemoc svaté a úctyhodné jsem téměř na list tvůj neb toho, kdo jej pod tvým jménem psal, pamětliv jsa onoho přísloví: Hudba v zármutku je mluvení nevčasné (Eccl 12²⁶), (ep. 102, 1). — Kdykoliv pak jindy tělo bylo souženo nemocí, říkala si: Trestám tělo své a podrobuji v služebnost, abych snad kázav jiným, sám nebyl zavržen (I. Kor. 9²⁷), (ep. 108, 1).

Po druhé Pavla těžce onemocněla před svou smrtí. Upadla do těžké nemoci, ba došla toho, čeho si přála, že nás opustila a spojila se s Pánem. V nemoci té osvědčila se ještě více všem známá

láska dcery Eustochie k matce. Seděla u lůžka, držela vějíř, podpírala hlavu, podkládala polštářiky, třela nohy, rukou zahřívala žaludek, ustlala měkce postel, chladila vodu, dávala obklady, předbíhala služby v práci a pokládala za zmenšení svých zásluh, cokoliv jiná vykonala. S jakými prosbami, s jakým pláčem a nářkem spěchala od nemocné matky ke služi Hospodinově, aby nebyla zbavena tak drahé společnosti, aby nemusela žít bez ní, aby byla nesena na týchž marách. O křehká a k pádu náchylná přirozenosti! Stejný by byl osud našich těl se zvířaty a dobytkem, kdyby víra v Krista nás nepovznášela k nebi a kdybychom neměli příslibu nesmrtelnosti duše. Stejně umírá spravedlivý a nespravedlivý, dobrý a zlý, čistý a nečistý, jenž obětoval i který neobětoval, spravedlivý a hříšník, ten, jenž přísahal, i ten, jenž nepřísahal. Lidé i dobytek stejně rozpadají se v prach a popel (108, 27).

Ona, nejrozumnější ze žen, cítila, že se blíží smrt a že toliko srdce ve svaté hrudi ještě tluče, ač část těla a údů chladla, přece jakoby se ubírala ke svému a opouštěla cizí, šeptala ony verše: Hospodine, miluji skvostný dům tvůj, místo, na kterém velebnost tvá sídlí (ž. 25^a) a Jak jsou milé přibytky tvé, Hospodine zástupů! Duše moje nyje touhou po síních Hospodinových (ž. 83^a) a Lépe být na prahu Božího domu než bydlet ve stavení hříšníkův (ž. 83¹¹). Když jsem se jí tázal, proč mlčí, proč nechce odpovědět na otázky, zda jí co bolí, odpověděla řecky, že necítí žádné bolesti a hledí s úplným klidem všemu vstříc. Po těchto slovech zmlkla a se zavřenýma očima, jako by již povrhovala vším smrtelným, až k vydechnutí duše opakovala tytéž verše, ale tak, že stěží jsme mohli slyšet, co říkala. A držíc prst u úst, znamenala se znamení kříže na rtech. Ubývalo dechu, bylo slyšet smrtelný chrapot. Duše toužila již vyjít a sám chrapot, kterým se končí život smrtelníků, obracela ve chválu Hospodina. Byli přítomni biskupové jerusalemský a z jiných měst a nesmírné množství kněží nižší důstojnosti a jáhnů. Celý klášter zaplnily zástupy panen a mnichů. Hned, jakmile uslyšela volati ženicha: Povstaň, pospěš, přítelko moje, holubice má, krásko má, vyjdi! Minula zima již, déšť přestal, odešel (Cant. 2¹⁰, 11), radostně odpověděla: Květ vidět u nás, čas přišel ořezu (Cant. 2¹¹) a Věřím a vidím dobrotu Hospodinovu v zemi živých (ž. 26¹³), (ep. 108, 28.) —

Neozýval se nářek a pláč, jak obvyčejně bývá při smrti lidí světských, ale zněly žalmy v různých jazycích. Byla přenesena na rukou biskupů. Jedni z nich nesli lampy a svíce, jiní vedli zástupy pějících. Byla uložena uprostřed kostela v jeskyni Spasitelově. K jejímu pohřbu sešly se zástupy ze všech měst palestinských. Který mnich zdržel se ve své cele na poušti? Která panna zůstala v ústraní svého bydliště? Za svatokrádež považovali si neprokázati tak svaté ženě poslední službu. Vdovy a chudáci ukazovali šaty od ní darované. Celý zástup chudáků nařikal, že ztratil matku a živitelku. Co jest ku podivu, smrt nezměnila tvář, ale ta byla plna takové vážné důstojnosti, žeš myslel, že není mrtvá, ale spí, Žalmy zaznívaly po pořádku v řeckém, latinském a syrském jazyku a to nejen po tři dny, kdy mrtvola byla dole v kostele a u

jeslí Páně, ale po celý týden, při čemž všichni měli za to, že je to jejich pohřeb. Důstojná panna dcera její Eustochium nedala se odtrhnouti od své matky. Líbala oči, upřeně patřila na její tvář, obíjávala celé tělo a chtěla se dáti pohřbíti s matkou (ep. 108, 29).

Svatá a blažená Pavla zemřela 26. ledna r. 404. v sobotu, tři hodiny po slunce západu. Pohřbena byla 28. ledna. Žila ve svatém předsevzetí v Říme 5 let, v Betlémě 20 let. Dosáhla věku 56 let, 8 měsíců, 21 dní (ep. 108, 34).

Jak hluboce dotkla se smrt Pavlina Jeronyma, vysvítá z listu k Theofilovi, patriarchovi alexandrinskému, v němž se jedná o překladu listu velkonočního proti bludům origenistickým. „Pročež zapřísahám tě, odpusť mé liknavosti. Tak jsem zničen smrtí svatě a úctyhodné Pavly, že mimo překlad této knihy až do přítomné doby jsem nenapsal nic z díla božího. Ztratili jsme náhle, jak sám víš, útěchu, které jsme nepotřebovali pro sebe (jak svědomí našemu jest svědkem Hospodin), ale k osvícení svatých, kterým ona úzkostlivě sloužila. Pokorně tě pozdravuje svatá a úctyhodná dcera tvá Eustochium, která nenachází žádné útěchy za nepřítomnou matku, a veškero bratrstvo“ (ep. 99, 2). Jeronym loučí se s Pavlou ke konci listu: „S bohem buď, Pavlo, a podporuj modlitbami čtitele svého v posledním stáří. Víra a tvé skutky spočívají tě s Kristem, a tak jsouc u něho snadněji dojdeš toho, oč žádáš. Postavil jsem ti pomník trvanlivější zlata, který nezboří žádné stáří. Vtesal jsem nápis na náhrobek tvůj, který jsem také připojil k této knize, aby, kamkoli se naše řeč dostane, čtenář poznal, že jsi chválena, že jsi pohřbena v Betlémě.“

Nápis na hrobce:

Potomek Scipionů, květ Paulova vzácného kmene,
Gracchova rodná krev, štěp vznešený Agamemnonův
v hrobě tu odpočívá: ji kdys Pavlou rodiče zvali,
matkou Eustochium, Řím ozdobou ženského světa.
V betlemský odešla kraj a v něm chudému sloužila Kristu.

Nápis na průčelí jeskyně:

Těsný-li zříš tento hrob, tuto vtesaný do skály tvrdé?
Útulek Pavly on je, již duše dlí v nebeském stannu.
Příbuzní, rodina, vlast, Řím, bohatství, děti a bratr?
Navzdý se vzdávši jich všech teď v betlemské jeskyni dřímá.
Kriste, tu jesličky tvé, sem z východu magové přišli,
Bohu a člověku zde své mystické složili dary.¹⁾

¹⁾ Překlad nápisů podává Lang ve spise Otec pouště svatý Jeronym. Olomouc 1920, str. 119.

KAREL MEZIHORSKÝ:

O B Ě T Z I M Y.

*Na sněhu sazemi špinavém
našel jsem stopy bílé —;
čisté jak hvězdičky svítily,
vzbuzeny sluncem se nítily
slzami lásky a soucítu
okolí za své
pošpiněné.*

*Hvězdičky na sněhu špinavém,
čistého stopy bílé — —
Havran vás černý byl stvořitel,
smutku on v samotách hostitel —
a přec jste, stopy, jak andělské
zůstaly po něm
rozzářené.*

*Zahrado pod sněhem špinavým —
hvězdy ti snesl bílé
z oblačných výšin smutný host . . .*

*Tam leží ztrnulý — dobrý dost,
by ho pes po chvíli požíral
k radosti kluků
zabíjäcké — — —*

LEOPOLD BENÁČEK:

PAMÁTCE KAPITÁNA PAMPLONSKÉHO.

Bylo to na jedné z Galilejských hor — snad na Táboru —, kde Kristus maje odejít do slávy své dával prostým rybářům poslední pokyny k dobytí světa a založení Božího království. „Jdouce tedy učte všechny národy . . . a já s vámi jsem po všechny dni až do skonání světa.“¹⁾ Učedníci ovšem nechápali tehdy ještě úplně, co Mistr s nimi zamýšlí. Teprve osvěcení Duchem sv. viděli jasně svůj úkol; a pak pamětliví rozkazu Mistrova šli a ohněm nebeského učení zapálili svět. Církev Kristova — to símě hořčičné — podle předpovědi svého Zakladatele vzrostla rychle v strom a v náruč svou schvátla národy. Její osudy za 1900 let jsou pestré jak mosaika. „Ze tmy pohanství k pravému světlu přivedla lid, z poroby a otroctví k pravé lidské důstojnosti přivedla člověka, lásku vzájem-

¹⁾ Mat. 28, 19—20.

nou a milosrdenství hlásala. Byla matkou a ochránkyní opuštěných a slabých, byla učitelkou nevědomých, zjemnila mravy divokých národů, naučila lidi znáti jejich cíl a vedla je pečlivou rukou k tomu cíli jedinému a nejvyššímu — k Bohu. Služebníci její hynuli v mukách největších, umírali v žalářích, podnikali práce nadlidské, aby celý svět matku tuto laskavou poznal. Žádná země jí nebyla příliš vzdálená, žádné moře příliš rozlehlé a bouřlivé, žádný národ příliš divoký, žádný kraj příliš horký neb mrazivý, všude posílala a posílá dosud své služebníky, aby národy oblažila, zušlechtila a k pravému Bohu přivedla. Viděla světové říše vzrůstat, kvést a hynouti, viděla, jak království se rozpadávají a nové říše vznikají. Prožila věk starý, prožila věk střední, žije ve věku novém, stále stejně mladá a svěží, plna božské síly, plna lásky a horlivosti vykonati úkol Kristem jí svěřený.⁴⁾ Byla a jest dětině milována svými syny, zakusila a zakouší infernálního záští a pronásledování těch, kteří nejsou v ovčinci; nesčíslněkrát byla zrazena, kamenována, poplávána a zneuctěna vlastními dětmi. Přes to vše zůstala slavná, bez poskvrny a vrásky, svatá a bezúhonná⁵⁾, milující lidi, netknutá však jejich slabostmi. Kolika boji těžkými a úpornými prošla vítězně! —

Nebylo pro Církev dob těžších a hrozivějších než na počátku nového věku. Na východě chřestili zbraní Turci a v Církvi samé nešťastný mnich augustiniánský Luther, vyhlásiv svobodu svědomí, ale popřev svobodu vůle a primát, přiložil Církvi nůž na hrdlo a druhou rukou vedl jistou ránu jí bezmocné přímo do srdce. A právě nyní Pán, pamětliv své přípovědi učiněné na hoře v Galilei, probouzí v Církvi své novou mocnou sílu a tím ji zachraňuje od pohromy.

R. 1521 na sněmu wormském odhodil Luther masku a jsa v moci satanově, vyhlásil Církvi boj na život a na smrt; v pondělí svato-dušní téhož roku při obraně tvrze Pamplony ve Španělsích byl těžce poraněn třicetiletý důstojník Iñigo z Loyoly. Nuže, v tomto rytíři, jehož zranění znamenalo pád Pamplony, byla uložena významná složka, ba nová epocha církevní historie, v tomto hrdinovi, přes kterého se vítězný voj Francouzů hnal do tvrze, dřímala mocná záštita Církve, nový, světový a moderní řád; nikdo toho netušil a nejméně raněný Iñigo, že bude „předním odpůrcem onoho augustiniánského mnicha v nepokojném Německu, bojovníkem proti tomu světu, jenž se mu zdál tak krásným a jež tak silně miloval.“⁶⁾ U Boha však není nic nemožného, neboť „nevyzpytatelní jsou soudcové jeho a nevystihlé cesty jeho.“⁷⁾ Je velmi známé obřazení zakladatele dobrovolných žoldnéřů Církve. Je to jeden z mnohých zážraků milosti Boží, do nichž není nám možno úplně proniknouti. Jisto jest, že v březnu 1522 zaklepal Ignác⁸⁾ na bránu

¹⁾ Říše dominik. XXXIV, 2—4. ²⁾ Ef. 5, 27. — ³⁾ Francis Thompson: Svatý Ignác z Loyoly. Z angličtiny přeložil Jaroslav Skalický. Stará Říše 1922. — Citáty v článku, u nichž není udán pramen, jsou vzaty z tohoto díla, jehož nemohu ani dosti doporučiti. — ⁴⁾ Řím 11, 33. — ⁵⁾ Jméno Ignác^{ius} vyskytuje se poprvé r. 1537; tehdy již byl Ignác^{ius} v Římě. Iñigo a Ignác^{ius} vyskytují se potom promiscue až do r. 1546, od kteréž doby zůstává Ignác^{ius}. Podle vlastního dopisu nazval

benediktinského kláštera na hoře Montserratu v Katalonii, kde v předvečer „Zvěstování“ po generální zpovědi, na niž se připravoval tři dny, vyměnil odění rytířské za šat z pytloviny a ztrávil noc před oltářem nečistší Panny; tehdy zasvětil svůj život výhradně Bohu. Od té doby také celý život jeho je mohutná velepíseň cti a chvály Boží, v níž se nevyskytuje ani jediný rozladěný akkord. — Posílen Chlebem života odebral se Ignácius do Manresy, městečka na úpatí Montserratu. V Manrese konal tuhé pokání, jehož krutost vzbuzuje třesení, jen když o něm čteme, a ošetřoval nemocné. Nato zvolil si přibýtek v jeskyni poblíž městečka. Zde prošel zárem duševního boje, jehož palčivost v celé své síle poznali jen světci. U Ignácia byla hrůza tohoto boje stupňována fyzickou i nervovou slabostí — následkem krutého umrtvování.

Ovocem desetiměsíčních vnitřních zápasů, jež proslavilo jeskyni manreskou, jsou Ignáciova „Duchovní cvičení.“ Jest to výborná psychologie, věrný obraz působení milosti v lidské duši. Cílem „Cvičení“ konečným je oslava Boží a spása duše; cílem bližším je uspořádání života pro budoucnost, před níž předchází jako podmínka náprava minulosti. „Cvičení“ jsou rozvržena na 4 týdny. Jako základ a východisko klade Ignácius cíl člověka. „Člověk je stvořen, aby chválil Boha, Pána našeho, jemu úctu vzdával a jemu sloužil. a tím spasil duši svou; a ostatní věci na povrchu zemském jsou stvořeny pro člověka, a aby mu pomáhaly ve snaze o cíl, pro který je stvořen. Z toho následuje, že jich má člověk na tolik užívat, na kolik mu pomáhají k jeho cíli, a na tolik se jich musí sprostiti, na kolik mu vzhledem k němu překážejí.“¹⁾ Z této základní myšlenky plyne nutnost indifference vůči všem věcem stvořeným; ve světle posledního cíle člověka se tvorové mění ne v podstatě, nýbrž ve své ceně a váze. Člověk poznává, kdy se v užívání tvorstva zpronevěřil poslednímu cíli. A dále ukazuje Ignácius, co odvádí člověka od cíle. Ukazuje na pád andělů, způsobený jedinou myšlenkou, na prarodiče, kteří jediným zlým skutkem uvrhli sebe a celé své potomstvo do nekonečné bídy; předvádí nás k loži umírajícího, který na konci svatého života jen jedenkrát těžce zhřešil a tím propadl věčnému zavržení. A při tom drží člověku před očima zrcadlo jeho vlastního života, dává mu pohlížeti na celou řadu strašných a těžkých hříchů s otázkou, jaký trest ho za to množství hříchů očekává. Tento dojem ještě stupňuje, přiváděje člověka na okraj propasti, kde věčně vládne Boží spravedlnost; rozvíjí před jeho zraky obraz místa věčných muk a třesoucímu se dává pokleknouti k modlitbě díky milosrdnému Bohu, že ještě může žít a provést n á p r a v u života. Tím je první cíl dosažen. Nyní člověka vítěznou milostí Kristovou od hříchu očištěného a láskou k ctnosti rozniceného na prahu cesty osvětné vítá sám Kristus Vykupitel, který zve všechny lidi k následování a napodobení sebe v boji o rozšíření království Božího v nás i

se tak Ignácius z úcty k sv. Ignáci muč. (P. Genelli S. J., *Leben des hl. Ignatius von Loyola*. Herausgegeben von V. Kolb S. J. Wien 1894.)

¹⁾ Jaroslav Ovečka T. J.: *Duchovní cvičení sv. Ignáce z Loyoly*. Na sv. Hostýně 1921. Následující postup myšlenek „Duch. cvičení“ podán jednak podle uvedeného díla, jednak podle knihy: W. van Nieuwenhoff S. J., *Leben des hl. Ignatius von Loyola*. 2 Bde. Regensburg 1901.

mimo nás. Aby rozhodnutí ke vstupu do této armády Boží, jejíž hlavní zbraní je následování Krista, usnadnil, zobrazuje Ignácius Vykupitele, který člověka k boji zve. Dává cvičenci nazíratí na Kristův život pozemský, aby vzor k následování jasně zazářil. V úvahách o mládí Vykupitelově dospívá k dvojí možnosti následování Krista; jednou jest obecná dokonalost křesťanská, druhou stav evangelické dokonalosti. Tak je cvičenec postaven před volbu stavu, jež je úkolem druhého týdne. Když je účinnými prostředky přiveden k rozhodnutí, dává mu Ignácius nazíratí na utrpení a smrt Vykupitele, aby ho s tím větší láskou následoval, a ve čtvrtém týdnu na Kristovo oslavení. Cvičení jsou dokonána a člověk se modlitbou „Vezmi si, ó Pane, a přijmi“ zcela a bez výhrady dává Bohu v oběť zápalnou. — Z krátkého náčrtku není možno poznati Ignáciova „Duchovní cvičení“. Kdo chce poznati jejich působivou sílu, sám musí jejich školou projíti. „Duchovní cvičení“ jsou jedinečným dílem, jemuž nutno přiznati v jistém smyslu inspiraci a vyšší osvětlení. „Neobyčejná síla jejich pochází z toho, že jsou objektivně i subjektivně soustava prostředků nejučinnějších. Objektivní jsou: štedrá milost Boží, mocná působivost velkých pravd náboženských a pomůcek Bohem a církví podávaných, logický a psychologický postup v látce předkládané k rozjímáním a v celé soustavě předpísovaných cvičení, konečně samota a mlčení. Subjektivní účinnost je, zvláště konají-li se cvičení úplně, výsledek svrchovaného napětí všech duševních sil cvičencových pod vedením zkušeného a obetzělého cvičitele.¹⁾ Nemůže ovšem cvičenec konati s prospěchem cvičení sám, neboť potřebují výkladu; jsou to spíše pokyny pro toho, kdo cvičení dává a proto je třeba cvičenci podávati látku již zpracovanou. — V „Cvičeních“ ukul Ignácius svému Tovaryšstvu mocnou zbroj i zbraň, jež jest jedním z tajemství úspěchů jesuitských. Tovaryšstvo na „Cvičeních“ spočívá jako na pevném základu. „Cvičeními“, jichž autorkou nazýval Pannu Marii, konal Ignácius divy; jimi získal také všechny své učedníky. Jako tehdy i dnes jsou požeňnáním pro ty, kdo je konají. O účinnosti „Cvičení“ byl Ignácius úplně přesvědčen. Říkával, že vykonají-li se jedenkrát v celém rozsahu, není třeba konati jich podruhé. V dopisu, poslaném r. 1536 z Benátek pařížskému knězi, svému zповědníku Mionovi, zapřísahá tohoto, aby vykonal duchovní cvičení a je ochoten podrobiti se jakémukoli trestu, jež mu Miona určí, bude-li litovati, že je vykonal.²⁾

V Manrese také byl mu u vytržení zjeven úkol založiti řád. Ignácius podle své španělské rytířské povahy — jistě též pod dojmem výprav křížáckých — kladl působiště svého řádu do Svaté země mezi nevěřící. Nebyla to myšlenka nová; bylať ideálem a tížďostí hluboce zaštipenou v myslí středověké. Proto odchází Ignácius z Manresy do Barcelony, kde očekává loď ke své pouti. Tam jako všude při dočasném pobytu věnoval sedm hodin denně modlitbě; „po ostatní dobu ošetřoval nemocné, žebřal po ulicích a rozdělňoval, co dostal, mezi chudé, když ukojil své vlastní skrovné potřeby.“ V srpnu 1523 vstoupil do Svaté země, odkudž však se brzy působením

¹⁾ Ovečka, str. 16. — ²⁾ van Nieuwenhoff I, 355.

tamních františkánů vrátil do Evropy s dvojím poznatkem: že Palestina nebude kolébkou jeho řádu, a že k velikému úkolu je třeba nejprve se řádně vzdělati. Proto se počal v Barceloně učit počátkům latiny. Tak vidíme třiatřicetiletého muže seděti s dětní ve školní lavici; je to jistě projev neobyčejně pevné vůle Ignáciovy, jež je význačným rysem železného povahy. V této době vyvíjí úspěšný apoštolát, který mu získal četné přátele, ale také roznítil proti němu nenávisť do té míry, že byl k smrti ztýrán. Po dvou letech končí předběžná studia a r. 1426 vstupuje na universitu v Alcalá¹⁾, kde má již několik učedníků a pro svou činnost je uvězněn a postaven před inkvisici. Jeho učení shledáno bezvadným, ale veřejná kázání byla mu zakázána pod trestem vyobcování. Odchází tedy po roce do Salamanky, kde se historie opakuje. Zde opět zvítězil španělský tradiční formalism. Přichází do konfliktu s inkvisicí hlavně pro svá pravidla o rozlišování těžkého a všedního hříchu. „Nemohli odsouditi jeho pravidel, ale zdálo se jim přece neslušným, že je stanovil on. Bylo to velmi podobno staré historii o tom, že se neslušelo Kristu uzdravovati v den sobotní.“ Vida, že i v Salamance je činnost jeho znemožněna, odchází ke konci roku 1527 Ignácus a s ním řád, dosud nezrozený, do Paříže. „Zvláštní náhodou ve všem tom zápase zakladatel Tovaryšstva, které se pokládá za utlačovatele náboženské individuality, bojoval o individualitu proti autokratickému formalismu. Ale bojoval s nezměnnou a trpělivou úctou k autoritě, která je vzorem každému náboženskému reformátorovi, každému muži, přinášejícímu nové poselství netečnému světu.“ V Paříži Ignácus, isa jedním z 16.000 studentů Sorbonny, vzbudil svým asketickým životem rozruch. Brzy byl postaven před inkvisitora; ten však přesvědčiv se o jeho nevinně propustil ho, takže se mohl věnovati studiu; jeho výsledkem byla hodnost mistra svobodných umění, již dosáhl ve věku čtyřiceti tří let. Při studiu, které mu pro pokročilý věk činilo značné potíže, nezapomíná však svého apoštolátu, jímž získává první trvalé učedníky. „Jeho metoda jest zajímavá. Zkoumal smýšlení těch, s nimiž mu bylo jednati, přizpůsobil se předsudkům a oblíbeným slabým stránkám svých šťastných obětí, nevšímal si jejich urážek, byly-li nepřátelské, a takto se nepozorovaně vloudil v jejich důvěru. Byl jemný, skromný, leč p ř í m ý — opak „lživého jesuity“, jak si ho myslivají, jehož způsoby by se znechutily poctivému člověku, — a s přitažlivostí vyšší osobnosti pevně se uchopil svého muže, kdežto budoucí konvertita byl si vědom jen okouzlujícího přátelství. Nepozorovaně se ocitl potěšený druh na příkré stoupajícím svahu svatosti. Jest to metoda Pavlova, který se učinil vším všem; jest to metoda Františka Xaverského, který pravil: „Nechám je vstupovati jejich dveřmi, ale starám se o to, aby vyšli mými.“ Jest velmi jasno, kde se Xaverský naučil své božsky bezzásadné obratnosti, své nebeské lživosti.“

¹⁾ van Nieuwenhoff píše Alkala. Thompson, Genelli a Meschler (Die Gesellschaft Jesu. Freiberg 1911.) Alcalá.

Prvním z učedníků Ignáciových je Petr Favre¹⁾ rodem ze Švýcar. Další — počtem pět — jsou Španělé. Je to především druhý v Ignáciově družině František Xaverský, který byl Ignáciem podlejší úsilí získán a „stal se největším členem dobrovolného sboru Božího a nejznamenitějším zástupcem Ignáciovým a ve skutek uvedl onen sen o hlásání evangelia pohanům, jehož provedení nebylo souzeno zakladateli samému.“ Následuje Lainez, devátnáctiletý učenec Salmeron, osobitý a smělý učitel filosofie Bobadilla a konečně uhlazený a magnetickou přitažlivost na mládež jevící Simon Rodriguez. 15. srpna 1534 představil Ignácius svých šest učedníků v kapli na Montmartre, na místě podle tradice posvěceném krví Dyonisia Areopagity, Panně Marii. Zasvětili se Bohu slibů chudoby, čistoty a služby v Palestině. Ježto v celé družině byl knězem Favre, bylo ostatním dokončiti studia theologická. Bylo určeno, že se všichni sejdou v Benátkách 25. ledna 1537; kdyby nebylo možno vyplouti do Svaté země, počkají v Benátkách rok; jestliže ani potom nebudou moci vyplouti, slib služby v Palestině padne a všichni se dají k dispozici papeži. To byly narozeniny Tovaryšstva Ježíšova či „Companie“ Ježíšovy, jak svůj řád zakladatel nejdříve jmenoval. Bylo již na čase; v době, kdy protestantismus trhal z těla Církve kraj za krajem, kdy Jindřich VIII. vyrval z náruče její Anglii, byly již připraveny v nebi koruny učedníků Ignáciových, kterého Pán poslal s údernou četbou dobrovolných harcovníků slávy Boží Církvi svojí k ochraně. Proto neměla býti Palestina polem jejich činnosti; „bylo se jim postavití proti armádě reformace, zaplavující sever a západ, proti armádě renaissance, zabírající vítězně Itálii a ohrožující i Řím.“ Mladé Tovaryšstvo netušilo však dosud tohoto svého určení. —

(Pokračování.)

„Sotva jest něco tak důležité, aby Kristus opět panoval ve světě, jako svaté obcování kleru, jenž má býti svým příkladem, svým slovem a svým věděním věřícím vůdcem. Neboť nikoli neprávem pravi staré přísloví: Jací kněží — takový lid.“

Pius X. 5. května 1904.

¹⁾ Tak Thompson; van Nieuwenhoff jej jmenuje Lefèvre Genelli Faber.

JERONYM O BEZBLUDNOSTI PÍSMÁ.

Přirozeným důsledkem Jeronymova pojetí inspirace jest jeho přesvědčení o naprosté pravdivosti Písma sv. Tomuto přesvědčení dává průchod na mnoha místech svých spisů.

Písmo sv. jest zdrojem pravdy. Skrze Písmo Bůh nám oznámil všechna svá tajemství, dějiny od stvoření do Krista.¹⁾ Z Písma dovidáme se též věcí budoucích; vše, co předpovídá, se splní, protože slova Páně jsou pravdivá a jeho slovo jest skutek.²⁾ Kdežto věštby proroků falešných jsou lživé, bez světla, plné bludů a tmy, předpovědi proroků Hospodinových jsou proroctví pravdivá.³⁾ Proroku Micheášovi vkládá sv. Jeronym do úst slova: „Ježto věru jsem prorokem a Božím duchem mluvím a od božství jsem poslán, pravdu mluvím.“⁴⁾ V těch, kteří mohli říci: Toto praví Hospodin, jest pravda a ne podvodná lež.⁵⁾

Písmo sv. jest nejvyšší normou pravdy: „Jako toho, co jest psáno, nepopíráme, tak to, co není psáno, odmítáme.“⁶⁾ Bezbožností by bylo říci, že Písmo sv. lže.⁷⁾

Jasněji už nemohl sv. Jeronym vyjádřiti svého přesvědčení o naprosté pravdivosti Písma, než jak učinil v komentáři listu Filemonovi: „Jedna a táž víra na Mojžíše se vztahuje a na Boha: . . . Co pak pravím, toto jest: Uvěřil někdo v Boha Stvořitele: Nemůže věřiti, jestli dříve neuvěřil, že pravda jest, co o svatých jeho jest psáno: Že Adam od Boha byl stvořen, Eva z jeho žebra a boku vytvořena, Enoch byl přenesen, Noe jediný za potopy světa zachráněn: že Abraham první obdržel rozkaz vyjít ze země své a přibuzenstva; obřízku, kterou na znamení budoucího

POUŽITO LITERATURY:

- Benedicti XV. encycl. „Spiritus Paraclitus“. (Citováno dle Hejčlova překladu, vydaného v „Ordin. listě praž. arc.“ r. 1920, č. 12.)
 Dorsch Em., Augustinus und Hieronymus über die Wahrheit der bibl. Geschichte, v Zeitschrift für kath. Theologie, Innsbruck, 1911, str. 421—48; 601—64.
 Egger Fr., Absolute oder relative Wahrheit der hl. Schrift? Brixen 1909.
 Foltynovský J., Sv. Jeroným v rozpřích origenských. Praha, 1914.
 Lang A., Otec pouště sv. Jeroným. Olomouc, 1920.
 Migne J. P., Patrologiae cursus completus. Series latina. S. Eusebii Hieronymi Strydonensis presbyteri opera omnia XXII—XXX. Parisiis, 1865—89.
 Pesch Chr., De inspiratione s. Scripturae. Friburgi Brisgoviae, 1906.
 Schade L., Die Inspirationslehre des hl. Hieronymus, v bibl. Studien XV., 4. 5., Freiburg i. B., 1910.

¹⁾ M 26, 482, in ep. ad Eph. 1, 9. — ²⁾ M 25, 1188, in Mich. 4. 1 sqq. — ³⁾ M 25, 1180, in Mich. 1, 5 sqq. — ⁴⁾ M 25, 1174, in Mich. 2, 11. 12. — ⁵⁾ M 24, 558, in Ir. 23, 28 sq. — ⁶⁾ M 23, 213, adv. Helvidium c. 19. — ⁷⁾ M 25, 1238, in Nah 1, 9.

potomstva byl přijal, zanechal potomkům: že Isák v obět byl přinesen a za něho obětovaný a trním ověčený beránek utopení Páně předobrazoval: že Mojžíš a Aaron zkrušili Egypt desíti ranami: že na volání a prosby syna Naveova slunce nad Gabaeonem se zastavilo a měsíc nad údolím Ajalon.“ Právě dále, že by dlouho trvalo probíratí činy soudců a dějiny o Samsonovi. Z knih královských připomíná, jak na vyzývání Eliseovo v čas žní seslal Hospodin deště s hromobitím, pomazání Davidovo na krále, proctví Nathanovo a Gadovo, kterak Eliáš byl unesen vozem ohnivým, jak oživil mrtvý dotekem kostí Eliscových. A pokračuje: „Neuvěřili kdo těmto a ostatním věcem, jež o svatých jsou napsány, nebude moci věřit v Boha svatých: ani býti přiveden k víře Starého Zákona, jestliže nepotvrdí všeho, co o patriarchách, prorocích a jiných vynikajících mužích dějiny vypravují, aby z víry v Zákon dospěl k víře v Evangelium, a spravedlnost Boží zjevila se v něm z víry k víře, jakož psáno jest: Spravedlivý z víry žije.“¹⁾ Zcela případně nazývá Delattre tento důležitý výrok „Credo scripturae“ sv. Jeronyma.²⁾

Podobných projevů bylo by možno z jeho spisů uvést více. Právě všeobecně: „Nikdo nepochybuje, že se událo, co jest psáno.“³⁾ Vůbec Písmo sv. lháti nemůže.⁴⁾

Jako není možno, aby Bůh, Věčná Pravda sobě odporoval, tak nemůže sobě odporovati ani Písmo sv. pro svou naprostou pravdivost. „Zákon a proroci, to jest, Exodus a Ezechiel, ano sám Bůh, který tu i tam promluvil, nemůže něčeho zde opravit, co by snad byl onde špatně řekl.“⁵⁾ „Cokoliv totiž čteme ve Starém Zákoně, totéž v Evangeliu nacházíme: a co v Evangeliu by se přečetlo, to z autority Starého Zákona se dovozuje: nic v nich není sobě odporujícího, nic rozdílného.“⁶⁾

„Pročež zdá-li se, že si Písmo odporuje, obě jest pravdivo, ježto jde o věci jinaké.“⁷⁾ Věren jsa této zásadě, úsilovně se snažil rozřešiti všechny zdánlivé rozpory v Písmě. V některých případech nevěděl si rady, výklad podaný ho samého neuspokojoval; znovu a znovu přemýšlel, ale nikdy nepřipustil nějakého bludu neb omylu u svatopisce, ač tak nejsnáze mohl se vyhnouti všem obtížím.

Tak se zdá, že jest rozpor mezi Matoušem a Isaiášem. Matouš podává nám rodokmen Ježíšův. Isaiáš považuje naproti tomu za nemožné, že by někdo byl s to vypověděti původ Mesiášův. Než není tu rozporu, neboť v prvním případě jest řeč o božském původu Mesiášově, v druhém o jeho Vtělení.⁸⁾ — Vypráví-li sv. Matouš, že Pán Ježíš po šesti dnech vyvedl apoštoly na vysokou horu,

¹⁾ M 26, 645, in ep. ad Phm, v. 4 sqq. — ²⁾ Egger Fr., *Absolute oder relative Wahrheit der hl. Schrift?* Brixen 1909. — ³⁾ M 22, 698, ep. 78 ad Fabiolam c. 1. — ⁴⁾ M 27, 919, in Ir 31, 35 sqq. — ⁵⁾ M 25, 169, in Ez 18, 12. — ⁶⁾ M 22, ep. 18 ad Damasum c. 7. — ⁷⁾ M 22, 457, ep. 36 ad Damasum c. 11. Plně vystižen smysl tohoto místa v překladu okružního listu „Duch Utěšitel“ od dr. J. Hejčla, str. 117. Proto použito bylo zde tohoto překladu. Původní znění: „Etenim cum videatur Scriptura inter se esse contraria, utrumque verum est, cum diversum sit.“ — ⁸⁾ M 26, 21, in Mt 1, 1.

nikterak tomu neodporuje sv. Lukáš udáváje, že se tak stalo teprve dne osmého. Neboť první evangelista počítá pouze dny střední, kdežto sv. Lukáš připočítává k tomu ještě první a poslední den.¹⁾

Sv. Jan vykládá ve svém evangeliu, že Spasitel, když vyšel z praetoria, nesl kříž. Sv. Matouš sděluje, že Šimon z Cyrény byl donucen nésti jeho kříž. Tomu jest tak rozuměti, že Ježíš, vyšed z praetoria, nejprve nesl sám kříž, potom Šimon z donucení.²⁾ Podobně není rozporu mezi zprávami těchže evangelistů o zmrtvýchvstání Páně: Dle Matouše Maria Magdalena viděla zmrtvýchvstalého Spasitele večer v sobotu, Jan však vypravuje, že ráno prvního dne po sobotě plakala u hrobu. Není možno si mysliti, že by evangelisté byli rozdílného mínění. Jednu a tutéž dobu, totiž půlnoci a kúropění, různě pojmenovali. Matouš píše, že „vespere sabbati“, to jest pozdě v noci, ne na počátku noci, když už blížilo se svítání příštího dne, zjevil se Pán Marii Magdaleně. Jan neřekl pouze: „První den po sobotě přišla Marie Magdalena ke hrobu“, nýbrž dodává: „když ještě byla tma“. Oba tedy udávají tutéž dobu, to jest půlnoc a kúropění, jeden však uváděje její počátek, druhý konec. Ostatně jest možné ještě jiné vysvětlení: Jeronymovi se zdá, že Matouš napsal hebrejsky ne tak „vespere“, jako spíše „sero“. Překladatel dvojsmyslností hebrejského výrazu ošálen, přeložil jej slovem „vespere“ místo „sero“.³⁾

Podobně připisuje překladateli sv. Jeronym jinou nesrovnalost. V latinském překladě se mluví o zetích Lotových, ač jest zdůrazňováno jejich panictví. Zdánlivý tento rozpor vznikl tím, že překladatel nesprávně přeložil „ze“ místo „snoubenec“, jak čteme v originále.⁴⁾

Jiné nejasnosti a obtíže dlužno opět přičísti na vrub opisovačům. Tak u Mt. 13, 35 jest připisován jeden citát Isaiášovi, ač u Isaiáše vůbec takového citátu není; citát byl vzat ze žalmu 77., který se připisuje Asafovi. Jméno toto bylo původně dle názoru Jeronymova u Matouše. Než opisovači bylo jméno Asaf neznámé; domnívaje se, že některý z dřívějších opisovačů se zmýlil, chtěl opravit domnělé nedopatření a napsal tudíž místo Asaf jméno Isaiáš, jež mu bylo známější.⁵⁾ Velkou nesrovnalost v číselných údajích, s níž se setkáváme ve všech knihách Starého a Nového Zákona, hlavně při dějinách říše judské a israelské, také zaviniili opisovači.⁶⁾ Rovněž jest připsati množství zkomolenin jmen hebrejských, ježto z chybných předloh ještě chybně opisovali: a tak často tři slova, vypustivše střední slabiky, spojili v jedno, neb jedno slovo dlouhé rozdělili ve dvě nebo tři.⁷⁾

Nikdy nelze vynechati některého místa proto, že se zdá býti v rozporu s jinými místy, jak se stalo v Septuagintě. Neboť lépe jest v božských knihách podati vše, třebas bychom nevěděli, proč to bylo řečeno, než vypustiti něco, čemu nerozumíme. Jinak dle této zásady bylo by odstraniti mnoho věcí, jichž rozum lidský nedovede pochopiti. Vůbec při posuzování některého místa v Písmě

¹⁾ M 26, 217, in Mt 27, 32. — ²⁾ M 26, 125-6, in Mt 17, 1. — ³⁾ M 22 987-8, ep. 120 ad Hebidiam c. 4. — ⁴⁾ M 23, 1013, quaest. in Gen. 19, 14, 15. — ⁵⁾ M 26, 95, in Mt 13, 35. — ⁶⁾ M 22, 675-6, ep. 72 ad Vitalem c. 5. — ⁷⁾ M 29, 424, praef. in Paralip. inxta LXX. interpr.

jest dbáti rozdílu dob a osob. Tak se zdá, že si odporuje, co řečeno jest na jednom a též místě v Přísloví: „Neodpovídej bláznů dle bláznovství jeho, abys se nestal podobným jemu; odpovídej bláznů dle bláznovství jeho, aby se nezdálo, že je moudrý“ (Prov. 26, 4, 5). Než dbáme-li rozdílu dob a osob, oboje je oprávněno: Bláznem pohrdáme, protože nepřijímá moudrosti; bláznivou pýchu srážíme jiným bláznovstvím dle toho, co Apoštol praví: „Stal jsem se nemoudrým, vy jste mne přinutili“ (II. Cor. 12, 11.).¹⁾

Prohlašuje-li sv. Jeronym některé místo za nerozřešitelné, nesmíme z toho ihned usuzovati, že tu připouští omyl nebo blud svatopiscův, kterého pak ovšem nebylo by možno žádným řešením smířiti s pravdou. Právě jeho úsilí, by i v takových případech našel si nějakou cestičku, na níž by se vyhl všem obtížím, ukazuje, v jakém smyslu jest bráti výraz „nerozřešitelný“: Ne ve smyslu absolutním, nýbrž, že taková místa na prvý pohled zdají se nerozřešitelná pro obtíže. Tak ve své odpovědi papeži Damasovi, který ho žádal o vysvětlení některých obtíží z Písma sv., vypočítává některé případy a prohlašuje je za nerozřešitelné: O Matusalemovi jest psáno, že žil ještě patnáct let po potopě, a přece nevstoupil s Noemem do archy. Abrahamovi řekl Bůh, že jeho potomstvo úpěti bude v porobě v cizí zemi 400 let, kdežto Mojžíš píše v Exodu, že národ vyvolený vyšel z Egypta teprve po 430 letech. Směšno jest, že by Agar nesla na zádech Ismaela, jemuž bylo nejméně 18 let. Roboam, syn Šalomounův, ujal se vlády v 41. roce věku svého. Jeho otec počal kralovati ve svém 12. roce a vládl 40 let. Dle toho už jedenáctiletý Šalomoun by musel mít syna, což jest přece nemožno.²⁾

Jak už bylo řečeno, nelze bráti na tomto místě Jeronymův výraz „nerozřešitelný“ ve smyslu absolutním, vždyť sám snaží se podati jinde nějaké řešení těchto míst nebo aspoň ukázati cestičku, na níž bychom dospěli k nějakému vysvětlení. Tak v komentáři listu Titovi se táže: „Co mi prospěje vědět, kolik let žil Matusalem, v kolikátém roce věku svého Šalomoun pojal manželku, abychom snad uvěřili, že Roboam se narodil, když onomu (= Šalomounovi) bylo 11 let? a mnoho takových věcí, jež n snadno jest vysvětliti pro různost knih a vniklé (do nich) omyly tím, že poznenáhla z chybných (předloh) chybné věci se opisují.“³⁾ Chce tedy upozorněním na chyby opisovačů odstraniti obtíže při číselných údajích. Když se však přesvědčil, že originál souhlasí s překladem a že tedy nemožno opisovačům chyby přičítati, prohlašuje raději za možné, že jedenáctiletý Šalomoun vzplodil syna, než aby připustil omylu u svatopisce: „Těž mnoho jiných věcí vypravuje se v Písmech, jež zdají se neuvěřitelné a přece jsou pravdivé. Nemát moci příroda proti Pánu přírody: či může říci ná-doba hrncíři: Proč jsi mne učinil tak neb tak?“⁴⁾ — Také k otázce Matusalemově se vrací a poukazuje na to, že v hebrejských a samaritanských knihách se nesetkáváme se žádnou obtíží, jelikož dle

¹⁾ M 25, 25-6, in Ez 1, 13-14. — ²⁾ M 22, 456-7, ep. 36 ad Damasum c. 10. — ³⁾ M 26, 632, in ep. ad Tit. 3, 9. — ⁴⁾ M 22, 673-4, ep. 72 ad Vitalem c. 2.

nich umírá Matusalem v témže roce, kdy nastala potopa.¹⁾ Rovněž není v hebrejském (textu) originále oné směšnosti, jakoby Agar nesla na šíji 18letého Ismaela. Jeronym spojuje slova v originále jinak, než jak činí řecký překlad, a tak dospívá jiného smyslu: Abraham položil Agaře na ramena chléb a džbán na vodu a potom jí odevzdal Ismaela.²⁾

Při posuzování pravdivosti míst v bibli dlužno dbáti též druhů literárních. V lyrické básni se nešetří dějinných zákonů. Špatné jest tedy počínání těch, kteří hledají v žaltáři dějinného uspořádání.³⁾ Tak se také vysvětlí snadno, že žalmy, které pojednávají o událostech, jež se přihodily víře, než událost líčená v žalmu třetím, jsou přes to zařazeny až po tomto žalmu. V dějinách však nelze toho, co v různých dobách o témže předmětu bylo řečeno, při pojednání od sebe dělit, nýbrž jest třeba podati to v souvislosti na jednom místě. Podobně v proroctvích není šetřeno řádu dějinného, aspoň ne ve všech, protože nevypravují o minulosti, nýbrž předpovídají věci budoucí, jak chtěl Ducha sv. Tím se snadno vyloží, že u Ezechiele mluví Bůh k faraonovi r. 11., potom 27., a naposled 10., ač před tímto výkladem vysvětluje sv. Jeronym zjev tento nevystihlou moudrostí Boží. Zcela jinak ovšem jest tomu v dějinných pojednáních, jako jsou knihy Mojžšovy, Josue, Soudců, Rut a Ester, Samuel a knihy královské, Paralipomenon, Esdráš a Nehemiáš, v nichž není žádného přestavení pořádku.⁴⁾ Rovněž nelze v parabolách hledati historické pravdy. Takové jednání bylo by špatné.⁵⁾

Svatopisec má právo použití při dějinném líčení téže volnosti, která přísluší dějepiscům. Není proto divno, přešel-li sv. Lukáš mlčením mnoho činů Pavlových. Nesmíme hned tu viděti rozpor, když jeden podává něco, co pro nějakou příčinu pokládá za hodné, by se o tom zmínil, kdežto druhý toho pomíjí.⁶⁾ Ano bibli sluší dávat přednost před světskými knihami dějinnými. Neshodují-li se údaje Písma, s údaji mimobiblickými, nesmíme dle těchto bible opravovati. Když tedy někteří odporovali zprávám proroka Ezechiele, odvolávající se na to, že ničeho se nedočeti o obléhání města Tyru Chaldejci v dějinách spisovatelů řeckých, foenických, hlavně pak Nikola z Damašku a jiných, odpovídá jim sv. Jeronym, že Písmo sv. vypravuje o mnohých událostech, o nichž není ani zmínky v řeckých knihách, které ostatně nezasluhují vůbec pro svou věrolomnost, by se jim přikládala nějaká autorita.⁷⁾

Svatopisci při vyjadřování myšlenek přidrželi se přirozeně obvyklého způsobu mluvy a figur řečnických. Správně tedy říkáme, že Spasitel ležel v hrobě tři dny, ač, přesně vzato, byl v hrobě část pátku, v sobotu a část neděle. Dejme tomu, že někdo vydá se v 9 hod. na cestu a přijde o 3. hodině druhého dne na jiné místo. Řeknu-li, že cestoval dva dny, nebudu hned viněn ze lži, i když onen nebyl na cestě po všechny hodiny obou

¹⁾ M 23, 995, quæst. in Gen. 5, 25. — ²⁾ M 23, 1017-18, quæst. in Gen. 21, 14 — ³⁾ M 24, 865, in Ir 25, 1. — ⁴⁾ M 25, 295-6, in Ez 30, 20 sqq. —

⁵⁾ M 25, 180-1, in Ez 18, 25 — ⁶⁾ M 26, 366, in ep. ad Gal 2, 11 sqq. — ⁷⁾ M 25, 242, in Ez 26, 6 sqq.

dni, nýbrž pouze nějakou část.¹⁾ Častěji setkáme se u svatopisců se synekdochou. Neodporují si evangelisté, píše-li jeden, že pouze Jidáš byl zarmoucen nad jednáním kající Maří Magdaleny, a druhý naproti tomu, že všichni apoštolové reptali. Ti, kteří se nad touto zprávou evangelistů pohoršují, neznají tropu, který se zove *σύνληψις* nebo *συνεκδοχή*.²⁾

Než někdy bylo vykladateli betlémskému těžko uvést i v soulad s pravdou některá místa Pisma. Tu utkal se s allegorií. Když obsahuje dějinné líčení něco nemožného neb potupného, třeba přenést je k vyššímu smyslu. Prorok Zachariáš předpovídá, že Mesiáš bude se brát na Sion na oslici a oslátku jhu podrobeném. Nemožno jest, aby Spasitel při takové krátkosti cesty seděl na obou zvířatech. Jest tedy oslici rozuměti synagogu, oslátkem pohany.³⁾

Na tomto místě dlužno posouditi, do jaké míry oprávněno jest tvrzení: Jeronym snažil se v mnohých případech odstraniti neb obeatí obtíž dějinné výkladem allegorickým a tak vlastně uznává neslučitelnost jejich s historickou pravdou.

Nedá se popříti, že Jeronym do roku 393 vlivem Origenovým⁴⁾ příliš zdůrazňuje smysl jinotajný, kde pokládá slovné znění mist Pisma za nemožné neb Boha nedůstojné. Po roku 393 vybavuje se však poznenáhlu z vlivu Origenova a propracovává se k správnému oceňování smyslu literního. Hojně používání výkladu allegorického v době před rokem 393 dá se částečně omluviti tím, že chtěl čtenářům dáti mravní poučení a povzbuzení i tam, kde literní smysl neobsahoval ničeho povzbuzujícího a povznášejícího. Neznamená pak vždy výklad allegorický, i když naň kladl důraz, zavržení smyslu dějinného.

Než co řekneme o místech, kde se zdá, že úplně vylučují smysl dějinný? Dorsch odpovídá: Jeronym zásadu samu o sobě správnou, že totiž metafora nepřipouští slovného pojetí⁵⁾, přenesl chybně na příbuznou věc, na allegorii. Myslí v první době, že se tím může upokojiti. Když však za rozepří origenských plně si uvědomil nepřipustnost takového jednání, zaujal správné stanovisko k výkladu allegorickému. Nezamítá úplně allegorie, ale odkazuje ji do určitých mezí. Netřeba zavrhnouti výkladu allegorického, je-li poučný, a čerpá-li z pramene pravdy. Nesmí odporovati pravdě a převraceti dějiny, musí se řídit smyslem Pisma a dávat přednost jeho autoritě před vůlí zvráceného vykladatele.⁶⁾ V témže smyslu se jasně vyslovuje častěji v komentáři k Jeremiášovi a v dopisech z této doby. Jeho konečné stanovisko k allegorii, které jediné může býti pro nás směrodatné, nepřipouští tedy nějakého omylu neb bludu u svatopisce.

¹⁾ M 25, 1131, in Jon 2, 2. — ²⁾ M 26, 199, in Mt 26, 8, 9. — ³⁾ M 26, 152-3, in Mt 21, 4, 5. — ⁴⁾ Viz: Foltynovský J., Sv. Jeronym v rozepřích origenských, Praha 1914. — ⁵⁾ Tak správně používá zásady s metaforou na pr. v listě Marcelle: Čteme-li v Apokalypsi, že Kristus zemřel v Sodomě a Egyptě, jest tomu rozuměti pouze ve smyslu přenešeném, neboť jmen „Sodoma“ a „Egypt“ jest tu užito na označení Jerusalema. (M 22. 486. ep. ad Marcellan c. 6.) — ⁶⁾ Dorsch, Augustinus und Hieronymus über die Wahrheit der hl. Geschichte oder Zeitschrift für katholische Theologie, XXXI, Innsbruck 1911, str. 650-51.

Vážnější námitka proti Jeronymovu přesvědčení o bezbludnosti Písma sv. bývá činěna z jeho listu Pammachiovi. Vskutku povrchní studium tohoto listu, kde v kapitole 7. až 10. hromadí zdánlivé rozpory v bibli, mohlo by k takové námitce vésti.

Tak prvý evangelista při zprávě o zradě Jidášově připisuje proroku Jeremiášovi slova, jichž tento vůbec nenapsal, nýbrž Zachariáš a k tomu ještě odlišně. Hned však sv. Jeronym odmítá tu omyl, aniž by podal vysvětlení. Podobně cituje sv. Marek proroka Malachiáše a Isaiáše a přece připisuje citát pouze Isaiášovi. Týž evangelista vypravuje, že král David jedl chleby předkladné za času velekněze Abiataru. Dle Samuela však se toto nestalo za Abiataru, nýbrž Abimelecha. Rovněž údaje z řeči jáhna Štěpána uvedené ve Skutcích apoštolských jsou v rozporu s tím, co čteme v Genesi: Dle Genese koupil Abraham jeskyni od Efrona, syna Seorova, ne od Emora; nebyl pochován v Sichemu, nýbrž v Hebronu. Dvanáct patriarchů není pochováno v Arbochu, nýbrž v Sichemu na poli koupeném Abrahamem, ne Jakobem.¹⁾

Než vše to, co Jeronym uvádí v 7. až 10. kapitole tohoto listu, nás ještě nijak neopravňuje k tvrzení, že vskutku připouštěl v Písmě omyly. Neboť jinak bylo by nutno mít za to, že zřekl se své zásady o naprosté bezbludnosti Písma. Toho však neučinil, vždyť i v tomto listě prohlašuje výslovně, že nechce vinit evangelistů z nepravdivosti; to jest věcí bezbožných, Celsa, Porfyria, Juliána. Mimo to nutno podotknouti, že jinde podává vysvětlení oněch míst, nikde nepřipouští bludu neb omylu u svatopisců. Účel tohoto listu dostatečně vysvětluje nám tu počínání Jeronymovo: Byl totiž napaden od Rufina, svého bývalého přítele, že svým příliš volným překladem falšuje Písmo sv. Chtěje se před Pammachiem ospravedlniti, zdrazňuje, že při překladu nezáleží tolik na slovech jako na smyslu a ukazuje, že sami apoštolové a evangelisté nedrželi se otrocky slova při citování Zákona, nýbrž dbali pouze smyslu. Snaha pak, by příklady co nejpádnějšími dodal svému důkazu přesvědčivosti, přivádí ho, aniž jest si toho vědom, v nebezpečí, že dostane se do rozporu s vlastními názory a zásadami, jinde projevenými. Jak v polemice dával se strhovati svým temperamentem, krásně ukazuje nám jeho spors Augustinem.²⁾

(Pokračování.)

¹⁾ M 22, 572—7, ep. 57 ad Pammachium c. 7—10. — ²⁾ Srv. Lang A, Otec pouště sv. Jeronym, Olomouc 1920, str. 136—140.

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

RONES:

ÚSTAV SV. CYRILA A METODĚJE PRO SLOVANSKÉ MISIJE NA VELEHRADĚ.

(Studijní rok 1922/23.)

„Zúčastňujeme se všech podniků, jež směřují k sblížení a jednocení — — —
Dílo dalekosáhlé a blahodárné pro církev i pro národy, přinese hojněho požehnání.“
(Arcib. dr. A. C. Stojan: O ideji cyrilometodějské, Rodin. katol. čítanka str. 22 a d.)

„Za dnešního běhu událostí svitají červánky naděje, že z východních národů Slované obnoví s Námi svazek svatě jednoty —“, píše sv. Otec Benedikt .XV. blahé paměti v okružním listě (13. II. 1921) biskupům československým a naznačuje, jak rozsáhlé pole činnosti otvírá se řízením Prozřetelnosti kněžstvu národa našeho a všech národů slovanských, „kterážto práce bude se zajišťovat tím lépe dařiti, čím důkladnější příprava ji bude předcházeti.“ Připraviti, vychovati kněze k práci sjednocovací a misijní u národů slovanských je cílem Ústavu sv. Cyrila a Metoděje při Papežské koleji T. J. na posvátném Velehradě.

Největší průkopník idej cyrilometodějské, nejd. arcib. dr. Stojan připomíná znovu katolické veřejnosti (Rodin. kat. čítanka str. 22 d), že vlastní dobře vedený ústav, jehož žáci „stále cíl ten musí mít před očima“ a ve kterém „k cíli tomu vše musí směřovati“, je důležitým prostředkem k církevnímu sblížení. Nejsou to jen studia, která připravují chovance na veliké dílo misijní: „Svatě musí prožítí věk svůj, by pak byli hodnými dělníky na vinici Páně“, zdůrazňuje horlivý metropolita a Ústav sv. Cyrila a Metoděje neopomíná ničeho z toho, čeho je třeba v duchovním vedení těch, kteří již mládí obětovali na oltáři Lásky Boží.

Vzácný příznivec myslí do budoucna a slibuje si: „až ústav zmohutní, má býti učilištěm pro studující na misionářství všech

národů slovanských.“ Počátek k uskutečnění tohoto přání učinil již letos nejdříve biskup križevacký, horlivý unionistický pracovník dr. D. Njaradi, poslav na ústav dva rusínské studenty (řecko-kat.) z Bačky v Jugoslávii.

S nimi má Ústav sv. Cyr. a Met. pro slov. misije na Velehradě počátkem studijního roku 1922/23 celkem 70 chovanců v třídách I., III., IV., V.

Z nich je chovanců:

- z Moravy: 50 (z diecese olomoucké 36, brněnské 14),
- ze Slezska: 3 (z diecese olomoucké),
- z Čech: 5 (z diecese král.-hradecké 2, pražské 3),
- ze Slovenska: 10 (z diecese nitranské 5, trnavské 5),
- z Jugoslavie: 2 (z diecese križevacké).

Letošním rokem působí na Ústavě sv. Cyr. a Met. 9 učitelských sil. Učební osnova je shodná s gymnasiijní se zvláštním zřením k účelu Ústavu a povolání chovanců. Tak na př. je studium rozšířeno o výuku jazyku ruskému, při čemž přihlíženo k praktickému užiti znalosti chovanci ve službách idey cyrilometodějské.

V denním pořádku ústavním se mnoho nezměnilo. V čase, kdy vyučování není, střídá se studium s vhodným osvěžením (procházky, hry na hřišti a j.) a péče o chovance tu zase svěřena dvěma prefektům, jimž někdy pomáhají též jiní členové koleje.

Také letos studující vyšších tříd, kteří jeví nadání k činnosti literární, jsou seznamováni s ideou a literaturou cyrilometodějskou a naváděni k pokusům v tomto oboru.

Vřelý zájem o misije slovanské u studujících nemálo podporují vzácné návštěvy dobrodinců a přátel ústavu. Je to zejména letošní návštěva redaktora amer. „Hlasu“, p. H. Dostála, jehož přednáška o cestě na Volyn a touze po náboženské útěše tamějších vystěhovalců, stejně jako jeho srdečný styk s chovanci roznítl v mladistvých srdcích nové, trvalé nadšení. Jejich vřelé vzpomínky jsou toho skvělým svědectvím. Z jiných návštěv jmenujeme ruského konvertitu, knížete Lvova, který v Ústavě pobyl několik dní a vykonal zde duchovní cvičení.

Rozvíjející se Ústav sv. Cyr. a Met. pro slovanské misije doporučujeme přízni katolické veřejnosti. Na dobročinnost její je cele odkázán. Přispěje tak na dílo slovanské a po výtce katolické!

OHLÉDY DO ŽIVOTA.

† P. T. H. Dr. BERNARD JAN ŠÚSTEK,

O. S. A., profesor pastorálky a regens biskup. alumnátu v Brně.

Odešel — — —

Zákeřná nemoc zničila vzácný jeho život — — —

Odešel z našeho středu, otec náš nezapomenutelný, rádce,
přítel, profesor . . .

Zesnul tiše — bylať smrt jeho smrtí svatého kněze.

Odešel k Pánu, aby vzal odplatu svou za bohatou žeň na Jeho
vinici.

Těžko psáti dithyramby, kde odříkání, oběť, bolest, práce pro
Krista a spásu duší jsou definicí a obsahem života . . .

Otče drahý, k zápalu čisté oběti Tvého života nepřimísí se dým
našich pochval.

Bůh sám je Ti odměnou nekonečnou!

Jen modlitby naše zalehnou na hrob Tvůj a prosby oltáře, na jehož posvátné mense přinášels denně Oběť nejsvětější.

Pros, otče, u Boha:

za hrstku bojovníků Kristových — Tvých druhdy svěřenců —,
za církev pronásledovanou,
za svedený národ Svatováclavský!

Zesnulý narodil se v Kaňovicích dne 4. března 1868, slavné sliby složil 8. prosince 1891, na kněze vysvěcen byl 31. července 1892, profesorem pastorální teologie na bohosl. ústavě v Brně jmenován v r. 1914, regentem alumnátu r. 1921, zemřel odevzdán do vůle Boží 23. prosince 1922. Kr.

GLOSSA LITERÁRNÍ.

Jest jisto, že doba dnešní má velkou podobnost s dobou probuzenskou. Tehdy jsme se probudili národnostně. Dnes jsme zvítězili politicky. Jest ještě jedno probuzení — kulturně-náboženské. Každý, kdož se v dějiny boje za svobodu politickou a národnostní zasloužil, ví dobře, že to bylo české divadlo, které v tom boji hrálo znamenitou úlohu, že to byla Thalia, jež tak činně pomáhala nám domáhati se práv národních i politických. Stačí připomenouti tu jenom Kotčí, Vlastenecké Boudy nebo Thámů, Zimů, Šedivých, Klicperů, Tylů atd. . . . Stačí vzpomenouti Národního divadla a jeho poslání a účty v dobách minulých a každý dá nám za pravdu. Divadlo bylo vždy symbolem požadavků národních i politických. Ono s těmito požadavky seznamovalo širší kruhy a zájem o ně u nich budilo a tak lid vychovávalo. Doba dnešní jest dobou boje kulturního a náboženského. Divadlo existuje i dnes — se svou mohutnou silou výchovnou. Žel, že divadlo dnešní koná tuto výchovnou činnost v intencích zkažené dnešní doby. Boj proticírkevní rozvřen. Pokrokovci zříci cíl náboženskokulturní v odřímání a odkatolčení. A k dosažení tohoto cíle užívají také divadla. Naším cílem kulturně-náboženským jest šťastným učiniti národ v lůně naší církve. Jsme přesvědčeni, že nemůže tu v tomto boji kulturně-náboženském býti nepovšimnuto divadlo. My sníme o krásném stánku Thaliinu, který se bude jednou zvedati někde na výšinách města Libušina a nad jehož portálem

bude vztyčen kříž. To jest však zatím snem . . . Snad se jednou splní . . . Zatím však nutno dáti lidu křesťanskou dramatickou literaturu. To platí zvláště dnes, kdy jest Thalia tak oblíbena u lidu . . . Dejme lidu vhodnou dramatickou literaturu. Bude to dvojitý zisk. Předně zabráníme jeho otrávení dramaty lživých tendencí a zadruhé získáme a zanítíme duši jeho pro ideu Kristovu. M. S. Černý.

KATOLICISMUS NAD UMĚNÍ.

Zásady katolicismu jsou pro člena Církve směrnicemi, podle nichž jest mu zaříditi celý život. Principy ty shrnuje obecně sv. Ignác v „Duch. cvičeních“: „Člověk je stvořen, aby chválil Boha, Pána našeho, jemu účtu vzdával a jemu sloužil, a tím spasil duši svou; a ostatní věci na povrchu zemském jsou stvořeny pro člověka, a aby mu pomáhaly ve snaze o cíl, pro který je stvořen. Z toho následuje, že jich má člověk na tolik užívat, na kolik mu pomáhají k jeho cíli, a na tolik se jich musí sprostiti, na kolik mu vzhledem k němu překážejí.“ Tyto dvě věty jsou nejstručnějším kompendiem katol. morálky a jsou směrodatné pro celý život katolika, pro všechny obory jeho činnosti, tedy v našem případě také pro umění. Zde není možný kompromis. Katolik může pěstovati umění jen v mezích, které vytyčují katol. morálka. A pole, jež tato dává umění, je velmi rozsáhlé; je třeba jen s ní se seznámiti a jistě odpadnou výtky o úzko-

průměrným omezením. Katolík může tvořit taková díla umělecká, která jsou přiměřena rozumné a mravní přirozenosti lidské. Dílo, které jí odporuje, není však v pravdě umělecké a krásné; přirozenost naše je totiž svou podstatou určena k náboženství a mravnosti a proto nemůže mít záliby člověka důstojné na předmětu zbudovaném na ideji protináboženské nebo nemravné, byť byl oděn ve formu sebe dokonalejší a umělejší. Protože pak anima humana naturaliter christiana, je možno jen v mezích katol. morálky tvořit díla vpravdě umělecká. Moderní estetika ovšem má názory jiné. Ty však nemohou udávat direktivy katolíkovi v jeho umělecké tvorbě.

Proto tvrzení, že umění a katolicismus jsou dva kruhy, které se kryjí jen více méně, rozuměli se mu tak, že není možno, aby se kryly, je bludné. Náзор pak, že není třeba, aby zásady katolicismu určovaly hranice katolíku v jeho uměle. tvorbě, je rovněž bludný a v důsledcích nebezpečný. Z toho již plyne, jak se dívati na umělce, u kterého jsou umění a katolicismus skutečně kruhy, které se jen částečně kryjí. Nikdy nepřátelsky, ale vždy s důkladnou rezervou. Zde je na místě přiučiti se od Církve křesťanskému sebevědomí a účtu k vlastní důstojnosti. Ona nezatrácuje; čeká, aby s láskou přijala „srdce pošlapaná“ — ale čeká důstojně: nezná kompromisu, nenabíhá, nenabízí se — čeká. Vychází ze zásady, že bude menším neštěstím, zůstane-li bez umělců, než měla-li by umělce bez důsledného katolictví. Proti takové zásadě není možno ničeho namítati. Je možno mluvit o katolickém umění, katolickém umělci? Rozlišuji; záleží na tom, v jakém významu užívám slova „katolický“. Rozuměli se mu tak, že ten je katolický umělec, kdo se ve své tvorbě řídí zásadami katolické morálky, pak nicméně zcela dobře mluvit o katolickém umělci a umění, právě tak jako říkáme filosofu, který svůj systém staví na zásadách křesťanských (t. j. katolických), filosof křesťanský a filo-

sofií oné křesťanské filosofie. V tom-li významu můžeme dáti umělci a umění epitet „katolický“, pak je to titul opravdu čestný, a vyznamenání pro umělce i umění největší. —lb—

Z ÚSTŘEDÍ KATOL. STUDENTSTVA.

Víme, jak důležitou složkou v katolickém obrodném hnutí je Sociální studentské sdružení. Je však nebezpečí, že bude tato organizace hynouti. Na mnohých místech se nedostává S. S. S. vedení, kterého mu má dáti vždy duchovní rádcé. Tajemník U. K. S. si stěžuje, že někteří kněží nechťejí přijmouti funkci duch. rádcé. — Tam ovšem, kde chybí iniciativní, láskou k Bohu a bližnímu prodchnutý kněz, který má vésti vybrané křesťanské studentstvo v S. S. S. v letech dospívání a chrániti je před liberálním nebo naprosto nevědeckým vlivem školy, tam se těm několika nadšeným studentům těžce pracuje. Zdá se jim, že jejich Sdružení je bezúčelné. Myslí si pochopitelně, že, když se o ně nezajímá kněz, že jistě to není tak důležité, aby se sdružovali. Po několika schůzích (není-li mezi nimi agilnějšího studenta) se opět rozejdou. Tak rozmach, který v katol. hnutí studentském v poválečných letech nastal, opět upadá vinou — kněží! Upadá, poněvadž mnozí vidí, že to není snad tak zlé, jak se zdálo a tedy nač pracovat „na víc“. Melius post fornacem habere suam pacem!

Drazí bratři! My nastávající kněží, kteří jsme vyšli z těchto bouřných protikřesťanských dob, kteří jsme snad zakusili sami na sobě, jak škola odcizuje náboženství a Krista, kteří ale také víme, co znamená pro ideální duši studentskou otcovský kněz, si umíme, že budeme rádi a obětavě pracovati, kde toho bude třeba, mezi mládeží.

Je chybou se domnívati, že není třeba pracovat. Nestačí mít v republice jakous politickou posici. Nutno pohlížeti na náboženský a mravní ži-

vot národa. V náboženském životě a mravnosti stojí kříž pevně, ne v politice! Christus venit ignem mittere..., ut vitam habeant..., ut omnes salvos faciat. Ignis amoris Christi, vita supernaturalis, desiderium salvandi animas to musí býti v duchovních vůdcích, tedy také v nás a to je něco jiného, než onen pohodlný a bezkrevný život, jaký byl v katolicismu za Rakouska. Takový život je blízek liberalismu a zkáze, smrti duchovní. Umiňme si tedy, že budeme pracovat s nadšením, neunavně, bez ohledu na osobní prospěch, jenom z toho důvodu, že nás, jako k našemu kněžskému povolání vůbec, „caritas Christi urget“. rtk.

OSAMOCENOST MODERNÍHO ČLOVĚKA.

Uprostřed mnohých vymožeností necítí se dnešní člověk šťastným. Připadá si osamoceným a proto i ubohým. Schází mu něco, čeho dříve bylo dostatek a co už se nám uchovalo jen tu a tam, ponejvíce na našem venkově, ale ne v těch moderně vypravených statcích, ale v chudíčkých doškových chatách. Moderně se tomu říká sociální citění a duch solidarity, po staročesku sousedská vzájemnost a po křesťanskou láska k bližnímu a duch rodinný. To vše už hojně vyprchalo. Změnil se způsob života, otrávil ho ty různé —ismy. V „Preußische Jahrbücher“ takto nařká spisovatel Pavel Sichel: „Člověk z dřívějšíka byl otevřeným, obětavým, důvěřivým, dnešní je uzavřeným, podezřívavým, úzkostlivým a vypočítavým. Celý náš duševní život je prosáknut obchodními ideami. Lidé za starých časů byli lidmi pospolitými, typem dnešních je člověk konkurence, který se dá ovládati i v nejušlechtilějších hnutích srdce, když nic nevynáší. Mezi „konkurenty“ je však přetřeno pouto duševní: lidé jsou

sníženi na pouhé hospodářské faktory. Neboť i tam, kde „společné zájmy“ lidi poutají, ochabují vnitřní, duchovně-ethické. Moderní, určité cíle sledující svazy nedovedou založiti pospolitost duší, jako tomu bylo u středověkých cechů, které vyrostly z pocitu vzájemné k sobě patřičnosti a celou osobnost zaujímalý.“ Snad tu pomůže socialismus, který ač ne zcela právem, platí jako přímá protiva individualismu? Píše o něm zmíněný spisovatel: „Jakkoliv paradoxně to zní, jest přece faktem, že v sociálním století propast mezi lidmi se ještě prohloubila. Nedá se popírat, že sociální citění u mnohého vyrostlo z vroucí lásky k lidstvu, ale naopak nerodí se tak lehko pravá, nezištná láska z ducha politického socialismu. Hospodářsky-sociální organizace spíše city sympathie duší. Neboť zdá se i tu — stejně jako v životě konkurence — zbytečným luxusem, neboť je tu mnohem účinnější „náhražka“ v celku prospěšných zařízeních a dobročinných podnikcích.“ A tak ta láska k bližnímu, třebas organizována, byla zničena: „Poslední něžné svazky, které člověka k člověku poutají, nemohl navázat, protože hospodářsky materiální byly postaveny v popředí. Rovněž socialismus nemůže vysvoboditi duše z osamocení. Lidé dneška, ať jsou sebe více naplněni sociálním citěním, tím bolestněji cítí potlačování citů sympathie, oni by rádi milovali, ale nemohou. Jakási vrstva ledového vzduchu rozložila se kol našich duší, že nás to zebe.“ (Unorové číslo, strana 277.) My ovšem víme, že tu pomůže jen návrat k Božskému Srdci, Slunci láskou žhavou planoucím. Kéž v nás vládne a s ním i nový obrozující duch rodinný, abychom všichni cítili se opět bratry a více sledovali a přáli si zdar a prospěch celku, než svůj zájem vlastní! Pak zmizí osamocení a bude více jasných dnů v našem životě.

K. J.

NOVÉ KNIHY.

FRANCIS THOMPSON: SVATÝ IGNÁC Z LOYOLY.

Z angličtiny přeložil Jaroslav Skalkický. Stran 325. Stará Říše, 1922.

Nutno si přiznati, že přistupujeme k četbě životopisů svatých jaksi skepticky. Značnou vinu na tom mají spisovatelé, z nichž málokterý podjímá se díla jistě mnohem obtížnějšího než obyčejný román nebo i dílo přísně vědecké, s náležitými schopnostmi. Ani po stránce čistě literární nevyhovují. Obsah pak sám, který potřebuje k zpracování mistra, vypadne uboze. Postava světce je často představována jako bytost docela cizí člověčenstvu, jako figura vosková a právě tím je zakreslována, ne-li zkarikována. V české literatuře máme málo původních životiných a světských životopisů světců, v nichž by byla uplatněna náležitá psychologie a čistě lidská stránka světce; a ta právě je čtenáři blízká, protože vidí, že světec nebyl bytostí transcendentální, nýbrž také jen pouhý slabý člověk. Je vůbec zásadní chyba, próton pseudos každého vypravování o životě svatých, líčí-li spisovatel, jak ten neb ona svatými byli a neukáže-li řádně, jak se ke svatosti probíjeli, žijíce často v těchž poměrech jako čtenář sám. Nezaroučené zázraky, legendou světci připisované, uvedené v životopise v počtu takovém, že lehce člověku napadne, že ani Kristus, pokud evangelia referují, jich tolik nekonal (viz na př. Korcův životopis sv. Bernarda!), korunuji fanfary hyperbol a superlativů — ke škodě díla i čtenářů. Taková kniha, resp. její četba, je obtížná knězi, nemluvě ani, že se nelze odvážit dáti jí do ruky inteligentnímu katolickému laikovi. Čtenář má z četby málo nebo nic a je jisto, že si dobře rozmyslí napříště přinéstí takovou obět. A přec je tak důležitě poznati osoby světců, jejich ohromující pokoj-

nost kontrastující příkře „cum hoc saeculo“, které jest jeden boj, povyk, posměch a vzbouření, jak praví Hello. Světci jsou jediní praví velikáni v lidském pokolení, od nich na prvním místě máme se učit. — Proto vítáme s velikou radostí Thompsonův životopis svatého Ignáce z Loyoly, vydaný Florianovým „Dobrym dílem“ ve Staré Říši. Je to dílo tak pozoruhodné a tak vzácné, že jeho uvedení do české literatury je bez nadsázky událostí velmi významnou. Je zajímavé, že Thompson je nepsal z vlastního popudu. Byla to práce na objednávku a on vzal na sebe úkol napsati je několik roků před svou smrtí s radostnou ochotou, jaká neprovází vždy úlohy uložené. Hlubokým studiem zahrnoval se v komplikovanou historii, podanou již mnohokrát jinými, ne ve snaze pověděti něco nového, nýbrž vypravovati ji půvabněji. A že se mu to podařilo, musí dosvědčiti každý čtenář, který zná jiné životopisy světce. Složitý děj ovládl básník suverenně a sevřel pevně do patnácti kapitol, jichž každá strana strňuje prostým, ale světlým vypravováním. Čtenář, kterému Thompson, reflektuje hojně na svou dobu, kreslí před zraků věrný obraz celého života Ignáce, chtěj nechtěj sympatizuje s geniálním kapitánem pamploňským, je pln obdivu a konečně si zamiluje zakladatele „dobrovolných žoldnérů Církve“ — jako neodolal kouzlu tryskačím z jeho osoby básník sám, který, jak svědčí správce jeho literární pozůstalosti Wilfrid Meynell, v posledních dobách své trdné pouti životní prosil o duchovní almužnu londýnských synů světcových. Přečteš knihu Thompsonovu, hledíme zcela jinak na osobu světce, který má tolik nepřátel jako Tovaryšstvo, které založil. Kořen tohoto nepřátelství tkví v nespravedlivých předsudcích a tyto zase v nevědomosti. Dejte „Svatého Ignáce“ do rukou tomu, kdo jesuitům

nemůže přijít na jméno, a jistě o nich změnil úsudek, je-li ovšem dobré vědět, „quoniam in malevolam animam non introibit sapientia“. Mnohému takovému může být studium — ano studium, protože při své prostotě nebo lépe pro ni vyžaduje kniha studia a meditace; jimi teprve odkryjí se její hlubiny, nepozorované při zběžné četbě, k níž ovšem svádí, abych tak řekl, románová napínavost životopisu — opakují tedy studium „Svatého Ignáce“ tím, čím se stalo jeho skládání Thompsonovi. Tak u čtenáře proti náboženství zaujatého; a u bohoslovce, kněze a katolického inteligenta vůbec? Pramen nejsilnějších hodnot životních hojně užívaný, kniha moudrosti, zaujímající v knihovně místo mezi „aristokracií“ literatury vedle Písma, Kempenského a podobných svazků, které nejsou z tohoto světa. — A tu není nikterak zbytečné zdůraznit věc samozřejmou, že „Svatý Ignác z Loyoly“, má-li být zařazen mezi — sít venia — smetanku knihovny, musí být do ní zakoupen ze skladu Marty Florianové ve Staré Říši na Moravě, kde ho dosud, pokud vím, většina z 1000 vydaných výtisků leží bez užitku k naší veliké hanbě, což platí i o mnoha jiných knihách, Florianem vydaných. Nebrečme stále, že se nepřátelé řídí zásadou „Catholica non legitur“, kdyžž svou tupostí tisíckrát víc poškozuje katolickou literaturu, než všichni nepřátelé. —

„Svatý Ignác“ je vydán v úpravě knih „Dobrého díla“, kterou chváliti je zbytečno (tisk Kryla a Scottiho v Nov. Jičíně), a má, což zvláště s radostí vítám, impratur z Brna i Olo-mouce.

—lb—

P. BOHUMIL SPÁČIL T. J.:

JESUITÉ.

V Praze 1923. Tiskem Fr. Obziny ve Vyškově na Moravě. Stran 164. Cena 13 Kč. Rozesílání spisu obstarává: Sekretariát Mar. Družin v Praze II., Ječná ul. 2.

Naše katolická literatura postrádala již delší dobu novějšího díla, jež by pojednávalo o duchu, zřízení a působení jesuitského řádu. Toho dostává se jí konečně letos v cenné knize P. Spáčila T. J. V předmluvě udává autor sám účel i pohnutku své práce: „Účelem knihy je podati správný názor o jesuitech těch, kteří jej chtějí mítí . . . Je ještě jiná příčina, proč dílo toto bylo vydáno. Právě letos slavíme 400leté jubileum sepsání „Duchovních cvičení sv. Ignáce“ (1522). Z nich vytryskla idea jesuitského řádu a ony přispěly tolik k obnově křesťanského života . . . Jako památku na toto jubileum podáváme i my tuto knihu.“ (Str. 5.) A její úkol — výhradně sloužit pravdě. „Byla napsána z lásky k pravdě, nechť tedy šíří poznání pravdy!“

Celá práce rozdělena ve čtyři části, z nichž čtvrtá je z pera známého P. Emanuele Kubičky T. J., ředitele pap. koleje na Velehradě. Po vylíčení mnohých nebezpečí a rozervanosti, jež pro církev přinášel konec patnáctého a začátek šestnáctého století, přechází Spáčil ku krátkému nástinu života zakladatele Tovaryšstva. Zvláštní prozřetelnost Boží jeví se téměř při každém kroku sv. Ignáce z Loyoly i při založení jeho apoštolského řádu.

Tovaryšstvo také vzdor nesčetným překážkám, nepřátelství a pronásledování šíří se po svém potvrzení papežem r. 1540 neobyčejně rychle.

Poutavým způsobem ukazuje autor, že prostředky a pravidla Tovaryšstva nejenom neobsahují nic, co by bylo proti dobrým mrávům a na újmu dokonalosti, nýbrž že všechno je v nich velmi moudré a dokonalé. Dvojitě je účel řádu: zdokonalování vlastních členů a snaha o spásu a posvěcování jiných — obojí je co nejužší spojeno. Dvě pobožnosti k dosažení svého účelu pokládá Tovaryšstvo zvláště sobě za vlastní a co nejhrolivěji je pěstuje: exercicie sv. Ignáce a pobožnost k Božskému Srdci Páně. A byly to hlavně exercicie, jimiž se řád udržel na výši duchovního života a nepotře-

boval nikdy pronikavější reformy. Co ostatně vykonal ke spásce jiných, vykonal hlavně svými exerciciemi a misíemi, jež vlastně nejsou nic jiného, nežli duchovní cvičení přizpůsobená potřebám a chápavosti lidu. Prostředky, jež na prvním místě mají vésti ke spásce bližního, možno shrnouti ve tři: vlastní duchovní správa (konání misí a zpovídání), vyučování na školách a spisovatelství.

Probrav v podstatných rysech vnitřní zřízení řádu, vypracované sv. Ignácem v letech 1541—1550, uvádí Spáčil význačné známky Tovaryšstva, jimiž odlišuje se od ostatních řádů. Dvě vlastnosti v Tovaryšstvu dominují. Je to především jeho zvláštní poslušnost, bez níž by dalekosáhlá apoštolská činnost byla nemožná. V ní dle výroku sv. Ignáce má jeho řád vyniknouti nade všechny ostatní. Druhá význačná ozdoba Tovaryšstva je jeho oddanost a poslušnost k náměstku Kristovu, římskému papeži. „Nejlépe snad se ukázala tato oddanost k sv. Stoliči, když bylo Tovaryšstvo na stálá a urputná naléhání a hrozby mocných nepřátel od papeže na nějaký čas (1773—1814) zrušeno. Zrušení tolika vynikajících kolejí a zničení kvetoucích misí bylo nesmírnou ranou pro řád a církev. A přece neozvala se z úst tehdejšího generála ani jiných jesuitů žádná výtka, nýbrž všichni se trpělivě podrobili a zachovali úctu k nejvyšší autoritě církevní.“ (Str. 39.)

Náš mocný zájem vzbudí zvláště výstižné líčení v druhé části knihy Spáčilovy: Jak žije a umírá pravý jezuita. Doba dvou let noviciátu a sedm roků trvajících studií filosofických a theologických spolu s několikaletým působením na školách tvoří obyčejně přípravu na apoštolát v Tovaryšstvu. Pro Krista pracovati a trpěti, ve všem jej následovati, toť vůdčí ideou a také obsahem života Jesuitova.

O výsledcích mnohonásobné práce a apoštolské horlivosti řádu pojednáváno je v části třetí našeho díla. „Pád-
ným důkazem, že Tovaryšstvo mnoho přispívá k slávě Boží a k rozšíření

církvě, jest zarytá nenávisť proti němu u všech těch, kteří církvě nenávidí a usilují ji zničiti.“ (Str. 71.) Jak řád jesuitský snažil se o dosažení svého cíle — posvěcování sebe, toho nejlepší ukázkou jest řada světců a blahoslavených, jež právem může býti uvedena jako důkaz svatosti řádu samého. Ostatně „dějiny řádu a zkušenost nás poučují, že v Tovaryšstvu vždycky byli a jsou chyby a chybující, ale většina členů vždycky opravdově pracovala o své dokonalosti a řád se udržel na výši, kterou mu vytkl svatý zakladatel a již od něho čeká církev svatá.“ Že Tovaryšstvo neměně se staralo o splnění svého druhého účelu v apoštolské působnosti, dosvědčují stati, pojednávající o výsledcích činnosti vychovatelské, duchovní správy, misíi mezi nevěřícími a spisovatelství ve všech odvětvích literatury. Svědectví toho jsou nesčetná a velmi zajímavá.

Poslední kapitola, jednájící o významu a působení řádu jesuitského v národě českém, napsána, jak již zmíněno, P. Em. Kubičkem T. J. Příchodem jesuitů do Prahy v r. 1556 počíná nová epocha českých dějin. Je ovšem známkou pokroku nazývat ji „temnem“, ale jen na tak dlouho, pokud vědomosti dějepisné se čerpají z historických románů. „I když připustíme“, praví autor na str. 113., „že doba 17. a 18. století u nás byla hodně „temná“, i když musíme odsouditi počínání mnohých politiků nebo některých horlivců přemrštěných, zdaž nemusíme uznati, že takovým Sturmům, Harrachům, Balbínům, Pešinům, Beckovským, Frozínům a Vavákům svítilo i v těchto temnotách světle, které zne-
náhla, ale tím jistěji vzplálo a rozehrálo celý národ v lásce k Bohu a vlasti?“ A prameny tolika předsudků a lží proti řádu rozšířených u nás v Čechách a na Moravě i mezi katolíky? „Hlavní příčina je, že náš český dějepis byl až na nepatrné výjimky zbarven a zkreslen silně po protestantsku.“ (Str. 113.) Po vyvrácení některých dějepisných nepravd našich historiků, podává autor podrobně

ukázky požeňnané činnosti Tovaryšstva u nás, jak v době před- tak i po-
bělohorské. Jest tak všestranná a hoj-
ná, že zasluhuje jistě české Tovaryš-
stvo našeho díku aneb aspoň sprave-
dnosti.

Pravdu dí Spáčil, když píše v do-
slovu: „Knihu tuto diktovala dětin-
ná láska a upřímná vděčnost, jakou
lnou k Tovaryšstvu synové, kteří řádu
děkují za své životní štěstí. Vše, co
bylo řečeno o podstatě řádu, životě
jeho členů a jeho výsledcích, jest po-
dáno z věrohodných dokladů objek-
tivních dějin a neklamné zkušenosti.
Každý, kdo vše pozorně přečetl, musí
uznat: Tovaryšstvo jest jistě jeden z
nejpřednějších apoštolských řádů,
účelu svému vždy dostalo a také nyní
vyhovuje, mnoho pro Boha a církve
vykonalo a koná.“

Kniha psána je pěkným slohem a
podává při svém nevelkém rozsahu
ucelený obraz i zevrubnou informaci
o Tovaryšstvu. Doporučujeme vřele!
t—m.

DR. JAN NEP. SEDLÁK:

CESTA K OLTÁŘI PÁNĚ.

Obřady sedmerna svěcení kněžských
a konsekrace biskupské. — V Praze,
1922, nakladem spolku „Haléf sv.
Vojtěcha“. 12°, 320 str., 12 Kč, váz.
16 Kč.

S radostí uvítají všichni, zvláště pak
bohoslovci, tuto praktickou knížku.
Podává nám pečlivý překlad obřadů
při svěcení, počínaje tonsurou až ke
konsekraci biskupské. Vhodně připo-
jen jest vždy krátký dějinný vývoj
jednotlivých svěcení a jejich význam.
Poněvadž pak knížka určena jest i
mezi lid, pojednává se v ní právě o
těch povinnostech kněžských, o nichž
má lid namnoze nesprávné názory a
předsudky. — Pro kněze vřelým bu-
de překlad krásné exhorty Pia X. k

duchovenstvu, u nás dosud nikde ne-
uverejněné. — Pokud se týče úpravy,
velice by bylo prospělo při překladu
obřadů užití dvojího tisku, aby tak
jednotlivé části lépe vynikly a mohly
býti snáze sledovány. Rovněž tak i
avedení latinského textu vedle če-
ského by bylo vítaným. — Doufáme,
že knížka dojde mezi bohoslovci hoj-
ného rozšíření. J. J.

Msgre. DR. JOSEF KACHNÍK:

VÝTVARNÉ UMĚNÍ CHRÁMOVÉ A HŘBITOVNÍ.

Nakladem Cyrilo-Metodějského ti-
skového spolku na Velehradě. —
Časové nutnosti, která volá po
intenzivnějším pěstování nábož. umě-
ní, namnoze tak zanedbávaného a urá-
ženého, účinně vyšel vstříc náš zná-
lý odborník se svým nejnovějším dílem.
Je v něm obsaženo všecko, co patří
ke všeobecnému, ale přece dosti dů-
kladnému vědění o tak důležitém a
delikátním předmětu. Čtenář nalezne
zde všechny druhy umění i s dějinami
jejich a technikou, stejně jako všech-
ny předměty uměleckého chrámové-
ho řemesla. Nemálo důležité pro ka-
ždého inteligenta jest též úvodní vše-
obecný výklad pojmu krásy, jejich
složek a požadavků, jakož i poměru
k dobru a smyslovosti. Celkový obsah
jest udán body: Mravní dobro a
krásno v umění, Architektura, Plasti-
ka, Malba, Umělecký průmysl, Hřbi-
tovní poloha, plocha, ohrada, kříž a
hroby, náhrobky. Ukazatel věcný.
Disposice a forma jest velmi přehled-
ná a jednoduchá, takže i kterýkoliv
laik lehce nabude o všem jasného a
trvalého poznání. Kniha by se hodila
znamenitě za příručku posvátného
umění v theol. ústavech, kdybychom
se jednou dočkali řádných přednášek
a seminářů tohoto oboru! K. Válka.

Z P R Á V Y.

Z NITRY.

Slovenský cirkevno-literárny spolok bohoslovcov „Bernolák“.

V našom spolkovom živote toho roku nastal obrat. Usniesli sme sa totiž, že chceme-li vplyvať na národný a kultúrny život nášho milého Slovenska, musíme viac na verejnosť vystupovať svojím presvedčením a k povzneseniu slovenskej kresťanskej kultúry sa všemožne pričiníť. Tejto snahe zodpovedne sme zmenili statuty spolkové a spolok nazvali sme po mene najvýznamnejšieho buditeľa Antona Bernoláka.

Na literárnych zasadnutiach sa predniesli nasledujúce práce:

24./IX. Ján Pokorný: Programová reč.

8./X. Prečítanie a schválenie zmenených stanov.

23./X. Ladislav Nýbl: Sú-li zázraky možné.

Grebáč-Orlov: Na hrobe ruže spievajú . . . Deklamoval J. Vršánsky.
Jozef Polaček: Keď slepka zakikirka. Novella.

12./XI. Vojtech Magnusek: Veda a viera o stvorení a vývine zeme.

26./XI. Hurban-Vajanský: Assecuratio vitae. Deklamoval J. Pokorný.

Jozef Polaček: Filozofické zrnká.

15./XII. L. Nýbl: Scholastika a Kant.

Gaston Beer: Spletená udalosť. Poslovenčil V. Magnusek.

24./XII. Vianočný večierok s nasledujúcim programom:

1. Venite adoremus. Mužský sbor.

2. Ján Pokorný: Proslov.

3. Sbor: a) Pastieri vstávajúte.

b) O chýr preblahý. Na mužský sbor upravil B. Štětka.

4. J. Gr. Orlov: „Vianoce.“ Dekl. Vršánsky.

5. Dušínsky: „Hodie.“ Spieva Ľadník, Jurenka, so sprievodom Z. husieľ a harmonia.

6. J. Polaček: Almužna dieťaťa. Novella.

7. B. Štětka, riaditeľ chóru: Kvartet vianočných piesní so sprievodom harmonia.

8. Venček vianočných prstonárodných piesní. Na dvojhlas so sprievodom harmonia složil B. Štětka.

11./II. Ján Pokorný: Kresťanstvo a úmenie.

V Nitre, dňa 13-ho febr. 1923.

Ján Pokorný, predseda.

Ladislav Nýbl, tajomník.

Z BRNA.

Činnosť „Růžce Sušilovy“ v Brně. (1. pololetí 1922—23.)

5. října 1922. Valná hromada. Výbor „R. S.“ doplněn druhým administrátorem kol. Soukopem.

15. října 1922. Přednášková schůze:

1. Šťastný-Sychra: Píseň práce.

2. Kol. Jančík: Sv. Pavla (předn.).

3. J. V. Sládek: Hlavy vzhůru (recitace).

4. Referát o velehr. sjezdě.

17. října 1922. Pracovní schůze.
 5. listopadu 1922. Přednášková schůze:
 1. Kol. Jindra: Epiklese v církvi vých.
 2. Kol. Jančík: Sv. Pavla (pokračování).
 25. listopadu 1922. Pracovní schůze.
 3. prosince 1922. Misijní akademie s kol. německými:
 1. Pittoni: Psalmus 150. (Sbor.)
 2. Kol. Benáček: Sv. Ignác z Loyoly.
 3. Hromádka Ant.: K Tobě, Pane, (Sbor.)
 4. Kol. Loidold: Der heil. Franz. Xaverius.
 5. Missionslied.
 11. prosince 1922. Pracovní schůze.
 17. prosince 1922. Přednášková schůze:
 Kol. Kubeš: O Řeh. Mendlovi.
 12. ledna 1923. Výborová schůze.
 14. ledna 1923. Přednášková schůze.
 Kol. Válka: Šir-haširim.
 Bratrským jednotám pozdrav!

Kraus Fr., t. č. jednatel.

TISKOVÝ KROUŽEK „R. S.“

Podobně jako minulého roku tak i letos zřízen při „R. S.“ tiskový odbor. Přihlásilo se 20 členů. Předsedou zvolen kol. K. Jeřábek (IV. roč.), místopředsedou kol. B. Ševčík (IV. roč.) a jednatelem kol. F. Hrubý (IV. roč.). Doposud konány dvě schůze s přednáškovým programem: „Nutnost katol. tisku ve spolcích“ (kol. Jindra, IV. roč.) a „Kterak rozšiřovati noviny a časopisy“ (kol. předseda). Téměř všichni členové kroužku účastníují se pilně pozitivní práce v naší katol. žurnalistice. Bilance vykonaných prací věští krásné naděje do budoucna. Využívejme tedy pilně i těchto schopností ke slávě Boží a spáse duší nesmrtelných. Jest těžkým hříchem proti sv. Církvi, vlasti a národu zakopávati hřivny, kterými nás Všemohoucí obdařil. Další práci žehnej Bůh!

Frant. Hrubý, jednatel.

SOCIOLOGICKÝ KROUŽEK „R. S.“

Po zahajovací přednáškové schůzi pořádaný byly tyto přednášky:
 25./10. Debatní večírek. Kol. Štrof (II. r.): O spolčovacím a shromažďovacím právu.
 27./10. Debatní večírek. Pokračování.
 29./10. Kol. Tuček (III. roč.): Školská neděle. (Veřejná schůze s oposicí.)
 19./11. Kol. Kubeš (II. r.): Příroda a otázky sociální.
 10./12. Kol. Kostih: Pojem národohospodářství a jeho vývoj.
 Jos. Dyčka, t. č. jednatel.

ČASOPIS ČS. BOHOSLOVců

MUSEUM

R. 54.

Č. 4.

1923.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. BOHOSLOVCŮ ČESKOSL.

Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce.

Ročník LIV.

Číslo 4.

Redaktor: JOSEF JANČÍK. - Administrátoři: MARTIN PAPEŽ
a REMIGIUS SOUKUP

Předplatné na 54. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty,
15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 4.:

R. Suchý: V jásotu vzkříšení, hlaholu zvonění.* — *Jos. Procházka:* Jeroným o bezbludnosti Pisma. — *Jan Ev. Urban, O. Fr. M.:* Život v Bohu. — *J. Bol:* Zpěv jarních večerů.* — *Leopold Benáček:* Památce kapitána pamploonského. — *Jos. Jančík:* Mučednictví podle nauky sv. Tomáše Aqu. — *Cyrlometodějská hlídka: Adam Ivičič:* Katoličtí i pravoslavní Jugoslaveni. *Pohledy do života. — Zprávy.*

Rukopisy, dopisy a knihy pro redakci buďtež zasílány na adresu:

REDAKCE „MUSEA“ V BRNĚ, ALUMNÁT.

Redakční uzávěrka 5. čísla jest 20. května 1923.

Dary (přeplatky) na „Museum“: Vdpp. Frant. Adamec, dr. Jan Konečný, dr. B. Kutal, Frant. Minařík, Frant. Řezanina, msgr. dr. Jan Sedlák, Frant. Segeta, dr. Karel Skoupý, Jos. Süßmayer, L. Zamykal.

Všem upřímně „Zaplát Bůh!“

K tomuto číslu příkládáme těm vdpp. odběratelům, kteří dosud nevyrovnali předplatného, složenky, na nichž jest poznačen dlužný obnos. Prosíme, aby jich bylo použito k zaslání předplatného a nám tak umožněno splnit povinnost tiskárně.

Majitel, vydavatel a nakladatel:

„RŮŽE SUŠILOVA“, liter. jednota bohoslovců, v Brně.

Tiskne TYPOS - Brno.

R. S U C H Ý:

V JÁSOTU VZKŘÍŠENÍ, HLAHOLU ZVONĚNÍ

*Dnes v jásot vzkříšení a hlahol zvonění
dvě hvězdy shlížely v bolestném zasnění.*

*Z východu svítily, s lidem vždy cítily,
před lety tisíce víru v něm vznítily.*

*Obrody znamení ve slunce plameni
nad vlastí vztýčili Otcové slavení.*

*Kříž z vlasti oblohy zapudil mátohy,
lid slavil vzkříšení, zapomněl na bohy.*

*Dnes bouře buráci, dědictví podvrací,
kříž, víry znamení, v mracích se potáčí.*

*Blud, rozkol, nevěra přívalem vyvěrá,
s ní stará nesvornost, vrací se pověra.*

*Má snad vlast poznovu do starých okovů
necně být spoutána, zmařit krev Kristovu?!*

*Dvě hvězdy na nebi, jež národ velebí,
bolem by ztemněly; žal lkaly po nebi.*

*Synové národa, vám kněží, obroda
duchovní svěřena v dědictví Methoda.*

*Zlomte tu osnovu všech necných okovů
a stvořte poznovu u lidu obnovu!*

*Pak v jásot vzkříšení a hlahol zvonění
dvě hvězdy zasvíti v radostném nadšení. —*

J O S E F P R O C H Á Z K A:

JERONÝM O BEZBLUDNOSTI PÍSMÁ.

(Dokončení.)

Podnět k tomu sporu dal Jeronymův výklad druhé kapitoly listu Galatským. Jeronym přidržel se tu mínění Origenova: Sv. Petr řídil se obřadními předpisy mojižiskými, ač byl přesvědčen o jejich nezávaznosti, ze šetrnosti k židokřesťanům. Pavel domluvil se napřed s Petrem, na oko jej veřejně pokáral, chtěje takto po-

kárati židokřesťany, že nutí pohanokřesťany, by zachovávali obřadný zákon židovský.¹⁾

Dvě věci se sv. Augustinovi na tomto výkladu nelíbily: Die tohoto výkladu apoštolové byli by se přetvařovali, podle Augustina lhali. Pak by ovšem nebylo pravda, že Pavel pokáral Petra pro nesprávné jednání, jak o sobě v listě Galatským tvrdí. Psal by tedy lživě co inspirovaný spisovatel. Augustin viděl v tomto podezřelém výkladu přímé hájení lži služebné, a hroze se následků, požádal Jeronima mírně listem (LVI. z r. 394)²⁾ o vysvětlení. Listu toho sv. Jeronym nedostal.

Po třech letech (397) poslal Augustin nový list (LXVII.), v němž opakuje svou žádost a zároveň podává svůj výklad: Sv. Pavel nepokáral Petra, že zachovával zvyky otcovské, — zbytečné sice již, ale pro svou obvyklost neškodné —, nýbrž proto, že, učiniv tak z obavy před Židy, jednal, jakoby ku spáse byly nutné, třebaž i sám dobře věděl, že nejsou ku spáse potřebné. Tím, ač neúmyslně utvrzoval židokřesťany v bludném jejich mínění. Augustin takto vskutku duchaplně vyložil místo, jež dosud bylo „crux interpretum“. Proti výkladu sv. Jeronima zdůrazňuje, že i Petr skutečně byl pokáran, i Pavel píše pravdu ve svém listě. Poukazuje znovu, že připustíme-li lež, ztratí Písmo sv. svou autoritu, z čehož vznikne zlo nepopsatelné.³⁾

Nechávajíc stranou líčení další korespondence, vedené s šetrností a prozíravou mírností se strany Augustinovy, od Jeronima však s roztrpčeností a přikrostí, přejdeme hned k odpovědi Jeronymově na výklad Augustinův. Jeronym rozhořčeně zavrhuje výklad biskupa z Hippo. Snaží se sice dále odmítnouti zodpovědnost za svůj výklad poukazem, že nevěda si rady s oním místem, přidržel se výkladu Origenova, jako mnozí jiní exegeté; nepokládal výklad za konečné řešení a přenechával čtenáři na vůli, by jej přijal či zamítl. Na druhé straně však zastává se ho příliš, než aby nebyl zaň zodpovědný. V dalších svých vývodech, v nichž odmítá výtku Augustinovu, jakoby hájil lži služebné, ukazují, že i Augustinův výklad není prost obtíží. Jest známo, že jak Petr tak Pavel zachovával obřadný zákon židovský. Zamítne-li kdo výklad Jeronymův, který ukazuje, že ani Petr nehřešil, ani Pavel drze nekáral Petra, musí vyložit, jakým právem Pavel kárá jiného pro to, čeho sám se dopouštěl. Ostatně nezáleží na tom, přidrží-li se kdo mínění jeho či Augustinova. V obou případech se setkáme s přetvářkou u apoštolů.⁴⁾

¹⁾ M 26, 367, in ep. ad Gal. 2, 14. — ²⁾ Římská číslice značí řadové číslo listů uvedených mezi Jeronými listy ve vydání Migneově (M 22).

— ³⁾ M 22, 649, ep. 67. Augustini ad Hier. c. 5: „Itaque et ipse (Petr totiž) vere correctus est, et Paulus vera narravit; ne sancta scriptura, quae ad fidem posteris edita est, admissa auctoritate mendacii, tota dubia mutet et fluctet. Non enim potest aut oportet litteris explicari, quanta et quam inexplicabilia mala consequantur, si hoc concesserimus. — ⁴⁾ „Nec multum interest inter meam et tuam sententiam, qua ego dico et Petrum et Paulum timore fidelium Judaeorum, Legis exercuisse, imo simulasse mandata: tu autem asseris hoc eos fecisse clementer, non mentientis aestu, sed compatiens affectu, dummodo illud constet, vel metu, vel misericordia eos simulasse se esse, quod non erant.“ (M 22, 927, ep. 112 ad Augustinum c. 17.)

Skutečně tedy změnil sv. Jeronym neb aspoň zmírnil svůj názor o úplné pravdivosti Písem a připouští aspoň zde výjimku? Zdálo by se to na první pohled, než není tomu tak.

Sám Augustin jest přesvědčen, že jeho protivník právě tak smýšlí o bezbludnosti bible jako on, což patrně z jeho slov: „Při-
znávám se lásce Tvé, že jediným těm knihám Písem, které již kanonickými jsou zvány, naučil jsem se vzdávati tu bážlivou úctu, že co nejpevněji věřím, že nikdo z jejich autorů v ničem při psaní nechybil . . . A domnívám se, že ani Ty, bratře můj, nesmýšlíš jinak: vůbec, pravím, nedomnívám se o Tobě, že chceš, aby knihy Tvé byly čteny jako proroků a apoštolů, o jejichž spisech pochybovati, že jsou prosty všeho bludu, bezbožno jest.⁵⁾ Dále způsob, jakým Augustin provádí svůj důkaz, předpokládá stejné smýšlení u obou. Kdyby jen zdaleka byl mohl mítí podezření, že Jeronym smýšlí jinak, pak dokazování jeho zcela by se minul cíle.

Tvrdil-li pak Jeronym, že nezáleží na tom, přidrží-li se kdo jeho názoru či Augustinova, ježto v obou případech se setká s přetvářkou u apoštolů, je na omylu. Neboť i kdyby tvrzení jeho bylo správné, dokazoval by, že jak Petr tak i Pavel se přetvářovali, zachovávajíce z obavy před Židy zákon obřadný, jako by byl závazný, nikoliv však toho, co tvořilo jádro otázky Augustinovy: Zda Pavel co inspirovaný spisovatel se přetvářoval a napsal něco, co neodpovídá skutečnosti. Té otázky si sv. Jeronym nepoložil a vůbec se jí nedotýká. Dovolávati se jeho slov jako svědectví, že věřil, že Písmo sv. zde podává nepravdu, znamenalo by vkládati jim zcela jiný smysl, než jaký ve skutečnosti mají: Ukázati, že i názor Augustinův má své obtíže.

Jeronymovi běželo předně o to, jak sv. Pavel jednal, kdežto Augustinovi, jak sv. Pavel psal. Proto Augustin, odpovídaje na námitku Jeronymovu, že se nedá věřit, že by sv. Pavel káral na Petrovi to, co sám činil, zdůrazňuje toto své stanovisko: „Nevyšetřuji nyní, co činil (= Pavel), ale co napsal, se táži. To nejvíce náleží k otázce, které jsem se podjal . . . Neboť činil-li Petr to, co činiti měl, lhal Pavel, že ho viděl, an nejedná správně dle pravdy Evangelia. Kdokoli totiž činí, co činiti má, správně zajisté jedná: a tedy lež o něm praví, kdo říká, že nečinil správně toho, o čem ví, že onen činiti měl. Jestliže pak pravdu psal Pavel, pravda jest, že Petr nejednal tehdy správně dle pravdy Evangelia. To tedy činil, čeho činiti neměl: a jestliže něco takového Pavel sám již byl učinil, uvěřím spíše, že, byv také sám napomenut, nemohl zanedbatí napomenutí spoluapoštola svého, než že něco lživě ve svém listě zaznamenal.⁶⁾

Pádne důvody Augustinovy nezůstaly bez účinků na Jeronyma. Dříve sice nebyl prvními dopisy Augustinovými přesvědčen o správnosti mínění svého odpůrce, přece však aspoň upozorněn na vážnou nebezpečí, jež vlastní výklad mohl způsobiti. To nám vysvětluje jeho kolísání mezi oběma výklady. Tak ve své polemice s Rufinem, v níž počínal si vždy nejobezpečněji, kloní se už k výkladu Augu-

⁵⁾ M 22, 937, ep. 116 Augustini ad Hieron. c. 3. — ⁶⁾ M 22, 938-9, ep. 116 Augustini ad Hieron. c. 7.

stinovu,⁷⁾ ač v komentáři k Isaiášovi, kde takové opatrnosti nebylo třeba, činí opět námitky proti tomuto výkladu.⁸⁾ Když pak Augustin všechny jeho námitky mistrným způsobem vyvrátil, vzdal se úplně svého výkladu a přiklonil se trvale k výkladu svého protivníka. Můžeme tak souditi z jeho slov v dialogu proti Pelagiánům.⁹⁾

Právě přesvědčení Jeronymovo o naprosté bezbludnosti Písma a úsilí, vyloučiti jakýkoliv rozpor mezi apoštoly a odstraniti zdánlivou nesrovnalost, bylo příčinou, že tak lpěl na nezdařilém výkladu, který dle jeho názoru ukazoval, že oba apoštolové jednali správně. Výstižně charakterisuje toto jeho jednání Schade: „Jeronym zachraňuje zásadu (o naprosté pravdivosti Písem) zřejmým prohrěšením se proti ní.¹⁰⁾ Strach, aby nepřipustil ani nejmenšího omylu v bibli, a obava již jen před podezřením z něčeho takového pohnuly ho, který ve studiích Písma sešedivěl, že se vzdal svého výkladu a přijal výklad muže mnohem mladšího.“ V pravdě! Kdo jen ví, kolik přemáhání to stojí, vzdáti se ve veřejnosti tak tvrdošíjně hájeného stanoviska, ten netěžko se přesvědčí o tom, jak hluboce zapustila kořeny v přesvědčení sv. Jeronyma zásada o nezlomné pravdivosti biblických dějin.¹¹⁾

Zbývá ještě pojednati o těch místech, která mají předně dokázati, že Jeronym učil, „že dějinné části Písma nespočívají na pravdě události naprosto, ale toliko vztažné . . . a na svorném mínění lidu.“¹²⁾

Ve svých „Quaestiones in Genesim“¹³⁾ upozorňuje sv. Jeronym na rozdílné údaje číselné v hebrejském originále s jedné strany, v Septuagintě a řeči sv. Štěpána se strany druhé. Dle hebrejského znění bylo všech duší domu Jakobova, které přišly do Egypta 70, Septuaginta a dle ní sv. Štěpán mluví o 75 duších. Podle názoru sv. Jeronyma přidržel se sv. Lukáš, když zaznamenával řeč sv. Štěpána proto Septuaginty, že byla rozšířena mezi pohanokřesťany a tudíž nemohl psáti něčeho, co by jí odporovalo.

O toto místo snažil se Sanders opráti svoji volnější nauku o inspiraci a učiniti tak z Jeronyma hlavního svědka pro ni: Svato-pisci dle Jeronyma podávají mnohdy něco podle písemných pa-

⁷⁾ „Nonne idem Paulus in faciem Cephae restitit, quod non recto pede incederet in Evangelio? At tamen praecessorem suum et columnam Ecclesiae vocat, et exponit eum eo praedicationem, ne in vacuum curreret, aut cucurriset.“ (M 23, 479, contra Rufinum III. c. 2.) —

⁸⁾ „Qui Dispensatorium inter Petrum et Paulum contentione, vere dicent iurgium fuisse atque certamen, ut blasphemanti Porphyrio satisfaciatur: et veteris legis caeremonias in Ecclesia Christi, a stirpe credentis Israel asserunt esse servandas, debent et auream in mille annis expectare Jerusalem, ut victimas immolent, et circumcidantur, et in Sabbato sedeant, dormiant, saturentur, inebrientur et surgant ludere, qui ludes offendit Deum.“ (M 24, 532, in Is 53, 12.) — ⁹⁾ Quis est enim qui non quasi in pulchro corpore aut naevum aut verrucam habeat? Sie enim ipse apostolus dicit de Petro non recto pede incesserit in Evangelii veritate, et in tantum reprehensibilis fuerit ut et Barnabas adductus sit in eandem simulationem: quis indignabitur id sibi denegari, quod princeps apostolorum non habuit? (M 23, 538-9, Dial. c. Pelagianos I. c. 22.) — ¹⁰⁾ Schade, Die Inspirationslehre des hl. Hieronymus, str. 82-3. — ¹¹⁾ Dorsch, Augustinus und Hieronymus über die Wahrheit der biblischen Geschichte ZKTH 1911, str. 654-5. — ¹²⁾ Okružní list „Duch Utěšitel“ str. 118. — ¹³⁾ M 23, 1051-3, Quaest. in Gen. 46, 26 sqq

mátek nebo podání v lidu kolujících, aniž by se při tom starali o přísnou pravdu historickou. Ve vedlejších věcech ponechávají úmyslně čtenáře v jejich mylných názorech, aby tím snadněji touto šetrností a ústupky získali si jejich důvěry. A tak podávají vědomě mnohé věci dle těchto mylných názorů, ač sami znají pravdu.

Sanders, chtěje podepřít tuto svou theorii o autoritu sv. Jeronyma, usuzuje takto: 1. Jest evidentní, že Lukáš podává zprávu o stěhování do Egypta tak, jako Septuaginta, aniž by při tom vedlejší omyl o údaji číselném opravil neb naň upozornil.

2. Jest evidentní, že Jeronym považuje číselný údaj Septuaginty za chybný; tento omyl třeba ovšem přičísti překladatelům Septuaginty, ne svatopiscovi.

Jsou-li obě these správné, právem by se odvolával Sanders na Jeronyma, co závažného svědka pro svou theorii. Leč druhá these není správná, neboť Jeronym na tomto místě¹⁴⁾ nepovažuje udaný počet v Septuagintě za chybný, nýbrž snaží se ukázati — způsobem sice zvláštním — že údaj tento jest správný; Septuaginta mluví tu prolepticky, a tak po správném odčítání dospějeme čísla 70. Je-li dle názoru Jeronymova číslo 75 správné, pak ovšem nic nebránilo Lukášovi, by je pojal do své zprávy.

Není tedy Sanders, který ostatně vůbec nedošel souhlasu, oprávněn činiti ze sv. Jeronyma stoupence nějaké volnější theorie o inspiraci, která by nepřipouštěla, že svatopisci napsali tu a tam něco mylného, třeba ne z nevědomosti, nýbrž úmyslně, ze šetrnosti ku čtenářům, by jich neuváděli ve zmatek, roztrpčenost, by získali si snáze jejich důvěry a podobně.¹⁵⁾

Na základě toho možno už a priori souditi, že tím méně připouštěl sv. Jeronym u svatopisců nějakého omylu z nevědomosti.

A přece někteří pokoušejí se dokázati opak: Jeronym prý měl za to, že svatopisci podávají nám zprávy, které neodpovídají skutečnosti, ježto neměli lepšího poznání nad obecné mínění vrstevníků. Vyvozují tuto domněnku z jeho slov: „Jakoby mnohé věci v Písmě sv. nebyly vypravovány dle mínění onoho času, v kterém se uvádějí a ne dle toho, co pravda věci obsahuje.“¹⁶⁾ „Dějinné pravdy a řádu šetřeno jest . . . ne dle toho, co bylo, nýbrž dle toho, co bylo míněním za oné doby.“¹⁷⁾

Nutno přihlédnouti k souvislosti, v jaké jsou slova tato uvedena, bychom je správně vložili: U proroka Jeremiáše v hlavě 28. hebrejského znění, nazýván je lží prorok Ananiáš prorokem. Překladatelé v Septuagintě užíli místo slova „prorok“ při překladu slova

¹⁴⁾ Později ovšem, když už nepřikládal Septuagintě, inspirace, všechny úchytky od hebrejského originálu jednoduše přičítal na vrub Sedmdesáti. — ¹⁵⁾ Pro nepřístupnost vlastního díla Sandersova použito bylo v této stati toho, co podává Schade o citované knize: *Die Inspirationslehre des hl. Hieronymus*, str. 66-71 — ¹⁶⁾ „Quasi non multa in Scripturis sanctis dicantur iuxta opinionem illius temporis, quo gesta referantur, et non iuxta quod rei veritas continebat.“ (M. 24, 888, in Ir 28, 10, 11) — ¹⁷⁾ „Sed historiae veritas et ordo servatur, sicut praediximus; non iuxta, quod erat, sed iuxta id, quod illo tempore putabatur.“ (M. 24, 890, in Ir 28, 15 sqq.)

„lžiprorok“, aby se nezdálo, že nazývají někoho prorokem, kdo jím vlastně nebyl. Jeronymovi se zdá toto úzkostlivé počínání neodůvodněným, když přece v samém Písmě sv. jsou líčeny mnohé věci dle mínění doby, ve které jsou uváděny, a ne dle skutečného stavu. Tak na př. sv. Josef je v evangeliu zván otcem Páně, a sama Maria, která přece věděla, že počala z Ducha sv., nazývá sv. Josefa otcem.¹⁸⁾

Poněkud dále opět podotýká Jeronym, že zbytečně položili překladaatelé místo jména „prorok“, jak čteme v originálu hebrejském, název „lžiprorok“, když přece je patrné ze slov Jeremiášových, že Ananiáš nebyl poslán od Boha, tedy není pravým prorokem. „Jak mohl (= Jeremiáš) totiž nazvat prorokem toho, o němž popíral, že je poslán od Boha? Avšak dějinné pravdy a řádu je šetřeno, jak už jsme řekli napřed, ne dle toho, co bylo, nýbrž dle toho, co bylo míněním za oné doby.“¹⁹⁾

Netvrdí tedy Jeronym, že by svatopisec pokládal za pravého proroka toho, kdo byl lžiprorokem, ani že zaznamenal ve své zprávě mylné mínění lidu, aniž by je opravil. A jako Jeremiáš věděl, že Ananiáš není pravým prorokem, ač lid ho za proroka měl, věděl též Lukáš, že sv. Josef byl zván otcem Spasitelovým, ač lid jej za otce Spasitelova považoval.

Podobně na jiném místě nepřipouští nevědomosti u svatopisce, z níž by přejal při psaní mylné mínění lidu, ač právě odvoláním se na mylné mínění lidu snaží se sv. Jeronym vyložití obtíž, kterou vlastně sám hledá: Nijak nemohl uvěřiti, že by král Herodes skutečně, jak čteme v Písmu, se byl zarmoutil, když ho Herodias požádala o hlavu Jana Křtitele. Jeronym upozorňuje, že jest zvykem Písem, že historik vypravuje mnohé věci dle mínění oné doby. „Jako Josef i od samé Marie byl zván otcem Ježíšovým, tak nyní se praví, že Herodes se zarmoutil, protože se to domnívali spolustolující.“²⁰⁾

V žádném z uvedených případů netvrdí tedy sv. Jeronym, že svatopisec napsal něco mylného, tím méně, že by z nevědomosti se přidržel mylného mínění lidu. Z toho patrné, jak zastánci vztažné pravdy dějinné v Písmě sv. „ke svým myšlenkám zkrucují slova Jeronymova. Neboť, kdo nevidí, že tím Jeronym nepraví, že svatopisec, vypravující události, neznaje pravdy, přizpůsobuje se mylné domněnce lidu, ale že dává jméno osobám a věcem, přidržuje se obecného způsobu mluvy? Když na př. jmenuje sv. Josefa otcem Ježíšovým, co o tom jménu otce smýšlí, sám postupem veškerého vypravování zřetelně dává na jevo. „Pravý zákon dějin“ podle smýšlení Jeronymova „jest i ten, že spisovatel, když běží o taková pojmenování, daleko-li je jakéhokoliv nebezpečí bludu, drží se obvyklého způsobu

¹⁸⁾ M 24, 888, in Ir 28, 10, 11. — ¹⁹⁾ M 24, 890, in Ir 28, 15 sqq. — ²⁰⁾ M 26, 101, in Mt 14, 9.: „Consuetudinis Scripturarum est, ut opinionem multorum sic narret historicus, quomodo eo tempore ab omnibus credebatur. Sicut Joseph ab ipsa quoque Maria appellabatur pater Jesu, ita et nunc Herodes dicitur contristatus, quia hoc discumbentes putabant.“

mluvení, protože obyčej jest soudcem a pravidlem mluvy.²¹⁾

Schade praví dokonce, že dle tohoto historického zákona Jeronymova svatopisci nejen nám podávají pravdu o událostech, ale postupující s větší akribií, sdělují nám také, co mínili současníci o těchto událostech.²²⁾ Než tento úsudek je poněkud upřílišněný. Jest sice pravda, — že ze zpráv svatopisců na uvedených místech (mimo případ Herodův) skutečně se dovídáme nejen dějinnou pravdu o událostech, ale také, co soudili o nich současníci. Ale jiná otázka je, zda Jeronym tu v skutku mluví o větší akribii svatopisců. Dlužno na to odpovědětí záporně, z dvojího důvodu: Předně, jak správně podotkl již Dorsch, jest až příliš patrné, že Jeronym tu nemluví o nějaké větší akribii, nýbrž spíše snaží se vysvětliti její nedostatek.²³⁾ Za druhé: Kdyby byl sv. Jeronym připisoval svatopiscům tuto přednost, byl by ji jistě zdůraznil patřičně při své ohnivě povaze a nadšené lásce k Písmu, jako činí vždy, kdykoliv se o některé přednosti Písma sv. zmiňuje.

Jistě však jsme nepřekročili mezi vědecké opatrnosti, tvrdíme-li ku konci tohoto pojednání s okružním listem: „Jeronym učí, že s božskou inspirací posvátných knih a se svrchovanou jejich autoritou nutně souvisí to, že jsou uchovány a prosty jakéhokoliv bludu a klamu.“²⁴⁾

JAN EV. URBAN, O. FR. M.:

Ž I V O T V B O H U.

Chci opět uvažovati o věci tak cizí duchu času: Se soustředěnost myslí. — Ač je právě tak nutná z důvodů zcela přirozených a mimonáboženských, chci si jí všínati jen po její stránce nadpřirozené, pokud má vztah k duchovnímu životu.

Myslím, že nechybím, řeknu-li, že dnešní doba jest jejím velikým nepřítelem a opakem: Znamená-li soustředěnost pozornost pro jednu věc, je znakem přítomnosti tisíce různých směrů myšlenkových a spousty nejrůznějších zájmů a tužeb, cílů a úmyslů, — znamená-li soustředěnost jednotu, je charakterem doby nádherná roztržštěnost. A tu je důležitá poznámka, — a každý to jistě pozo-

²¹⁾ Okružní list „Duch Utěšitel“, str. 118. Srv. též: Pe-eh, *De inspiratione, S. Scripturae*, str. 533. — ²²⁾ „Schade, *Die Inspirationslehre des hl. Hieronymus*, str. 75: „Hieronymus stellt also ein historisches Gesetz auf, welches nach seiner Überzeugung maßgebend ist. Nach diesem Gesetze teilen die Historiker nicht die Wahrheit der Tatsache mit, sondern sie gehen mit noch größerer Akribie vor, sie geben uns das Urteil der zeitgenössischen Umgebung über das betreffende Faktum.“ — ²³⁾ Dorsch: *Augustinus u. Hieronymus über die Wahrheit d. bibl. Geschichte*, v Z. K. Th. 1911, str. 655–6, pozn. 2. — ²⁴⁾ Okružní list „Duch Utěšitel“, str. 117.

ruje i sám na sobě, — že duch doby mocně působí na každého, by se i opral, a že skoro každému nenápadně vsugeruje své úmysly, ano i zásady; v tomto případě tedy vliv světa na člověka, jenž nechce se světem mít nic společného a chce žít životem duchovním. A že je tomu tak, vidíme z toho, že je dosti málo lidí, kteří si soustředěnosti ducha váží a o ni se snaží, a že je valná většina lidí, kteří cení jen vnější činnost, qui tamquam vas sine operculo statim effunduntur (sv. Bernard).

Soustředěnost ducha je základem celého vnitřního života a pramenem vši vnější činnosti; bez ní se vyznačuje náš duchovní život mělkostí a vnější činnost povrchností. A přemýšlím-li o ní, odvážím se tvrdit, že není skutečně důležitějšího prostředku na cestě dokonalosti nad ni a že, ačkoli je u všech učitelů duchovního života uváděna mezi ostatními prostředky, přece je většinou nedoceněna a přičítán jí rozhodně malý význam. —

Soustředěnost ducha je stálá pozornost na Boha a na sebe. Na Boha, na jeho vůli v příkázáních a v hlase milosti, — na sebe, na vášně, touhy a náklonnosti srdce a na druh pokušení. Je to stálé vědomí, že Bůh mě vidí, že je v mém srdci, — je to stálá touha poslouchati ve všem, za všech příležitostí a okolností hlasu Páně: Pojď za mnou! A je-li tímto svědomím proniknut náš celý život, vnitřní i vnější, pak je to pravý život v Bohu, v němž pak opravdu a vědomě se pohybujeme a jsme.

A této soustředěnosti ducha je potřeba všem, kteří začínají i kteří už žijí duchovně, vnitřně.

Již ten, kdo začíná duchovní život, jí nutně potřebuje. Duchovní knihy udávají nám tolik různých cest k zdokonalení, že snadno se mnohého zmocní malomyslnost, když několik takových knih přečetl a nyní má si všechna ta pravidla, rady a návody nejen pamatovat, ale žít podle nich a každý skutek a každou myšlenku dle nich řídit.

Jeden spisovatel doporučuje mlčení, jiný sebezápor, opět jiný řádné plnění povinností, další praví, že nejjistějším cvičením je stálé očišťování srdce od vášní a náklonností (P. Lallemand S. J.); konati dobře to, co právě konám, bez starostí o budoucnost (Rodriguez), zvol si určitou ctnost a v té se zdokonaluj, nulla perfectio nisi in particulari, radí sv. Bonaventura. — A všechny tyto cesty jistě k dokonalosti vedou a přece nejsou stejné. Jak tedy začít a které se držet?

Mluvíme-li o těchto věcech, nesmíme zapomenout, že nejsou psány tyto metody všechny pro každého a že každý může jít jen po jedné cestě.

Jen jeden cíl má každý — Boha, jeden vzor — Ježíše Krista, jednoho vůdce — Ducha svatého. Bůh stvořil různé povahy a těch různě, — dle individuálních vlastností, — užívá ke svým úmyslům. Lze určit mnohé prostředky k dokonalosti, ale způsob jejich užívání a účinnost jejich závisí od Ducha svatého, jediného vůdce duší. Vždyť z tolika tisíců svatých nebyl ani jeden přesnou kopií jiného,

— a všichni jsou dokonalí (P. Max Huber, S. J., Die Nachahmung der Heiligen. Herder).

A tu je jistě prvním úkolem každého, kdo buď svým povoláním nebo impulsem milosti začíná duchovní život, aby poznal, kterou cestou ho chce Duch svatý k sobě vésti.

A k tomu není nic potřebnějšího nad soustředěnost ducha, neboť hlas milosti je jako jemný vánek a téká-li mysl mimo duši, snadno se přeslechne (III. Reg. 19, 11 sqq.).

A zrovna jako je nutná pozornost ke hlasu milosti, ne Dilectus transeat (Cant. 5, 6), tak je nutná i pozornost na vlastní schopnosti, náklonnosti, chyby i přednosti povahy. Je dosti příkladů, jak mnozí lidé, vzdělaní i vysoce postavení, právě pro nedostatek soustředěnosti ducha a pro přílišnou zaměstnanost málo se znají, a buď se přeceňují, nebo zase zakopávají dobrou stránku svého charakteru. A kolik zmatků a kolik neblahých následků povstává z toho, že svět se neumí zamyslit sám nad sebou a že nemá dosti autokritiky. Z hlubokého sebepoznání se rodí teprve schopnost poznávat a souditi jiné. — A poznati své chyby a nezřízené touhy, a naopak, vyhledati dobré vlastnosti a zušlechtili je. — to už je velikým krokem na cestě dokonalosti.

Koliká hříchů a chyb se dopouštíme ne tak ze zlé vůle, jako z nepozornosti! A u těch, kteří se opravdu odhodlali k vnitřnímu životu a k následování Krista, jsou skoro všechny hříchy toho druhu. A zase je to jen soustředěnost, kterou si můžeme pomoci, která činí naše svědomí citlivým a zároveň jasným, takže při nejmenším nebezpečí hříchu se ihned ozve v duši výstražný hlas.

To jsou účinky negativní, nutné pro každého začátečníka. Ale tím nekončí její činnost ani nezbytnost. Neboť jedině s jejím spolupůsobením stávají se v duši pravdivými slova sv. Pavla: Caritas Christi urget nos. Své snahy a touhy, svůj cíl, nemůže člověk stále udržovat před očima svěží a silný, zvláště žije-li v ruchu světa a je povolán, aby přece ten věčný cíl všem předkládal a jemu samému aby stále jako maják a vůdčí hvězda stál před očima. Má-li nás tedy opravdu vždy a stále řídit láska Kristova, a nejen řídit, ale pudit vždy výše, pak nutně musíme toho Krista stále pozorovat a nikdy nespouštět se zřetele, všechno posuzovat pod jeho zorným úhlem a oči duše stále mít upřeny do hlubin svého nitra, aby kontrolovaly každé hnutí. A taková pozornost není nic jiného než opět soustředěnost ducha na cíl, která v nás udržuje stále svěží vědomí o hrůze hříchu a učí nás každou záležitost a každou věc posuzovat dle její vnitřní hodnoty a podle jejího vztahu k Bohu.

A taková sebranost myslí je pak ustavičnou modlitbou, je stálým spojením a obcováním s Bohem, — každá myšlenka, každé slovo a skutek vychází takřka přímo od Boha, vše je posvěceno přímým úmyslem.

Každý, kdo uváží tyto účinky soustředěnosti, vidí, že skutečně není k duchovnímu životu nic potřebnějšího. Modlitba bez ní je nemožná, zpytování svědomí neúplné a povrchní, rovněž tak boj

proti vášním a zlým náklonnostem bezvýsledný, ano i svaté svátosti omezovaly ve svém účinku.

Proto světci prchali na pouště a vyhledávali samotu, aby byli blíže Bohu, proto nemůžeme si představit světce, jenž by nebyl ve svém zevnějšku zrcadlem svaté sebranosti; a žili-li mnozí svatí uprostřed víru světa, pak žili tam jen tělem, ale jejich srdce tonulo v samotu. A všechna ta úctyhodná díla středověkých mnichů mají za matku stálou soustředěnost ducha.

Máme-li tedy býti muži modlitby, poslušní vždy a ve všem hlasu milosti, — potřebujeme sebranosti!

Máme-li znáti své srdce a tím i jiné umění poznávat, — musíme stále mítí své srdce před očima.

Chceme-li se vyvarovati mčlkosti a státi pevně ve světě, — musíme mítí základ ve svém nitru. Jak často litujeme, že jsme se dali strhnout z nepozornosti, v okamžiku, kdy jsme se nestřežili, k nějakému slovu, posušku.

A chceme-li býti vůdci a pastýři a státi pevně proti moderním proudům, — musíme ve všem napodobiti svůj vzor, svého Pána; a to bude jen tehdy, jestliže i v záplavě práce a v horečné činnosti přece budeme v srdci svým samotní s Ním! — — —

* * *

Je-li tedy soustředěnost myslí tak důležitá jak pro začátek tak i pro celý další duchovní život, vyplývá z toho i nutnost nabýti jí. A jestliže ani z předchozího nedal se někdo přesvědčiti o jejím prvenství a nezbytnosti, snad mu to spíše vynikne úvahou o jejím protikladu — o roztržitosti; neboť je-li sebranost ducha předpokladem milosti, je roztržitost jednou z největších překážek jejího působení.

Je-li sebranost pramenem osvětlení, je roztržitost zřídlem duševního chaosu,

je-li první podmínkou modlitby a spojení s Bohem, je druhá rušitelem tohoto poměru.

a je-li soustředěnost začátkem ctnosti a svatosti, je rozptýlenost matkou hříchu a tmy v duších. —

A co z toho? — Nesmí býti člověka, jenž bere svůj poměr k Bohu a hlas milosti svědomitě, který by ihned nezařadil energický boj proti tomuto nepříteli duchovního pokroku. Vypovídá tím ovšem nepřátelství mnohým, všeobecně přijatým nebo aspoň prakticky prováděným názorům dnešní doby, které snad byly dodnes i jeho. Ale bere-li satan na sebe někdy podobu anděla Světa, nebude divno, že i některé názory indifferentní mohou býti překážkami na cestě k Bohu.

Prvním a nejbohatším pramenem roztržitosti a rozptýlenosti ducha je volné užívání smyslů. A tu nemíním jen pohledy a řeči přímo nedovolené, nýbrž i všeobecnou neukáznenost v zevnějším chování a jednání. Podmětem roztržitosti je fantasmie, která právě přijímáním mnoha představ se obohacuje a rozptýlenost ducha takřka vynucuje, tříštíc jeho pozornost. Namítne-li se,

že nemůžeme dnes přece chodit jako slepi, že by nás lidé odsoudili jako pokrytce, pak myslím, že není třeba počínat si nápadně a konečně můžeme býti jisti, že nás zrovna tak dobře nazvou svěťáky, budeme-li si počínat neukázněně. Jeví rozhodně známku slabého duchovního života, kdo má oči všude a o vše zbytečně se zajímá, zrovna tak, jako kdo shledává kde jakou novinku.

A je-li tak bohatým zdrojem rozptýlenosti přijímání představ, pak je přílišné mluvení pramenem ještě hojnějším. Žádné dvě představy si tak snad neodporují, jako představa světce a učence na jedné a mluvky na druhé straně. Odtud obliba stálého mlčení ve starých řádech rozjímavých, šetření silentia v noviciátech a při exercitiích. Kdo sám sebe i své okolí dobře delší dobu pozoruje, pozná jasně, jak pošetilým, ubohým a zároveň někdy domýšlivým je tak mnohý, který všemu rozumí a při všem má poslední slovo.

Mlčení je jednou z nejlepších škol sebezáporu. Jak i protestanté dovedou jeho význam chápat, ukazuje Förster: Mlčení je začátkem sebeosvobodování od všemocného vlivu vnějšího světa.¹⁾ Ostatně o tomto bodě by se dalo napsati celé zvláštní pojednání. Mlčení, nebo aspoň řádné užívání jazyka, je podmínkou klidu srdce; a jen v klidné duši mluví Bůh.

Jinou příčinou roztržitosti může býti tělesná dispozice způsobená buď některými pokrmy nebo nápoji nebo nedbalým držením těla ve volných chvílích, kdy mu dopřáváme více pohodlí. Tuto příčinu udává kdesi Faber.

V době rekreace, kdy si chceme oddechnout a napjatou činnost duševní uvolnit, sbíráme obyčejně mnoho motivů pro roztržitost v následujících hodinách. To ovšem už čítáváme jen v životopisech světců, že i v době oddechu nezapomínali na své duchovní starosti a že ani tehdy se neodtrhli od obcování s Bohem, ale jsou jistě i dnes duše, které se cítí i k tomu snad puzeny. (Známkou, že taková snaha je dílem milosti, je poslušnost, láska k spolubratřím a jasná nenucenost!

Pátou příčinou duševní nepozornosti je nadbytek ústních modliteb. Mnozí chtěli by výšiny duchovního života a dokonalosti dosáti v jednom měsíci a ukládají si v začáteční horlivosti spousty růženců, litaní a jiných modliteb — a ztráví pak většinu dne v napjetí a starosti, zda jim na vše zbude dosti času. Ústní modlitba je sice nutná, ale nikdy nesmí zatlačovati modlitbu vnitřní, zabíratí více času nežli tato, nebo dokonce brániti v sebranosti a klidu mysli. Ústní modlitba se mi zdá spíše prostředkem k sebrání myšlenek a přípravou na rozjímání — nebo podkladem rozjímání.

Jiným pramenem roztržitosti je nesprávný výběr četby. Vliv četby jistě zná každý z nás: Jak často zanechá v nás kniha mocné dojmy, které někdy dosti dlouho ovládají naši fantasii, ať už jsou dobré nebo špatné. Jako duchovní četba a životy svatých nás ladí na delší nebo kratší dobu ke zbožným myšlenkám a k modlitbě.

¹⁾ Fr. W. Förster, Lebensführung, Berlin 1911, s. 30.

tak zase čtení opačného nebo i indiferentního obsahu olupuje nás z radost z práce a z konání povinností a vkládá nám do duše apatii ke všemu duchovnímu snažení. A zrovna takový unavující nebo spíše tršticí účinek má nepořádek v četbě. Mnohý z nás pokládá za kulturní nutnost přečísti kde jaké noviny a časopisy. „Jak převráceným je mínění, že je nutno zahloubávat se do všech jednotlivých zjevů na vědeckém, uměleckém a literárním poli a prodělati všechny neplechy, abychom rozuměli době . . . ! Je to právě nejlepším prostředkem ztratiti všechn přehled, a dokonce i víru, charakter a rozum!“ Myslím, že stálá snaha orientovati se ve všech veřejných zbytečnostech je právě tak ve špatném slova smyslu moderní jako mēlká, a její ospravedlňování, že je třeba objektivního a širokého rozhledu, je zástěrou zvědavosti.

Šestou příčinou roztržitosti je z a h á l k a, — která stále hledá zaměstnání, a nikdy se nechopí toho, které na ni volá. Stálou starostí, co mám začít, ztrácím čas, neudělám nic a nitro je plno nespokojenosti.

Dalším zdrojem rozptýlenosti ducha jsou č a s t é a z b y t e č n é n á v š t ě v y. Jak přijdeme tak často rozladěni, nespokojeni sami se sebou! Proč? Ve společnosti zapomene se tak snadno na Boha a na sebe, chceme se pak ukázati svým vtipem a vědomostmi, chceme se případně někomu zalíbiti a „udělati dojem“: a každým marným slovem ztrácíme sebevládu, prchá z nitra duch zbožnosti a vzpomínka na Pána. Kéž jsme v návštěvách hodně přesní a kéž se vždy řídíme přísně dle asketických pravidel!

Osмым a po mnohomluvnosti snad nejbohatším zdrojem roztržitosti je n a d b y t e k z a m ě s t n á n í. Nemyslím tím snad nepřetržitou a pravidelnou práci, ale spíše jakýsi vnitřní pud, jenž nás žene ke stále vnější činnosti, nutí nás stále vydávat, ale nedopřeje nám času, abychom věnovali určitý čas také sobě a nashromáždění nové energie. Ano, tak daleko jsme, že ač se cítíme dobrými křesťany, přece máme dojem, že čas věnovaný modlitbě a sebezdokonalování, je časem ztraceným pro veřejné zájmy církve i Boha. Kdy už se naučíme posuzovati dějiny lidské činnosti měřítkem živé víry? Snad činnost tak mnohého je na venek pronikavá, ale „co platno člověku, kdyby celý svět získal. . . . !“

„Jistě nemůžeme nikdy těchto třech pravd dosti zdůrazniti: předně, že člověk především náleží sobě!, za druhé, že při vši činnosti na venek nesmí zapomenouti na sebe, a za třetí, že všechno sebeobětování za jiné a za celek musí se řídit ohledem na sebe, a zvláště otázkou, zda najdeme při tom ještě čas pečovati o svůj první a nejvyšší úkol.“²⁾ A myslí-li si někdo, že snad tímto přílišným zdůrazňováním chci podceňovati vnější činnost, pak mu v odpověď dávám slova téhož učence. Jež vysvětlí, jak si to představuji; Neboť to nám praví týž duch Boží, že kde vládne pravý vnitřní život, vycházejí vnější skutky již samy sebou a sice skutky.

²⁾ A. M. Weiss, Die Kunst zu leben, Freiburg 1909, s. 432.

³⁾ Ibid. S. 419.

kteřé odpovídají Božím úmyslům a pomáhají uskutečňovati Boží plány.“⁴⁾

Poslední příčinou je nepořádek, vyplývající z předešlého: Pro samou práci nedáme si čas, abychom to, co právě konáme, poznali dobře a důkladně, stále nás poohánjí starost, abychom byli co nejdříve hotovi a mohli se již chopit dalšího — a neuděláme nic pořádně; při modlitbě přemýšlíme, co budeme dělati potom, při studiu nám tkví v mysli činnost třeba spolková, přemýšlíme, jak bychom vhodně vyplnili volnou mezeru v čase, — a celý náš denní život je pak pln horečného neklidu. A nic není větším nepřítelem pro činnost milosti!

„Největší vymoženosti a přednosti moderního života — třebaš jejich nechceme nikterak podceňovat, — živí a podporují neklid. Charakteristickou značkou doby je stálý rozvoj energie, činnosti a síly. . . . Většina z nás podléhá kouzlu těchto slov, neboť zůstáváme přece, i k vlastní mrzutosti, dítkami své doby!“⁵⁾

Roztržitost je opakem sebranosti a každý, kdo chce začít žiti vnitřně, musí začít touto negativní prací: *O d s t r a n i t r o z p t y l u j í c í p ř í č i n y !*

Positivní prostředky k soustředěnosti by zabraly jistě opět několik stran, a proto se spokojují vyličením sebranosti a jejího opaku.

Nic neuceluje tak povahu, jako stálá pozornost na sebe a na cíl. k němuž mám dojít, jako ji nic nedělá, mčlí, nežli tčková, mnoho-mluvná rozptýlenost.

Hle, Svati, — k nim choďme do školy a učme se žiti v sobě — abychom uměli žít pro Boha a pro jiné. Náš vnější život buď vý-rcnem bohatství duše, čerpaného ze stálého obcování s Pánem. Mějme v duši vždy více, nežli vydáváme. Žijme tak, abychom mohli říci s apoštolem národů (a kdo vykonal více nežli on a kdo byl jako on vtržen do sedmého nebe?): Život můj je skryt s Kristem v Bohu.

J. B O L :

Z P Ě V J A R N Í C H V E Č E R Ů . . .

(Královně růží.)

*M á j d ý c h á v k r a j e , t e p l e m v d á l i s p ě j e
a r o z v l n ě n ý m n ě t r e m t ó n y t l u m i ,
j e ž h l a s e m v ě k ů z l o b y p ř e s p e ř e j e
n a d z k v ě t l ý m r á j e m j á s a j í a š u m í ,
j e ž r o z v í ř í v r á z v š e c k y z v o n y s v ě t a
n a d m r t v o u z i m o u , n a d v í t ě z s t v í m l é t a — ,
j e ž p ě j í M a r i i — —*

⁴⁾ Ibid. S. 198. — ⁵⁾ Meyer S. J. „Erste Unterweisungen in der Wissenschaft der Heiligen, Freiburg 1912, S. 298.

*Tisíce pěvců shromáždily háje
a zpěvem sejí život v nitra lidí —
zas hudba něhy čistým duším hraje,
zas smutné oko světlou nadějí vidí
a čísi ruka horké slzy suší
a žhavá srdce novým jarem buší —,
a pějí Marii — —*

*Hle! Na oltářích v pestré směsi kvítí
milostné ruce spiná Matka k Synu —,
královná máje hvězdou spásy svítí
shlazujíc prosbou zlého lidstva vinu —.
Kol city hýří, srdce okřívají,
plápolem víry, lásky k nebi vlají
a pějí Marii — —*

*Ó zazněj, lidstvo, zazněj celé v písni,
oděj si srdce do bělostných květů,
ať zmizí chmura, jež jen slabé tísni,
ať vzroste směř radostnější světu,
ať v strastech bíd, světového shonu
převládne Ave májového zvonu,
jenž pěje Marii — —!*

LEOPOLD BENÁČEK:

PAMÁTCE KAPITÁNA PAMPLONSKÉHO.

(Dokončení.)

Ježto Ignáciovo zdraví bylo přílišným umrtvováním silně oťře-
seno, odebral se r. 1535 do Španěl, aby se na jižním vzduchu zo-
tavil. Pobyť ve vlasti trval tři měsíce. V té době jen jednu noc strávil
na pyšném hradě svého rodu. Jinak dlel v nedalekém městečku
Azpetii, kde žebřal pro sebe i chudé a apoštolsky působil. Po třech
měsících, nabyv zdraví, odebral se do Benátek a pokračoval ve stu-
diích theologických. Zde získává pro své plány Španěla Hozesa.
Mezitím jeho družina pařížská pod vedením Favreovým byla roz-
množena o tři členy; na svátek „Nanebevzetí“ téhož roku, kdy
Ignácius odešel do Španěl, skládá do rukou Favreových slib Le Jay
a rok nato Codure a Brouet. Tito noví učedníci jsou Francouzové.
Celá družina vydala se pěšky do Benátek, kam dospěla po třímě-
síční namáhavé cestě na svátek sv. tří králů r. 1537. Voj Ignáciův
i s vůdcem čítal jedenáct bojovníků. Tato hrstka, jež dnes, v době
kollektivismu, který udělal ze světa akciovou společnost a z člo-
věka číslici, neznamená nic, chce obnoviti svět v Kristu: a dostála
svému úkolu, neboť každým záchvěvem života hořela pro slávu

Boží. V červnu 1637 je Ignácus s ostatními učedníky vysvěcen na kněze.¹⁾ Ježto není naděje na cestu do Svaté země, rozesílá učedníky do universitních měst italských a při této příležitosti dává svému sdržení jméno „Companie Ježíšova“. Slovo „companie“ nemělo tehdy dobrý zvuk; označovalo lupičské rotu, které byly postrachem pokojného obyvatelstva. Ignácus přes to pojmenoval svůj řád „companie“. I on měl úmysl „loupežné“; ale předněm lehoupeže jeho řádu měly být nesmrtelné duše, jež tento strašlivý odpůrce satanův chtěl vrátit Tomu, který je jich pánem — Bohu. Jiskry nového ohně byly roztroušeny po Itálii, aby vznítily zemi. Ignácus s Favrem a Lainezem odchází do Říma, kde papež Pavel III. přijímá ochotně jejich služby. Dobře zajisté vycítil cenu odaného a mocného nástroje, který mu byl podáván. Od této doby se Ignácus mění „z neznámého, těžce protloukajícího se studenta a z laického misionáře, sotva méně nepatrného, ve vlivného vůdce řádu, jenž má úspěchy překvapující“. Lainez a Favre počali ihned přednášet na universitě della Sapienza; Ignácus apoštoluje mezi lidem. Brzy povolává učedníky roztroušené po Itálii do Říma. Věčné město je brzy svědkem triumfů Tovaryšstva, jež prošli bouří nepřízní, způsobenou kacířským augustiniánem Fra Agostinem, pomýšlí na založení vlastního řádu. Doba tomu nejméně přála. Pro hluboký úpadek řádů jevila se tendence odstranění řády jako snětivé údy, aby nenakazily ostatní tělo. Hrozným svědectvím hanby, která padla na řády dokonce i v řadách nejvyšší církevní autority, je nálezk komise, kterou Pavel III. ustanovil, aby vyšetřila zlořády v Církvi; ta rozhodně navrhovala, aby řády nesměly přijímat nové členy, „aby zkažené pokolení vymřelo, až by pokolení nové a nezkažené mohlo být vychováno v duchu zakladatelů.“ V takovém ovzduší rozhodl se Ignácus založit řád, jež papež schvaluje po nemalých obtížích 27. září 1540 bullou „Regimini militatis Ecclesiae“. Každý z desíti členů Tovaryšstva — Hozes totiž již před tím zemřel a vzal odplatu svou — sloužil 300 mší na poděkování Bohu. Na jméno „Tovaryšstvo Ježíšovo“ činili mnozí nájezdy, považující je za příliš troufalé. Název jesuita však nebyl zaveden řádem. Byl původně nadávkou, jejímž autorem prý byl Kalvín, a z té se ujal ve jméno, jež se nosí se ctí a hrdostí. Tak konečně splnil Ignácus úkol Prozřetelností sobě určený. V dubnu 1541 je zvolen prvním generálem řádu. Nebylo opravdu pro tuto údernou četku katolické Církve schopnějšího vůdce. Jeho genius dovedl spojit individualismus s vojenskou poslušností a tak důmyslnou výchovou vypěstil řád, ve kterém se vzájemně prolíná oheň a voda — demokracie s autokracií. První starostí Ignáciovou je práce na řeholních pravidlech, jež nesou tak zřetelnou stopu svého autora. „muže činu s rysem rozjímavým, zpola vojáka, zpola básníka“. Stanovil pro Tovaryšstvo pilné studium a horlivý život duchovní, s druhé strany pak rozsáhlou činnost vnější: kázání, katechisování, činnost výchovnou, polemickou a apologetickou, službu ve věze-

¹⁾ První mši sloužil však Ignácus na Hod Boží vánoční r. 1538; podle Genelliho až o „Hromnicích“ 1539.

ních, nemocnicích a hlásání evangelia po celém světě. Velikou váhu kladl Ignácus na povolání učitelské, věda, že je nutno zyláště touto cestou nabýti vlivu. Kdežto dosavadní řády nestaraly se příliš o třídy, v jejichž rukách byla skutečná nebo duševní vláda světa. „míjející je jako „svět“ in excelsis, s nímž sluhové Kristovi nemají nic společného“, Tovaryšstvo vrhá síť na aristokracii katolickou a tímto třídám věnuje zvláštní pozornost; Ignácus právě na synky šlechtické spoléhá v díle katolické obnovy, jež měla následovati po útoku proti vítěznému postupu reformace, který zahajuje hrstka jesuitů, roztroušených po Evropě. — „Takové byly hlavní cíle Tovaryšstva, takové hlavní směrnice jeho výchovy. Bylo zvláště určeno, aby čelilo novému a osudnému útoku proti Církvi na celé čáře“); bylo třeba, aby členové byli ukázněnými a zkušenými žoldnéři, hotovými býti posláni k rozkazu papežovu bez odkladu na kterékoli místo ohrožené nebo sloužiti jako ztracené strážě v útoku na postavení nepřítelova nejhrozněji opevněná.“ Opravdu, železná pokolení!

Ale mozkiem a srdcem veškerého tažení Tovaryšstva na obranu i výboji je Ignácus, který zůstává po patnáct let skryt za dílem, jež se stále rozrůstá a rozvíjí, a jeho osobní život více se tiše a trpělivě denní cestou. Nebude zbytečným zmíniti se o Ignáciově způsobu života, neboť tyto zdánlivé maličkosti osvětlí poněkud čistě lidskou a proto nám blízkou stránku jeho osobnosti. Každého rána hodinu rozjímal, nato sloužil mši svatou, po které věnoval další dvě hodiny meditaci. Potom vycházel za zaměstnáním do města: po společném obědě rokoval hodinu s bratřími, kteří mu velmi stručně přednášeli své záležitosti. Po této hodině zabýval se korespondencí; listy diktoval nebo psal sám s velikou přesností a akribií. Po večeri vyřizoval běžné záležitosti spojené se správou domu. Velikou péči a lásku věnoval nemocným. Ostatní čas věnoval modlitbě; spal jenom čtyři hodiny. Od modlitby brevíře osvobodil Ignácia papež Pavel III. na popud jeho bratrů²⁾; důvod k tomu je možný pouze u světce, aby totiž úplně neoslepl pro ustavičný pláč při této modlitbě. Vláda a moc jeho očí však byla jedinečná; podlehl jí každý, na něhož upřel zrak jinak sklopený. Také jeho aristokratické způsoby, jeho vlídnost a dvornost působila nedolatelně. Šat nosil slušný a nabádal učedníky, aby dbali úhlednosti v oděvu, neopomíjící ovšem prostoty. Jako vojenský generál byl mlčelivý a máloniluvný; mluvil stručně, bez ozdob; paměť měl přímo geniální. Proti sobectví a porušování chudoby i ve věcech pranepatrných vystupoval přísně. Nebyl ovšem samá přísnost; z jeho jednání často hřeje soucit a účast. K sobě však byl přísným

²⁾ Třeba však poznamenati, že Ignácus nezakládal Tovaryšstvo s úmyslem vyhladiti protestantism. Zraky jeho byly obráceny stále ke Svaté zemi. Teprve když tento plán se nezdařil, staví se Tovaryšstvo do služeb napadené Církve. Zakládající bulla „Regimini“ vytyčující účel Tovaryšstva, nezmiňuje se vůbec o protestantismu. O této otázce viz Bernard Duhr T. J.: Bajky o jesuitech. Praha 1901. Vzd. kn. katol., sv. XX.

³⁾ Tyž papež zprostil Tovaryšstvo povinnosti recitovati brevír v choru, což vzbudilo u řádů starých značné roztrpění.

vždy. Miloval zahradu a květiny. V askesi byl, jak je samozřejmo. mistr; v rozjímání však nebyl visionářem podle významu, jaký se dnes tomu slovu dává. Ačkoli sám mívával vidění a extase, přece byl v těchto věcech velmi střízlivý, pokládaje je za nepodstatné při svatosti. Bylo by omylem považovati za regulátor Ignáciova poměru k Bohu rozbředlé citlivůstkářství; byl jím chladný rozum. Přesně rozumovou úvahou dospívá k jediné ideji, již je řízen celý jeho život: *Omnia ad maiorem Dei gloriam*. Kruté umrtvování, jak je provozoval v Manrese, nikomu nedovolil, neboť chtěl, aby jeho učedníci byli i tělesně silní a zdraví pro službu Boží. Ve výchově noviců postupoval shovívavě a trpělivě, shledal-li v nich pravého ducha⁴⁾; jinak však někdy i nelítostně propouštěl. Byl stejně otcovský i přísný. „Jeho vláda měla mnoho prozíravosti vojenské a vojenské bylo také jeho nesmlouvavé zdůraznění kázně. Nerozvažující poslušnost byla její první zásadou: jeho následovníkům opravdu bylo povinností „nerozumovati, proč“. A tohoto ducha on sám podával vzor, pokud se to snášelo s jeho úřadem. V šedesáti letech prohlásil, že na pouhý pokyn papežův šel by na palubu nejbližší galie v Ostii, jsa hotov vyplouti bez vesel, plachet nebo potravín. „Ale kde byl byla moudrost ve všem tom?“ tázal se šlechtic. Dostalo se mu odpovědi vpravdě vojenské: „Moudrost, pane, je ctností těch, kteří rozkazují, ne těch, kdo poslouchají.“ Poslušnost však není tmelem, který drží Tovaryšstvo; ta je pouze norma correctiva. Rád stojí na ideji sebeobětování — na práci bez oddechu, do úpadu, na velkodušném vyčerpání sil ve službě Boha a Církve. „Metody a prozíravost, které utvářely jednotlivého jesuitu, byly ve skutečnosti tytéž, kterými vybudoval rád celý. Přizpůsobil se všem leterám, aby je na konec mohl utvářeti podle svého záměru; kázni zároveň přísnou i schopnou jemného přizpůsobení různostem individuálním stvořil muže, kteří měli rozšířiti jeho řád do všech konců světa.“

Zatím co Ignácius kladl v Římě základy Tovaryšstva, rozvíjel toto činnost velmi úsilnou. O úspěšném působení Tovaryšstva v Italii a Římě samém netřeba se šířiti. R. 1540 nese Favre útočnou korouhev Ignáciovu do Německa. Přichází do Wormsu, kde reformace jako v celém Německu byla v rozmachu. Favre je si vědom, že není možno vyhladiti hnutí tak živelného; usiluje jen, aby je zarazil. Poměry vylučuje Favre v dopise, zasláném na Nový rok 1541 Ignáciovi. „Divím se, že zde není dvakrát nebo třikrát tolik heretiků, než jich je, neboť nic nevede k bludům ve výře tak rychle, jako nezřízený život. Není to chybný výklad Písma ani spiknutí luteránů, co způsobilo, že tolik zemí, tolik měst a krajů povstalo proti náboženství. Všechno zlo způsobeno je pohoršlivým životem duchovenstva. Chtěl bych, aby zde ve Wormsu byli aspoň dva nebo tři duchovní, kteří by nežili veřejně v hříchu, nebo nebyli vinní přestupkem nějakým, všeobecně známým, nýbrž kteří by jevíli trochu horlivosti pro spásu duší. Mohli by činiti, co by se jim líbilo, s tímto

⁴⁾ Klasický m přímo dokladem toho je Ignáciův poměr k Ribadeneirovi.

prostým lidem; myslím ve městech, kde nezrušili všech zákonů a zvyků náboženských a neodvrhli úplně poslušnosti k papežské Stolicy. Ale právě ti, jejichž povinností jest vésti nevěrně v ovčinec, dohánějí katolíky divadlem svého nevázaného života, aby se stali luterány.“ Proti této hrozné obžalobě není možno se bránit; psal ji jesuita, žák Ignáciův. Také z ní vysvítá, jak tvrdá byla Favreova práce. — V této době pluje Xaverský, aby vrhl oheň na břehy Indie, Rodriguez zakládá koleje v Portugalsku a Španělsku, Salmeron a Brouet apoštolují v Irsku, smýkaném zuřivými gesty anglické reformace. Favre těžce dobývá bašt protestantství v Německu; v Řezně, odkudž je volán do Španěl, je vystřídán Le Jayem, zatím co Bobadilla obrací Vídeň. Po Řezně vrhá Le Jay oheň na Ingolstadt, na Dillingen, na Solnohrad. Neúnavný Favre vrací se ze Španělska, kde, aniž si toho byl vědom, získal ve Františku Borgiovi Tovaryšstvu budoucího svěťce. Ve Špýru sráží ochablé řady katolíků, v Mohuči přijímá do Tovaryšstva Petra Canisia a již spěchá do Kolína, kde je ochráncem reformace arcibiskup, jehož kvalifikací k hodnosti hierarchické bylo šlechtictví s nevázaným životem. Metoda Favreova nejdříve odstraňovala nedostatky mravní a pak teprve útočila na bludy. Favre sám byl přesvědčen, že by bylo snadno získati Luthera Církvi, kdyby se podařilo přiměti ho k ctnostnému životu. — A oheň, vržený Ignáciem na Evropu, se šíří. Favre klade základy ke koleji v Lovani; již dříve vzniká kolej v Paříži, kde jesuité byli vydáni tolika útokům. Villanueva zřizuje kolej v Alcalá — v městě, jež vypudilo kdysi Ignácia, utěšeně zkvětá kolej v Coimbre, založená Rodriguezem. V staroslavné Salamance zakládá kolej Torres, bývalý rektor university v Alcalá a nesmířitelný odpůrce Ignáciův. Favre přichází na poloostrov z Německa a zřizuje kolej ve Valladolidu a Barceloně; tam zastihuje ho rozkaz papežův, účastniti se s Lainezem a Salmeronem koncilu tridentského. Ač nemocen, vydal se na cestu do Říma. „Třeba jest poslouchati, ne žítí“, pravil a tento výrok charakterisuje jeho i celý řád. Útrapám cesty skutečně podlehl; r. 1546 umírá tento vůdce jesuitského tažení na Německo; a téhož roku vzal odplatu svou původce reformace Luther.

Ignáciůvi, který jako vrchní vojevůdce řídil všechny podniky Tovaryšstva, dalo mnoho starostí zajistiti řád proti snahám dosaditi jesuity na stolce biskupské. „Pokládám ostatní řady ve vojsku Církve bojující za škadrony kyrysníků, jimž jest pevně státi na místě určeném, udržovati své řady a čeliti nepříteli vždy na téže čáře a týmž způsobem boje. Ale my jsme jako lehká jízda, které třeba vždy býti pohotově, ve dne v noci, pro náhodný poplach nebo překvapení, abychom útočili nebo bránili, a udá-li se, abychom šli kamkoli a harcovali na všech stranách. Jsouce povinni choditi neustále z města do města, z provincie do provincie, od pólu k pólu k nejmenšímu pokynu zástupce Kristova, nemůžeme se právem usaditi nikde.“ Tak odůvodňoval kapitán pamplonský svou žádost, již Pavel III. příznivě vyřídil. Také od vedení řeholnic zajistil Ignácius své Tovaryšstvo; osvobodil je tím od velikého břemene, ne-

boť, jak říkal, bylo pro něho řízení tří zbožných žen větší námahou, než správa všeho Tovaryšstva.

Přirozeným důsledkem rozkvětu Tovaryšstva a jeho úspěchů je ovšem veliký vliv, jež vykonávalo buď samo nebo svými žáky. Dokladem toho je úloha, kterou hraje Tovaryšstvo na koncilu tridentuském, o jehož svolání má nemalé zásluhy. Přes to, že řád neměl na koncilu hlasu, byli vysláni jesuité jako zástupci různých autorit; mezi nimi Lainez a Salmeron, jedni z nejmladších účastníků sněmu, byli theology papežovými. Svou zdatností si získali neobyčejné vážnosti, třeba se objevili před koncilem v šatech záplatovaných. I v době Tridentina viděl Ignácius rozvoj Tovaryšstva hlavně v Itálii; dočkal se však také ještě v této době prudkých útoků na řád, především v Paříži se strany Sorbonny a ve Španělsku. Tam arcibiskup toledský Siliceo odňal kněžím, kteří vykonali duchovní cvičení, pravomoc udělovati svátosti, vyhlásil interdikt nad koleji v Alcalá a stanovil klatbu na kněží, kteří by jesuitům dovolili sloužiti ve svém kostele mši. Sotva je spor urovnán, již dochází zpráva o úmrtí Le Jaye ve Vidni a Xaverského na cestě do Číny. Ignácius posílá misionáře do Abyssinie a do Indie, kde později pro netečnost Portugalska vinice Boží zarostla bodlácím a býlím. Ke koleji římské zřizuje ještě kolej německou a je svědkem rozkvětu Tovaryšstva v Belgii. Viděl také uvedení dvanácti členů svého řádu do Prahy v dubnu 1556, jež přineslo tolik pozhnání našemu národu. Ignácius, leže na lůžku, po dojemném rozloučení posílal misionáře do Čech se slovy: „Ite, omnia inflammate et accendite!“ Také pozhnání papežovo provázelo tyto první pravé reformátory v českých vlastech. Papež pravil jim mezi jiným: „He, já posílám vás jako ovce mezi vlky.“⁵⁾ Po koleji v Kolíně nad Rýnem následuje poslední Ignáciem založená kolej v Ingolstadtě, kde kdysi Le Jay šlapal vinný lis Páně. — Za několik dní nato, 31. července 1556 Ignácius umírá „bez okázalosti, bez truchlicího zástupu kolem lože, bez posledních rad a pokynů pro řád, jež zůstavoval, bez jakéhokoli výjevu, jaké bývají u lože umírajících; chtěl, aby zůstala jeho smrt, tak jako jeho život, obyčejnou událostí v rukou Božích. Bylo mu šedesát pět let, když zemřel; ale životy takových mužů se nečítají podle jejich dnů, nýbrž podle jejich nesčetných ctností a slavných činů.“ A hlavně prvním z toho je život hrdiny pamplonského bohat; než ani druhého se mu nedostává — jeť založení Tovaryšstva činem, jakých se málo vyskytuje v historii Církve, nemluvě ani, že s ním nesnese příměru žádný čin historie profaní, vlekoucí se bídě blátem věků. Viděl splněna svá největší přání: Tovaryšstvo bylo potvrzeno, „Duchovní cvičení“ schválena a dokončená pravidla řádová byla zachovávána všeobecně v Tovaryšstvu. Svému řádu jako závěť zanechal myšlenky o poslušnosti a Církvi jako odkaz své životní dílo — Tovaryšstvo Ježíšovo, čítající při jeho smrti 1000 členů. — Jeho život vnitřní a styk s Bohem zůstal ve své celkové nádhře skryt očím lidí, tak jako tělesná podoba jeho nebyla za jeho života vnesena na plátno.

⁵⁾ van Nieuwenhoff II., 853—858.

V jeho životě nenacházíme zázraků.⁶⁾ On sám a osudy jeho řádu, který vždy stál v průlomu napadené a drásané Církve, jsou dostatečným zázrakem. — V březnu 1622, právě sto let po té, kdy odešel na Montserrat a odtud do Manresy, byl Ignácius prohlášen Řehořem XV. za svatého.

„Vyšed z jeskyně manresské, jsa zapomenut světem, jehož zapomněl, a odmítnut v zemi, která ho zrodila, sám a bez pomoci sestrojil a uvedl v pohyb sílu, která zarazila a vrhla zpět reformaci, jež zabrala sever a hrozila, že dobude křesťanstva všeho. Položil základy svého řádu hluboko a jsa uspokojen, že jeho dílo jest dobré, zemřel — zůstaviv řádu dědictvím jen odkaz, od Boha vyžádaný, že všichni lidé jej budou pomlouvati. — Byl to nejpodivnější odkaz, jež kdy zakladatel zůstavil, a podivuhodně se splnil. Spojení síly a trpělivosti, prozíravost a sebeobětování, jemuž se nic nezdálo nemožným, co mu bylo rozkázáno, to byly přední vlastnosti svatého Ignácia; a pokud jeho řád prospíval, bylo to proto, že vtěloval vlastnosti svého zakladatele. Schopnost administrační, která, ať se projevuje mezi knížaty evropskými nebo divochy paraguayskými, jest snad nejdůležitějším světským rysem řádu, pochází přímo od muže, který by byl mohl vládnouti provinciemi v největší říši šestnáctého století, raději však řídil od oltářů Církve vojsko, které přetrvalo vojska španělská a učinilo výboje trvalejší, než rozsáhlá říše, která spěla ke svému pádu za roztržštěnými loďmi „nepřemožitelné armády“.“

Desetiletý hlouček učedníků Ignáciových z r. 1537 vzrostl dnes na armádu sedmnáctitisícovou, jejíž snažení se nese a d maiorem Deigloriam. Jest si přáti a za to Boha prositi, aby byla rozmnožena ještě aspoň desetkrát, neboť pak, jak se zdá, bylo by s dostatek vhodných nástrojů v rukou Ducha sv., jimiž by „obnovil tvářnost země“. Jest zajisté slušno, aby lidské pokolení, jež z veliké části hude šílený panegyrik na ducha temnoty, sjednotilo se konečně k mohutnému a slavnému hymnu cti a chvály Boží podle výzvy žalmistovy: „Laudate Dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi.“

JOSEF JANČÍK:

MUČEDNICTVÍ PODLE NAUKY SV. TOMÁŠE AQU.^{*)}

Mučednictvím rozumíme dobrovolné podstoupení smrti pro Krista.¹⁾ Aby kdo mohl býti nazýván mučedníkem, jest potřeba, aby podstoupil skutečnou smrt z rukou člověka, aby ji podstoupil dobro-

⁶⁾ Z novějších životopisců uvádí několik zázraků ze života Ignácia van Nieuwenhoff.

^{*)} Předneseno o akademii sv. Tomáše Aqu. 11. března 1923 v brněnském alumnátu.

¹⁾ Benedictus XIV., De servorum Dei beatificatione et beatorum canonisatione, l. III, c 11, n. 1.

volně z nadpřirozeného motivu víry nebo některé křesťanské ctnosti, aby smrt podstoupil s trpělivostí a se zkroušeností nad hříchy.

První, co žádá se od mučedníka, jest, aby skutečně podstoupil smrt, Sv. Tomáš máje na mysli význam slova martyr — svědek — odůvodňuje požadavek tento takto: Mučedník jest označován jako svědek víry křesťanské, která nás zavazuje pohrdati věcmi viditelnými, abychom získali neviditelné. K mučednictví tedy náleží, aby člověk vydal svědectví víře tím, že ukazuje, že pohrdá věcmi přítomnými, aby tak došel budoucích a neviditelných statků. Pokud však má člověk život tělesný, ještě nedokazuje skutkem, že pohrdá vším tělesným. Neboť lidé pohrdnou i pokrevnými příbuznými a vším majetkem a strpí také bolesti tělesné, jen aby zachovali život . . . Proto k řádnému pojmu mučednictví se žádá, aby člověk podstoupil smrt pro Krista.²⁾

Ale ne každá smrt již stačí k mučednictví. Žádá se, aby příčinou její byl člověk. Nemůžeme pokládati za mučedníka toho, jenž byl zabit bleskem nebo zasypán a p. Používá-li však člověk síl přírodních na př. divokých zvířat k usmrcení, pak jistě taková smrt odpovídá podmínkám kladeným. Smrt pak nemusí následovati hned, stačí, když její příčinou bylo trápení způsobené člověkem. Proto také ten, jenž zemřel na těžkou ránu nebo po těžkém žaláři nebo vyhanství, může býti prohlášen za mučedníka. Ale nemůže být za mučedníka považován ten, jenž pro Krista utrpěl těžké rány, ale takové, které od lékařů byly zhojeny. Smrt jest podmínka podstatná.³⁾

Smrt pak musí býti dobrovolná. Kdo by bez své vůle a vedomí na př. ve spánku byl zabit od pronásledovatele pro víru, není ještě mučedníkem. Život svůj musí každý obětovat dobrovolně. Tím právě oběť tato nabývá záslužnosti. Vůle podstoupiti smrt pro Krista může býti několikerá. „Nejlepší jest aktuální. Stačí však virtuální, která nebyla odvolána a má vliv na skutek. A možno říci, že stačí také habituelní, jestliže totiž někdo toužil kdysi po mučednictví, později však úplně na ně nemyslel, při kázání pak nebo jiném záslužném skutku úkladně byl zabit z nenávisti k víře. V tomto případě může býti pokládán za mučedníka a totéž možno říci o tom, kdo byl ve spánku zavražděn, jestliže měl před tím formální vůli podstoupiti mučednictví.“ Tak soudí o věci Benedikt XIV.⁴⁾

Jakého názoru jest sv. Tomáš? Požadavek dobrovolnosti plyne z toho, že mučednictví jest konem ctnosti. „K podstatě ctnosti patří, že člověk jedná podle rozumu jako podle vlastního předmětu. Jednat však podle rozumu znamená jednat podle pravdy jako podle vlastního předmětu a podle spravedlnosti jako vlastního účinku. K pojmu pak mučednictví patří, aby mučedník byl pevný v pravdě a spravedlnosti proti útokům pronásledovatelů. Z toho plyne, že mučednictví je konem ctnosti.“⁵⁾

²⁾ S. Thomae Aquinatis Summa theologiae. 2, 2 p., q. 124, art. 4. — ³⁾ Benedictus XIV., l. c., l. III., c. 12, n. 15. — ⁴⁾ l. c., l. III., c. XVI, n. 5. — ⁵⁾ S. Th. 2, 2 p. qu. 124 art. 1.

Požaduje-li se však od mučedníka, aby smrt podstupoval dobrovolně, jak můžeme počítati nemluvnátka betlemská mezi mučedníky, jež přece církev velebí jako flores martyrum?

Na tuto námitku odpovídá sv. Tomáš: Někteří tvrdí, že u nemluvnátek bylo zázračným způsobem uspišeno užívání rozumu, takže i ona dobrovolně trpěla. Ale z Písma sv. dokázati se to nedá. Proto lépe jest říci, že nemluvnátka mučednické slávy, které jiní zasluhují si vlastní vůlí, dosáhla z milosti Boží. Neboť prolití krve pro Krista zastupuje křest. A proto tak jako u pokřtěných dítek zásluha Kristova skrze milost křestní působí k obdržení slávy, tak u dítek pro Krista zavražděných zásluha mučednictví Kristova působí, že obdrželi palmu mučednickou. Proto také sv. Augustin (Sermo de Epiph. 66 de diversis cap. 3.) je oslovuje: Jen ten může pochybovati o vaší koruně v utrpení pro Krista, kdo má za to, že křest (vody) nijak neprospívá nemluvnatům. Neměli jste ještě věku, abyste věřili v Krista, jenž měl v budoucnu trpět, ale měli jste tělo, ve kterém podstoupili jste muka pro Krista, který měl trpět.

Sv. Bonaventura vysvětluje nedostatek svobodné vůle u nemluvnátek tím, že „Pán u nemluvnátek doplnil to, co chybělo se strany vůle, poněvadž v stejné době s ním se narodila a poněvadž byl jejich vrstevníkem.“⁶⁾

Jiná námitka: Sebe zabítí není dovoleno, proto není také dovoleno voliti si mučednictví. — Ovšem není dovoleno vzít si život pro nějaké menší dobro, než je život. Ale naopak jest přísnou povinností a projevem nejdokonalejší ctnosti obětovati život za nějaké dobro vyšší nebo nějakou svatou povinnost vyšší než je zachování života časného. Mučedník nehřeší také proti pronásledovateli tím, že svým odporem ho učiní vrahem. Ba naopak projevuje nejvyšší ctnost, poněvadž až do smrti vytrvá ve spravedlnosti a prokazuje tím pronásledovateli ještě velikou lásku, že před ním krví dosvědčuje oblažující pravdu svaté víry.

Ovšem není dovoleno pronásledovatele k vraždě vyzývati a násilně vyhledávati smrt, poněvadž se takové jednání nesrovnává s křesťanstvím a vždy bylo od církve zavrhováno. Každý však musí býti připraven podstoupiti mučednictví a kdyby nastaly okolnosti, musí život obětovati. V tomto smyslu může se každý na mučednictví připravovati.

Stačí však dobrovolná smrt k pojmu mučedníka? — Nikoliv. To jest ještě málo. Záleží na tom, proč podstupuje někdo smrt, čili musíme znáti jeho úmysl. Správný úmysl je u mučedníka podměnka nejdůležitější. Od mučedníka „žádá se pravý úmysl podstoupit smrt speciálně pro Boha nebo pro Krista. Můžeme, ba musíme prohlásiti toto vnitřní smýšlení přímo za vlastní duši mučednictví. Bez úmyslu nadpřirozeně odůvodněného dáti život pro Boha nebo pro Krista, nedá se vůbec křesťanské mučednictví mysliti.“⁷⁾

⁶⁾ cf. Fr. Stummer Angelo, O. Cap.: *Manuale theologiae fundamentalis*, Oeniponte 1907, str. 198. — ⁷⁾ Pohle Jos. Dr., *Soldatentod u. Märtyrertod*, Paderborn 1918, Ferd. Schöningh, str. 27.

Sv. Tomáš má na zřeteli význam slova *martyr* (svědek), učí: Mučedníci jsou označováni jako svědkové, poněvadž svým tělesným utrpením až do smrti vydávají svědectví pravdě, ale ne pravdě jakékoli, nýbrž pravdě, která nám byla zjevena Kristem. Proto mučedníci Kristovi jsou jako svědky její; pravda ta pak jest pravdou víry. A proto příčinou každého mučednictví je pravda víry. Ale k pravdě víry nepatří pouze víra v srdci, ale také vyznání její na venek. A to neděje se pouze slovy, kterými někdo víru vyznává, ale také skutky, kterými dokazuje, že víru má podle slov sv. Jakuba 2¹⁸: Já ti ukáži ze svých skutků víru svou a podle sv. Pavla k Tit. 1¹⁰: Vyznávají, že Boha znají, skutky však ho zapírají. A proto všechny ctnostné skutky, pokud vztahují se k Bohu, jsou projevy víry, která nás učí, že Bůh od nás žádá takové skutky a nás za ně odměňuje. V tomto ohledu mohou být příčinou mučednictví. Proto také v církvi oslavuje se mučednictví sv. Jana Křtitele, který nepodstoupil smrt za to, že nezapřel víru, ale že káral cizoložství.⁸⁾

Mučedník musí tedy umírat za nějakou pravdu víry nebo za ctnost. Benedikt XIV. o tom píše: Pravíme, že „*fides credendorum et agendorum*“ jest jediná příčina mučednictví se strany mučedníka. Příčina tato však úplně stává se nevhodnou, jestliže mučedník hledá a touží jen po marné slávě u lidí. Rovněž nestačí k mučednictví, umírá-li kdo pro věc, byť i pravdivou, která jest mu patrna přirozeným světlem rozumu, nebo umírá-li pro nějakou pravdu jemu jedinému zjevenou, nebo pro otázku církvi dosud nedefinovanou, nebo pro věc dle rozumu filosofického jen dobrou, konečně hájí-li článek v sobě nesprávný, o kterém však si myslí, že jest naprosto správný a patří k víře křesťanské.⁹⁾

Ovšem umírá-li kdo za pravdu věci profání, která není v nijakém vztahu k pravdám víry, pak nikdy nemůže taková pohnutka být příčinou mučednictví. Ale nepřímou může i tato příčina stačiti, kdyby a pokud by vynucené doznání opaku v sobě obsahovalo lež, která jako hřích odporuje Božímu přikázání. A s tohoto stanoviska může být považována smrt za každou pravdu mučednictvím.

A vůbec umírá-li někdo za dobro pouze lidské, které však vztahuje se na Boha, dostačí to, aby umíral jako mučedník. Mučedníkem nemůže být dle řečeného heretik nebo schismatic; mučednictví jest jen v církvi katolické.

Čtvrtou podmínkou, aby kdo mohl být mučedníkem, jest trpělivé snášení smrti. Mučedník má se snažiti co nejvěrněji napodobiti Ježíše Krista, který jest typem všech mučedníků svou smrtí na kříži. Již Isaiáš (53⁷) o něm píše: Obětoval se, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých; jako ovce na porážku vedená, a jako beránek před tím, kdo ho stíhá, němý bývá, neotevřel úst svých. —

Jak sv. Tomáš učí, mučednictví je konem statečnosti. Podle Aristotela objektem statečnosti jest více potlačiti strach než mírniti odvahu (*Ethic.* 1, 3). Na tento výrok Aristotelův navazuje sv.

⁸⁾ S. th. 2, 2 p, qu. 124, art. 5. — ⁹⁾ Benedictus XIV, op. cit., l. III, c. XIX, n. 1.

Tomáš a praví: Nesnadnějším jest potlačití strach než mírniti odvahu, poněvadž již samo nebezpečství, které jest objektem jak odvahy tak i strachu, má samo v sobě něco k potlačení odvahy, ale přispívá k zvýšení strachu. Napadati (*aggredi*) patří ke statečnosti, pokud mírní odvahu; ale vydržeti (*sustinere*) směřuje více k potlačení strachu. A proto přednějším konem statečnosti jest vydržeti t. j. nehybně setrvati v nebezpečství než napadati.¹⁰⁾

A právě tento druhý moment jest rozhodující při mučednictví.

„Ke statečnosti patří, aby člověka utvrzovala v dobrou ctnost i a to proti nebezpečství, zvláště nebezpečství smrti, které nejvíce hrozí ve válce. Jest patrné, že v mučednictví člověk pevně se utvrzuje v dobrou ctnost tím, že neopouští víru a spravedlnost pro hrozící nebezpečství smrti, která rovněž hrozí od pronásledovatele v boji jedince proti jedinci. Proto sv. Cyprian vyslovil se v kteréši řeči: Množství diváků patřilo s podivem na nebeský boj, a v nějaké bitvě stáli tu služebníci Kristovi s radostným voláním, s neposkvřněnou myslí, plni božské síly. Z toho tedy jasně plyne, že mučednictví je konem statečnosti. A proto o mučednících praví Církev: *Fortes facti sunt in bello*.¹¹⁾

Někdo by snad chtěl mučednictví zařaditi do ctnosti trpělivosti, poněvadž právě tato se od mučedníka žádá. Na to odpovídá sv. Tomáš, že přednějším konem statečnosti jest právě vydržeti (*sustinere*). A do této části musíme zařaditi mučednictví a nikoliv ke konu druhému, který spočívá v *aggredi*. Poněvadž pak trpělivost slouží statečnosti v konu jejím přednějším (*sustinere*), proto se na mučednících — *per concomitantiam* — chválí i trpělivost.

Shrňme-li všechny podmínky posud projednané, vidíme, že jsou všechny více rázu vnějšího, objektivního. Při mučedníku však musíme všimnouti si také stránky subjektivní, totiž stavu jeho duše, která může býti buď ve stavu hříchu nebo milosti. Poněvadž však žádný dobrý skutek, který není vykonán ve stavu milosti a lásky, se nám nepřičítá k zásluze, proto také mučedník musí podstoupiti smrt ve stavu milosti.

(Pokračování.)

¹⁰⁾ S. th. 2, 2 p., qu. 123, art. 6. — ¹¹⁾ S. th. 2, 2 p., qu. 124, art. 2.

CYRILOMETODEJSKÁ HLÍDKA.

ADAM IVIČIČ:

KATOLIČKI I PRAVOSLAVNI JUGOSLAVENI.

Otče svjatij, da vsi jedino budut. Io 17.¹¹

Kod nas se u zadnje¹⁾ vrijeme veoma malo pažnje²⁾ posvećuje vjerskom i kulturnom zbliženju katoličkih Hrvata i Slovenaca s pravoslavnim Srbima a na uniju je u današnjim prilikama³⁾ i nemoguće pomišljati. God 1919 a 1920 počelo se je nešto raditi⁴⁾ na zbliženju. Tako je naš nezaboravni⁵⁾ dr. Rogulja 1919 doveo na socijalni tečaj⁶⁾ na Homec par pravoslavnihi svećenika⁷⁾, a zagrebački bogoslovi na sastanak⁸⁾ Jugosl. Katoličke Djačke Lige u Mariboru 1920 i par srpskopravoslavnihi bogoslova iz Sr. Karlovaca. Pošlo se je i dalje. Katolički akademičari iz „Kreka“ (Prah) osobito⁹⁾ su to pitanje akcentirali na tom istom djačkom sastanku, te su pokrenuli¹⁰⁾ i pitanje o primanju¹¹⁾ pravoslavnihi studenata u naša kat. akad. društva. O tom se je pitanju veoma često¹²⁾ disputovalo. Sudjelovali¹³⁾ su uz djake i kat. seniori. Do kakvog pozitivnog rezultata¹⁴⁾ nije došlo. Naglasila¹⁵⁾ se je samo potreba, da se i kod braće Srba nastoji¹⁶⁾ izazvati jedan sličan kat. pokret kao i u nas, pa bi mogli s njima u nekim zajedničkim¹⁷⁾ pitanjima kooperirati.

Sama stvar¹⁸⁾ je pak predana na rješenje jugosl. kat. episkopatu. Kako ju je episkopat riješio, nije mi poznato. Jedino mi je poznato, da se o toj stvari kasnije¹⁹⁾ nije u javnosti ništa raspravljalo. Nadalje, koliko mi je poznato, nije se dosada ništa poduzelo²⁰⁾ ništa ni u smjeru probudjenja jednoga nama sličnog pokreta medju srpskim djaštvom. Bit će krivnja²¹⁾ po svoj prilici u tom, što naš kat. akad. klub na beogradskom univerzitetu radi²²⁾ raznih prilika i neprilika²³⁾ (malen broj članove) ne može da razvije veće aktivnosti.

Koji su pak uzroci²⁴⁾, da ta lijepa ideja o medjusobnom²⁵⁾ zbliženju nije provedena u život, nego je pala u zaborav.²⁶⁾ Na to mi je pitanje teško odgovoriti, ali ću nastojati da apstrahiram subjektivnost, te sasvim objektivno progovorim o toj stvari. U prvom su redu po srijedi politički razlozi²⁷⁾ (o ta nesretna politika!). Došlo

je naime do rješavanja takovih pitanja u državom životu, o kojima su kat. Hrvati i Slovenci s jedne strane, a pravoslavni Srbi s druge strane imali svaki svoje posebno³⁸⁾ mišljenje. Došlo je do polit. trzavica³⁹⁾, koje su bile prenešene i u narodni život i mi smo se počeli otuđivati⁴⁰⁾ jedni drugima, o kakvom međusobnom zbližavanju nije moglo biti uopće⁴¹⁾ govora, jer su sve pojave u narodnom životu gledane⁴²⁾ pod vidnim kutom dnevne politike. Radi toga će još mnogo vode proteći Savom kraj Beograda, dok se počne uopće misliti na to pitanje. — S druge strane pak oni pravoslavni svećenici, koji su se zalagali⁴³⁾ nešto za tu ideju okrenuše joj leđja. Jedan je od njih dapače⁴⁴⁾ bacio talar na klin, te je pred par mjeseci došao i na optuženičku⁴⁵⁾ klupu radi raznih prljavih⁴⁶⁾ stvari, koje je počinio, kao upravni⁴⁷⁾ činovnik. Drugi se je jedan pak stavio⁴⁸⁾ u službu jedne stanovite⁴⁹⁾ među Hrvatima najomraženije⁵⁰⁾ političke partije. Državna je pak vlada počela dirati⁵¹⁾ u institucije Hrvata i katolika i praviti⁵²⁾ eksperimente s religioznom svijesću⁵³⁾ katolika. To je dakako mnogo pridonijelo⁵⁴⁾ međusobnom otudjenju. Nadalje je i vlada i službena⁵⁵⁾ pravoslavna crkva podupirala svako protukatoličko gibanje među Hrvatima. Upravo⁵⁶⁾ je karakteristična izjava u službenom „Glasniku srpsko-pravoslavne Patrijaršije“. Pišuci o Hrvatima i glagolici nagovara⁵⁷⁾ Hrvate neka uporno⁵⁸⁾ zahtijevaju od Svete Stolica glagolsku službu Božju, a onda⁵⁹⁾ veli doslovno ovako: „Ako Rim na to pristane, onda Hrvatima katolicima u ovom vremenu ostaje: da iskoriste taj nepristanak i da kidaju⁶⁰⁾ s Rimom i da u našoj slobodnoj zajedničkoj državi proglase svoju slobodnu narodnu crkvu . . . Kad bi to Hrvati uradili, primakli bi se bliže pravoslavnim Srbima . . . i mnogo bi više značili nego što znači sada . . . u duhovnoj potčinjenosti⁶¹⁾ latinskome Rimu (Glasnik 1920, br. 9 str. 132). Mislim da ne treba tomu komentara. Nadalje kad je sv. Otac Papa sklopio⁶²⁾ poznatu konvenciju s boljševičkom Rusijom, taj je list napisao toliko pogrda⁶³⁾ o Papi i katolicizmu, da ih ne bi mogao uopće reproducirati. U jednom se drugom članku predbacuje⁶⁴⁾ kat. Cirkvi, da nije uopće k r š ć a n s k a C r k v a. Takvi napadaji potječu iz zalihe⁶⁵⁾ bizantinskih grčkih fanatika. Pravoslavna je naime crkva, vezana uz državu, dospjela pod interesnu sferu Bizanta, koji je uvijek bio prema Rimu neprijateljski disponiran. Bizantinska povijest⁶⁶⁾ ima i dandanas⁶⁷⁾ još jak upliv na Srbe, te nema moći⁶⁸⁾, koja bi ga mogla izbrisati⁶⁹⁾ u par decenija. Osobito⁷⁰⁾ je velik taj upliv na službene krugove pravoslavne crkve, koja je donedavna bila ovisna o carigradskom patrijarhi.

Radi svega toga će veoma teško doći do zbliženja uopće, a napose do zbliženja preko crkvenih krugova, kao i političkih. Ako⁶¹⁾ svi znači ne varaju izgleda, da je omladina pozvana na taj posao⁶²⁾, da je Providnost kat. djaštvu Jugoslavije namijenila⁶³⁾ tu veliku religiozno-kulturnu misiju, s kojom je vezana i nacionalna. Prije⁶⁴⁾ ili kasnije morat će katolici da probude iz mrtvila na život dobre latentne sile u pravoslavlju. Dok Srbi sami ne osijete⁶⁵⁾ potrebu jednog dubokog religioznog života, života milosti Božje, projiciranoga iz duše na javni život, dotle će sve raspravljanje ostati teorija, a svi pokusi besplodni. Dok mi je ne probudimo u njihov interes

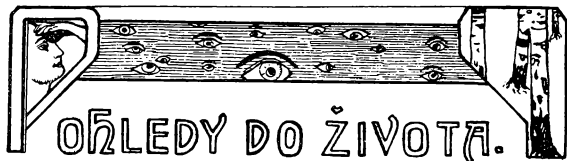
za studij kat. Crkve, ne můžeme mluvit o zblížení. Napřed třeba da padnu pregrade i predsude, koje oni imaju o našoj Crkvi. To pak ne će postići⁶⁶⁾ i učiniti njihova crkva, koja je služkinja⁶⁷⁾ države i igračka dnevne politike. Na to djelo je pozvana omladina jednog i drugoga naroda.

Naše bi djaštvo imalo što više pažnje posvetiti toj ideji. Trebalo bi u našim redovima dovesti do što većega izražaja⁶⁸⁾ ideju Ciri-lo-metodejsku. Studij istočnog pitanja uopće, a crkvenoga napose to je naša zadaća.⁶⁹⁾ Mi tako dobro poznajemo romanski i germanski Zapad a tako slabo naš slavenski Istok.⁷⁰⁾ I Česi i Hrvati imaju tu zadaću međusobnog zblíženja Istoga i Zapada. Sama im je Providnost to odredila⁷¹⁾ postavivši ih na granici, gdje se dodiru⁷²⁾ dva posebna svijeta — istočni i zapadni. Radi toga moramo znati upotrijebiti taj donum Dei. Navlaš⁷³⁾ ne ču da govorim o uniji, jer je ta još vrlo daleko, i jer ona suponira vjerskokulturno zblíženje. To je naš najbliži cilj, za kojim moramo težiti⁷⁴⁾ upoznajući jedni druge, a unija je jedan lijepi san, za kojim su težili najveći slavenski umovi⁷⁵⁾ poput Strossmayera i Solovjeva.

Ovih par redaka napisano je za informaciju braći Česima i Slovacima — bogoslovima — za informaciju prilika u nas, a u znaku međusobnom zblíženja naših dvaju naroda, koji imaju tako veliku historijsku zadaću. A Gospodin neka nam svojom milošću i pomoću pomogne u izvršenju⁷⁶⁾ te zadaće.

Poznámky: 1) v poslední čas, 2) věnuje se pozorností, 3) z poměru, 4) pracovat, 5) nezapomenutelný, 6) kurs, 7) kněží, 8) schůzka, 9) hlavně zdůrazňovali tu otázku, 10) dátí popud, 11) přijeti, 12) bouřlivě, 13) spolupůsobili, 14) výsledku, 15) kladl se důraz, 16) snažil se vyvolati podobný kat. ruch. 17) společných, 18) záležitost (věc), 19) později, 20) nic se nepodniklo, 21) vina, 22) k vůli, 23) nesnáším (malý počet čl.), 24) příčiny, 25) o vzájemném, 26) v zapomenutí, 27) v prvé řadě z důvodů politických, jež tvoří střed všeho, 28) zvláštní, 29) křeči, 30) odcizovati se, 31) vůbec, 32) pozorované pod zorným úhlem, 33) pozastavovali se nad... obrátivše se k ní zády, 34) naopak pověsil talár na hřebík, 35) nalavici obžalovaných, 36) špinavým, 37) správní úředník, 38) přijal službu, 39) trvale, 40) nejnenáviděnější, 41) dotýkati se, 42) dělati exp., 43) svědomím, 44) přidalo, 45) úřední, 46) právě, 47) pobízi, 48) urputně žádali, 49) pak praví, 50) aby zavrhli to neporozumění a odtrhli se... 51) v podrízecnosti, 52) uzavřel známou konvenci, 53) urážek, 54) vycítá, 55) ze zásoby, 56) historie, 57) za dnešní doby ještě mocný vliv, 58) pozůstatky, 59) vymazati, 60) zvláště, 61) ač všechny známky nedávají vyhlídek, přece, 62) práce, když, 63) určila, 64) dříve nebo později musí, 65) nebudou pociťovati, 66) nedosáhne, 67) služkou... a hříčkou, 68) význam, 69) úkol, 70) východ, 71) přikázala, 72) dotýkají se, 73) zúmyslně, 74) usilovati, 75) duchové jako, 76) v provedení.

POHLEDY DO ŽIVOTA.

D U C I N A L T U M !

Ústředí katol. studentstva pořádalo v době od 25. března do 8. dubna t. r. krajské pracovní schůze v Jihlavě, Přerově, Místku, Kolíně a Příbrami. Program všech konferencí byl jednotný; na prvním místě referát nábožensko-kulturní, na druhém organizačně-sociální, oba s praktického hlediska. Průběh porad ukazuje, že se naše studentstvo opravdově snaží odstranit veškeru povrchnost a prohloubiti svou činnost nejen po stránce organizační a sociální, nýbrž také — a to především — v ohledu náboženském. Resoluce, které shrnují náměty z referátů náboženského a z debaty po něm, zdůrazňují prohloubení náboženského vzdělání pravidelným vyučováním náboženství a systematickou výchovou v SSS, alespoň měsíční přijímání sv. svátostí; ukládají jednotnou oslavu svátku sv. Aloisa společným sv. přijímáním a studentskou adorací; vybízejí k návštěvě prázdninových exercicií pro studenty, a kde není možno účastnit se jich, k pořádání důkladných náboženských přednášek; doporučují duchovní četbu, především Nový Zákon, dále P. Jaroše T. J. „Život podle Božského Srdce Páně“, P. Dossa T. J. „Myšlenky a rady“ a j. a vůbec pěstění hlubokého duchovního života pod vedením duchovních rádců spolko- vých; mnoho zde může prospěti srdečný a důvěrný styk jednotlivců s duchovními rádci, po kterém volaly četné hlasy na všech konferencích. Zajisté zajímavý je jeden bod resoluce místecké: „Nechť není katol. studenta, který by neměl svého stálého

zpovědníka.“ Hlas ten vyšel z řad studentských. Také bylo všude poukázáno na povinnost studentstva věnovati se stavu kněžskému. — Snaha postavití hnutí katol. studentstva na solidní základ náboženský ukazuje, že studenti jsou na dobré cestě. Nyní ovšem je třeba, aby nezůstalo jen při slovech, nýbrž aby byly všude prakticky provedeny uvedené náměty pracovních schůzí, čehož lze dosáhnouti stálou a cílevědomou výchovou. Toho si byly konference vědomy a proto zcela správně kladly velikou váhu na náboženské vzdělání a výchovu, které jedině mohou být základem intenzivního náboženského života inteligentova. Cesta výchovy není bez obtíží, je dosti zdlouhavá, ale vede nejjistěji k trvalým úspěchům. Půjde-li se všude po této cestě důsledně a poctivě, dočkáme se poměrně brzy, že všichni katol. studenti budou praktikovati zásadu častého přistupování k sv. svátostem. Nejvíce ovšem záleží na duchovních rádcích. Hnutí studentské může být pozhénáním pro národ, bude-li v něm pěstován náboženský život; jeho rozkvět, ale též zánik má v rukou duchovní rádce spolkový. Velice záleží na tom, aby zavládla důvěra mezi duch. rádcem a studenty. Kde je důvěra, tam je kněz vpravdě duchovním otcem studentů a může vychovávat každého jednotlivce s ohledem na jeho individualitu. Výchova hromadná se neosvědčuje nikde, tím méně u studentstva. Práce mezi studenty je nesnadná, ale vděčná a radostná i výsledky její jsou tak cenné, že stojí i za největší obětí. —lb—

JIHOSLOVANSKÝ EPI- SKOPÁT-STUDENTSTVU.

V Jugoslavii podobně jako u nás jsou organizace katol. studentstva. K nim vydal jugosl. kat. episkopát list (cf. Luč, r. 18, č. 5—6), v němž vytyčuje směrnice, dle nichž má se řídití vnitřní, duchovní život nejen organizace, ale i jednotlivců. Biskupové vycházejí z přání sv. Otce obsaženého v titulu encykliky „De pace Christi in regno Christi quaerenda“.

Mír Kristův, vnitřní to dar, vnitřní milost, musí být v duši každého kat. studenta, má-li tento hoden být onoho hrděho titulu „kat. student“. Vnitřní život v pravdě křesťanský pěstovati není ale věc lehká. Je k tomu zapotřebí mnoho zapírání, mnoho práce a modlitby. Boj o duševní čistotu již velká část mládeže prohrála a to nesmí se státi studentu katol. Proto jest mnoho péče věnovati: 1. duchovní četbě, 2. přijímání sv. svátostí, 3. duchovním cvičením a 4. mti dokonalého duchovního vůdce.

Vytčené směrnice platí nejen pro studentstvo jugosl., platí i pro stud. naše, ba i pro nás bohoslovce. Ba my více musíme se snažiti splniti všechno to přání episk. jugosl. a i též našeho, abychom jednou mohli studentstvu býti dobrými vůdci k „míru v království Kristově.“ —ha.

Z PROTESTANTSKEHO MISIJNÍHO HNUTÍ

Jest snad známo, s jakou horlivostí věnovali se protestanté v posledním století, zvláště však v posledních letech, misím mezi pohany. Tajemství jejich úspěchu na tomto poli nespočívá, jak často slýcháme, jen v dostatku peněz, které obětují pro misie, aspoň není to vlastní a jediná příčina jejich úspěchu, nýbrž spíše již následek. Síla a vlastní důvod úspěchu protestantů v misích spočívá v horlivé a promyšlené práci pro misie doma mezi lidem. Myšlenkou misijní zabývá se také velice mládež akademická. Hnutí toto vzniklo r. 1886. V tomto roce totiž byl od 250 studentů,

kteří se účastnili „náboženského týdne“, založen spolek akademiků pro podporu misí. Sto účastníků přihlásilo se hned, že po ukončení studií půjde do misí a slíbili, že ihned budou pracovat pro myšlenku misijní. V čelo postavil se dr. Jan Mott, který pro mladou organizaci stanovil vedoucí myšlenky, na př.: Jest nutno získati vzdělané a vedoucí kruhy (proto nutna spolupráce studentů), Obrácení studentů z Východu státi se musí studenty ze Západu, Každá generace nese zodpovědnost za současnou pohanskou generaci! a p. Jest pochopitelné, že mládež proniknutá těmito ideami je schopná vykonati věci veliké. Za několik let tento misijní spolek byl již na 700 vysokých a středních školách. Dnes jest rozšířen ve všech protestantských zemích. Při Svazu misijním jest mnoho misijních studijních kroužků, jejichž vůdcové jsou poučováni a vzděláváni od odborníků. Tyto kroužky dodávají také látku pro spisy určené k propagaci. Každý čtvrtý rok koná se společná misijní konference s tisíci účastníky. Tak na př. misijního studentského kongresu v Glasgowě, který od r. 1896 koná se čtvrtletně, v lednu r. 1921 účastnilo se 3000 studentů.

Jest pochopitelné, že při takovém nadšení a propagandě pro misie v domovech může se do misí posílati tolik misionářů a tolik peněz. Z takové podpory materiální a z takového počtu pracovníků dovedeme si pak vysvětliti, nepřihlížíme-li k jiným příčinám, jak bylo možno, že protestantismus v tak poměrně krátké době stal se mocným a nebezpečným konkurentem našich misí. A přece víme, že protestantští misionáři stojí za katolickými velmi pozadu v obětavosti.

Dáme se protestanty zahanbiti?
L. J.

Z MISÍ V INDII.

Dle posledního sčítání lidu v roce 1921 čítá Indie 316,128,721 obyvatelů. Oproti sčítání v roce 1911 jeví se úbytek o 6,085,199. Dle náboženství jest v Indii:

Hindů	216,734.586
Mohamedánů	68,735.233
Budhistů	11,571.268
Animistů	9,774.611
Ostatních vyznání	4,558.944
Počet pohanů	311,374.642
Katolíků	2,502.109
Protestantských sekt	2,251.970
Počet křesťanů	4,754.079

V roce 1911 protestantů bylo 1,475.500. Přibýlo jich tedy dle nového sčítání o 776.470. Katolíků v roce 1911 bylo 2,514.246. V roce 1921 pouze 2,502.109. Ubylo jich tedy 12.137. Příčinu toho hledati dlužno hlavně v tom, že protestantští misionáři mohli za války volně v misích pracovati, jsouce hodně podporováni americkými dolary. Misionáři katoličtí němečtí byli za války vypovězeni neb internováni, misionáři italsí a francouzští většinou nastoupili službu vojenskou a místa jejich zůstala prázdná, neboť jiných nebylo. Vláda pak misie protestantské hodně podporuje: každý totiž misionář protestantský dostane měsíční plat. Rovněž školy jejich a ústavy dobročinné dostávají státní podpory. Všech těchto výhod jsou zbaveni misionáři katoličtí, kteří jsou odkázáni jen na podporu dobrodinců z katolického světa, jež za války byla velmi malá. Tím se hlavně stalo, že počet protestantů vzrostl. Musíme však též přiznati, že i my máme na tom vinu, že nemáme takového zájmu o misie, jak bychom měli míti. 311 milionů pohanů čeká na chléb evangelia Kristova a není, kdo by jim ho lámal. Žeň zajisté velká, ale dělníků málo. Prosme Pána žní, aby poslal dělníky na vinici svou, aby poslal nové apoštoly Indie a hojných dobrodinců misii.

O. J.

Dostatečně známy jsou snahy moderní filosofie vyřaditi theologii z oboru věd a vysvětliti pojem náboženství stavem citů a subjektivních představ. Předmětem náboženství je Bůh a vztah lidstva k němu. Závislost na Bohu je možná jen tehdy, kotví-li náboženství v pojmu osobního Boha. Jelikož však moderní člověk nechce uznati mravní své závislosti na Bohu, považuje ji za něco nízkého, člověka nedůstojného, popírá důsledně též ideu osobního Boha.

Účelem spisu — jak autor uvádí v předmluvě — je ukázati, že rozum lidský s logickou nutností vede k poznání osobního Boha a že pravou hodnotu má pro člověka pouze to náboženství, v jehož základu je osobní Bůh.

Důkaz své these probírá autor, předeslav obsažný historický přehled protináboženských filosofii zdůvodněných soustav, přísně logicky, dokazuje nejdříve obecnou reálnost zákonů logických a vysvětluje zároveň, jak systémy materialismu a ideál. pantheismu negací osobního Boha a jeho poznatelnosti popírají lidský rozum. Křesť. theismus není pouze logickou výslednicí rozumu, nýbrž je též základem pozemského blaha a vede lidstvo k nejvyššímu štěstí, k účastenství na životě Božím, nejen v životě budoucím, nýbrž milostí posvěcující do jisté míry již zde na zemi. Filosofie nemůže nahraditi náboženství, tím méně liché předpoklady t. zv. filosofie. Prává filosofie je a zůstane v harmonickém souzvuku pouze „ancilla theologiae“.

Nutná znalost základní této otázky a zvláště přístupné, jasné a metodické její řešení knihu vřele doporučuji.

Kr.

CYRIL JEŽ T. J.:

OSOBNÍ BŮH NÁBOŽENSTVÍ.

Nákl. České Ligy Akademické v Praze 1923. Cena 15 Kč, pro studenty 13. Kč. Str. 157.

EMANUEL ŽÁK:

LEGENDY.

(2 svazky: Vánoční a Velikonoční.)
Stran 56 + 68 velkého formátu. Nakladatelství V. Kotrby, Praha 1923.
U nynějších kritických lidí jeví se často proti legendám jakýsi odpor. A

nedivíme se tomu, vzpomene-li jen některých legend, v nichž nejsvětější osoby sloužily jen za osnovu neukázněné často fantasie, ano i pověřivosti. Legendy tohoto druhu jsou snad zábavné — ale jen zábavné, a to přece není účel, důstojný svatých osob! Věřící, zvláště vzdělaný člověk odmítá potom legendy zásadně, neboť ztrácí proň ten smysl, jež v nich hledá, totiž duchovní povznesení. — Zcela jinak vyhovuje však pravým představám o legendě nejnovější dílo Žákovo, sbírka legend vánočních a velikonočních. Zde opět nabývá „legenda“ svého starého významu: krásné čtení duchovní, čtení, v němž není hlavním činitelem a půvabem pouhá, třebaš jistým směrem orientovaná fantasie, nýbrž krásně vyjádřená zbožnost, láska. Odtud také účel, jež tanul asi na mysli autorovi, když věnoval Legendám své chvíle odpočinku: Sdělití především s druhými vroucí meditace biblických textů a zároveň živé představy a kombinace nejsvětějších dějů Vykoupení. Chvillemi ovšem pudí ho zbožná obrazotvornost povylétnout také do říše snů, provázet osoby a děje dále, než vede evangelium. Než i tu cítíte, důstojný van ducha Písma a vědčíte fantasii básnickově, jak věrně a a oddaně snaží se pokračovati ve sporých, drahých zprávách evangelia; nad to neopomijí básník připojit k podobným snům nevtrhaně i jich symbolický význam pro život. A oba tyto proudy představivosti duchovní, i reálné, která živě zobrazuje zprávy Písma, i fantastické, která sama tvoří (zde většinou na základě pramenů, jak autor v předmluvě poznamenává) oživují celou

knihu; místy se rozdělují, místy splývají, ale vždy směřují k jedinému cíli: přiblížit člověka Písmu. A toho je dnes tak svrchovaně zapotřebí, kdy lidé, denním životem a moderní četbou ohlušení, nedovedou vnímat a uvážit svatě prostá slova evangelia; čtou-li je vůbec nebo slyší-li je v neděli, zůstávají jim zamčena, protože zamčeno jejich srdce. Náš autor dovedl však, myslím, najít klíček od obou, jímž otvírá všem, vzdělancům a lidu a všem stejně mile a poutavě. Daří se mu to jednak vlastním pochopením Písma a obrazivostí, jednak a to je, co činí knihu tak milou a užitečnou, láskyplným, prostým a lahodným podáním. Při tom dýše celé vypravování milou vůní poesie, takže upomíná, stejně tak jako látkou, na Zeyerovu Zahradu Mariánskou. Avšak třebaš nedosahují Legendy takové ceny umělecké, mohou působiti v duších mnohem hlouběji, právě tímto srdečným, milým slohem: takovéto podání mnohem snáze a vroucněji pronikne nitro než povznesený pathos Zeyerův. — Obsahu vhodně odpovídá i vnější úprava — jednoduchá, ale velmi vkusná. Obálka chce obrázkem a kurentným nápisem upomenouti na starobylost legendárního vyprávění — moderní, velké a okrouhlé typy zdají se i zevně vyjadřovati nové, sympatické podání legendy, jak odpovídá potřebě doby. I po této stránce tedy (nehledíme-li k několika tisk. chybám a vyjadřování počtu číslovkami) jsou Žákovy Legendy knihou vzornou a cennou. Dejte jí působiti na sebe i na jiné!

K. Válka.

Z P R Á V Y.

Z DJAKOVA.

Braćo i drugovi!

Već Vam se dugo ne javismo u „Museum“. To hoćemo sada da učinimo šaljući Vam kratak izvještaj o našem ovogodišnjem radu kroz zimski semestar u „Zboru“.

Ima nas u Zboru 21. Od toga nas ima raznih narodnosti: Hrvata, Rusina, Nijemaca i Mađžara. Radi toga rad i ne može onako da teče, kako bi trebalo, jer ima dosta članova, koji ne znaju hrvatskog jezika. Imali smo dosada 9 sastanaka, na kojima su čitane slijedeće radnje:

Nešto o kat. pokretu u nas. (Ivičić).
Krive nauke o naravnoj spoznaji Boga. (Ivičić).
Kat. pokret — njegova organizacija i svrha. (Pelz).
Crkva prema znanosti u srednjem vijeku. (Radošević).
Apokalipsa i njeno historijsko značenje. (Poos).
Filozofia ili religija? (Ivičić).
Svećenik i kat. pokret. (Kukuta).
Kant i sv. Toma. (Ivičić)

te ciklus predavanja o „Framasunima“, koja nam drži g. A. Matasovič, bankovni direktor i književnik.

To je u glavnom naš rad prema vani. Inače u samom „Zboru“ vlada među članovima živahan interes za rad u „Zboru“.

Završujući ovaj kratki dopis pozdravljamo svu našu sjevernu i češku i slovačku braću.

Zdař Bůh!

Djakovo, 16./III. 1923.

Za „Zbor duhovne mladeži“:

Ivan Kukula, tajnik.

Adam Ivičić, predsjednik.

KNÍHY A ČASOPISY REDAKCI ZASLANÉ.

Dr. J. KLUG, OTÁZKY ŽIVOTNÍ v českém překladě vydal Dr. Ferd. Jernovský, O. S. Aug. Kniha vyšla v krásné úpravě nakladem CYRILLO-METHODEJSKÉHO KNIHKUPECTVÍ GUSTAVA FRANČLA V PRAZE v roce str. 256, cena 6-16 Kč. — Z obsahu: Víra a nevěra — Poznání pravdy — Je Bůh — Bůh ve vědomí lidstva — Původ svědomí atd.

Dr. J. KLUG, BOŽÍ SLOVO A BOŽÍ SYN, český překlad Dr. Ferd. Jernovského, vydalo CYRILLO-METHODEJSKÉ KNIHKUPECTVÍ GUSTAVA FRANČLA V PRAZE-I, MELANTRICHOVA UL. 535, Str. 320, cena 7 Kč. — Z obsahu: Starý zákon a námluvy přírodních věd — Historická čina našich zpravodajů — Kdo Ježíš byl — Co Ježíš, chtěl atd. — Doporučujeme obě knihy o vhodně přiručky pro apologety.

EM ZÁK REČÍ KONFERENCE. — V Praze 1923. Nakladatelství KOTRBOVO. Sešit 1. (cena 2 Kč), obsahující 4 projektovaných čtyř promluv milie týkajících se: 1. Ukol náboženství v životě jednotlivce a v životě národu. Poznatečnost a nepochopitelnost Boží a 3. Jsoucnost a nesmrtnost duše větší části).

Z uvedených temat je patrné, že prof. Zák se svou apologetickou publikací chází vstříc potřebě doby nevěrou úplně prossklé.

VACLAV OLIVA, O KANONISACI BLAGOSLAVENÉHO JANA NEPOJCKÉHO, Str. 104, Cena 5 Kč. (Husitství ve světle pravdy, Roč. XVI, číslo 4. Vydává TISKOVÁ LIGA V PRAZE-II 570).

FRANCIS JAMMES, KNIHA O SV. JOSEFO, Povídky. Přeložil Dr. Josef Jan. Upravil V. K. Brunner. Vydalo jako 32. knihu DRUŽSTVO PRÁTEL RODIA V PRAZE-I, ul. Karolíny Šveřec 43. Cena Kč 10. — lepší vydání Kč 16-40.

Slohení jemným, delikátním psan jest tento druh povídek o patrnou chudobu opustěných. Námety jsou vzaty ze života, sv. Josef žije životem našim. Autoř zveřejňuje krásu bolesti a učení církevní o obcování svatých. Kniha zasluhuje, aby byla nejhojněji čtena.

ERICH PRZYWABA, ECHARISTIE A PRÁCE, Přeložil K. C. Křídlen, vydalo jako 4. číslo „Lektorostu“ DRUŽSTVO PRÁTEL STUDIA V PRAZE-I, ul. Karolíny Šveřec 43. Cena 4-20 Kč. — Kdo chce poznati, jak velký význam má v přijímání pro život jak jedince, tak i celé společnosti, nalezne v této knize s dostatek poučení. Zvláště uvidí ji inteligentní katolíci, jenž buď ohledem přamětem meditací a vzpruhou k požehnané práci pro šíření Království božského na zemi.

Kdo chce uctiti Královnu Máje důstojným způsobem, zasvěti se jí dle vzorů blahosl. GRIGNONA Z MONTEORTU. Návod v krásné knize „O PRÁCE POBOJOSTI K PANNĚ MARII“ Cena Kč 15. — lepší vydání Kč 20. — Vydá DRUŽSTVO PRÁTEL STUDIA V PRAZE-I, ul. Karolíny Šveřec 43. Na skla i všech knihkupectví.

Skvěle-lič slavný italský spisovatel GIOVANNI PAPINI ŽIVOT KRISTIA DRUŽSTVO PRÁTEL STUDIA V PRAZE-I, ul. Karolíny Šveřec 43. vyjde 15. května subskribci za Kč 26. — (Svazek asi o 500 stránkách) Spiatu mluví o Bohu Kč 15. — abyték při vydání knihy.

PODIL DEDICTVÍ SVATOJANSKÉHO NA ROK 1923 právě vyšel. Jest objemná 288 stran dlouhá kniha. Nedělní a sváteční články od oblíbeného milánského spisovatele K. Balika. Na každou neděli a svátek podává tu krátké, ale obsažné a zajímavé psané články. Práhaný jsou tu vesměs i důležitější nábožensko-mravní otázky se zřetelom k naší době a k našim poměrům. Výborná tato kniha měla by být v lidu našem rozšířena ve státních a v jiných příspěly by zájstě značně k povznesení a nřivení náboženského vědomí. Je podil mohou si členové vyznamenouti v knihkupectví na jejich oblíbený a vyznamenaný při čemž povinní jsou zaplatit 2 Kč ve prospěch Dedicvů a v knihkupectví za vydání knihy. Za tento nepatrný poplatek obdrží zmiňovaná kniha křestní křesťanská cena jest 15 Kč. Mimo to mají členové právo na mnohé jiné knižní Dedicvům vydané za cenu sníženou.

ČASOPIS ČS. BOHOSLOVců

MUSEUM

o hvězdě Sumavy přes štítý Jater
»za vlasti věru - za vlasti ctímt«
rozlet se volani ve svatý boj!

R. 54.

Č. 5.

1923.

MUSEUM

ČASOPIS KATOL. BOHOSLOVCŮ ČESKOSL.

Vychází v Brně (Alumnát) pětkrát v roce.

Ročník LIV. *

Číslo 5.

Redaktor: JOSEF JANČÍK. — Administrátoři: MARTIN PAPEŽ
a REMIGIUS SOUKOP.

Předplatné na 54. ročník: 10 Kč pro bohoslovce a studenty,
15 Kč pro ostatní odběratele.

Povoleno biskupskou konsistoří dne 28. listopadu 1907.

Redakce i administrace v Brně, Alumnát.

OBSAH ČÍS. 5.

I. Bol: U lesklých oken Tvých.* — *R. Suchý:* Země vzpoury — královstvím Božím? — *J. Jančík:* Mučednictví podle nauky sv. Tomáše Aqu. — *R. Suchý:* Píseň o nové vlasti.* — *J. Procházka:* Pohnutí ke studiu a rozjímání bible dle sv. Jeronýma. — *Karel Jerábek:* S lidem a pro lid. — *Pohledy do života.* — *Zprávy.*

Rukopisy, dopisy a knihy pro redakci budtež zasilány na adresu
REDAKCE „MUSEA“ V BRNĚ, ALUMNÁT.

1 číslo 55. ročníku vyjde koncem října 1923

Redakční uzávěrka jest 15. října 1923.

Dary (přepłatky) na „Museum“: Vdpp.: dr. Fr. Cinek, Fr. Géduš, Em. Koubek, Jos. Ocetek, Štěpán Rajda OSN.

Upřímně „Zplat Bůh!“ zároveň všem, kdož na naše „Museum“ i sebe nepatrnějším příspěvkem pamatovali. Prosíme, aby ostatní vdpp. odběratele, kteří dosud předplatného nevyrovnali, učinili tak brzy, abychom mohli na konci ročníku provést vyúčtování s tiskárnou.

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ

K poučení o sv. Janu Nepomuckém vřele doporučujeme tyto časové a poučné brožury: „O kanonizaci blahoslaveného Jana Nepomuckého“ Napsal Václav Oliva. Cena Kč 5.— — „O blahorečení sv. Jana Nepomuckého.“ Napsal Václav Oliva. Cena Kč 1.20. — „O beatifikaci a kanonizaci vůbec — a Před beatifikací sv. Jana Nepomuckého.“ Napsal Václav Oliva. Cena Kč 1.20. — „Kanonizace bulla sv. Jana Nepomuckého.“ Napsal V. Oliva. Cena Kč 1.20. — „Sv. Jan z Pomuku a mistr Jan Hus.“ Napsal Jan Bretšnajdr. Cena Kč 1.20. — „O sv. Janu Nepomuckém.“ Napsal P. Jos. Fabian. Cena 40 hal. — „Svatojánské hvězdy.“ Devítidenní pobožnost k uctění sv. Jana Nepom. upravil Ant. Pláček. Cena Kč 1.—. Objednávky vyřizuje administrace Tiskové Ligy v Praze II, Žitná ulice č. 26 nov. — Em. Žak: „Reči o Nejsv. Srdci Páně.“ V. Kotrba v Praze II. 198, cena Kč 2.50. — ČASOVÉ ÚVAHY: Jos. Hronek: „Dnešní směr socialismu.“ — Jiří Šahula: „Církevní úkoly staročeských škol nekatolických.“

Nakladem „Růže Sušilovy“ — Tiskne „Typos“, Brno.

J. BOL:

U LESKLÝCH OKEN TVÝCH . . .

U lesklých oken Tvých, ó Pane všehomíra,
si sednu v slzách sám a zazpívám své smutky
k Tvým zahradám, kde kvete živá víra,
kde zítřek duše mé se určí dneška skutky . . .
Kol bezdna hloubka zadumaných nocí,
jež zvolna svorně v tiché dálky plynou,
chladíce ohně, mámí tajnou mocí
a pěji bolně nesplacenou vinou. —

V nesmírných dálavách se hvězdy usmívají —;
jdou volně cestami před okem Tvojí síly,
sní sladkost písněmi, jež k slávě Pána hrají
a věčně Tvoje jsou, jak budou zas a byly.
Smršť jisker v mžiku vesmírem Ti svítí,
déšť létavic Ti plá a klidu hledá,
když slunci po západech sázíš kvítí,
kde pod nohou Ti kráčí luna bledá . . .

U lesklých oken Tvých, ó Pane všehomíra,
sám stojím zaduman a zpívám prosby svoje —;
neb v nitru zatrpklém mi kytká růží zmrá,
z níž tvorů Tvém' se řinou svaté síly zdroje,
když teskná duše chvíli marně čeká . . .
Ne, víra má a láska nezahynou,
a srdce v touze zbytečně se léká:
Ty, Bože, slyšíš, když v dál noci plynou...

R. SUCHÝ:

ZEMĚ VZPOURY — KRÁLOVSTVÍM BOŽÍM

Národe můj, žízním touhou
ve dne i v noci, abys opět stal se
lidem Božím.

Země vzpoury, země revoluce proti Bohu! A tou jest ta krásná
země, země česká, domov můj!

Bůh vládne v srdcích lidských vírou, nadějí a láskou. Proto ne-
věra a blud jest největší revolucí proti Bohu. Praví-li kdo: nevěřím
v Boha, pozvedá zpupně pěst proti nebi a vzdorně revoltuje: svrhám
vládu Tvou, Bože! Kristus — bohočlověk vládne královstvím svým
na zemi, církví katolickou: „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi po-
hrdá, mnou pohrdá.“ Ale český člověk plije na tu církev a rád by ji

vykázal za hranice státu. Avšak s ní vypovídá za hranice státu samého Krista, vzdoruje a plivá po Králi, vlastním Spasiteli. Významu: pohanští cizinci (Thakúr) podivují se, že procházející světem, nenalezli země tak bezbožné jako jest vlast naše. A v žádné zemi není takové procento nevěrců a odpadlíků jako u nás. Kde kdo volá po duchovním obrodě národa, tvoří se obrodné svazy, cizina jako do země pohanů a publikánů posílá své misse, ale mravní citění zůstává tak tupé, že i bůžek nacionalismu musí ustoupiti bohu náboženské nenávisti (chování se pokr. studentstva za návštěvy Fochovy). Anděl hněvu Božího jakoby stál nad zemí tou a ukazoval na pečť slova Krále národů: „Jestliže kdo neuposlechne církve, budiž tobě jako pohan a publikán.“ Dnes zajisté naplnilo se slovo to, neboť my jsme národem nevěry a mravní mdloby, jsme národem pohanů a publikánů, jsme duchovní vzpoury. Hle, země prosáklá nevědou a napojená žlučí proti vlastní Matce, své dobroditelce církvi katolické, země zamračená vzdorem proti Otci—Bohu svému! Z duchovní pýchy a zatvrzelé zpupnosti pozvedá novou Golgotu. Propouštějíc lotry staví na ní znovu kříž svému Spasiteli. Staví jej mravním ubíjením dítek ve škole, staví jej rušením posvátnosti manželství, staví jej v zneuctění chrámů, křížů, soch — — —, propouští lotry vraždící duše na ulicích a v hospodách, na řečništi, na katedrách, lotry otravující kde jakou duševní stravu v literatuře, vědě a umění, časopisech a novinách, lotry, kteří přepadají s vědomím, blahovůlí i pod ochranou Herodesů.

Takový rysoval se obraz vlasti, když na světovém bojišti provedla Prozřetelnost své Ufarsin. Ale jest možné být synem národa a necítit těch strašných rysů ve svém srdci? Jest možno neděsit se tajemné ruky, jež ryje hrozebné Mene-Tekel do osud vlasti? Než nemylte se, to nebyla a není bolest jen snad proto, že národ bude vymazán z mapy Evropy, jak stalo se již jiným, kteří osud svůj zpečetili odvratem od Boha. Ale byla to bolest nad hrozícím vymazáním národa z knihy života, jež zalkala nad neštěstím lidu milovaného: „Národe můj, žíznilm tohou ve dne i v noci, abys opět stal se lidem Božím!“ Slyšeli jste výkřik matky, již v rozbourěných vlnách topí se dítě?! A kněz jest matkou (vždyť církev jest Matkou), a lid jsou dítky jeho. Jaká by to byla láska kněze k bližnímu z lásky k Bohu se prýšticí, kdyby se nechvěl o věčné štěstí lidu svěřeného, v nejvyšším nebezpečí nad propastí se zmítajícího? Víte již jaké to bylo volání letící od hvozdu Šumavy přes štít Tater za vlasti víru a za vlasti ctnost? Rozbourěný oceán probudil lásky nesl svou ozvěnu ke kněžským srdcím, volaje po záchraně duše národa. Bude zachráněna a jak bude zachráněna? Jest možno, aby země vzpoury stala se královstvím Božím?

„Dokud žijí v národě veliké myšlenky, můžeme vždy počítati s jeho budoucností. Jako v krisích časů tak i v krisích národů jsou velké myšlenky záchranou. Jest nutno, abychom se ve svém snažení co nejdále odvážili. Z velkých, opravdových tužeb přijde nám spasení; milujeť Bůh duše veliké. V okamžiku, kdy národ přijal veliké myšlenky a cíl svůj plně pochopil, jest životní síla národa, jeho energie a vzrůst zajištěn na staletí. Církev dává nejvyšší myšlenky

a pevné přesvědčení duchu, hloubku srdci, velké mety vůli a též i sílu k jich dosažení, a vychovává tak člověka k osobní velikosti a k velikému konání. V církvi, na její skále, získává člověk skálopevné přesvědčení, živoucí nadšení, a kdo toto má, ten může blahodárně zasáhnouti a podepřít kolísající doby a kolísající lidi. Jak působí přesvědčení, vidíme na apoštolech, kteří nepovažovali za velký úkol obrátit celý svět.“ — Předsedal jsem slova kněze Fr. X. Keryera, aby se lépe porozumělo myšlenkovému hnutí a vytýčení cíle kněžského dorostu v době poválečné při zrodu nových věků. Naše myšlenka a cíl — a nebojíme se říci, že veliká myšlenka a cíl — uzrála z velké myšlenky kněží-národních buditelů pod tlakem současné těžké atmosféry nábožensko-mravní. Myšlenkou kněží-buditelů, v hesle Sušilově „církev a vlast“ charakterizovanou, po celá desetiletí živilo se národní uvědomění, a nikdo poctivý neupře, že myšlenka ta stala se národní záchranou, bez níž nelze si mysliti ani naše osamostatnění. Jest přirozeno, že v době národního nebezpečí láska k vlasti upřena byla k živelným potřebám národně-kulturním, kdežto život náboženský vyvíjel se klidněji bez mimořádných nebezpečí. Verše Sušilovy vidíme pak v záhlaví všech ročníků Musea, důkaz to, že i další kněžská generace žila z velké myšlenky Sušilovy. Zcela jinak však se vytvářely poměry národní a náboženské naším osvobozením. Těžisko v hesle Sušilově přesunulo se z „vlasti“ na „církev“, neboť osvobozený národ jakoby teď neznal nic důležitějšího než sčítování s církví, s Římem. Jakoby nechápal, že sčítovat s Římem znamená vyúčtovat s nábožensko-mravním životem, vyúčtovat s Bohem, vyúčtovat s tím, jenž osvobozuje národy a jemuž by měl být i náš národ na prvním místě vděčen. Celá ta tíha tragédie české duše vyvolává ozvěnu tklivé písně o muži s kamenným srdcem (Hle, muž zde leží v rakvi tmělé). Muž, jenž vlast svou nade vše miloval, nevyronil slzi ani při nejtěžších ranách osudu. Když jej stihla ztráta dítěte, drahé choti, požár, který shltl celý statek, zrada nejlepších přátel — pro to všechno jakoby měl srdce kamenné. Ale

když užírl národ v mdlobě
an na se, vlast svou metá kal,
a v duševní že dlí porobě,
tu ponejprve zaplakal.

Srdce kněžské dovede a musí být odříkávé ke všem pozemským statkům, jakoby bylo mnohdy kamenné a přece táž láska k vlasti v něm hárá a srdce se rozbolí a zapláče nad mdlobou a duševní porobou národa. Ale z bolesti a utrpení rodí se velké myšlenky a snahy. Čím větší utrpení, tím odvážnější myšlenky a cíle jako nejskvostnější krystaly zrají pod velikým útlakem hor. Nuže, z lásky k vlasti a útlaaku vzniklo obrodné myšlenkové hnutí a zánícení kněžského dorostu, z hesla Sušilova vykristalovala velká myšlenka a cíl: zachránit duši národa, osvobodit z duševní poroby, budit ze mdlob obnovou víry a ctnosti, státí se

n á b o ž e n s k ý m i b u d i t e l i

a tak proměnit zemi duchovní vzpoury v království Boží na zemi.

Veliká myšlenka, vznešený cíl! Bude realizována a jak bude realizována? Otázka nyní zajisté nejdůležitější.

Již sama skutečnost, že člověk chová v sobě myšlenku na cíl, uvádí v činnost síly, které přispívají k jeho dosažení. Jest zákon, že myšlenka snaží se proměnit v čin. Ne nadarmo se praví, že nač člověk myslí, takým jest. Proto již uvědomění si cíle, jeho jasné, určité a pevné pojetí jest důležitým krokem k jeho realizaci. Má to svůj oprávněný psychologický podklad, že idea staví se na oči vztýčením praporu, že i časopisy a knihy předepisují svá vůdčí hesla. Když Mojžíš oznámil lidu vůli Boží, vždy znovu přikazoval: „Tato slova necht' zůstanou v srdci tvém, vypravuj je a rozjímej o nich ve svém příbytku i chodě cestou, léhaje i vstávaje. Uvaž si je jako znamení na svou ruku a nechať jsou a pohybují se ti mezi očima. A napiš je na práh a na dvěře domu svého.“ Nic více netřeba si přát, než aby každý z nás cíl obnovy podobně si zpřítomňoval. Zdaž nevlaje náš prapor s heslem, a nezní volání od hvozdů Šumavy přes štíty Tater? Třeba jen vzhlížeti k heslu praporu, vzítí je za své a říci si určitě a definitivně: „To chci!“

Sledujme dále směrnicí realisace! UVědomění si cíle vyvolává další požadavek: jediný cíl — zákon zdaru. Úspěch spočívá v koncentraci na jediný cíl! Jest to pravda tak zřejmá a přece zřídka využitá. Carnegie, jeden z největších předválečných anglických milionářů, byl zcela chudým hochem. Posluhoval, byl poslíčkem, ale měl jedinou touhu, jediný ideál, státi se bohatcem. Když si mohl z nastřádaných odměn koupiti hodinky, byl to — jak sám vypravuje — slavný den v jeho životě. Měl jediný cíl, k němu upřel veškeré úsilí a stal se velikým bohatcem. Generálissimus Foch, který již v letech sedmdesátých zúčastnil se války německo-francouzské, těžce nesl pohanění Francie a rozhodl se, že věnuje potupené vlasti všechny své služby. A stal se osvoboditelem nejen Francie, ale i jiných národů. Mnoho cílů tříští energii, koncentrací na jeden cíl sbíráme rozptýlené síly v jednu výslednici, jež může vyvolati účinek jako paprsky soustředěné v ohnisku. Co neprospívá cíli, jest hříčka a zahálka. Úlohou Kristovou bylo vykoupení lidstva; a pro tu zapomínal na vše ostatní. Jako pacholík prodlévá v chrámě jakoby zapomněl i na matku, u studnice Jakobovy rozmlouvaje se Samaritánkou zapomněl i na pokrm.

S koncentrací na jeden cíl jest spjat postulát nejnalehavější — pevná vůle. Chtějí! jest imperativ naprosto nesmlouvající! Vypráhněte koně z povozu, zbavte lokomotivu parní síly, zaražte vodní proud, vypněte elektrický pohon a máte obraz činnosti či lépe nečinnosti bez vůle. Mnohem častěji se ocitáme v situaci, kdy víme, co bychom měli činiti či nečiniti, ale vůle jest slabá, nežli v opaku, kdy člověk má silnou vůli, ale neví, co činiti. To všichni známe z vlastní zkušenosti, a znalci duchovního života na pěstění vůle kladli vždy zvýšený důraz. Slavný kazatel a obnovitel duch. života ve Španělsku Ludvík Granadský v předmluvě znamenitého asketického díla „Vůdce hříšníků“ uvádí dvojí požadavek, aby kdo vytknutého cíle došel. První jest, aby si toho skutečně žádal, druhý pak aby dobře věděl, jak by ho dosáhl. Druhý požadavek

považuje za velmi prospěšný, první však za nevyhnutelně potřebný. Jinak by se podobal člověku, který sice lampu rozžal, ale oleje nenalil. A tomuto požadavku, podnícení vůle, věnuje celou knihu klasického díla, které vysoko cenili papežové a veleduchové jako sv. Fr. Saleský, Karel Boromejský, a kterou on sám považuje ze svých prací za nejvýznamnější. (Rehoř XIII. nazývá Ludvíka z Granady knížetem spisovatelů svého věku a Fr. Saleský radí duchovním, aby spisy L. Granadského skoro jako druhý breviář chovali. Úmyslně se zde šířeji dotýkám L. Granadského, protože — tuším — jest ke škodě téměř neznám.) Když se kdosi tázal sv. Tomáše Aquinského, kterak by nejjistěji došel spasení, odpověděl světec: „Chceš-li!“ Kristus praví: „Blahoslavení, kteří žijí a lační po spravedlnosti, neboť nasyceni budou.“ „Značný podíl na vítězství má touha po něm; neboť touha rozmnožuje sílu, mírní námalu, seslabuje nepřítel, zjednává u Boha lásku a milost (Sv. Vavřinec J.). Totéž krátce a případně vyjadřuje naše zlidovělé rčení: „Pevné vůli, tužbě ušlechtilé rádo nebe dává dojít cíle.“

O významu silné vůle nemůže býti dvojího mínění, v tom bude souhlasit každý, že zocelená vůle tvoří divy; ale kde jest klíč a zdroj k plnému a při tom nejryzejšímu jejímu rozvinutí?

Jest klíč k tajemnému zdroji, a kdo by klíč ten, pohozený a zapomenutý, s důvěrou zvedl a očistil, kdo by ho náležitě použil, našel by skrytý pramen zázračných účinků. A kdo by z pramene toho se napil, byl by jako znovuzrozený. Užasl by, jaké síly by v něm vybavil. Jeho rozum, jeho city a záliby, jeho obraznost jakoby kouzlem byly proměněny. Nic nepohne nevnitřnějším ústrojím duše tak jako opojný pramen ten. Sám Duch Boží nápojem tím rozvinul by vlohy lidského ducha, tak jako pod jarním dechem a polibkem slunce rozvíjejí a rozkládají se stromy a mízou kmene bují ratolesti révy. Duch lidský pocítil by sílu, že by hory přenášeti a horlení pekla vzdorovati mohl. Obdržel by milost, že by nevěře, bludaře a hříšníky na svých bedrách a ve svém náručí nosil do církve katolické. Neboť vůle jeho stala by se vůlí Boží a u Boha není nic nemožného. A obnovila by se tvářnost země, i naší české země!

„Caritas Christi urget nos!“ Láska k Bohu, toť ten kouzelný nápoj proměňující nevnitřnější síly duše, podněcující vůli k nejvyššímu možnému rozpjetí.

Připomeňme si jen psychologické účinky lásky vůbec. Bezprostřední, charakteristický účinek lásky jest, že činí, co se líbí milovanému, chce se zalíbit, že vůle milovaného stává se vůlí její. Účinek ten každý sám na sobě prožíval a prožívá. Láska k rodičům, k přátelům, představeným samoděk pudí vyhovět jejich vůli, působiti jim radost, zalíbiti se. Co jen neučiní zamilovaná dívka k vůli milenci! Stojí se, mluví a počíná si vůbec tak, aby se jen zalíbila. Vůle milujícího jakoby byla zpoutána a milující úplně podléhá vůli a vlivům milovaného. Lidé rozumějící plně tomuto zákonu, dovedou ho v jeho vystupňování využití k věcem velkým, ovšem naopak i zneužití. Růžová pouta jsou sice jemná a něžná, ale často mocnější a jistější pouta ocelových! Heroické oběti a sebezapření jsou květy

jen lásce vlastní. Láska však má též nejbystřejší zrak pro potřeby milovaného. Jest známo, že matka ve spánku uslyší i jemný pláč svého dítěte, zatím co smysly jiného za těchže okolností nereagují. Láska též prohlubuje poznání, neboť co člověk miluje, tím se stále obírá, stále na to myslí, pohružuje se úplně do předmětu milovaného zapomínaje na vše ostatní. Zájem a pozornost jsou vytouženou pomůckou paedagogů a učitelů, bez nichž učitelský úřad jest smutným a otrockým řemeslem. Právě proto jest láska nejlepším prostředkem a vzpruhou zmíněné koncentrace na jediný cíl. -- Nelze zde vypočítávati všech psychologických účinků — jde mi pouze o to, aby následující perspektiva nábožensko-mravní obrody láskou k Bohu z podkladu lépe vynikla.

Láska k Bohu jest ctností theologickou a předpokládá víru a naději. Proto třeba onen zapomínaný pohozený klíč k tajemnému zdroji — lásce nejprve u sebe (kněze, náboženského buditele) pozvednout, očistit, aby víra v nejpřesvědčivější slova smyslu byla obecná, pevná, živá a stálá, aby byla tak pevným a jistým základem, že by i hory dovedla přenášet, že by nevěře a bludaře nositi mohla na bedrách svých do Církve. „Fides ex auditu“, ale každý kazatel Slova vám musí potvrditi zásadu: „Jen kdo sám jest pevně přesvědčen, dovede jiné přesvědčiti.“ Proto učme se opravdověji s apoštoly prositi: „Pane, přidej nám víry!“ Tma zapuzuje se světlem, zima teplem, nevědomost, blud a klam pravdou — nevěra vírou. Zvažte českou nevěru, blud, klam a nevědomost a poznáte, kolik třeba z druhé strany na vyvážení víry!

Činorodou stává se však víra, je-li oživena láskou. Teprve zde jsme u kulminačního bodu uschopnění k obrodné činnosti. Láska k Bohu sleduje věrně vytknuté psychologické účinky lásky vůbec. I ona má svůj charakteristický účín: vyvolává snahu, vůli činiti, co se líbí Bohu, chce se zalíbiti Bohu. Je-li živelná, dokonale, tím více oddává se službě Boží, tím větší jest ochota plniti vůli Boží. Kristus stává se jí Miláčkem, netouží po ničem, než aby se Jemu líbila, vůle Jeho stává se vůlí její. Vlastní vůle dobrovolně přijímá různá pouta, Kristus ji opáše a ona jde tam, kam by dříve nechťela — stává se povolným nástrojem vůle Boží. Postřeh její se zbystří pro vůli a příkazy i pro pouhé rady a přání jako láska milující nevěsty pro vůli Miláčka, a s jedinou touhou zalíbiti se mu, hoří a rdí se otázkou: „Pane, co chceš, abych činila? A jest jí jasnou a srozumitelnou odpověď: „Chceš-li zůstatí v lásce mé, zachovávej moje přikázání, jako já jsem zachoval přikázání Otce a zůstal jsem v lásce Jeho. A toto jest přikázání mé: milovati budeš bližního svého pro mne jako sebe samu. A větší lásky nemá nikdo nad tu, jež dává život za bližní své.“ — Láska k Bohu nutně vede k lásce k bližnímu. Jakou větší službu mohu však prokázat bližnímu nežli mu dopomáhat k největšímu životnímu štěstí — k blaženosti věčné? Toť naše povolání ke kněžství, toť úkol Bohem svěřený, toť naše činnost buditelská. „Láska Kristova pudí nás!“ „Tato láska jest životní princip veškeré činnosti pastýřské.“ Bez tohoto zápalu jsme nevhodným nástrojem při pokračování v díle vykupitelském. Když Kristus odevzdával Petrovi úřad pastýřský, tážal se jen po

lásce, a to třikráté žádaje ji v dokonalém stupni (Schüch, Pastor. th.). „Horlivost jest dílem lásky. Kdo nehorlí, ten nemiluje“ (Sv. Aug.). Kdo Boha miluje a bližního pro Boha, vynakládá všecko, by bloudící na pravou cestu přivedl, vždyť též láska k Bohu to jest, která pudí i anděly pečovatí o spásu lidí.

Centrem díla vykupitelského jest obět Kristova na kříži. Kdo by se odvážil bez sebezapření, sebeobětování požehnaně pokračovat v díle vykupitelském? „Accipe vestem, per quam charitas intelligitur.“ S těmi slovy přijímá novosvěcenec kasuli od biskupa a dle předpisu církve měla být vždy dosti veliká a široká, aby vše na knězi zahalovala. A na této kasuli jest veliký kříž! Nádherné rudé květy sebezapření a heroické oběti rozkvétají v paprscích a žáru lásky.

Láska tedy jest to, která pudí nelekaíc se obětí k záchraně duší. Nyní již má pevný cíl, mocnou, koncentrovanou vůli, a protože vyrostla z víry, má i neochvějné přesvědčení. K zásadě první: kdo sám jest přesvědčen, dovede jiné přesvědčit, přistupuje druhá: kdo sám jest pohnut, dovede jiné pohnout. A tyto dvě uskutečněné zásady proměňují kněžskou duši v duši apoštolskou, tvoří podstatu apoštolského ducha. Uskutečněny jsou Duchem svatým za vlastního spolupůsobení v duších přístupných a povolanych. Podobně jako působil Duch sv. v apoštolech, rozum jejich osvitiv a v srdci plamen lásky roznítiv a tak z bojácných Galilejců, ze zásadního odpůrce Pavla učiniv nepřekonatelné hrdiny víry, kteří pro Krista a spásu lidí žádných prací ani smrti se nelekali. Tak v církvi, na její skále, získává člověk skálopevné přesvědčení, živoucí nadšení, a kdo toto má, ten může blahodárně zasáhnouti a podepříti kolísající doby a kolísající lidi.

Třeba pak již užití jen vhodných vnějších prostředků — svědomí vírou a láskou zušlechtěné a k opatrnosti zbystřené nezmýlí se tak snadno ve volbě — a do všech vložiti onoho ducha apoštolského. Bez tohoto ducha, čiň co čiň, bude tvá práce na poli náboženském a speciálně katolickém, kde principem veškerého života jest Duch svatý, více méně řemeslem a někdy až odporným a otrockým řemeslem. Potvrzuje to sám Božský mistr, v jehož službě pracujeme: „Beze mně nemůžete činiti nic. Zůstanete-li ve mně (vírou, nadějí a láskou), budete přinášeti užitku mnoho. A v tom oslaven jest Otec můj, abyste přinášeli mnoho užitku.“

Tajemství veškerého úspěchu přýští z jednoty s Kristem: „Kdo ke mně přijde, proudy vody živé poplynou z útrob jeho.“

Jsi kazatelem?

Čím více se otevřeš Duchu Božímu, tím více budeš mluvit jako moc máje. Bez tohoto posvěcení dosáhneš snad přirozenými schopnostmi jakéhosi theatrálního vnějšího úspěchu, ale onoho pronikavého, působivého slova, o němž mluví apoštol, které duše obrací, je oživuje a Bohu navrací, toho slova nikdy nedosáhneš. Tvůj způsob vyjadřování, tvůj styl a přednes jest oplodněn vnitřním smýšlením. Mluvíš-li tak, jak mluví člověk proniknutý Duchem Božím, ale sám Ducha toho nemáš, jsi vlastně lhářem, a není nic odpornějšího než strojený přednes, který nejde z přesvědčení a ze srdce. A

mluvíš-li přiměřeně k své duševní chudobě, jsi ovšem upřímnějším, ale zůstáváš přece ubohým. Naše chrámy často vyprazdňují kazatelé, jejichž duše nepostřehla živého ducha v učení Ježíšově, a kteří proto nedávají lidem toho živého ducha, ale staré formy a spekulace. A náležel-lis dosud k těm, kteří hlásají mrtvého Krista, prosím tě pro Krista, pro Boha, pro lid, pro národ — a mluvím nesmírně vážně — neokrádej dále lidi o čas, neplýtvěj svým vlastním časem, nedávej jim kamení místo chleba, mrtvou formu místo ducha živé pravdy. Uč, jako učil Ježíš, Kristus živý. Uč, jako učil Ježíš, Kristus v nitru lidském. Poznej to ve vši úžasné kráse a moci, poznej to a budeš mluvit jako moc maje. A budeš moci přivést mnohé jiné k těmž poznání. Nechť jen místa těch, kdo dosud vyprazdňovali naše kostely dávající lidu slupky a plevy místo životodárného zrna, nechť místa ta zaujmou třeba na krátko lidé přístupní vyšším inspiracím a jimi žijící, a pak se zase tažme těch, kteří myslí, že náboženství vymírá. Jen žhavé uhlí zapaluje, nikoli uhaslé. Nechť zaujmou jejich místa lidé, kteří jsou prodchnuti Duchem Božím, kteří mají tedy pro lidstvo poselství veliké hodnoty a důležitosti, kteří je proto mohou zvěstovati s takovou krásou a s mocí tak úchvatnou, že si duše podmaní. A uvidíme, že naše kostely, v nichž sedí dnes často tu a tam několik tuctů lidí, budou se plnit, že přijdou i lidé, kteří celá léta nebyli v kostele, a že knězi nebudě třeba choditi za lidmi po hospodách, ale oni půjdou a naučí se zase choditi do chrámů.

Jsi snad spisovatelem?

Pamatuji, že spisovatel nemůže napsati něco více, než jest sám. Kdyby chtěl psati více, musil by sám býti něčím více. Je-li člověkem pevných cílů, hlubokého citu, silné osobnosti, je-li vždy přístupem nejvyšším inspiracím, cosi nepostižného přejde v jeho slova a prodchne je živou silou, že čtenář bude mítí tutéž inspiraci, která promluvíla spisovatelem. Mezi řádky bývá často psáno mnohem více nežli v řádcích. Jest to duch spisovatelův, z něhož síla ta vychází. Takový spisovatel nepíše s úmyslem, aby to, co píše stalo se částí literatury, nýbrž má jedinou myšlenku proniknouti lidem k srdci, dáti jim něco životní hodnoty, něco, co život jejich rozšíří, obohatí a okráslí; co jim pomůže naléztí život vyšší a s ním vyšší síly a vyšší radosti. Kdo se však bojí opustiti vyšlapané cesty, kdo se dává poutati libovolnými pravidly, omezuje své tvůrčí síly.

Ctižádost ubíjí talenty a — chtějíc býti vědeckou — stírá pel mlvy i ducha. Zapomínajíc, že litera zabíjí, ale duch oživuje, končí v nezáživném, pedantském, rozumářském formalismu. A kdyby z tebe mluvil sám duch moudrosti a pravdy, ale ty bys nepsal v předepsané, naškrobené formě „vědecké“, není to pro ni ani moudrost ani věda. Ale ty chtěj býti raději pomocníkem Boha nekonečného, jímž býti v plném slova smyslu jest tvoji výsadou, než otrokem pravidel nějakého rhetorika neb mínění nějakého kritika. Chtěj, aby tvé slovo vonělo smřčinami a zvučelo bzukotem hmzy; aby andělé nebeští vetkali ve tvoji tkaninu rosné perly z krajů nebeských, chtěj, aby slovo tvé bylo pravdou, jež výhonky a listy širými se po nebeských nivách pne a věčnou pije rosou. A nechť jest osvobozujícím, blahým poselstvím z vyšších světů, protílékem a

mannou lidu k životu věčnému . . . (O kazatelství a spisovatelství použito zde některých myšlenek Trinea).

Uvedl jsem z prostředků obrozujících aspoň dva, jež církev a potřeba doby zvlášť akcentují. Ale stejný duch musí vanouti i jinými prostředky, ve zpovědnici, ve škole, v úkonech kněze v chrámě i mimo chrám, v osobních stycích i soukromém životě. Nás nezachrání prostřednost: Kdo skoupě rozsévá i skoupě bude žít!

Rozepsal jsem se o otázce, jež dotýká se nejživotnější tepny našeho národa. A uznávaje vděčně součinnost staršího kleru při nové, hlubší, pronikavější práci obrodné, myslil jsem na vás, mladou generaci a nyní i příští dorost kněžský. Píše tuto poslední práci do Musea, chtěl jsem vyhovět svému svědomí, přesvědčení i touze srdce. Hleďte! Jdete za Kristem, Spasitelem světa. On nebyl než vtělená žízeň po spáse lidstva. A tuto žízeň rád by vyvolal i ve vás. Většinu z vás vykážala nebo vykáže Prozřetelnost působiště v drahé vlasti. Ona nechce zajisté smrti národa, ale aby se obrátil a živ byl. Kde se rozmnožila nepravost, tam i milost. Ale Prozřetelnost potřebuje vhodných nástrojů. Potřebuje legii duchovních bohatýrů, — náboženských buditelů. Chtějte se jimi státí celým zápalem mladých duší, abyste rozdmýchali spasnou jiskru pod zříceninami mravních hodnot v očisťující, mocný plamen duchovní obnovy. Není spásy bez obětí. Kolik krve vyžádala si svoboda národní! Bylo by skvrnou věčnou, kdyby katolicťví u nás nedovedlo postaviti osvobozující, oběťující se legii, jež by svorně s legiemi osvoboditelů národních zanořila odvážnou píseň svobody:

A z krve rudých krůpějí
svobody vzroste květ,
kdo s námi jíti nechtějí,
nám budou závidět.

JOSEF JANČÍK:

MUČEDNICTVÍ PODLE NAUKY SV. TOMÁŠE AQU.

V konkrétním případě ovšem můžeme míti oprávněně za to, že, jsou-li splněny všechny podmínky objektivní, že i subjektivní jsou splněny. Ale dejme tomu, že někdo má podstoupiti dobrovolně smrt pro Krista a je ve stavu těžkého hříchu. Má-li býti skutek tento záslužný, pak je absolutně nutno vzbuditi lítost. Nyní ovšem jest otázka, je-li k podstoupení mučednictví třeba lítosti dokonalé (contritio) či stačí-li lítost nedokonalá (attritio). Odpověď většiny zní, že stačí lítost nedokonalá — (attritio). Ba z výroků Písma sv. usuzujeme, že stačí i motiv spasitelné bázně. Kristus Pán praví: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabítí nemohou, ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla (Mt. 10²⁸) a dále praví: Každý tedy, kdo mně vyzná před lidmi, toho vyznam i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Kdo by však mne za-

přel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích (Mt. 10³², ³³). K vyznání Krista před lidmi není potřeba nejdokonalejší lásky k Němu. Stačí na př. láska, která je spojena s nadějí na nebe nebo s bázní před zavržením, tedy láska nedokonalá.

Kdyby se k podstatě mučednictví žádalo, aby bylo podstupováno z motivu lásky dokonalé, pak by mezi ním a křtem žádosti nebylo vůbec rozdílu.

Dle nauky sv. Otců dokonce mučednictví stojí výše než křest vody. Sv. Cyprian na př. v mučednictví katechumenů spatřuje „křest, který jest milostí bohatší, mocí vznešenější, cti cennější; křest, po kterém nikdo již nehřeší; křest, který nás při odchodu se světa hned s Bohem spojuje.“¹²⁾

A stačí-li při křtu vody u dospělých k hodnému přijetí atritio, proč by nestačila i u křtu krví?

Že nedokonalá láska stačí, tak učí i sv. Tomáš, který praví: Utrpení podstoupené pro Krista očisťuje od veškeré viny jak lehké tak i těžké, ovšem není-li v duši dobrovolná náklonost ke hříchu.¹³⁾ Tato náklonost, zdá se, že jest již odstraněna i nedokonalou lítostí. Přistoupí-li pak ještě mučednictví, tu milost působí ex opere operato jako u křtu vodou nebo ve svátosti pokání.

Praví-li sv. Tomáš¹⁴⁾, „že mučednictví je záslužné, to plyne z lásky, tak jako u kteréhokoliv konu ctnosti. A proto bez lásky mučednictví nemá ceny“, netvrdí, že mučednictví je jen záslužné, je-li podstoupeno pouze z motivu dokonalé lásky, nýbrž slovu caritas — láska třeba tu rozuměti ve smyslu habitualním o vlité ctnosti lásky a znamená, že mučednictví je záslužno jako kterýkoli jiný dobrý skutek, jen je-li člověk ve stavu posvěcující milosti, s níž ctnost lásky jest nezbytně spojena. Mučednictví u člověka, jenž není ve stavu milosti, ale má aspoň nedokonalou lítost, působí ospravedlnění jako na př. křest a tu již mučednictví stává se záslužným následkem vlité ctnosti lásky.

Je to analogické jako s ospravedlněním skrze křest nebo svátost pokání.

Ale tu by mohl někdo namítnouti: První sláva odpovídá první milosti a proto jako této nemůžeme si zasloužiti plně (de condigno), podobně tak i slávy nemožno si zasloužiti. Než můžeme odpověděti: První milosti předchází stav hříchu, ne však první slávě. Neboť poslední kon, se kterým vlévá se milost, eo ipso nabývá ceny a stává se záslužným slávy. Sv. Tomáš k tomu poznamenává: Příprava člověka k obdržení milosti spadá jaksi v jedno s vlitím milosti. A takový čin jest opravdu záslužným ale ne milostí, kterou již má, ale slávy, které dosud nemá.¹⁵⁾ V jiných textech mluví sv. Tomáš o tom, že kdo má dokonalou lásku, podstupuje mučednickou smrt snadno a s radostí, čehož není u těch, kteří tak čini z lásky nedokonalé nebo vůbec lásky nemají (Quodlib IV., qu. 19). Z tohoto textu plyne jasně, že sv. Tomáš působnost mučednictví nepřisuzoval pouze lásce dokonalé jako absolutně nutné podmínce.

¹²⁾ Ad. Fortunat. praef. c. 4 (ed. Hartel I. p. 319) F. Pohle 92⁴. —

¹³⁾ S. th. 3 p., qu. 87, art 1 ad 2.

¹⁴⁾ S. th. 2, 2 p., qu 124, a. 2.

¹⁵⁾ P. 1, 2, qu. 112, art. 2, ad 1.

Uspokojivé rozluštění této otázky v duchu sv. Tomáše podává dogmatik N. Gühr.¹⁶⁾ „Poněvadž obětování života jako nejcennějšího statku pozemského (Job 2²¹) materiálně a objektivně se lépe hodí než jiné ctnostné skutky k dokázání a osvědčení nejdokonalejší lásky (maximae caritatis signum — sv. Tomáš), jest na snadě, že mučednictví také subjektivně a formalně bude podstoupeno z motivu lásky. Ale nepatří nikterak k podstatě mučednictví, aby vždy vycházelo z motivu dokonalé lásky, poněvadž může také stačiti jiný náboženský, po případě nadpřirozený motiv menší ceny na př. strach před peklem nebo touha po blaženosti nebeské.“¹⁷⁾

Zbývá nám zmíniti se ještě o pronásledovateli. Z nauky sv. Tomáše plyne, že osoba pronásledovatele jest při mučednictví věcí druhotnou.

Ze slov jeho: *Martyrium consistit in debita sustinentia passionum iniuste inflictarum. Non autem debet homo occasionem dare alteri iniuste agendi, sed si alius iniuste egerit, ipse moderate tolerare debet*“¹⁸⁾ jest patrné, že pronásledovatel páchá bezpráví, ale není dovoleno přímo ho k takovému jednání vyzývatí. — Podobně smýšleli i jiní sv. Otcové. Svátý Augustin praví na příklad: *Martyrem non facit poena, sed causa*, a pokračuje: Neboť kdyby to byl trest, který působí mučednictví, pak by všechny doly hemžily se mučedníky, ve všech řetězech byli by voděni mučedníci, všichni, kteří umírají pod mečem kata, byli by kórunováni. Proto musí se rozlišovati v příčině. Nikdo ať neříká: Poněvadž trpím, jsem spravedlivý.“¹⁹⁾

Jaká pohnutka musí vésti pronásledovatele, by pronásledovaný mohl býti mučedníkem? Benedikt XIV. praví: Dostačí k mučednictví, jestliže pronásledovatel neboli tyran byl puzen hněvem proti víře, byť i předstíral jinou příčinu úplně protichůdnou, (a říkal), že k vůli ní trestal smrtí.“²⁰⁾

Ale, jak již bylo řečeno, osoba pronásledovatele jest při mučednictví věcí podružnou. Hlavní podmínkou jest úmysl toho, jenž trpí.

Jaké výhody přináší mučednictví vzhledem k životu věčnému? — Jsou tři. — První záleží v tom, že mučedník okamžitě dochází ospravedlnění, které jinak se děje na křtu sv. a ve svátosti pokání. U dětí mučednictví nahrazuje křest. Aby tak bylo i u dospělých, žádá se, aby již věřili a měli lítost nad svými hříchy aspoň nedokonalou. — Druhým privilegiem mučedníků jest, že patří okamžitě na Boha bez očistce. Taková moc přičítá se ještě jen křtu vody. Mučednictví přináší s sebou odpuštění všech časných trestů. Výrazem křesťanského smýšlení jest věta: *Iniuriam facit martyri, qui orat pro martyre*. — Mučedníkům patří dále „aureola martyrum.“ Pojmeme „aureola“ rozumíme akcidentální blaženost, která přistupuje k podstatné blaženosti nazývané aurea, jako odměna za skvěle

¹⁶⁾ Die hl. Sakramente der katholischen Kirche, Bd. I, str. 271, Freiburg 1903. —

¹⁷⁾ F. Pohle, op. cit., str. 104. —

¹⁸⁾ S. th. 2, 2 p., qu. 124, art. 1.

¹⁹⁾ In Ps. 34, serm. 2 n. 13. F. Pohle op. cit., str. 118.

²⁰⁾ Benedikt XIV., op. cit. III I., c. XIII., n. 7.

vybojované vítězství na zemi.²¹⁾ Aureola patří mučedníkům, panám a učitelům církevním. Aureola mučedníků ovšem v církvi cení se nejvýše.

Mučednictví má také význam pro apologetiku. Sv. Tomáš mluví totiž o mučednictví, vychází z pojmu *μαρτυρ* v původním jeho významu, totiž svědek a praví, že mučedníci jsou svědky víry křesťanské.²²⁾ Jsou tedy svědky její naprosté pravdy a jsou i svědky pravosti Církve katolické.

Mučednictví může býti považováno za svědectví s dvojího hlediska, filosofického a theologického. S hlediska filosofického mučednictví jest konem heroické statečnosti, který ve většině případů přesahuje síly lidské, a proto, je-li vykonáván od velikého množství lidí všeho stáří, všech dob a obého pohlaví, jest to zjev úplně ojedinelý, nadlidský. Chceme-li ho vysvětliti, musíme připustiti přispění boží. V tomto ohledu mučednictví dokazuje, že příčina, pro kterou je podstupováno, je dobrá.

S hlediska theologického uvažováno jest mučednictví konem dokonalé lásky, kterýžto kon mučedníka ospravedlňuje, kdyby snad byl ve hříchu, nebo tento kon jest znamením opravdové svatosti a v tomto smyslu dobrá příčina činí mučedníka mučedníkem t. j. pouze ten zasluhuje tohoto čestného jména, kdo pro dobrou příčinu z lásky k nějaké ctnosti podstoupí násilnou smrt.

Abychom mohli lépe poznati, že mučednictví jest opravdu svědectvím pravdy, za niž je podstupováno, a církve sv., uvažme jen některé okolnosti.

Mučedníků jest nesmírný počet a to všeho věku od dětí až po šedivé starce, ze všech stavů, všech stupňů vzdělání, mužů i žen. O krutosti, s jakou bylo proti nim postupováno, hrozné svědectví vydávají dějiny. Musíme až žasnouti nad surovostí a necitelností těch, kteří taková muka dovedli připravit. A při tom všem mučedníci podstupovali smrt s neuvěřitelnou stálostí a trpělivostí. Ba s radostí vše to přijímali, poněvadž věděli, proč trpí. Ani nárek příbuzných, rodičů, dětí jich nepřiměl k tomu, aby Krista zapřeli a tak mučednictví se vyhnuli. A uvažme dále! Kde získali onu moudrost, která se jeví v jejich odpovědích před soudci? Zdaž nepřicházejí tu hned na mysl slova Kristova: Já vám dám výmluvnost a moudrost, kteréž veškerí protivníci vaši nebudou moci odolati ani odmlouvati (Luk. 21, ¹⁹). A jak vysvětlíme si ten zjev, že v dějinách církevních není jediného století, které by nebylo posvěceno krví mučedníků, kteří smrt postupovali ve všech končinách a byli téměř ze všech národů? — Jaký mělo účinek mučednictví? Byl jím rozvoj křesťanství znemožněn? Právě naopak! *Sanquis martyrum* — semen *Christianorum*. Pohané, kteří patřili na muka a bolesti křesťanů a viděli jejich stálost, ba radost, měnili svoje smýšlení a stávali se sami křesťany. Jako příklad uvádím jen sv. Justína.

Všichni rozumní lidé musí uznati, že příčina, pro kterou umírá tolik lidí, pro kterou snáší tak strašná muka s radostí a příkladnou trpělivostí, že nemůže býti špatná a že nemůže býti také pouze

²¹⁾ Pohle, op cit., str. 156.

²²⁾ S. th. 2, 2 p. qu. 124, art. 4.

přirozená, poněvadž by nedovedla vysvětliti tohoto faktu. Mučedníci netoužili ani po zisku ani po světské slávě. Dostalo se jim právě opaku. A mučedníci nebyli snad fanatiky. Lidé, kteří s takovým klidem dají se mučiti, kteří úplně rozumně odpovídají soudcům, kteří s pokorou a nedůvěřujíc svým silám prosí Boha o přispění, ti za fanatiky pokládání býti nemohou.

Právem praví sv. Jeronym (ep. 110, n. 10): „Vidíme-li takovou vytrvalost mučedníků v mukách, zrovna se nám vtírá přesvědčení, kdyby nebylo evangelium pravdivé, že by nikdy nebylo hájeno krví. Není to také vyznání pohodlné a výnosné, nýbrž ve vězení, v ranách, v pronásledování, v hladu, v žízni. Je to triumf Boha a vítězství apoštolů.“

Nám v dnešních dobách nehrozí nebezpečství, že bychom pro víru svou museli život obětovati, ačkoliv známý jsou případy, kdy kněz pro hájení práv církve byl na životě ohrožován, jak se stalo při dobývání kostelů sektáři. Ale dnešní duchovní správa přináší s sebou dosti útrap a bolestí. A i ty mohou býti dostatečnou příčinou smrti mučednické. Sv. Tomáš připouští jako dostatečnou příčinu smrti podstoupenou „ob quascunque alias tribulationes continuatas usque ad mortem, quas a persecutoribus patitur pro fide Christi.“²³⁾ — Učme se všechny ty útrapy snášeti v duchu těch, kteří za Krista obětovali svůj nejcennější statek pozemský — život.

R. SUCHÝ:

PÍSEŇ O NOVÉ VLASTI.

Nad hvězdami v modru dále,
tam, kde pravá vlast je má,
luh kde v lilije se halí,
dlí má Máti Maria.

Z ráje vyhnán v kraje cizí,
hledám náruč Matičky;
nebeská vlast v dálce mizí,
se mnou jdou jen hvězdičky.

Touhy vroucí, zpěvy žalné
neste mráčky bělostné,
Matičku ve vlasti dalné
zdravte v písni milostné.

Zastavte se větérkové
u nebeské dálavy,
kde o kráse vlasti nové
andělé si vypráví.

²³⁾ S. th. 2, 2 p., qu. 124, art. 4.

Rcete, že tu hořem zmírám,
sevřen chladem ciziny;
vadne úsměv, když nezírám
v pohled Matky nevinný.

Zpěv můj ve slzách se ztápí,
duše touhou umírá . . .
Strásá vše, čím svět ji trápí,
k nebi zrak svůj upírá.

JOSEF PROCHÁZKA:

POHNUTKY KE STUDIU A ROZJÍMÁNÍ BIBLE DLE SV. JERONYMA.

Neplatí již chvála, již poctil český lid Aeneáš Silvius, pozdější papež Pius II., když napsal, že český venkovan rozumí bibli lépe než mnohý italský kněz. Ochladla láska, již hořela česká srdce k Písmu sv., poklesla víra. To jest tím osudnější v době přítomné, kdy lid jest strhován do bojů náboženských a sváděn k nevěře. Tím spíše měli bychom se tedy my chopiti prostředků k povznesení studia Písem, jež doporučoval zesnulý papež Benedikt XV. v okružním listě „Duch Utěšitel“¹⁾, vydaném u příležitosti 1500letého výročí smrti velikého biblisty, sv. Jeronyma. Jedním z těchto prostředků jest studium spisů tohoto světce, který poznal na sobě, co skýtá duši Písmo sv. Láska jeho k bibli, která rostla den ze dne, nutila ho, by všemožně pobízel ke studiu Písma sv. Podáme tu pohnutky, jimiž chtěl věřící, obzvláště pak duchovní, přiměti, by osvojili si znalost Písem.

Mezi úkony, jež nás úzce s Bohem spojují, klade sv. Jeronym na prvním místě četbu Písma sv.²⁾ V Písmě sv. mluví každodenně Bůh k věřícím.³⁾ Z božského původu Písem plyne veliká jejich vznešenost a cena. Bůh nemůže lháti, proto rouháním by bylo říci, že Písmo sv. lže.⁴⁾ Jest tedy naprosto pravdivé, nevyčerpatelná studnice pravé moudrosti. Učený Plato, výmluvný Demosthenes neznali, co obsahuje jediná věta evangelia sv. Jana: „Na počátku bylo Slovo.“⁵⁾

Nade vše ostatní člověku jest třeba poznání Boha a cíle svého života. Toho dospíváme četbou božských knih.⁶⁾ Písmo sv. jest pokrmem duši křesťanské.⁷⁾ Bez něho by nutně za-

¹⁾ Český překlad dra. J. Hejčla vyšel v „Ordinariátním listě pražské arcidiecese“, r. 1920, č. 12.

²⁾ M 26, 452, in ep. ad Gal 5, 26.

³⁾ M 22, 1160, ep. 133 ad Ctesif c. 13.

⁴⁾ M 25, 1238, in Nah 1, 9.

⁵⁾ M 22, 453, ep. 53 ad Paulinum c. 4.

⁶⁾ M 26, 98, in Mt 13, 31, 32.

⁷⁾ M 22, 337, ep. 5 ad Florent. c. 2.

hynula. „To jediné dobro v přítomném věku máme, jestliže sytíme se tělem jeho (= Kristovým) a krví napájíme, nejen v tajemství (= Eucharistii), ale i ve čtení Písem. Právý totiž pokrm a nápoj, který ze slova Božího se bere, jest znalost Písem.⁸⁾ „Jaký totiž jiný může být život bez znalosti Písem, jimiž i sám Kristus se poznává, který jest životem věřících?“⁹⁾ „Neznalost Písem, neznalost Krista jest.“¹⁰⁾ Bible jest pokladem, v němž všechny poklady moudrosti a vědy jsou ukryty, v ní uložena jest znalost Spasitele.¹¹⁾

„Nauka Církve, jež jest domem Božím, v plnosti knih božských se nalézá.“¹²⁾ Jest třeba však dle tohoto učení žítí, očistiti duši svou od hříchů a ozdobiti ji ctnostmi. K tomu opět nám dopomáhá Písmo sv. Četba Písma sv. jest onen spasitelný oheň, jímž všechny neřesti lidí se očisťují.¹³⁾ Písmo sv. jest účinným prostředkem proti pokušením, jimiž obzvláště leniví jsou napadáni. Proto napomíná poustevník betlémský mnicha Rustika: „Nikdy ať z ruky a očí tvých neodstoupí kniha, Žaltáři doslova se nauč; modlitba (tvá budiž) ustavičná, mysl bdělá, marným myšlenkám nepřístupná. Miluj moudrost Písem a neřesti těla nebudeš milovati. Ať nevěnuje se mysl tvá různým náruživostem, jež, usadí-li se v srdci, přivésti tě mohou k nejhoršímu provinění.“¹⁴⁾

Písmo sv. chrání nás jak před zoufalstvím, tak i před opovázlivým spoléháním na milosrdenství Boží. „Jest zvykem Písem, že když zoufalost z mysli lidské odstranila radostnou zprávu, opět nedbalce a ty, kteří nechtějí činiti pokání, hrozbou děsí, aby dobrota Boží nezavrdila srdce našeho.“¹⁵⁾

Znalost Písma sv. jest zlato, stříbro a drahokamy, jimiž křesťan ozdobiti má svou duši, chrám to Kristův.¹⁶⁾ Pravé moudrosti, jež jest nejkrásnější ozdobou duše, získáme si láskou k bibli. Proto dí sv. Jeronym panně Demetriadě: „Miluj Písma sv. a bude tě milovati moudrost: Miluj ji a zachová tě: cti ji a bude tě objímati. Tyto šperky ať visí na prsou a uších tvých.“¹⁷⁾

Útěchy a léku, jehož marně hledala duše raněná u lidí, najde jistě v bibli, „kde jest pravý lék na rány, kde jsou účinné prostředky léčivé proti bolestem.“¹⁸⁾ „Je-li něco, co by o tomto životě moudrého muže drželo a jej přimělo, by zůstal klidný v tísních a bouřích světa, myslím, že jest to na prvním místě rozjímání a znalost Písem.“¹⁹⁾

Jest konečně Písmo sv. zdrojem nejčistších radostí a rozkoší, předchutí blaženosti nebeské. Proti tomu

⁸⁾ M 23, 1092, in Ecce 3, 12.

⁹⁾ M 22, 443, ep. 80 ad Paulam c. 7.

¹⁰⁾ M 24, 17, in prol. in comm. in Is.

¹¹⁾ M 26, 97, in Mt 13, 44.

¹²⁾ M 22, 443, ep. 80 ad Paulam c. 6.

¹³⁾ M 22, 365, ep. 18 ad Damasum c. 6.

¹⁴⁾ M 22, 1078, ep. 125 ad Rusticum c. 11.

¹⁵⁾ M 24, 213 in Is 16, 6, sqq.

¹⁶⁾ M 26, 363 in ep. ad Gal 2, 10.

¹⁷⁾ M 22, 1124, ep. 130 ad Demetriadem c. 20.

¹⁸⁾ M 22, 961, ep. 118 ad Julianum c. 1.

¹⁹⁾ M 26, 467, prol. in comm. in ep. ad Eph.

rozkoše světské nejsou ničím. Tak volá Jeronym k Rustikovi: „Pokud jsi ve své vlasti, měž komůrku za ráj: Rozličné ovoce Písem trhej; těchto rozkoší užívej.“²⁰⁾ A k Pavlinovi: „Prosím tě, bratře nejmilejší, v tom žítí, o tom rozjímati, nic jiného neznati, nic jiného nehledati, zda nezdá se ti to býti již tu na zemi přibýtkem Božím?“²¹⁾ Ano, co Písmo sv. duši skýtá, převyšuje všechny radosti a rozkoše světské. „Prosím Tě, co jest posvátnější nad toto tajemství? Co nad tuto rozkoš příjemnější? Které pokrmy, které medy jsou sladší než znáti Boží moudrost, v taje její vstupovati, nahlédati do smyslu Stvořitelova a učiti se, že řeči Pána Boha tvého, jimž se moudří tohoto světa vysmívají, plné jsou duchovní moudrosti. Ať si mají ostatní, chtějí-li, své statky, ať si pijí z křišťálů, hedvábím nechať se skvějí, potleskem lidu ať se kochají a rozmanitými rozkošemi bohatství svého vyčerpati nemohou. Naším bohatstvím budiž v zákoně Páně rozjímati ve dne v noci, tlouci na bránu neotvírající se, bráti chleby Trojice a po vlnách světa za Pánem šlapati.“²²⁾

Nezbytnou jest znalost Písma pro kněze. Bez této znalosti nemůže pastýř duší dostáti svému úkolu. Často odvolává se sv. Jeronym na Starý i Nový Zákon, aby dokázal, že kněz jest povinen znáti Písmo. Kdo Písem nezná, není mu ani knězem Páně. Vykládaje slova proroka Aggea: „Otaž se kněží na zákon“ (2, 11.), praví: „Pozoruj, že jest povinností kněží, aby odpovídali tázajícímu se na zákon. Je-li knězem, ať zná zákon Páně: nezná-li zákona, sám sebe usvědčuje, že není knězem Páně.“ Aby se někteří nevymlouvali, že to přikázáno bylo pouze v Zákoně Starém, ukazuje, že i apoštol Pavel ve svém listě Timotheovi žádá, by biskup mimo bezúhonnost, střídlost, obezřetnost a jiné vlastnosti dobré byl též způsobilý vyučovati (I Tim 3, 2.). To platí nejen o biskupech, ale i o kněžích, jak vysvětá k listu Titovi (Tit 1, 5—11.). A pokračuje: „Toto šířeji jsem uvedl, abychom poznali jak ze Starého tak i Nového Zákona, že jest povinností kněží znáti zákon Boží a odpovídati, nač byli tážáni. A nepostačí u učitele prostota a zdrženlivost v jídle, jestliže by nedovedl jiných naučiti tomu, co sám činí.“²³⁾ Větou poslední mříí proti těm, kteří tvrdili, že knězi stačí, žije-li bezúhonně; vzdělání a znalosti Písma nepotřebuje; vždyť sami apoštolové, prostí to rybáři, byli nevzdělaní. Proti tomu zdůrazňuje sv. Jeronym, že kněží a biskupové jsou povinni učiti věřící, pečovati o rozšíření křesťanství, obhajovati nauku Kristovu a církev proti bludářům. K tomuto úkolu svému jsou však neschopni, byť i při tom vedli život svatý; a tak církvi škodí. „Neboť jestliže jest biskup pouze života svatého, sobě může prospěti tak žije. Jestliže dále v nauce a v řečnictví byl vzdělán, může sebe a ostatní poučovati; a nejen poučovati a učiti své, ale i protivníky odrážeti: ti, jestližeby nebyli usvědčeni a poraženi, snadno mohou převracetí srdce nevzdělaných.“²⁴⁾ „Svatá totiž nevzdělanost sobě pouze prospívá, a kolik

²⁰⁾ M 22, 1076, ep. 125 ad Rusticum c. 7.

²¹⁾ M 22, 549, ep. 53 ad Paulinum c. 9.

²²⁾ M 22, 444, ep. 30 ad Paulam c. 13.

²³⁾ M 25, 1406—7, in ctgg 2, 11 sqq.

²⁴⁾ M 26, 604, in ep. ad Tit 1, 8, 9.

vzdělává církev Kristovu zásluhou života, tolik škodí, jestliže se nestaví proti bořitelům.²⁵⁾

Jest veliký rozdíl mezi svatými, z nichž jeden jest vzdělaný, druhý nevzdělaný. „Daniel ke konci posvátného vidu praví, že spravedliví září jako hvězdy a rozumějící, to jest učení, jako obloha. Vidíš, jak daleko jsou od sebe spravedlivá nevzdělanost a učená spravedlnost. Jedni k hvězdám jsou přirovnáni, druzí k nebi. Ačkoliv dle Hebrejské Pravdy (= hebrejského originálu) obojí by bylo možno rozuměti o vzdělaných: Tak totiž u nich čteme: „Kdo však budou učení, zářiti budou jako jas oblohy; a kteří k spravedlnosti vzdělávají mnohé, jako hvězdy po celou věčnost.“²⁶⁾

Než nikdo nesmí z výroků těchto vyvozovati, že náš světec pohrdal nevzdělanými. Dával přednost spravedlivé nevzdělanosti před učenou špatností, jak patrně z komentáře listu Efezským, věnovaného Pavle a Eustochii: „Dále abyste věděly, že jest velká vzdálenost mezi spravedlivým nevzdělancem a moudrým spravedlivcem, poslechněte jaké slávy jednotliví dosáhnou při vzkříšení mrtvých: „A mnozí ze zesnulých z hlíny země povstanou: jedni k životu věčnému a druzí k hanbě a věčnému zavržení“ (Dan 12, 23). Zářiti budou, praví, jako hvězdy na věky; a rozumějící, to jest ti, kteří mají znalost Písem, jako jas oblohy: ne že by učený muž neměl býti též spravedlivý: ale že kdo jest spravedlivý, nebyl-li by vzdělán, tak vzdálen jest od moudrého spravedlivce, jako zář hvězd od skvělosti oblohy. Neboť jestliže někdo rozjímáním Zákona jest pouze vzdělán (a při tom) nedbá svého života a neodvažuje se říci: „Z kázání tvých rozumu jsem nabyt, proto řídil jsem se dle příkazů tvých“ (Ps. 104, 128), ten jest jako měď zvučící a zvonec znějící (I Cor. 13, 1), a jako sůl bez chuti v hnoji má býti zašlapán. Bylo-li by však voliti jednotlivé (bez toho, který má moudrost i spravedlnost), raději bych chtěl nevzdělanost spravedlivou než učenou špatnost, ježto při prvním přece jest sláva, ač menší, býti roven světlu hvězd: při druhém jsou dle postupu vědění větší tresty.“²⁷⁾

Nemilosrdně však šlehá sv. Jeronym ty, kteří rouškou „svaté nevědomosti“ zakryti se snažili (jako dnes někteří heslem: non doctores, sed pastores) svou lenost a pohodlnost a tak lacino buditi zdání svatosti u jiných. V listě Marcelle posmívá se nevzdělanosti svých protivníků, „kterou oni jedinou za svatost mají, tvrdíce, že jsou žáky rybářů, jakoby proto byli svatí, že nic nevědí.“²⁸⁾ Štíplavě kárá ty, „kteří oddávající se lenosti, nečinnosti a spánku, se domnívají, že jest hříchem, jestliže by četli Písma: a pohrdají těmi, kteří v Zákoně Páně ve dne v noci rozjímají, jako tlachaly a darmochleby.“²⁹⁾

Jiní duchovní opět zabývali se výhradně světským písemnictvím, o studium Písma se nestarajíce. Ba dokonce někteří bisku-

²⁵⁾ M 22, 542, ep. 53 ad Paulinum c. 3.

²⁶⁾ M 22, 542, ep. 53 ad Paulinum c. 2.

²⁷⁾ M 26, 547, in prol. in lib III. in ep. ad Eph.

²⁸⁾ M 22, 431, ep. 27 ad Marcellam c. 1.

²⁹⁾ M 21, 604, in ep. ad Tit 1, 8, 9.

pové a kněží, jimž svěřena byla výchova dorostu duchovního, málo dbali, by svěřenci jejich osvojili si patřičnou znalost Písma sv.; naopak dávali je na církevní náklad vyučovati pohanskými učiteli předmětům kněžského povolání nedůstojným a neprospěšným. Proti tomuto zlořádu ostře se sv. Jeronym obrací.³⁰⁾ Takoví kněží ovšem nejsou s to, aby vedli věřící ke spáse. Neboť nedovedou věřících napomenouti, poučovati a kárati, nýbrž jim po způsobu deklamátorů lichotí a pochlebuji, snažíce se u nich dosáhnouti obdivu a cti. Pak ovšem nejsou to vychovatelé lidu, pracující ke cti a slávě Boží, nýbrž demagogičtí prospěcháři: „Kteříkoli ze vzdělaných v písemnictví dnes bývají svěcení na kněze, o to pečují, ne jak by morek Písem vyssávali, nýbrž jak by lahodili uším lidu květomludou deklamátorů.“³¹⁾

Kněz nemá řídit se příkladem filosofů a řečníků světských, nýbrž následovati prostotu Písma sv., jak Jeronym činí: „Nesluší se z řeky tulliovské výmluvnosti odváděti potůčky ani Quintilianovou květomludou a školskou deklamací lahoditi uším. Prosté řeči, všední podobné, žádným nočním vysedáváním nezavánějící jest třeba, která by věc vysvětlila, smysl vyložila, temné ozřejmila, ne té, která by úpravností slov byla oděna. Ať si jiní jsou výmluvní, ať jsou chváleni, jak chtějí, a z nafouklých papulí pěníva slova odvažují: mně postačí tak mluvit, aby mi bylo rozuměno, abych o Písmech rozmlouvaje, napodoboval prostotu Písem.“³²⁾ Dokonce pak nemá přítí se o Zákon z touhy po marné slávě a zisku.³³⁾

Kněz má nejen poučovati věřící, ale též hájiti a chrániti pravého učení před každým porušením. Jako dobrý peněžoměnec rozpozná dobře peníz pravý od padělaného, tak má i kněz rozeznati pravdu ode lži. K tomu opět potřebuje znáti Písmo: „Pročež se vši horlivostí musíme čísti Písmo sv. a ve dne v noci v Zákoně Páně rozjímati: abychom co osvědčení peněžoměnci věděli, který peníz jest pravý, který falešný.“³⁴⁾ I bludaři snaží se opřiti své bludné nauky o doklady z Písma sv. „Neboť bez autority Písem by tlačavost nedocházela víry, leč by se zdálo, že zvrácenou nauku také božskými svědectvími potvrzují.“³⁵⁾ Neustále sv. Jeronym ve svých komentářích na toto úsilí bludařů upozorňuje a vytýká jim, že komolí texty a zvráceně vykládají bibli. V boji proti nim nejpádňější důvody čerpal vždy z Písma sv., ač zásadně nezamítal ani svědectví světských. Tak proti Jovinianovi hájí učení církevní o panictví, o setrvání do konce, zdrženlivosti a zásluze dobrých skutků řka: „Proti jednotlivým tvrzením jeho budu se co nejvíce opírat o svědectví Písem: aby skuhral nežvanil, že spíše výmluvností než pravdou byl překonán. A až to vykonám a porazím ho pádností obojího Zákonu, přiberu také příklady světského písemnictví, na něž i on sám se odvolává. A poučím, že také mezi filo-

³⁰⁾ M 26, 574, in ep. ad Eph 6, 4.

³¹⁾ M 23, 174, Dial. contra Lucif.

³²⁾ M 22, 458—9, ep. 36 ad Damasum c. 14.

³³⁾ M 26, 632, in ep. ad Tit 3, 9.

³⁴⁾ M 26, 549, in ep. ad Eph 3, 31.

³⁵⁾ M 26, 605, in ep. ad Tit v. 10—1.

sofy a výtečnými státníky ode všech byla dávana přednost ctnostem před rozkošemi, to jest Pythagorovi, Platonovi a Aristidovi před Aristippem, Epikurem a Alkibiadem.³⁶⁾ Ve spise proti Helvidiovi praví: „Jako toho, co psáno jest, nepopíráme, tak to, co není psáno, zamítáme. Věříme, že Bůh se narodil z Panny, protože to čteme. Že se snoubila po porodu, nevěříme, protože toho nečteme.“³⁷⁾ Zajisté více zdůraznit autority Písem už nemohl, než jak to učinil na tomto místě. Vždyť tu takovou váhu klade na bibli, že snadno by někdo hlavně ze slov: „co není psáno, zamítáme“, mohl usuzovati, že Jeronym zavrhuje tradici a neuznává autority učitelského úřadu církevního, kdyby nebylo jiných výroků jeho, které svědčí o opaku toho.

Jest tedy znalost Písem knězi mocnou zbraní, již má hájiti a šířiti království Boží na zemi: „Až budeš vzdělán v božských Písmech a poznáš, že zákony jejich a svědectví jsou pouta pravdy, budeš zápasiti, svážeš je a spoutané povedeš do zajetí; a z bývalých ubohých nepřátel a zajatců dítka Boží učiníš.“³⁸⁾ „Kdo tedy v disputaci jest velmi statný a svědectvími svatých Písem obrněn, ten jest hradbou církve.“³⁹⁾

Neméně potřebna jest knězi znalost Písem ke kázání. Vystříhati se má planého mluvení. „Z každého prázdného slova budeme skládati účet: A vše, co posluchačů nevzdělává, obrací se v nebezpečí mluvčících.“⁴⁰⁾ Každému kazateli platí zajisté slova Jeronymova k Nepotianovi: „Za tvého kázání v kostele ne (pochvalné) volání lidu, ale nářek budiž vzbuzován. Slzy posluchačů buďtež tvou chválou. Reč knězova četbou Písem budiž kořeněna. Nechci, abys byl deklamátorem, tluchubou a žvanilem, ale tajemství znalý a ve svatých věcech Boha svého co nejlépe vzdělán. Slova chrliti a rychlou mluvou u nezkušeného lidu buditi obdiv nad sebou, jest zvykem lidí neučených. Drzé čelo vykládá často, čeho neví: a když jiné přesvědčilo, také sobě osobuje vědění.“⁴¹⁾

Nemá tedy kazatel hledati své chvály a slávy, protože tak kazí sebe a nepovzbuzuje věřících k životu ctnostnému. Chce-li svým kázáním pracovati ku spáse duší, pak musí je hojně proplétati citáty a příklady z bible. „Neboť nic tak nebije jako příklad z Písem sv.“⁴²⁾ „Cokoli se totiž v Písmech sv. praví, jest polnice poplašená, silným zvukem uší věřících pronikající. Jestliže spravedliví jsme, polnicí Kristovou k blaženosti jsme voláni, jestliže hříšníci, slyšíme, jaká muka budeme trpěti.“⁴³⁾ Jak o působivosti Písma sv. Jeronym byl přesvědčen, neméně svědčí místo z listu Pammachiovi, jednajícího o knihách proti Jovinianovi: „Na apoštola Pavla ukáži, jehož kolikrátkoli čtu, pokaždé se mi zdá, že slyším ne

³⁶⁾ M 23, 225, adv. Jov. I., c. 4.

³⁷⁾ M 23, 213, adv. Helvid. c. 19.

³⁸⁾ M 22, 714—15, ep. 78 ad Fabiolom, XXVIII. Mausio.

³⁹⁾ M 24, 544, in Is 54, 11, 12.

⁴⁰⁾ M 22, 611, ep. 64 ad Fabiolam c. 5.

⁴¹⁾ M 22, 534, ep. 52 ad Nepot. c. 8.

⁴²⁾ M 25, 1488, in Zach 9, 15, 16.

⁴³⁾ M 25, 1016, in ctm 3, 3 sqq.

slova, ale hromy. Čtete listy jeho, zejména Římanům, Galatským, Efezským, v nichž celý jest v boji, a uvidíte ve svědectvích, jež vybírá ze Starého Zákona, jakým jest umělcem, jak jest obezřetný, jakým zastřátelem toho, co činí. Slova zdají se sice jednoduchá a jako (muže) neškodného a vesnického, který nezná ani strojití lécek ani se jim vyhnutí: ale kamkoli pohlédneš, blesky jsou.⁴⁴⁾ O evangelích praví, že v nich není ničeho, co by nesvitlo a jasem svým světa neosvětlovalo, tak že i co se zdá malým a bezcenným, září velebou Ducha sv.⁴⁵⁾ Než nezapomíná světec náš, že i přes tento mohutný vliv Písma sv. by kázání nemělo žádoucího úspěchu, kdyby kazatel sám jinak mluvil a jinak jednal. Proto napomíná Nepotiana: „Ať nezahanbují činy tvých řečí, aby, když v kostele mluvíš, ledakdo ti mlčky neodpovídal: Proč tedy toho, co sám říkáš, nečiníš? Roztomilý to učitel, který s plným břichem káže o postech. Žalovati na lakomství může i zloděj. Ústa kněze Kristova nechť souhlasí s myslí a rukama.“⁴⁶⁾

Uvážíme-li, jak potřebuje kněz znáti Písma sv., by byl s to dostáti svým povinnostem, chápeme snadno, proč Jeronym kněze, který neznal Písma, vůbec za kněze Kristova nepovažoval. Za to znalost Písma sv. u kněze jest mu známkou pravého ducha Kristova a dokonalého života. Tak chválí zemělého Nepotiana: „Vytrvalou četbou a denním rozjímáním [Písem] učinil hruď svou knihovnou Kristovou . . . Odkud neúnavně rozjímání Zákona, ne-li z touhy po Tom, který dal Zákon? Ať si jiní peníz ku penízi přidávají měšec škrtice loví bohatství matron: ať jsou jako mnichové bohatší než byli ve světě. Ať si mají bohatství pod Kristem chudým, jehož neměli pod zamožným ďáblem: a ať vzdychá církev nad nimi zbohatlými, jež svět měl před tím co žebráky. Nepotian náš po zlatě šlapaje za lístky se honí. Ale jako sebou v těle pohrdá a chudobou více ozdobou kráčí, tak jde za ozdobou celé církve.“⁴⁷⁾

V pravdě tedy, „království Boží jest kázání evangelia a znalost Písem vede k životu.“⁴⁸⁾

Použito literatury: Benedicti XV. encycl. „*Spiritus Paraclitus*“, 1920. Migne J. P., *Patrologiae cursus completus. Series latina*. S. Eusebii Hieronymi Stridonensis presbyteri opera omnia XXII.—XXX. Parisiis 1865—89.

KAREL JEŘÁBEK:

S LIDEM A PRO LID.

Tato slova velikého našeho kněze-buditele znějí mi vždy v sluchu, když uvažuji o vznešeném, posvátném díle, k němuž nás povolal Pán. Slova, hodná aby byla programem přípravy bohoslovcovy i činnosti kněžovy. Autor jejich cíličkým životem je naplnil. V jeho

⁴⁴⁾ M 22, 502, ep. 48 ad Pammachium c. 13.

⁴⁵⁾ M 25, 28, in Ez 1, 15 sqq.

⁴⁶⁾ M 22, 533, ep. 52 ad Nepotianum c. 7.

⁴⁷⁾ M 22, 595, ep. 60 ad Heliandorum c. 10.

⁴⁸⁾ M 26, 93, in Mt 13, 31—32.

srdci vpravdě milovaly se víra a vlast, každá měla srdce jeho půl a každá celé. Bůh a lid — může být vznešenějšího cíle? Sláva Boží a spása duší nesmrtelných — lze si vůbec mysliti vznešenějšího, krásnějšího povolání nad to, které oboje v sobě spojuje? —

Obojí pak tak úzce spolu souvisí, že není dobře jedno bez druhého zde na světě možné. Milovati Boha a milovati duši bližního, chtít slávu Boží a nepracovati o spásu duší, modliti se: „Posvěť se jméno Tvé!“ a nepracovati o to, by vůle Boží vládla na zemi jako na nebi. Správně napsal sv. Augustin: „Nikdo nepronásleduje Krista více, než kdo mu loupí vykoupné duše. A nikdo nemiluje Krista více, než kdo mu přivádí duši.“

Za nedlouho mnohým z nás zazní slovo Páně: „Já jsem vyvolil vás . . . Jdouce do celého světa, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Duchu Svatého . . .“ Budeme posvěceni na kněze a poslání na vinici Páně. Přinášeti budeme denně obět nejsvětější a s ní i obět vlastního života. Pán žádá nás cele. Nejen pro sebe, ke své cti a chvále, nýbrž i ke spásu duší nesmrtelných, volá nás ku práci na svoji vinici. Víme dobře, že práce, jež nás čeká, nebude snadná, ale jdeme rádi, ochotni snášeti břímě dne i horka. Jdeme s důvěrou v pomoc Toho, jenž nás posílá. Pojďme však i s vroucí láskou k těm, k nimž nás posílá! Je toho nezbytně třeba, máme-li splnit svou životní úkol, kterým je a musí být, co nejvíce duší zachránit Kristu a jeho Církvi.

Nejdeme k cizím. Pracovati budeme na vinici cyrilometodějské, ve svém národě, mezi lidem, z něhož jsme vyšli, k němuž také lnouti musíme láskou vpravdě apoštolskou. Národ náš stůně. Známe jeho chorobu, vznik i příčiny, známe i lék — návrat ke Kristu. Budeme jeho lékaři. Nejlépe však ošetřuje a léčí ten, kdo léčí s láskou. Kristovo „Lito jest mi zástupu . . .“ nesmí vymizeti z naší myslí, obrázek Krista plačícího nad Jerusálemem měl by se hluboko vrýt v naši duši. Božský Učitel miloval národ svůj vroucí láskou, k němu byl především poslán, jej chtěl především zachrániti ve svém ovčinci. Víme, jakého se mu dostalo vědku od jeho soukmenovců. „Do vlastního přišel a svoji ho nepřijali,“ dí evangelium. Není učedník nad mistra a proto nepovede se lépe ani nám. Jdeme s láskou a přijmou nás snad s nenávistí, pohrdáním . . . A přece musíme s láskou jíti. Kdybychom nešli, čím jiným bychom byli nežli nájemníky? Dobrý pastýř dává i život za ovce své, nájemník však utíká, když vidí vlka přicházeti a opouští ovce.

O lásce pak napsal miláček Páně: „Nejmilejší, milujme se ve spolek, nebo láska z Boha jest. — A každý, kdož miluje, z Boha se narodil, a zná Boha. Kdo nemiluje, nezná Boha; nebo Bůh láska jest (I Jan 4, 7, 8) a na místě jiném: A totot přikázání máme od Boha: aby ten, kdož miluje Boha, miloval i bratra svého“ (I Jan 4, 21). A čím pak se nejvíce projevuje láska, nežli skutky tělesného a duchovního milosrdenství? A jsou-li k němu příkazem Kristovým: „Jdi i Ty a čiň podobně“ (Luk. 10, 37.) daným po krásném podobenství o milosrdném Samaritánu zavázání věřící, čím více kněz, který je poslán spasit, co bylo zahynulo! Vždyť Kristus Pán v líčení posledního soudu do hlubin temnosti odsuzuje ty, kdož příkazu tohoto

neplní. Proč asi? Protože bez pravé lásky k bližnímu není ani pravě lásky k Bohu. „A kdyby se ti zdálo, že miluješ Boha více než jeho serafové, ale kdybys neměl apoštolské lásky k bližnímu, podléhal bys sebeklamu.“ Tu pravdu vystihl náš přední básník, jenž líčí Boha, an takto vytýká nedostatek apoštolské lásky:

Vše měls, vše sny jsi objal svými,
vše hotov byl jsi dáti v sázku —
a jedno neměls —
neměls lásku.
Ne onu k Bohu plamennou,
jež vzlétá křídly ohnivými
nad země rmut, skrz blesk a dýmy,
jíž celý vesmír ozvěnou;
leč onu tichou, účinnivou,
jak dítě smavou, co květ snivou,
tu, která divy působí
a zasahá až za hroby.
Tu lásku k lidem apoštolskou,
jíž nenahradíš tajným žářem
aneb moudrostí kmetů školskou:
tu, která s žebrákovým cítěním
se v přízni bratra spřátelí
a chudiny krb zveselí. Vrchlický, Hilarion, II, 1.¹⁾

Tu lásku od nás lid očekává. Čeká, že s láskou budeme vykonávat svaté funkce, a čeká též, že všímati si budeme a spoluponeseme jeho bolesti, že srdce naše nezůstane chladným k jeho tužbám a snahám. A jsou dnes mnohé. Více než kdy jindy rozevřena jest propast mezi bohatcem a chudým, mezi zaměstnavatelem a dělníky, mezi hospodářem a čeledí, ano i mezi rodiči a dětmi. Od-cizilo se lidstvo více a tím zmizela i láska a nastal chlad. Duch po-spolitosti, který zvl. ve středověku všechny pojil, mizí čím dále více a na místo něho ovládá dnes duch obchodní, počítání, kolik to vy-nese. Lidé se, jak praví Pieper, racionalisovali. O, jak velký úkol tu připadá katolickému knězi. Duchem lásky Kristovy vše spojit, roztržštěnou společnost stmelit. Kde je jeho místo? Mezi těmi, kteří trpí. A kdo dnes nejvíce trpí? Drobný, katolický lid a jeho mládež. Nejen v ohledu hospodářském, ale i náboženském, mravním. Čeká pomoci v boji o nejvyšší statky. Kdo ji má sdružovati, kdo ji má vésti, povzbuzovati nežli kněz? O jak je to bolestno, když si lid a mládež stěžují, že jsou odkázáni sami na sebe, když mezi ně, do jejich shromáždění kněz nezavítá, aby prý si neodrazil ty, kteří vědomě i nevědomě stojí v řadách nepřátel církve.

Nezapomínejme na to, že práce spolková, zvláště nábožensko-mravní výchova mládeže je důležitou součástí moderní pastorace a že nelze si bez ní dnes pravou a účinnou pastoreci ani mysliti. Výborný znalec našeho života dr. Fr. Xaver Novák napsal už před dvaceti lety tato slova: „Kdyby spolky i jen přirozeně sloužily lidstvu, nesměl by kněz lhostejně, tím méně nepřátelsky se k nim chovati. Ale jak věci se nyní mají, náleží práce,

¹⁾ P. J. Jaroš: Život podle B. S. P., 484.

súčastňování se ve spolcích brzo mezi nejpřednější povinnosti pa-
stýrské.“²⁾ Ostatně netřeba uváděti v této věci dalších důkazů. Je
známo, jak na práci sociální pohlíželi papežové a život sám dobře
pozorovaný přesvědčí více méně každého, jak nutnou je dnes práce
spolková, ovšem pravým směrem vedená a s pravou apoštolskou
láskou konaná.

Pod zorným úhlem křesťanské lásky k bližnímu sváděnému a
bloudícímu dívejme se i na politiku. Je pravda, že politika nás ne-
spasí, že marny jsou reformy hospodářské bez reforem mravních,
ale uvažme všechny škody, které církvi a duším nesmrtelným způ-
sobují zákony nevěrou prosáklé a namířené přímo proti zákonům
božským. Ve Francii je následkem rozluky církve od státu přes 6000
neobsazených far a jen čtvrtina katolických dítek navštěvuje školy
katolické, tři čtvrtiny jsou vychovávány beznábožensky, ba proti-
nábožensky. Kdyby francouzští katolíci byli uposlechli hlasu Lva
XIII. i Pia X. a vybudovali si řádnou politickou stranu a dobrý
tisk, byli by jistě zvítězili jako v Německu. A u nás? Odpověď si
dáme snadno, pozorujeme-li vztek nepřátel a jejich zášť. Nejlepší
směrnicí v činnosti politické nám jistě bude čest Boží, prospěch
církve a blaho národa.

Sušil to krásně vyjádřil těmito verši:

Jaká má být kněžská politika?
Ochraňuj vždy mocně dávný sád,
přičiňuj se, aby vládl rád,
ač vrah hrdě proti němu křiká:

Kde se zloba k lidu zhoubně spiká,
odvracuj svou paží jeho pád,
zbav ho zlých, jež vrah mu kuje zrád,
a znič posměch, jímžto na něj kiká.

Leč to vše veď slovem, bez ran meče,
vyšší tobě svěřena jest péče.
Pravdu hlásat, smysle bludy střásat.

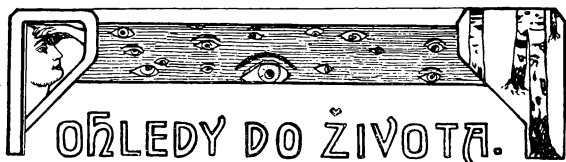
Tož lid na nebes hled' nivách pásat,
jako kdys Mojžíš na modlitbách bojui,
blaho země s bláhou nebes spojuj!

(Zpěvy a hněvy, 1869, str. 64.)

Nuže s Bohem a pro Boha a s lidem a pro lid! V takovém
smyslu pojíme práci svého povolání. Považujeme ji jako službu
pro lid, své bratry, jako činnost údu v té velké životní pospolitosti
dítek Božích i menší národní soukmenovců jako ve vlastním těle a
vlastní krvi. Pak přinese, posvěcena milostí Boží, užitek stonásobný,
vždyť ji konati budeme ve jménu Toho, jenž celický život svůj vě-
noval spáse člověčenstva. Kéž i o nás v práci této platí sv. Pavla:
„Caritas Christi urget nos!“

²⁾ Pohledy do života bohoslovců a kněží, 1902, str. 225.

ITE, OMNIA INFLAMMATE ET ACCENDITE!

(Bratřím, kteří budou letos vysvěceni.)

Ještě maličko a budou spíněny dávné vaše tužby. Za krátko stane noha vaše na vrcholu posvátné hory, o které píše žalmista, že je na ní dovolen vstup jenom tomu, kdo je innocens manibus et mundo corde. Budete ozdobeni důstojností, jaké se ani andělm nedostává. Ordinací biskupovou stanete se kněžími, sacerdotes in aeternum. — Po slavném dni primičním zaujmete místa předních bojovníků ve vojské Církve bojující.

Pod kazatelny, u zpovědnic, na ložích bolesti, ve školách očekávají vás duše nesmrtelné, s velikými naději. Nezklamete jich zajisté a podle vzoru Apoštola pohanů stanete se všem vším, vedouce je na cestě spásy. Mnoho ovcí zbloudilých čeká, abyste je uvedli do ovčince Kristova. Úhory na vinici Páně v našich vlastech volají po zúrodnění potem vaší práce. — Vyjděte, bratři, a žárem Božského nadšení, jež v srdci vašem hárá, zapalte po celé vlasti ohně náboženské obrody, aby zářily tolika ubohým, kteří oloupeni o světlo nadpřirozeného poznání sedí ve tmách a ve stínu smrti, aby utvrzovaly ty, kdo Kristu zůstali věrni. Rozejděte se jako kdysi hlouček apoštolů hlásat s láskou radostnou zvěst Kristovu. Lejte hojivý olej do ran, jimiž je rozdrásáno tělo národa, vraťte lid náš v mateřské objetí Církve, ve sladkou náruč Kristovu! Staňte se oddanými nástroji Ducha sv., aby vámi obnovil tvář země. Postavte se po bok horlivým kněžím, kteří ne-

zlomni nesou břímě dne i horka. Práce vaše bude nezištná, tichá, bez silných gest, bez oslav; než tím větší požehnání nebes bude na ní spočívati. Z takové práce bude lehko skládati účty Pánu vinice.

A my, qui relinquimur, kteří jsme ještě na svahu oně hory posvátné, blíže či dále k jejímu vrcholu, gratulujeme vám z té duše k hodnosti tak výsostné. Budeme se za vás modlit, aby Boží požehnání provázelo každý váš krok v životě kněžském, abyste ani o stupínek nesestoupili s vrcholu hory svatého kněžství, nýbrž abyste na něm vytrvali až do dne účtování, šlapající radostně vinný lis Páně. I vy buďte nás pamětlivi u oltáře v bezprostřední blízkosti Beránka Neposkvrněného, kterého budete denně zpřítomňovati pod způsoby svátostnými, abychom i my s pomocí Boží dospěli tam, kam vy již máte tak blízko. A ještě jednu prosbu k vám máme: Proste Pána žně, aby rozmnožil řady naše, aby přivedl hojně dělníků na žeň svou.

Íte, omnia inflamate et accendite!

A dá-li Pán Bůh, za rok, za dvě, za tři léta na vinici Páně na shledanou!

—lb—

ARNOŠT RENAN.

(1823—1892.)

(K stoletému výročí jeho narození.)

Racionalistické vědě biblické minulého století dostalo se v Arnoštu Renanovi básníka, jenž její suchopárné teorie o vzniku křesťanství v rouše krásné mluvy vnesl do nejširších vrstev laické intelligence. Hlavní jeho dílo „La vie de Jésus“, r. 1863 vydané, vzbudilo všeobecnou pozornost. Za

několik měsíců bylo rozebráno 60.000 exemplářů a za krátkou dobu bylo přeloženo do všech kulturních jazyků evropských. Na okamžik zastínila kniha Renanova všechny romány nejoblíbenějších autorů své doby.

Do té doby se nikdo neodvážil útočit na osobnost Spasitele světa. Renan však neostýchal se snížit osobu Kristovu, jenž jest středem světových dějin, na bohatýra semitského románu.

Oslavné články liberálního tisku všech zemí k letošnímu stoletému výročí narození Renanových jasně ukazují, jaký podíl má tento muž na odkřesťanění dnešní společnosti lidské. I u nás připravil půdu dnes tak intenzivně hlásanému bezdogmatickému křesťanství.

Ve své knize nepřináší žádných nových námitek proti historickému křesťanství, jež by nebyly dávno od katolických učenců vyvráceny. Popírá Božství Ježíšovo, podobně jak činili Encyklopedisté, Voltaire a škola Tubinská. Nemaje však duševní síly názory své domyslí s logickou konsekvencí, jak učinil po něm D. Fr. Strauss, nedospívá k úplnému materialismu. Popírá Božství Ježíšovo, nepozoruje, že Kristus, jehož nazývá největším mezi syny lidskými, který podstoupil smrt za nejšlechetnější mravní zásady, byl vlastně podvodníkem nebo sám oklamán slavomem. Poněvadž však jeho poeticky založený duch se zdráhá nadpřirozené skutky evangelické prostě upřít, snaží se smířiti svým románově založeným dílem příkré protivy mezi naukou církve a destruktivní německou vědou biblickou. Ježíš jest mu historickou osobností, stojící vysoko nad všemi svými vrstevníky. Mravní jeho síla, jakož i vroucí láska k Bohu přetrhaly pouta židovstva a přemohly zhnílé pohanství. Láska pak při vržení jeho vyzdobila život milovaného mistra podobnými zázračnými bájemi, jako se nám zachovaly zpracovány v evangeliích čtyřmi jeho ctiteli. Nejedná se tedy zde o zlomyslný podvod, jenž by byl vložil Ježíši do úst slova nikdy nepronešená a připsal skutky nikdy nevy-

konané, nýbrž obsah jejich tvoří pouze krásné semitské legendy.

Takovým výkladem mizí ukřižovaný Bohočlověk, budoucí soudce živých i mrtvých, střed světových dějin nenápadně z annálů lidského pokolení. Zbývá pouze dobrý člověk, ježž nutno zařaditi po boku Buddhy, Sokrata, různých zakladatelů náboženských společností a filosofů, mezi velké kulturní dobrodince lidstva. Evangelia, oloupena o svůj dogmatický obsah, zbavena Božské sankce svých mravních přikázání, přestávají zavazovati ve svědomí. Monumentální zjev pak 2000letého trvání církve katolické, její mocný, blahodárný vliv na osudy a kulturní snahy všech národův byl by podle Renana dostatečně vysvětlen podvodem kněží. Vysvětlení, jehož důkazu Renan ani neprovedl, ukazuje spíše na povrchního romanopisce než vážného vědce.

K oblíbě a rychlému rozšíření nebezpečného díla přispěla vedle jeho protikatolické tendence hlavně živá a oslňující forma umělecká, vyhovující mentalitě francouzské společnosti osvícenstvím připravené. Jsa obratným stylistou, vypravuje Renan, jakoby sám vše byl zažil a činí tak suchopárné nauky kritikův stravitelnými i zhyčkaným kruhům osvětleného světa. Jest v tom předchůdce Nietzscheovým, jenž prokázal později podobné služby hrubému materialismu.

Svým vlivem zasáhl Renan i do duševního života našich zemí. V českém překladu vnesl dílo jeho především liché zásady o bezdogmatickém křesťanství do vzdělaných kruhů národa českého. Hlásá-li se dnes u nás tak horlivě křesťanství bez dogmatů odpovídající výsledkům „moderní vědy“, není to nic nového, nýbrž názor vědecky dávno obdytý nespolehlivého, povrchního a při tom pyšného romanopisce. A skutečně Renan neovládá již veřejné mínění francouzské, jak tomu bylo před 50 lety. Třebaže se přiznává, že byl duchem nadaným a velice čilým, přece vědeckých jeho teorií odb. věda — jak poznamenává La-grange — si již nevšmá. Slavný uče-

nec oxfordské university William Sunday tvrdí, že „Život Ježíše“ jest znetvořen nezřízeným sebevědomím a nesmírným pochybováním. Za příčinu uvádí nezkrocenou pýchu autorovu. Vždyť Renan praví sám: „Jest nesnesitelné jenom tušiti, že člověku nutno uznati něco vyššího než vlastní já.“ Shledáváme tedy i u něho jednu z hlavních příčin nevěry dnešní doby, schází mu základní ctnost křesťanská: pokora.

Símě, jež Renan zasel, dozrálo nyní v plevl naprosté nevěry. Než hrozné sociální převraty a rozvrácenost společenského života, jež jsou trpkým zjevem odvratu od Krista, učí poněkud poznávati vedoucí kruhy vzdělaného světa, že jedině v návratu k věčným pravdám církve Kristovy kyne spása těžce zkoušenému, bloudícímu lidstvu. Doznává to ve svém spise „Générationes sociales“ francouzský prof. François Menier:

„Dnes našlo mnoho vůdců života duchovního v katolicismu přístav duševní bezpečnosti a klidu. Co by řekl dnes Renan, kdyby se vrátil? Mluvil by ještě o agonii křesťanství? Nikdy se ještě prorok tak nezklamal.“

V. Kl.

ZNAMENÍ DOBY.

Historie martnotratného syna jest historií lidských poblouzení. Jest namnoze i historií těch, kteří odešli svévolně z domu Církve sv., poněvadž chtěli býti volní, nechtěli se podříditi autoritě. Ale tak jak marnotratný syn, rozmrhav všechno své jmění, toužil po domě otcovském, tak je tomu i s těmi, kteří se odloučili. Promrhali vše, co si přinesli z Církve sv., oklešťovali své věroučné články dál a dál, takže na konec jim téměř nezůstalo nic společného s Církví. Tu v některých pohnulo se svědomí, vidí, do jaké záhuby se sami uvrhli, a s touhou obracejí své zraky k Církví, kde je všeho dostatek, co srdce lidské může a dovede upokojit.

Dokladem toho jest nám protestantské sdružení t. zv. „Hochkirche“, které vydává svůj časopis stejného jména. V něm shledáváme se

s mnohými věcmi, jež nasvědčují tomu, že v části protestantismu nastává slibný obrat v nazírání na různá zřízení Církve sv. Tak zajímavá je poznámka, že „dnes častěji se ozývají přání po brevíři pro pastory.“

O exerciciích píše G. Dittrich: „Exercicie přinášejí smrt starému člověku s jeho sobeckostí a žárlivostí. Naplňují nového člověka svatým nadšením pro Krista a jeho Církev. Stmelují kněze a mnichy v pevnou jednotu, kterou katolická církev tak často závidíme.“ Z článku studijní rady Wilda vyznívá stesk a touha po Nejsvětější oběti. „Nám schází svatyně, svět oltáře a volný přístup k oltáři, našim bohoslužbám chybí mysterium zjevení se Boha (theofanie) a klanění se Bohu, jenž na oltáři vstupuje se svým lidem v nejužší spojení.“ Konečně pastor H. Hansen uveřejňuje krásný hymnus na Církev, v němž se nejvíce jeví obdiv a touha po ní. Hymnus zní:

1. Ave mater sancta bona,
Pia ductrix et patrona,
Ave plena gratia;
Sis laudata et amata,
In qua tanta sunt locata
Dona, o ecclesia.
2. Quae nos lacte nutritivi,
Verbo Dei imbuisti
Et duxisti leniter:
Donis tuis qui gaudemus,
In honore te habemus,
Pia mater iugiter.
3. Mons sacrate et beate
Super colles elevate,
Ut propheta cecinit:
Ad te gentes conflunto,
A te homines sumunto,
Quidquid Christus porrigit.
4. Civitas, quae nunquam latet,
Sed corruscans late patet
Super montem posita.
In te omnes habitabunt
Atque Deum adorabunt
Omnia per saecula.
5. Lucem tuam, o lucerna,
Semper domo in paterna
Plenam da fidelibus,

Nunquam tecta nec velata,
In lychnucho collocata,
Lucens, fulgens omnibus!

6. Tuis donis fac fruamur,
His in terris dum moramur,
Mater, o ecclesia!
Per te omnes fac salvemur,
Per te omnes fac laetemur
Sempiterna gloria!

Zde vidíme, jak působí milost Boží, když protestantský pastor tak píše o Církvi sv. Dá Bůh, že celé hnuti, sdružené kol „Hochkirche“, nezůstane jen u krásných slov, ale na cestě pravdy pokročí dál až k úplnému návratu do domu otcovského — Církve katolické. —¹⁾ J. J.

JUBILEUM.

Letos připadá 12. listopadu 300letá památka mučednické smrti sv. Josafata, arcibisk. polockého, apoštola Rusínů (umučen 12. listopadu 1623, blahosl. r. 1643, sv. 29. června 1867). Na Josafatu Kuncevičovi se vyplnilo, co v církvi katol. od počátku platívalo a podnes platí: sanguis martyrum semen Christianorum. Což dosvědčuje obrácení četných rozkolníků, hlavně rozkolného arcibisk. Melecija Smotryckého, mravního původce Josafatovy smrti. „Podivný jest Bůh ve svatých svých, nejen pro ochranu, kterou Bůh svaté za živa provází, ale i pro moc, již skrze ně na jevo dává před smrtí a ještě více po smrti. Josafat se obětoval za unii... Jeho jméno stalo se svaté, všady mocné, kde dříve působil; ano dohlo si u katolíků rusínských národní úcty, jako u nás asi sv. Jan Nepom. požívá...“

Byl-li vůdcem srdnatým unie, dokud duše jeho hrdinná byla v otužilém sv. těle, stal se jím po smrti v značnější a vítěznější míře. Skutky blah. divotvorce hlásají slávu jeho“ (Rejzek: Sv. Josafat). O smrti sv. Josafata podal 31. prosince 1623 metropolitá kyjevský J. Vel. Ruský

¹⁾ cf Der eucharistische Völkerbund, II. Jahrg., Nr. 11.—12.

zprávu sv. Otcí Urbanu VIII., v níž velebí sv. mučedníka. Píše: „První rok vládaření Vaší Svatosti na stolci apoštolském jest korunován umučením velikého biskupa rusínského Josafata Kunceviče, arcibiskupa polockého. Jsemť věru zarmoucen velmi, vida, že jej nemám více na blízku, jelikož býval mou pravící: než s druhé strany pocítuji nevýslovné radosti, že mně tak slavnou smrtí odňat byl. Neboť mám naději, že pro nás v nebi mnohem vydatnější nežli na zemi pracovati bude. Mučedník náš vydal život svůj ke cti a chvále Boží za sv. unii, za hájení autority apoštolské stolice; a my přinášíme, nejsvětější Otče, obět tuto, aby Vaše Svatost ráčila ji obětovati Všemohoucímu, by dal vzrůstu dluh skropenímu potem naším a krví naší. Co se nás týče, slavná smrt otců našich a bratří dodá nám ještě více síly a ohně ku práci.“ A biskupové rusínští, shromáždění 30. ledna 1624 kol metropolitě, píší do Říma: „My jsme všichni, jako jeden z nás byl již učinil, ochotni krev svou i život svůj položit za sv. katolickou víru!“ Ejhle, jak sladké to ovoce smrti mučedníka vitebského! — Ovšem dílo Josafatovo sobeckou politikou králů polských velmi trpělo, víc a více upadalo, zejména když nenalézalo opory ani v polském kleru latinském, nýbrž spíše odpárce. Ve stol. XIX. dílo toto nepřízní ruských carů skoro zahynulo. Než myšlenka unie, myšlenka náboženské jednoty Slovanů s Římem žije a Bůh zajisté na přímluvy sv. Cyrila a Metoda a sv. Josafata snahám unionistickým pozhěná.

mp.

RODIČE A DĚTI.

V čilé diskusi o katolickém umění, jež se rozvinula v poslední době v našem tisku, doporučoval Anonymus mladým, kteří debatu vyvolali, aby více studovali a méně psali, více se modlili a méně mluvili. Kdyby prý se řídili tímto prastarým pořekadlem, pak prý by jednak nepřeháněli, jak to činí v diskusi o kat. umění Kettner a Benáček, jednak by nepsali vyložené nesmysly jako

Bořita, který se v „Životě“ pustil do noveidealismu Dra Kratochvíla.

Kdybychom si my mladí podobné výroky, kterých ostatně slyšíme dost, vzali příliš k srdci a zařídili bychom se podle onoho „prastarého pořekadla“, pak by rázem zanikly ty časopisy, do nichž mladí výhradně píší. Na prvním místě by bylo odsouzeno k zániku naše „Museum“, ve kterém bohoslovci ukládají své první práce. Jsme daleci tvrzení, že všechny naše práce v „Museu“ jsou po každé stránce dokonale; naopak, jsme si dobře vědomi těch četných slabín a také je upřímně doznáváme. Zde mohu poukázat na slova Dominika Pecky v LII. roč. „Musea“ str. 49. To však nás nesmí mást: naše „Museum“ je časopisem cvičným a proto jako takové musí být posuzováno. Je přece samozřejmé, že jako orgán bohoslovců nemůže obsahovat článků, jež by všechny měly hodnotu ryze vědeckou, a veršů absolutní ceny básnické. Nikdo se ještě nestal vědcem a naslovo vzatým literátem přes noc. Cvičný ráz „Musea“ je zcela oprávněn. Vždyť kam bychom se, nemajíce vlastního orgánu, obrátili se svými prvními pracemi? Redaktoři vědeckých a belletristických časopisů by jimi plnili koše. Je známo, že i když někdo má skutečný talent, že s počátku nebývá poznán a pochopen. Velcí básníci na př. mnohokrát byli odmítnuti s prvními pracemi. Tak se stává, že přejde chuť k psaní a mnohé schopné pero rezaví. Tomu právě chce „Museum“ odpomoci. Dosud se to dalo s úspěchem. Píše o tom na uvedeném místě Dominik Pecka: „Nemáme slávy, jako všichni, kteří pracují tiše. Ale staré naše ročníky otvírají všichni, kteří mají co činiti se slavnými muži. Říkával nebožtík Vy-m-a-z-a-l: „Není slávou, jsi-li v naučném slovníku, ale je slávou, hledají-li tě tam.“ A zrovna tak není slávou být v „Museu“, ale je slávou, být v něm hledánu. Vždyť nemůžete mluvit na př. o Pospíšilovi, Hodrovi, Sedlákově, Bouškově, Dostálově, Kratochvílovi, Odvalilovi, Kašparovi, (Demlovi) atd. a nemluvit o „Mu-

seu“. — Tím, myslím, je řečeno dosti, jak se zachová k podobným „starým pořekadlům“, pokud by zrazovala od psaní do „Musea“.

Nelze však s druhé strany tvrdit, že ono „staré pořekadlo“ není správné. Jde pouze o to, kdy se ho má vhodně užíti, aby působilo. Zde je třeba míti na zřeteli náladu na straně starých i mladých. Mladí je radikální a snadno se dá strhnouti k bezohledné kritice nehlédíc na uznávané a slavné velikány. Stáří naopak někdy až příliš lpí na autoritě a nemůže se smířiti s myšlenkou, že na př. v knize, jejímž autorem je někdo z mladé generace, mohly by být věci rovnocenné nebo dokonce lepší než ve spisech autorit známých a uznávaných. Mladí často starší pracovníky podceňuje, stáří s druhé strany hledí občas s nedůvěrou na snahy mladých, kterým se zdráhá přiznati dobrý nápad. — Za takových rozdílů není divu, že dochází k oboustranné výměně názorů. V polemikách místo věcných důvodů nastupují s jedné strany nářky do zkonstatělosti, s druhé jako poslední argument vyrukuje nějaké „pořekadlo“ o nezralých mladíčcích a pod. Tím se ovšem nic nedokazuje a také se to někdy nevyplácí. Tak na př. se stalo v diskusi o katol. umění Anonymovi, který potíral vývody mladých a zakončil zmíněným „pořekadlem“, že mu jeden z nich v replice dokázal, že přes doporučení většiny studia mladým sám jeho článku pro nedostatek studia neporozuměl a pak ovšem špatně konkludoval.

Poměr starých k mladým je otázka stále ožehavá a nerozřeší se nějakými říkankami s té neb oné strany; taková „pořekadla“ bývají zahrocena a to má za následek, že vycházejí z míry mladí i staří. Jako chyby, tak i dobré vlastnosti jsou na obou stranách. Stáří má bohaté zkušenosti, mladí nadšení a zápal pro vše pravdivé, dobré a krásné. Staří mají za sebou kus poctivé práce, mladí jsou nadějí generací příštích. Proto je nejlépe s obou stran odhoditi všechna „pořekadla“, kalici vodu mezi oběma tábory a hledět se poznati a si poroz-

uměti. Ze sblížení starých s mladými vzejde zisk oběma stranám a dobré věci bude nejlépe poslouženo.
—lb—

NAŠE THEOLOGICKÉ STUDIUM.

Reforma theologického studia podle přání Sv. Otce Benedikta XV. se u nás již provádí. Když ne úplně, aspoň částečně, pokud poměry dovolují. Předměty, jichž se reforma hlavně týká, jsou filosofie a dogmatika.

Uvedu podstatné změny ve výučbovém plánu v jednotlivých seminářích. (K tomu viz Museum, roč. 53., str. 150.)

Brno: Filosofie 2°, fundamentálka 2°, dogmatika 4°, právo 2°, semit. dial. 2¹.

České Budějovice: Filosofie 4°, pastorálka 2°, právo 2°.

Hradec Králové: Filosofie 2°, morálka 4°, právo 4°.

Litoměřice: Rozmnožen počet hodin pro exegesi S. a N. Z.

Olomouc: Dějiny filosofie 2¹

Praha: Právo 2°.

Zvětšení počtu hodin má za následek, že bohoslovcům ubylo mnoho volného času, který dříve věnovali práci ve svých Jednotách literárních. Proto také vysvětlíme si, že téměř ve všech Jednotách počet přednášek proti letům jiným klesl. Není ani jinak možno, nemají-li bohoslovci zanedbávat své povinné studium. Ale přes to při dobré vůli a obětavosti chvilka času pro práci v Jednotách se najde. Jen chtít!

J. J.

Z VELEHRADU.

Pořad slavností, sjezdů a duchovních cvičení v letním období: 4.—5. července cyrilometodějská pout s obvyklým programem. — Exercicie pro kněze: I. 9. července (večer) — 17. července (ráno). (Tyto týdenní exercicie zamýšleny jsou hlavně pro kněze pracující ve spolecích, sekretářech, spirituality atd., s konferencemi o systematickém vedení duší. Účastníci přineste s sebou Sýkorovo vydání Evangelii a knížku „Duchovní cvičení sv. Ignáce“ v překladě P. Ovečky F. J., vydanou nákladem Hlasů svatohostýnských.) II. 23. července (večer) — 27. července (ráno). III. 20. srpna (večer) — 24. srpna (ráno). — Schůze Apoštolátu a katechetů 28.—29. července. — Exercicie pro akademiky (profesory, učitele a ostatní inteligenty a paralelně pro studentky od 1. srpna (večer) do 5. srpna (ráno). — Sjezd bohoslovců 3.—5. srpna. — 5. srpna odpoledne společná schůze bohoslovecko-studentská, adorační pobožnost a euchar. průvod. — 6. srpna dopoledne říšská konference stud. a valná hromada. — Exercicie pro středoškolské studenty od 9. srpna (večer) do 10. srpna (ráno). — 4.—6. srpna pout Pražanů. — 8.—9. září sjezd katol. zemědělců. — 10.—14. září exercicie pro železniční zřízence. —

*

Upozornění: Letos nebudou se přijímati chovanci do první třídy misijního ústavu sv. C. a M.

Ant. Odstrčilík, P.

Z P R Á V Y.

L J U B L A N Ě.

CIRILSKO DRUŠTVO LJUBLJ. BOGOSLOVCEV.

Dragi bratje!

Iskreno pozdravljeni! . . . Kaj pa Cirilsko društvo? Pred 41 leti zasnovano kat literarni krožek je postalo reprezentanca vseh bogoslovcev. Ko se je pred štirimi ustanovila univerza je postalo kulturno društvo, obenem je priznано kat strokovno društvo. Združuje v sebi pet krožkov: literarnega, socialnega, apologetičnega, cecilijanskega in abstinencijskega. Vsak teden je en sestanek in sicer se krožki vrste. Udeležba je obvezna za člane nosameznih krožkov, če pa je tvarina aktualna za vse Cir. društvo. Cecilijanski odsek ima se pesebej vsak teden po trikrat pevske vaje. Tamburaši imajo tudi svoj zbor — tu so većinom Dalmatinci. —

Bogoslovcev, članov Ciriliskega društva, nas je letos 70 in sicer 51 Slovencev, 17 Hrvatov-Dalmatincev, 2 Nemca. Prvi letnik šteje 12, drugi 20, tretji 13, četrti 24 bogoslovcev, eden izmed tovarišev je doktorand. — Na teološki fakulteti je nas vpisanih precej več, ker pridejo zraven še frančiškani, lazaristi i. dr. tako, da je vpisanih na univerzi okrog 95 slušateljev teologov.

Vsečina, ki smo jo obravnavali na nekaterih sestankih: Zhodovina na katoliških shodov. pomen katoliških shodov, o razvoju ruske bolševiške revolucije, gospodárske in prosvetne razmere v Dalmaciji, nova razkritja o Palestrini i. dr. Včasih povabimo predavatuje tudi o zunaj Društveno življenje je na splošno nekoliko pojemalo vsled mnogoštevilnih seminarjev in neobligatnih predavanj na univerzi.

Letos praznujejo naš vladika dr. Jeglič 25 letnico škofovanja (22. maja) in 50 letnico mašništva. V spomin na te izvanredne jubileje priredimo Presvitlemu na čast v mesecu maju, posvčencem nebeški Kraljici, večjo akademijo.

Veliko delo zahteva priprava na katoliški shod, ki se vrši od 25. do 28./VIII. v Ljubljani. Po pripravah sodeč bo prekašal kat. shode pred vojsko. Slovensko ljudstvo, ki je kljub velikim preizkušujam ostalo v jedru še globokoverno, potrebuje krepke pobude, da ostane stanovitno v veri do Boga, da priseže z novo gorečnostjo zvestobo namestniku Gospodovemu v večnem mestu, da znova uveljavi doma in izven doma praktično krščanstvo. V novi državi živimo, kot domovino smo je klicali nekda, kot domovino jo hočemo ljubiti tudi v bodoče. Bratje po jeziku so postali naši sestanovalci, dal Bog, da nam postanejo tudi bratje po veri. Naš mali narod slovenski je razdeljen državno, prosimo Gospoda, da ostane v Gospodu združen verski. To vse so misli, ki jih ponese v čepa slovenska sela, to seme bo treba nanovo posejati v srca ponosnih Orlov in družabnikov Marijinih. In inteligenca? Da, tudi njej nečesa manjka: Globoke vere! Tudi pri nas je velik del izobraženstva obrnilo hrbet svojemu ljudstvu. Toda kljub temu se nam ni bati. Četudi nam ostane manjši del, pa nam ostane boljši del. Katolički shod naj strne naše vrste, odstrani naj goli formalizem, zdravo jedro naj izlušči.

Bog živi!

Mladen Alajbeg, t. č. podpredsednik. Ivan Pečnik, t. č. predsednik.

Z N I T R Y.

SLOVENSKÝ CIRKEVNO-LITERÁRNÝ SPOLOK BOHOSLOVCOV „BERNOLÁK“.

Po jednoročnom účinkovaní nášho obnoveného lit. spolku tešíme sa tej radosnej nádeji, že pokračovanie vo vytýčenom ciele nás môže správať s prajnými úspechmi. Hlavnou snahou je nám rozvinúť čulú apologetickú činnosť, aby sme zodpovedne svojím silám mohli čeliť tým rozvratným myšlienkovým prúdom, ktorých šírenie do pochybnosti a stálej nespokojnosti strhuje široké kruhy slov. verejnosti.

Druhé obdobie našej lit. činnosti zaplňujú nasledovné prednášky:

25./II. 1. Gejza Kubiček: Posledné chvíle človeka.

2. Alphonse Allé: Kohút. Preložil V. Magnusek.

11./III. V. Magnusek: Jednota ľudského pokolenia.

8./IV. Spolok usporiadal verejnú akadémiu v záujme Ústredia S. K. Š.
Akadémia smerovala tiež k povzneseniu slovanskej vzájemnosti medzi obecnosťou mesta Nitry.

22./IV. 1. Jozef Žatko: Slováci a Alkohol.

2. L. Nýbl: Scholastika a Kant.

13./V. L. Nýbl: Scholastika a Kant.

21./V. Koná sa záverečné valné zhromaždenie, na ktorom sa podajú i niektoré pokyny a úpravy k činnosti budúceho roku.

S bratským pozdravom zostávame

Ján Pokorný, t. č. predseda.

Ladislav Nýbl, t. č. tajomník.

Z P R A H Y.

„RŮŽE SUŠILOVA.“

V práve končícím správním roce (1922—1923) „Růže Sušilovy“ snažili jsme se přemoci naprostý nedostatek času a vyvinout aspoň úměrnou činnost. Velká péče a náklad věnován byl spolkové knihovně, která byla opatřena skoro všemi nejlepšími knihami současného českého katolického písemnictví. Opatřena vazba 200 knih za cenu 1600 Kč a provedena revize knihovny. V život byl uveden sociálně-řečnický kroužek. Bylo dbáno spolupráce s ostatními bohosloveckými jednotami a se studentstvem. Schůzí bylo konáno 10 členských a 8 výborových.

Poslední valná hromada konána 9. června 1922. Byla zahájena svatováclavským chorálem, načež odstupující předseda Vondráček uvítal všechny hosty i zástupce studentské ligy cyrilomethodějské. Promluvil o výchovném významu „Růže Sušilovy“. Ten bude zajištěn předsednictvím Božského Srdce, jemuž je „R. S.“ zasvěcena. Jednatelská zpráva ukazovala utěšený styk korespondenční. Jednací protokol měl 159 čísel. Knihovna čítá 5105 knih.

Nový předseda kolega Štulpa prosí ve své řeči Božské Srdce Páně o pomoc při další práci. Kolega Mrkva jménem Slováků pronáší pozdrav a blahoželenie. Zástupce cyrilomethodějské ligy kol. Malý dává náměty k práci v tomto oboru. Vldp. spirituál P. K. Štella přeje „Růži Sušilové“ mnoho zdraví v práci. Valná hromada byla ukončena písní „Hospodine, pomiluj ny“.

ČLENSKÉ SCHŮZE A PŘEDNÁŠKY:

23. června 1922 se dostavili vychovanci české koleje v Římě dpp. Stříž a Černý. Dp. Stříž pozdravuje pražské alumnusy od sv. apoštolů z Říma, zmiňuje se o eucharistickém kongresu, jeho nádhře a výsledku;

doporučuje českou kolej. Schůze ukončena požehnáním římských novosvětců.

2. června 1922 byli zvoleni delegáti na bohosl. sjezd na Velehrad a do studentského Ústředí.

12. listopadu 1922 přednášel kolega předseda Fr. Štulpa na thema: „Bohoslovec a naše doba.“

26. listopadu 1922 měl kolega Kett přednášku: „Kněz a naše doba.“

10. prosince 1922 přednáška vldp. P. Kruse S. J.: „Sexuální problémy dospívající mládeže.“

21. ledna 1923 P. Krus S. J.: pokračování na uvedené thema. — V těchto přednáškách bylo zdůrazněno, že k záchraně našeho národa je naprosto nutné vstoupit pevně mládeži velikou úctu a lásku k lidskému životu. Rodiče nechtějí si získají úplnou důvěru a úctu svých dětí. Každý hřích „contra sextum“ je vlastně hříchem proti zdraví a životu lidskému.

8. února 1923 přednášel dp. K. C. Klement o oživení náboženského života, o činnosti kněžské ve škole a o svaté kněžské individualitě.

18. března 1923. Slavnostní schůze s obnovou záslubu B. S. P. Promluva vdp. spir. K. Štelly.

22. dubna 1923 přednášel Dr. Čihák na thema: „Moderní pastorační úcta k B. Srdci Páně.“

24. května 1923: Členská schůze s přípravou na valnou hromadu.

SOCIÁLNĚ-ŘEČNICKÝ KROUŽEK.

Vedením byl pověřen kol. Kett. Schůze jsou pravidelně každý čtvrtek. Jedním z hlavních úkolů sociálně-řečnického kroužku jest doplnění sociálně-logických a pastoračních přednášek na fakultě po praktické stránce.

Ustavující schůze sociálně-řečnického kroužku byla konána 1. března t. r., na níž referoval kol. Kett. Program referátu: 1. Náboženství a naše doba: a) erfurtský program, b) soc. dem. 2. Škola a náboženství: a) škola náboženská, b) státní, c) beznáboženská mravouka. 3. Stát a náboženství: a) náboženství základem státu, b) rozluka církve od státu. V debatě jednáno zevrubně o práci mezi dělnictvem.

15. března kolega Kahoun v bohatém referátě přednesl mnoho námětů. Debatováno hlavně o lidové četbě, o styku kněze s lidem, o vlivu kněze na lid a pod.

26. dubna t. r. přednesl kolega Hraba (III. r.) první část svého referátu: „Kněz a školské poměry za Rakouska.“

3. května t. r. kolega Kett: „Žena a obnova.“ Pořad: 1. Dnešní názor. 2. Kristus — sv. Pavel a žena. 3. Obnovení rodinného života. 4. Čím je nám žena.

23. května 1923: K. Hraba pokračuje na thema: „Kněz a škola.“ V sociálně-řečnickém kroužku se rozvinul neobyčejně čilý život, který dokazuje nutnost jeho existence. Na programu každé schůzky jest krátký, věcný a jasný referát. Po něm následuje debata, v níž spočívá jádro činnosti kroužku. S velikým zájmem se jí všichni účastní. Každý pronáší svůj názor a výsledkem jsou četné a užitečné náměty, jež se také dle možnosti ihned uskutečňují. Kroužek po této stránce se usnesl na př. venovati co největší péči rozšíření dobré četby mezi lid; za tím účelem sestavuje se seznam dobrých katolických lidových knih. V debatách jsou osvětlovány akutní otázky: koedukace v SSS, neb ve skupinách mládeže, morálka a umění a pod.

Bude-li kroužek pokračovati ve své intenzivní práci, jako dosud, a přenesle-li se šťastně přes nedostatek času, pak bude bohoslovcům zdatným pomocníkem pro jejich výskolení v řečnictví i sociální činnosti — a nebude jenom planým „hraním na spolký“, nýbrž účelným, vzdělávajícím i zajímavým vyplněním volného času.

M u š k a, zapisovatel.

Z LITOMĚŘIC.

28. dubna tohoto roku byl vysvěcen na světicího biskupa litoměřické diecése generální vikář monsignore Ant. Čech. Konsekrční obřady vykonal J. Excellence nejd. pan arcibiskup nuncius Micara za asistence nejd. pánů biskupů litoměř. Msgr. Jos. Grossa a královéhradeckého Msgr. Karla Kašpara. Den ten byl pro celou diecési dnem svátku velikého. V nesčíslných řadách těch, kteří přišli pozdravit a blahopřát novému biskupovi, byli také litoměřičtí bohoslovci. Radost svou vložili do několika písní, jež zapěli před J. M. a skončili prosbou o požehnání, kterou tlumočili těmito verši:

Dnes písně krajem našim zaznívají,
neb u nás boží lásky květy zrají.
Pán mitru síly vložil na Tvé čelo,
Aj Pane v duši Tvé se rozednělo.
Veliké milosti den bílý vzhází Tobě.
Ty balsám síly lít máš proti zlobě.
A v této chvíli, kdy Tě láska boží
tak obejímá, nechť Tvá duše složí
před oltář Páně za nás prosby vroucí,
by kvasem božím, láskou nehynoucí
jsme byli proniknutí, aby světla Páně
květy se skvěly naše pusté pláně.
Pros za nás, kteří květy tyto sítí,
jdem ve tmách, milost boží ať nám svítí,
s našich pak rtů se k nebi prosba řine,
táž milost nechť se kol Tvých skrání vine.

Z ČES. BUDĚJOVIC.

APOLOGETICKÝ KROUŽEK BOHOSLOVCŮ „JIRSIK“

vykazuje za běžný studijní rok jen nepatrnou činnost. Příčina toho vězí hlavně v malém počtu členů a kromě toho v některých okolnostech mimě-řádných.

Z celkového počtu „majstrů“ v našem semináři (14) jsme Češi pouze 3. Mimo to se začala v tomto studij. roce i na našem ústavě prováděti reforma theologického studia v duchu známé encykliky zesnulého Sv. Otce Benedikta XV. a s tím musí býti ovšem — aspoň letos — spojen značně větší počet přednášek, o hodně více studia a eo ipso pro nás méně volného času.

Z těchto důvodů museli jsme omeziti činnost „Jirsíka“ na vyřízení nejdůležitějšího. Především nám běželo o to, abychom zachovali ve slušném stavu svoji bohosloveckou knihovnu. Dochází do ní 15 place-ných časopisů a zajisté je nutno, abychom též z pozoruhodných novinek katol. literatury české zakoupili k doplňování knihovny aspoň nejpotřebnější spisy. Kromě koupených knih nám přibýly do knihovny také některé darované, na př. od p. t. pana Dra Kratochvila a vldp. Dra Poustky. Obrátili jsme se na širší veřejnost s prosbou o podporu, která nebyla oslyšena. Všem vzdáváme srdečné „Zaplat Pán Bůh!“

Literární činnosti, přednášek a pod. letos nebylo, vyjma přednášky či spíše praktické kursy pro vázání knih, které uspořádal po několik večerů kol. Šmíd (II. roč.). Kolem 20. února t. r. vzpomínali jsme, že je tomu právě 40 let, co dokonal svoji pozemskou pout veliký biskup náš a vlastenec Jan Valerian Jirsík, po němž náš kroužek má jméno. Kéž jeho životní heslo „Bůh, Církev a Vlast!“ jest i vždy naším heslem. Poněvadž jsme se nemohli účastniti skvělých oslav, pořádaných katol.

spolky zdejšími, navštívili jsme alespoň místo jeho posledního odpočinku na staroměstském hřbitově a pomodlili se zaň.

O „křizových dnech“ byly laskavostí pp. představených uspořádány praktické přednášky a sice:

„Shromažďovací a spolkový zákon a organizace orelská“ (ref. p. redaktor Kliment),

„Základy řečnictví“ (ref. Msgr. Dr. Jan Budař),

„Organizace lid. strany a katol. tisk“ (ref. p. redaktor Kliment),

„Organizace mládeže a spolků nepolitických“ (ref. p. taj. Tošner).

Máme ještě slíbenou přednášku p. taj. Koryty „Organizace odborové“. Těmito přednáškami jsme byli velmi prakticky informováni o práci v katol. spolicích, již v přítomné době se strany kněze tolik třeba.

Tato zpráva by nebyla úplná, kdybych se nezmínil o naší, ač malinké, za to tím milejší „Mariánské družině“ české. Míváme vždy každou první neděli v měsíci v seminářské oratoři schůzku s pobožností. Přijde náš milovaný ředitel dp. Reban a po krátkém vzývání Ducha sv. promluví k nám asi čtvrt nebo půl hodiny, nejčastěji o Královně nebeské. Pokaždé nás „trojlístek“ upozorní na nové a nové, krásné a následování hodné Její vlastnosti a srdečnými slovy nás potěší a povzbudí. O Mariánských svátcích a 16. V. se obvykle scházíme sami k menší pobožnosti.

Rádi bychom se účastnili o příštích prázdninách (aspoň jeden z nás) sjezdu Mariánských družin československých v Praze a sjezdu i pouti čsl. bohoslovců na Velehradě. Toto přání se stane skutkem, podaří-li se nám odstranění finanční překážky. Zde pak hodlá uspořádati „Sdružení jihoč. katol. akademiků“ v červnu t. r. v ústavku na počest 125. narozenin J. V. Jirsíka a koncem července zároveň se SSS sjezd k atol. studentstva: chceme jim v tom podle svých sil pomoci. Již proto, že jsme také činnými členy onoho mladého a naděného akademického spolku.

Všechny členy bohosloveckých spolků československých bratrsky pozdravuje
Ferd. Šít, jednatel a knihovník „Jirsíka“.

Z B R N A.

ČINNOST „RŮŽE SUŠILOVY“.

(2. pololetí 1922–23.)

5./III. 1923. Pracovní schůze.

11./III. Akademie k počtům sv. Tomáše Aqu. (s kol. německými):

1. Hromádka A.: Hymnus in honorem sti Thomae. (Sbor.)

2. Hromádka A.: Žalm 23. (Sbor.)

3. Kol. Jančík J. (IV. r.): Mučednictví podle nauky sv. Tomáše Aqu.

4. Kreutzer K.: Die Kapelle. (Sbor.)

5. Kol. Marischler V. (III. r.): Dogma und Leben.

6. Perosi L.: Crux fidelis. (Sbor.)

Při akademií poctili nás svou návštěvou: J. M. nejd. pan biskup Dr. Norbert Klein, J. M. kapitolní děkan Dr. J. Pospíšil, p. kanovník msgr. Dr. Kupka, Dr. J. Dvcfák, Dr. F. Bulla, Dr. J. Sedlák, Dr. J. Samsour, Dr. J. Jelen, Dr. K. Skoupý, dp. P. Schmidt, Dr. M. Marvan, Dr. A. Novák, dp. J. Martinek, dp. F. Dokulil, dp. J. Heral, dpp. redemptoristé, zástupci „Moravana“ a seminaristé.

18./III. Přednášková schůze věnovaná památce „Kukátkáře“ V. Kosmáka k 25letému výročí jeho úmrtí.

1. Slavík K.: O vlasti má. (Sbor.)

2. Benáček L. (III. r.): Vzpomínky na „Kukátkáře“ v jeho rodišti.

3. Kosmák-Musil: Matce, Ty v poli krásná lilie. (Solo s průvodem klavíru. Kol. Pezlar.)

20./III. Pracovní schůze,

12./IV. Výborová schůze.

13./IV. Pracovní schůze.

22./IV. Přednášková schůze.

1. Kol. Štof Aug. (II. r.): Přehled thomistického hnutí filosofického v českém národě.

Kol. Kostiha V. (II. r.): O životě a názorech Dostojevského. (Část I.)

13./V. Přednášková schůze.

Kol. Kostiha V. (II. r.): O životě a názorech Dostojevského. (Část II.)

13./V. Pracovní schůze.

16./V. Pracovní schůze.

19./V. Výborová schůze.

31./V. Přednášková schůze:

Kol. Jindra Ot. (IV. r.): Pravověrnost sv. Cyrila a Metoda.

3./VI. Valná hromada. Do výboru byli zvoleni: Kol. Benáček Leop. předsedou, kol. Papež Martin jednatelem, kol. Kraus Fr. knihovníkem, kol. Štof Aug. pokadníkem, koll. Soukup R. a Pořízek J. administrátory Musea.

Bratrskými jednotám pozdrav!

Jednatel.

SOCIOLOGICKÝ KROUŽEK „R. S.“

(Činnost v II. pololetí 1922–23.)

25./III. Kol. Dyčka (III. r.): Význam světelných obrazů a kina.

29./IV. Kol. Lukeš (I. r.): O soukromém vlastnictví.

6./V. Kol. Jeřábek (IV. r.): Katolictví a naše národní osvobození. (Veřejná schůze s oposicí.)

27./V. Kol. Jeřábek (IV. r.): Sdružení venkovské Omladiny.

V roce 1922–23 zapsáno bylo 23 členů; schůzi členských konáno 6, veřejné 2, debatní večírky 2; přednášek bylo 8. Knihovnička Soc. kroužku R. S., do níž přibýlo letos 7 svazků, obsahuje celkem 40 čísel. Valná hromada konána byla 27./V., kde zvolen výbor pro příští rok. Schůzi a přednášek konáno letos méně z vysvětlitelných příčin: Jednak aby nekolidovaly se schůzemi R. S., a členstvo nebylo přetěžováno a pak tím, že přidáním vyučovacích hodin v některých předmětech nastal v pravdě veliký nedostatek volného času. Ovšem i tak mohla být činnost větší, kdyby se byl každý chopil práce. Proto pevně vůle k práci v příštím škol. roce přeje všem i kroužkům bratrských jednot

Josef Dyčka, odstupující jednatel.

Z O L O M O U C E.

Činnost „Literární jednoty“ po vánočních prázdninách hodně vázla, poněvadž členi byli zaměstnáni doma důležitějšími pracemi. Pouze 4. března uspořádala „Literární jednota“ malou domácí oslavu zemřelého básníka Heyduka s tímto programem:

1. Raus: Chorál Čechů (mužs. sbor.),

2. J. Bol: Odešel pěvec . . . (Rec. kol. Stejskal),

3. B. Smetana: Z domoviny (Solo houslí s klavírem, koll. Hlouch, Vaněk),

4. Jar. Koplík: In memoriám Adolfa Heyduka,

5. A. Heyduk: Poslední loučení (rec. kol. Jurák z román. písně: Na vinách),

6. J. Matheson: Air (Adagio espressivo solo houslí s klavírem, kol. Hlouch, Vaněk).

Po velikonočních prázdninách pořádala dosud „Literární jednota“ 4 přednášky.

1. 22./IV. „Rozštěpení církve československé“ přednášel Dr Fr. Cinek,
2. 30./IV. „Nové směry ve vedení spolků kat. mládeže“ přednášel Dr B. Vašek,

3. 3./V. „Nové směry ve vedení spolků kat. mládeže“ pokr. Dr B. Vašek. Přednášky tyto byly oživeny čilou debatou.

4. 13./V. „Jan Wiclef a jeho poměr k Husovi“ přednášel Dr Fr. Cinek.

V kroužcích pracovalo se vytrvale od vánočních prázdnin až do Velikonoc. Na sklonku školního roku je však činnost omezena na nejnutnější.

APOLOGETICKÝ KROUŽEK

pořádal od začátku občanského roku tyto přednášky:

1. ledna: „Olomucium sacrum“ Středověké „temno“? (Jášek.)

2. 14. „ „ „ (pokračování.)

3. 18. „ „ „ „

4. 21. „ „ „ „

5. 25. ledna: „Církev katolická — církví národní?“ (Botek.)

6. 1. února: „Řím a český národ za Jiřího z Poděbrad.“ (Jášek.)

7. 15. února: „Encyklika papeže Pia XI., „Ubi arcano Dei“ (Koplík.)

8. 22. února: „Symbolum apostolicum“. Historicko-dogmatický vývoj (Koplík.)

9. 8. března: „Otroctví a církev katolická“. (Hlouch.)

Nově zvolení funkcionáři apologetického kroužku: kol. Koplík předsedou, kol. Šuránek jednatelem. František Strejček, t. č. zapisovatel.

SOCIOLOGICKÝ KROUŽEK

pořádal od začátku školního roku 5 přednášek:

4. 11. prosince přednáší na schůzi br. J. Moštek (I. roč.) na téma: „Sociální význam klášterů“.

5. 5. února uspořádal kroužek schůzi s přednáškou bra. B. Pavlička (I. roč.): „Tisk jako pastorační prostředek.“ Tyto schůze pro časová témata byly uspokojivě navštíveny a oživeny čilou debatou. Zdař Bůh!

Nově zvolení funkcionáři sociologického kroužku: kol. Funk předsedou, kol. Moštek jednatelem. František Funk, t. č. zapisovatel.

TĚLOCVIČNÝ KROUŽEK.

Pro nepředvídané překážky začato s prací kroužku značně pozdě. Vypracován program přednášek, z nichž pořádány posud:

1. 24./I. Orel a jeho program. (Povšechně) (br. Huňka.)

2. 2./II. Založení jednoty a formality s tím spojené (br. Tajner.)

3. 14./II. Vedení agendy v Orlu. (br. Herat.)

Přednášky byly vždy čteně navštíveny a oživeny věcnou debatou. V letním období byly zastaveny, leč začátkem příštího roku budou zase pravidelně pořádány.

—tlk—

27. května pořádala „Literární jednota“ řádnou valnou hromadu. Nově zvoleni do výboru: kol. Jurečka předsedou, kol. Strejček místopředsedou, kol. Laciga knihovníkem, kol. Stejskal jednatelem, kol. Šuránek pokladníkem, přísedícími výboru: kol. Král, Hlouch, Jurysta a Maksymec.

Jan Tomšů,
odstup. předseda.

Jan Jurečka,
odstup. jednatel.

